

ДОКЛАД

ПО ОТЧЕТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ЗА 2016 ГОДИНА

СЪДЪРЖАНИЕ

Използвани съкращения.....	3
I. АНАЛИЗ НА ОСНОВНИТЕ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ И ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ВЪНШНАТА И ВЪТРЕШНАТА ИКОНОМИЧЕСКА СРЕДА ПРЕЗ 2016 г.	5
1. Макроикономическо развитие в България през 2016 г.	5
1.1 Брутен вътрешен продукт.....	5
1.2 Инфлация.....	6
1.3 Пазар на труда и доходи.....	7
1.4 Платежен баланс.....	8
2. Финансов сектор.....	10
3. Съпоставка на отчетните данни с допусканията и параметрите, заложи в макроикономическата прогноза по Закона за държавния бюджет на Република България за 2016 г.	12
4. Оценка на въздействието на данъчната политика и политиката на разходите в бюджетния сектор върху развитието на националната икономика.....	14
5. Макроикономически ефект от усвояването на средствата по оперативните програми.....	16
II. ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА	18
1. Основни акценти по отношение на бюджетното изпълнение през 2016 г.	18
1.1 Промени в данъчното облагане през 2016 г.	24
1.2 Инвестиционна политика.....	36
2. Основни параметри на консолидираната фискална програма за 2016 г.....	40
2.1 Мерки на НАП и АМ за повишаване на събираемостта на приходите.....	44
2.2 Изпълнение на приходите по консолидираната фискална програма.....	69
2.2.1 Корпоративни данъци.....	70
2.2.2 Данък върху доходите на физическите лица.....	73
2.2.3 Приходи от осигурителни вноски.....	74
2.2.4 Данък върху добавената стойност.....	75
2.2.5 Акцизи.....	79
2.2.6 Мита.....	81
2.2.7 Данък върху застрахователните премии.....	82
2.2.8 Други данъци.....	83
2.2.9 Неданъчни приходи.....	84
2.2.10 Помощи, дарения и други безвъзмездно получени суми.....	86
2.3 Изпълнение на разходите по икономически елементи по консолидираната фискална програма за 2016 г.	86
2.3.1 Текущи нелихвени разходи.....	87
2.3.2 Капиталови разходи.....	93
2.3.3 Лихвени разходи.....	95
2.3.4 Вноска на Република България в общия бюджет на ЕС.....	96
2.3.5 Изпълнение на утвърдените ангажименти за разход, които могат да бъдат поети през 2016 г. и на новите задължения, които могат да бъдат натрупани през 2016 г. от първостепенните разпоредители с бюджет.....	97
2.4 Изпълнение на разходите по функции по консолидираната фискална програма за 2016 г.....	98
2.4.1 Общи държавни служби.....	99
2.4.2 Отбрана и сигурност.....	103
2.4.3 Образование.....	108
2.4.4 Здравеопазване.....	111
2.4.5 Социално осигуряване, подпомагане и грижи.....	113
2.4.6 Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда.....	119
2.4.7 Почивно дело, култура, религиозни дейности.....	123
2.4.8 Икономически дейности и услуги.....	127

2.4.9 Разходи неклассифицирани в другите функции	138
2.5 Изпълнение на показателите в частта на финансирането по консолидираната фискална програма за 2016 г.	139
2.5.1 Външно финансиране	139
2.5.2 Вътрешно финансиране	141
2.5.3 Приватизация.....	145
2.5.4 Средства, акумулирани по сметка на Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система	145
III. ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ, БЮДЖЕТИ НА ОБЩИНИТЕ, НА СОЦИАЛНООСИГУРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ И БЮДЖЕТИ ПО ЧЛ. 13, АЛ. 3 И АЛ. 4 НА ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ	147
1. Държавен бюджет	147
1.1 Бюджет на Народното събрание	149
1.2 Бюджет на съдебната власт	149
2. Бюджети на общините.....	150
3. Бюджети на социалноосигурителните фондове	155
3.1 Бюджет на Държавното обществено осигуряване	155
3.2 Бюджет на Учителски пенсионен фонд	156
3.3 Бюджет на фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”	157
3.4 Бюджет на Националната здравноосигурителна каса	157
4. Бюджети по чл. 13, ал. 3 на Закона за публичните финанси	158
4.1 Държавни висши училища	158
4.2 Българска академия на науките	159
4.3 Българско национално радио	159
4.4 Българска национална телевизия.....	160
4.5 Българска телеграфна агенция	162
5. Сметки за средствата от Европейския съюз на бюджетни организации	162
5.1 Сметка за средствата от Европейския съюз на Национален фонд към Министерство на финансите.....	162
5.2 Сметки за средствата от Европейския съюз, администрирани от Разплащателната агенция към Държавен фонд “Земеделие”	167
5.3 Сметки за средствата от ЕС на общините.....	169
6. Бюджети по чл. 13, ал. 4 на Закона за публичните финанси	170
6.1 Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	170
6.2 Национална компания „Стратегически инфраструктурни проекти“	171
6.3 Фонд „Сигурност на електроенергийната система“	171
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	173

Използвани съкращения

АМ – Агенция „Митници”
БВД – брутен външен дълг
БВП – брутен вътрешен продукт
БДЖ – Български държавни железници
БНБ – Българска народна банка
ВОП – вътреобщностни придобивания
ВСС – Висш съдебен съвет
ГПК – Граждански процесуален кодекс
ДАНС – Държавна агенция „Национална сигурност”
ДАТО – Държавна агенция „Технически операции“
ДБ – държавен бюджет
ДВ – Държавен вестник
ДВУ – държавни висши училища
ДДС – данък върху добавената стойност
ДИЗ – държавни инвестиционни заеми
ДМА – дълготрайни материални активи
ДМП – други международни програми
ДОО – държавно обществено осигуряване
ДФЗ – Държавен фонд „Земеделие”
ЕК – Европейска комисия
ЕО – Европейска общност
ЕС – Европейски съюз
ЕИП – Европейско икономическо пространство
ЕФ – европейски фондове
ЗАДС – Закон за акцизите и данъчните складове
ЗДБРБ – Закон за държавния бюджет на Република България
ЗДДС – Закон за данък върху добавената стойност
ЗДДФЛ – Закон за данъците върху доходите на физическите лица
ЗИД – Закон за изменение и допълнение
ЗКПО – Закон за корпоративното подоходно облагане
ЗМДТ – Закон за местните данъци и такси
ЗУО – Закон за управление на отпадъци
ИПЦ – индекс на потребителските цени
ИСПА – Инструмент на структурните политики за присъединяване
ИА – Изпълнителна агенция
ИПП – Инструмент за предприсъединителна помощ
КРС – Комисия за регулиране на съобщенията
КСО – Кодекс за социално осигуряване
КТБ – „Корпоративна търговска банка“ АД
КФП – консолидирана фискална програма
МБВР – Международна банка за възстановяване и развитие
МВР – Министерство на вътрешните работи
МВнР – Министерство на външните работи
МВФ – Международен валутен фонд
МЕ – Министерство на енергетиката
МЗ – Министерство на здравеопазването
МЗХ – Министерство на земеделието и храните
МИ – Министерство на икономиката
МИП – Министерство на инвестиционното проектиране

МК – Министерство на културата
МО – Министерство на отбраната
МОН – Министерство на образованието и науката
МОСВ – Министерство на околната среда и водите
МП – Министерство на правосъдието
МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МС – Министерски съвет
МТИТС – Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
МТСП – Министерство на труда и социалната политика
МФ – Министерство на финансите
ММС – Министерство на младежта и спорта
НАП – Национална агенция за приходите
НДФ – Национален доверителен екофонд
АПИ – Агенция „Пътна инфраструктура“
НАТО – Организация на Северноатлантическия договор
НЗОК – Национална здравноосигурителна каса
НК „ЖИ“ – Национална компания „Железопътна инфраструктура“
НОИ – Национален осигурителен институт
НС – Народно събрание
НСИ – Национален статистически институт
НРС – Национална разузнавателна служба
НСО – Национална служба за охрана
НФ – Национален фонд
НФМ – Норвежки финансов механизъм
ОП – Оперативна програма
ПИП – Публична инвестиционна програма
ПЗР – преходни и заключителни разпоредби
ПРБ – първостепенни разпоредители с бюджет
п.п. – процентни пункта
ПП – програмен продукт
ПУДООС – Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПФИ – Преходен финансов инструмент
ПМС – Постановление на Министерския съвет
СЕПП – Схема за единно плащане на площ
СКФ – Структурни фондове и Кохезионен фонд
СНС – система на националните сметки
СП – Сметна палата
УО – Управляващ орган
УПФ – Учителски пенсионен фонд
ФГВРС – Фонд „Гарантирани вземания на работници и служители“
ФМ на ЕИП – Финансов механизъм на Европейско икономическо пространство
ХИПЦ – хармонизиран индекс на потребителските цени
ЦБ – централен бюджет

I. АНАЛИЗ НА ОСНОВНИТЕ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ И ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ВЪНШНАТА И ВЪТРЕШНАТА ИКОНОМИЧЕСКА СРЕДА ПРЕЗ 2016 г.

Растежът на световната икономика се забави през 2016 г. в резултат на по-слабото представяне на развитите държави, което беше по-силно изразено през първата половина на годината. Икономическата активност в САЩ се подобри през втората половина на 2016 г., основно в резултат на преустановяването на спадовете на частните инвестиции. За цялата година американската икономика нарасна с 1,6 % при ръст от 2,6 % през 2015 г. Растежът се дължеше на вътрешното търсене, най-вече частното потребление, а нетният износ имаше отрицателен принос.

Въпреки че резултатът от референдума във Великобритания, проведен на 23 юни 2016 г., подкрепи излизането на страната от ЕС и по този начин увеличи несигурността относно развитието на региона, европейската икономика отчете леко подобрение през втората половина на годината. Растежът на brutния вътрешен продукт достигна 1,9 % в ЕС и 1,8 % в еврозоната през 2016 г., но се забави спрямо регистрирания ръст от съответно 2,2 и 2 % през 2015 г. Положителен принос за икономическото развитие имаха потреблението и инвестициите.

Реален растеж на БВП (в %) на годишна база¹

	2015	I.2016	II.2016	III.2016	IV.2016	2016
Европейски съюз	2,2	1,8	1,8	1,9	1,9	1,9
Еврозона	2,0	1,7	1,6	1,8	1,8	1,8
САЩ	2,6	1,6	1,3	1,7	2,0	1,6

Източник: Евростат, Американско бюро за икономически анализи

През 2016 г. икономическата активност в развиващите се пазари остана на нива близки до тези от предходната година, но имаше съществени различия между отделните страни. Китайската икономика отчете по-висок растеж от очаквания, подкрепен от инвестициите в инфраструктурни проекти, а стабилизирането на цените на петрола ограничи спада на БВП на Русия. В същото време икономиките на страни като Индия, Бразилия и Турция се представиха по-слабо от очакваното.

1. Макроикономическо развитие в България през 2016 г.

1.1 Брутен вътрешен продукт

През 2016 г. БВП на България нарасна с 3,4 % в реално изражение. Растежът бе балансиран с принос както от вътрешното търсене (1,6 п.п.), така и от нетния износ (1,8 п.п.). В номинално изражение БВП на страната достигна 92 635 млн. лв., което представлява повишение от 4,6 % спрямо 2015 г.

Реалното нарастване на крайното потребление бе 1,8 % при 3,8 % за 2015 г. Повишението на правителственото потребление бе ограничено до 0,6 %, а това на частното се забави до 2,1 % поради по-слабото нарастване на доходите през годината. Общите инвестиции нараснаха с 0,9 %, като това увеличение се дължеше изцяло на изменението на запасите. Инвестициите в основен капитал намаляха с 4 % поради свиване на правителствените капиталови разходи. В същото време частните инвестиции в

¹ Данните в таблицата и прилежащият анализ са актуални към 11.04.2016 г.

икономиката отбеляза растеж за пръв път от 2012 г. насам. През 2016 г. нарастването на износа на стоки и услуги бе със същия темп както през 2015 г., а именно 5,7 %. В същото време по-слабото вътрешно търсене, в сравнение с 2015 г., доведе до по-умерено нарастване на вноса на стоки и услуги (2,8 %). В резултат, за годината бе регистриран положителен принос на нетния износ за растежа на БВП от 1,8 пр.п.

Реален растеж и принос на отделните компоненти по елементи на крайното използване

ПОКАЗАТЕЛ	2015 г.		2016 г.		2015 г.	2016 г.
	Реален растеж (%)	Принос в растежа* (п.п.)	Реален растеж (%)	Принос в растежа* (п.п.)	% от БВП* (текущи цени)	
Крайно потребление	3,8	3,0	1,8	1,4	78,7	76,6
Инвестиции в основен капитал	2,7	0,6	-4,0	-0,8	21,0	19,1
Изменение на запасите		-0,1		1,0	0,2	1,2
Износ на стоки и услуги	5,7	3,7	5,7	3,6	64,1	63,6
Внос на стоки и услуги	5,4	-3,6	2,8	-1,8	64,0	60,5
БВП	3,6	3,6	3,4	3,4	100,0	100,0

Източник: НСИ, МФ

Брутната добавена стойност през 2016 г. нарасна с 2,9 % при 3 % за 2015 г. С положителен принос към растежа бяха всички икономически сектори с изключение на строителството. Растежът на добавената стойност в промишлеността и услугите бе съответно 2,8 % и 3,1 %, а селското стопанство отчете растеж от 4,3 %.

1.2 Инфлация

Изменението на потребителските цени, според ХИПЦ, остана отрицателно през цялата 2016 г., като отрицателният темп на инфлация се забави до -0,5 % през декември. Средногодишната инфлация бе -1,3 %.

С най-голям принос за запазване на дефлацията в страната през по-голямата част от 2016 г. бе спадът в цените на горивата, които следваха динамиката на международните цени на суровия петрол. Средното поевтиняване на нефта за годината възлезе на 12,9 % в левово изражение, а това на транспортните горива на вътрешния пазар – на 11,3 %. Базисната инфлация (от общия индекс се изключва ценовото изменение на непреработените храни и енергийните стоки) също остана отрицателна – средно -0,4 % за разглеждания период. Нехранителните неенергийни стоки продължиха да отчитат поевтиняване на годишна база за седма поредна година, а спадът в цените на пазарните услуги се ускори – по-съществено в началото на последното тримесечие.

ХИПЦ по основни компоненти
(изменение в % по месеци на годишна база)

Компоненти на ХИПЦ	Месеци на 2016 г.											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Общ ХИПЦ	-0,4	-1,0	-1,9	-2,5	-2,5	-1,9	-1,1	-1,1	-1,1	-1,0	-0,8	-0,5
Храни и безалк. напитки	0,7	-0,1	-0,9	-2,5	-1,5	-0,1	2,2	1,5	0,0	0,1	0,1	1,3
Алкохол и цигари	1,1	1,3	1,3	1,6	1,7	1,6	1,8	1,6	1,9	2,1	2,1	1,9
Енергийни стоки	-3,4	-5,7	-11,1	-11,3	-11,9	-10,4	-9,6	-8,5	-4,7	-3,5	-2,0	-0,8
Нехр. стоки (без енергия)	-1,2	-1,3	-1,6	-2,2	-2,0	-1,6	-1,5	-1,5	-1,5	-1,4	-1,6	-1,6
Услуги	0,2	-0,2	0,0	-0,5	-1,1	-0,8	-0,2	-0,2	-0,7	-1,3	-1,1	-1,2

Източник: Евростат

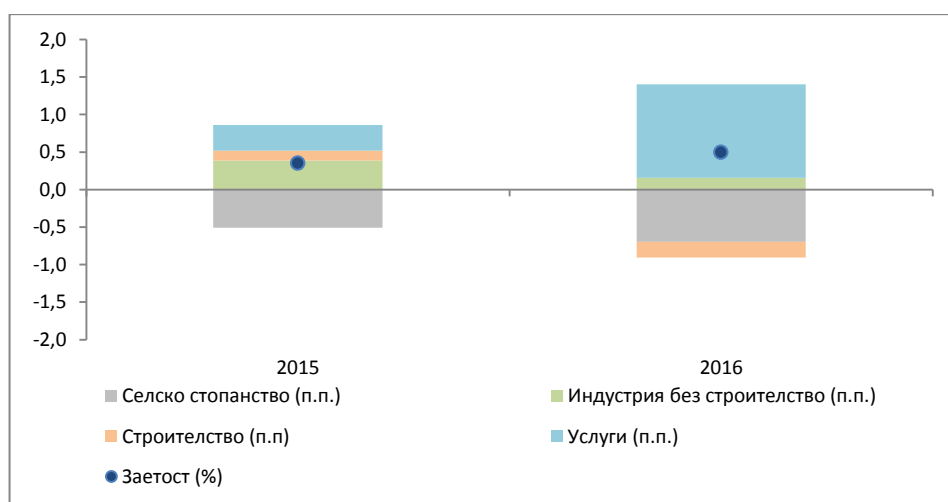
Промените в акцизните ставки за цигарите доведоха до повишение на цените им средно с 2,9 % за годината. С цел предотвратяване на възможностите за злоупотреби и отклонение от акцизно облагане, в началото на 2016 г. бе уеднаквена акцизната ставка за газьола за отопление и този за моторно гориво. Предвид сравнително ниското му тегло в потребителската кошница обаче ефектът от мярката върху цените на горивата в България не бе съществен.

Стоките и услугите с регулирани цени² имаха слаб положителен принос за средногодишното изменение на потребителските цени за 2016 г., като отчетоха минимално поскъпване средно с 0,1 %. Най-голям спад отново бе регистриран при цените на централно газоснабдяване и топлоенергия, съответно от -23,4 % и -12,6 %, докато винетките поскъпнаха с 47,4 %.

1.3 Пазар на труда и доходи

През 2016 г. броят на заетите (ЕСС 2010) продължи следкризисното си възстановяване и се увеличи с 0,5 %. Най-голям принос за отбелязания растеж имаше разкриването на работни места в услугите, където темпът на нарастване на икономическата активност остана близък до този от предходната година (3,1 %, при 3,3 % за 2015 г.). Производствената активност в промишлеността се забави спрямо 2015 г., но търсенето на труд продължи да се увеличава и броят на наетите се повиши с 1,3 %. Увеличението на работните места в промишлеността се реализира основно по линия на дейностите, чиято продукция е предназначена за външните пазари. Строителството и селското стопанство имаха ограничаващо влияние върху нарастването на общата заетост през 2016 г. Първият отрасъл беше и единственият, който регистрира спад на добавената стойност в реално изражение спрямо предходната година, докато в селското стопанство растежът на произведената продукция беше съпроводен с намаление на заетите, поради високия дял на самонаетите и тенденцията на понижение при последните.

Фиг. 1: Приноси в динамиката на заетостта по сектори

Източник: НСИ, МФ

² Индексът на административните цени е изчислен чрез претегляне на съответните елементарни агрегати в потребителската кошница.

Коефициентът на безработица се понижи за трета поредна година и достигна средна стойност от 7,6 %³ през 2016 г. Под влияние на демографските тенденции в страната предлагането на труд също намаля и участието на населението в работната сила отбеляза спад спрямо предходната година за първи път от 2012 г. насам. Пенсионната реформа има за цел да задържа хората в трудоспособна възраст по-дълго на пазара на труда и по данни на НОИ за 2016 г. броят на лицата с новоотпуснати пенсии за осигурителен стаж и възраст отбеляза намаление с 4 % спрямо 2015 г.

Повишаването на заетостта през 2016 г. беше съпроводено с реален растеж на производителността на труда от 2,9 %⁴ и забавяне в номиналния темп на нарастване на компенсацията на един нает до 3,1 %. В резултат, разходната конкурентоспособност на икономиката се подобри, като растежът на номиналните разходи за труд на единица продукция⁵ (РТЕП) се забави до 0,2 %, при 2,3 % през 2015 г. Това развитие беше обусловено предимно от сектора на услугите, където ускореното нарастване на заетостта беше свързано със забавяне в растежа на производителността на труда и спад в компенсацията на един нает в сравнение с предходната година. Увеличението на доходите в промишлеността продължи с двуцифрен темп от 11,6 %, но нарастването на РТЕП не се отрази негативно върху конкурентните позиции на експортно-ориентираните дейности, като се има предвид отбелязаният реален растеж на износа на стоки.

Средният за икономиката темп на повишение на доходите се ускори до 9,5 %⁶ през 2016 г., с основен принос от страна на частния сектор, където средната заплата се увеличи с 10,6 %. В обществения сектор беше отбелязано нарастване от 6,4 %, което остана под средното за икономиката. В условията на намаление на потребителските цени⁷, покупателната способност на доходите се увеличи, като реалният им растеж достигна 11 %, съответно 12,1 % в частния и 7,8 % в обществения сектор на икономиката.

1.4 Платежен баланс

През 2016 г. и по трите основни сметки на платежния баланс на страната (текуща, капиталова и финансова) бяха отчетени нетни входящи финансови потоци.

Излишъкът по текущата сметка възлезе на почти 2 млрд. евро или 4,2 % от БВП, като положителните баланси по *услуги* и *вторичен доход* напълно компенсиряха *търговския дефицит* и отрицателното салдо по *първичен доход*.

И при износа, и при вноса на стоки бе отчетено повишение на търгуваните количества, в условия на понижение на международните цени. Търговията бе насочена основно към държави от ЕС, докато износьт и вносьт към трети страни спаднаха в номинално изражение. Групите *суровини и материали* и *енергийни стоки* имат отрицателен принос, докато другите две групи са подпомогнали растежа както на износа, така и на вноса. Поради по-ниските цени на горивата, въпреки покачването на изнесените и на внесените количества, бяха отчетени номинални спадове. Малко по-различна бе тенденцията при търговията с цветни руди и метали, от група суровини и материали, при които се наблюдава спад както на търгуваните количества, така и на цените.

³ По дефиниция на Наблюдението на работната сила (НРС).

⁴ Изчислена като отношение между БВП по цени от 2010 г. и броя на зетите по ЕСС 2010.

⁵ Изчислени като отношение между компенсацията на един нает и БВП на един зет (по цени от 2010 г.).

⁶ По предварителни данни от Годишната статистика на заетостта и разходите за труд.

⁷ Представени чрез ХИПЦ.

Динамика на износа на стоки (FOB)

Показатели	2015		2016	
	растеж %	дял %	растеж %	дял %
Потребителски стоки	6,3	26,5	3,0	26,6
Суровини и материали	3,2	40,9	-1,8	39,2
Инвестиционни стоки	13,4	21,2	13,8	23,6
Енергийни стоки	-12,2	11,1	-4,0	10,4
Износ към Европейския съюз	7,9	64,6	7,2	67,6
Износ към страни извън ЕС	-2,5	35,4	-5,9	32,4

Източник: Изчисления на МФ по данни на БНБ

Общият износ на стоки нарасна с 2,6 % в номинално изражение. Все още ниските цени на суровините и енергийните стоки подпомогнаха растежа на износа като повишиха конкурентоспособността на експортно ориентирани отрасли. Номинално вносът намаля с 1 %.

Динамика на вноса на стоки (CIF)

Показатели	2015		2016	
	растеж %	дял %	растеж %	дял %
Потребителски стоки	9,5	21,2	6,3	22,8
Суровини и материали	6,6	36,7	-3,2	35,9
Инвестиционни стоки	2,7	25,6	5,3	27,2
Енергийни стоки	-19,8	16,0	-16,2	13,5
Внос от Европейския съюз	5,7	53,0	2,6	54,9
Внос от страни извън ЕС	-4,0	47,0	-5,1	45,1

Източник: Изчисления на МФ по данни на БНБ

Търговският дефицит⁸ се подобри със 777,6 млн. евро спрямо предходната година, като отрицателното салдо се сви до 3,9 % от БВП.

Положителна динамика бе отчетена при статията *услуги*, като основен принос за подобрението имаха подстатии *пътувания* и *транспорт*. Излишъкът по *пътувания* се повиши с 12,4 %, а този по *транспорт* - с 33 % спрямо 2015 г.

Салдото по статия *първичен доход* имаше положителен принос за подобряване на баланса по *текущата сметка*. Дефицитът ѝ се сви до 2,5 % от БВП, при 4,6 % за

⁸ Анализът на търговията със стоки (вкл. данните в таблиците) е в съответствие с външнотърговската статистика, публикувана от БНБ. Останалата част от анализа в т.1.4 е съставена по данни от платежния баланс на България, публикувани от БНБ

предходната година. Увеличение бе отчетено при получения доход, докато изплатеният към нерезиденти доход се понижи с 24,7 %.

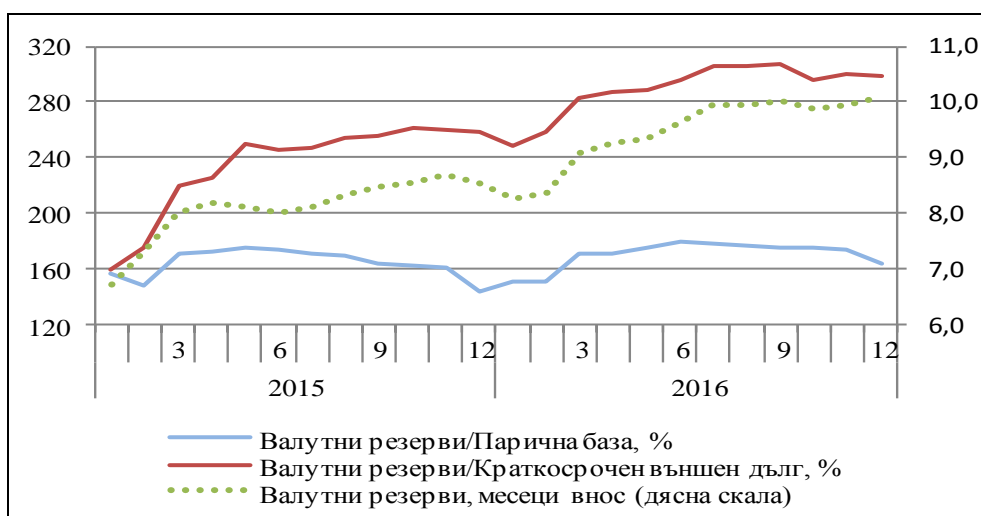
През 2016 г. по финансовата сметка⁹ в страната влязоха нетно 51,3 млн. евро, а основните входящи потоци бяха свързани с емитирания през месец март държавен дълг и привлечените *преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ)*. Входящите ПЧИ в страната намаляха до 1,13 млрд. евро или 2,4 % от БВП, като основна част бе под формата дялов капитал.

Брутният външен дълг (БВД) на страната нарасна с 695,2 млн. евро до 34,6 млрд. евро, което е 73,1 % от БВП към края на 2016 г. Влошаването се дължи на емитирания дълг от сектор „Държавно управление“ през месец март. Въпреки това повишият темп на прираст на БВП доведе до относителен спад на БВД с почти 2 пр.п. спрямо предходната година.

2. Финансов сектор

Валутният борд, един от основните фактори за финансова стабилност на страната, запази добрите си показатели. Към края на 2016 г. международните валутни резерви на Българска народна банка отбелязаха годишен ръст от 17,8 % при 22,7 % година по-рано и достигнаха в номинално изражение 46,7 млрд. лв. За растежа им през годината положителен принос имаше фискалният резерв и постъпилите в него средства от емитираните през март на международните капиталови пазари 7-годишни и 12-годишни облигации на стойност 1,994 млрд. евро. Нивото на резервите към края на 2016 г. бе достатъчно, за да покрие 10,1 месеца внос на стоки и услуги или 299,2 % от краткосрочния външен дълг, подобрявайки се спрямо 258,2 % в края на предходната година.

Ключови отношения за валутния борд

Източник: БНБ, МФ

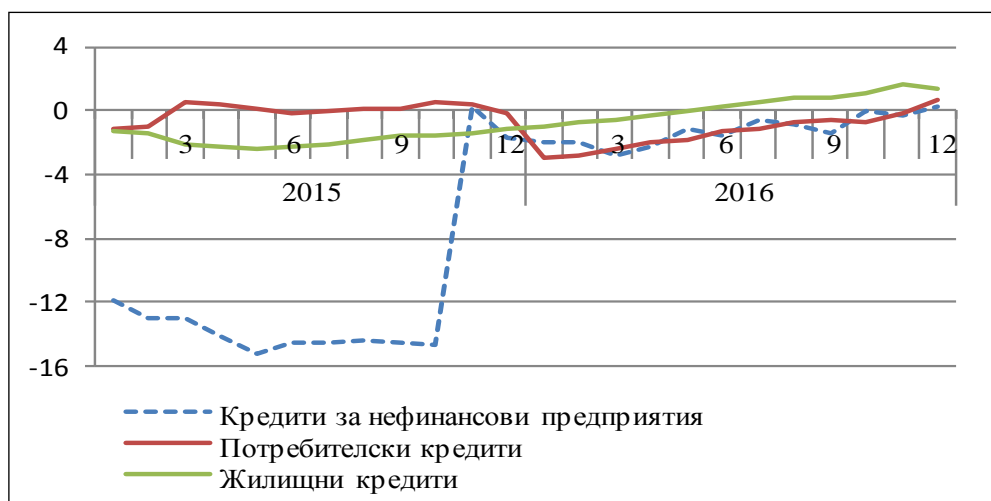
Банковата система премина успешно прегледа на качеството на активите и стрес теста. Резултатите потвърдиха стабилността на системата и устойчивостта ѝ да абсорбира негативни макроикономически и пазарни шокове, както и че не се налага подкрепа с публични средства за нито една банка. На ниво система се запазиха високите нива на базовите надзорни показатели. Към края на декември 2016 г. коефициентът на ликвидните активи беше 38,24 %, а коефициентът на обща капиталова адекватност достигна 22,15 %.

⁹ Аналитично представяне на платежния баланс.

Към края на 2016 г. реализираната от банковата система нетна печалба възлезе на 1 262,3 млн. лв., отчитайки годишен ръст от 40,5 %¹⁰.

Годишният темп на изменение на кредита за частния сектор беше отрицателен през цялото първо полугодие на 2016 г., но през второто тримесечие спадът започна да се забавя и в края на август отбеляза положителен ръст за първи път от началото на годината, който към края на декември бе 1,5 %. В динамиката му на годишна база се наблюдаваха две основни тенденции – умерено ускоряване на растежа на редовните и същевременно стабилни темпове на понижаване на лошите и реструктурирани кредити. Кредитите за нефинансови предприятия имаха най-негативно изменение, но темпът им на спад се забавяше и в края на декември отбелязаха положителен годишен растеж от 0,3 %. Динамиката при кредитите за домакинства също се характеризираше с постепенно забавяне на годишния им спад и през август регистрираха минимален положителен растеж от 0,1 %, който в края на 2016 г. се ускори до 2 %.

Растеж на кредита за частния сектор

Източник: БНБ, МФ

Депозитите¹¹ в банковата система продължиха да нарастват през 2016 г. Средномесечният им темп на растеж на годишна база остана стабилен от 7,0 %, като в края на декември бе 6,7 %, при 8,2 % в края на 2015 г. С най-голям дял в структурата по институционални сектори продължиха да бъдат депозитите на домакинства и нефинансови предприятия, съответно с дял от 64,4 % и 28,2 % към края на декември.

През 2016 г. лихвените проценти запазиха низходяща си динамика. Влияние за това продължи да оказва високата ликвидност в банковата система, нарастването на привлечените средства, все още слабо търсене на заемни ресурси, както и тенденциите на междубанковия паричен пазар. Към края на 2016 г. среднопретеглената цена на срочните депозити на домакинства и нефинансови предприятия възлезе на 0,57 %, при 1,18 % в края на предходната година, като отчетеното понижаване бе по-голямо при тези на домакинствата с 0,72 б.т. и 0,32 б. т. за предприятия.

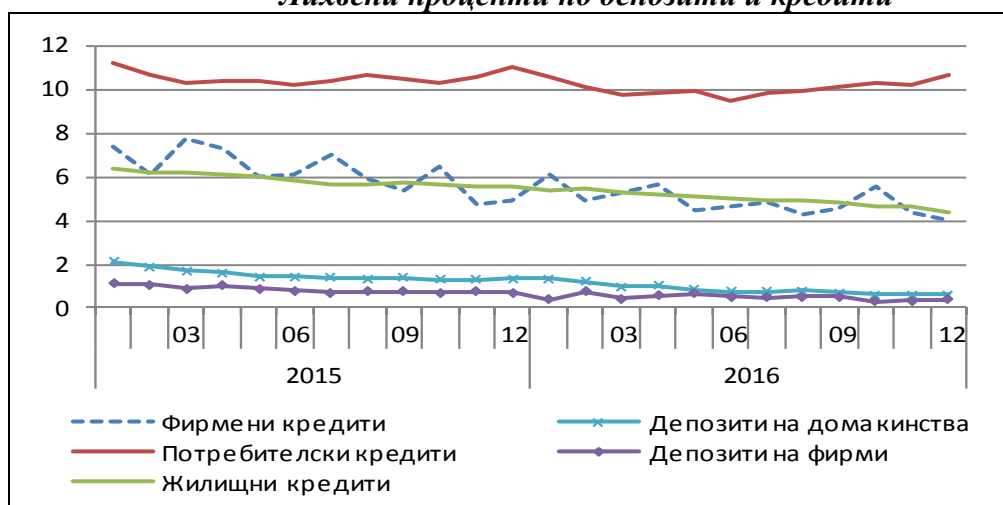
По-осезаем спад се наблюдаваше при среднопретеглените лихвени проценти по ипотечните кредити и кредитите на нефинансови предприятия. Средната цена на жилищните кредити също достигна исторически минимум и към края на 2016 г. беше 4,33 %, при 5,57 % година по-рано. При корпоративните кредити среднопретеглените

¹⁰ На база на данни от финансови и надзорни отчети на БНБ, получени на индивидуална основа.

¹¹ Обхванати са депозитите от всички институционални сектори, включени в паричен агрегат М3.

лихвени проценти в края на годината отбелязаха спад от 84 б.т. спрямо края на 2015 г. Трендът при потребителските кредити също беше низходящ. Към края на декември 2016 г. тяхната цена бе с 41 б.т. по-ниска спрямо година по-рано.

Лихвени проценти по депозити и кредити

Източник: БНБ, МФ

3. Съпоставка на отчетните данни с допусканията и параметрите, заложи в макроикономическата прогноза по Закона за държавния бюджет на Република България за 2016 г.

По отношение на номиналната стойност на brutния вътрешен продукт, разликата между отчетните данни към април 2017 г. и прогнозата заложи в ЗДБРБ за 2016, изготвена към октомври 2015 г., възлиза на 4 352 млн. лв. От тях близо 2 600¹² млн. лв. се дължат както на разлика между очаквания и отчет за 2015 г., така и на последваща ревизия на данните за БВП за 2015 г., публикувана през октомври 2016 г. Останалата част от разликата от близо 1 750 млн. лв. се дължи на по-високите от очакваните реален растеж на БВП и дефлатор на БВП. При очакван реален растеж от 2,1 %, БВП за 2016 г. се повиши с 3,4 %. Основните причини за посочените разликите са:

- положителен принос на компонента изменение на запасите. Този компонент е много волатилен и традиционно при изготвянето на прогнози¹³ се залага неговият принос към растежа на БВП да е нулев. През 2016 г. при растеж от 3,4 %, приносът на този компонент е 1 пр. п. Той допринесе за по-високото нарастване на общите инвестиции (0,9 %) спрямо очакваното (0,7 %), въпреки че инвестициите в основен капитал бяха по-ниски от прогнозираните поради спад при публичните капиталови разходи;
- по-висок растеж на потреблението. Ревизията на данните за 2015 г. показва реален растеж на потреблението на домакинствата от 4,3 % при първоначално отчетен към март 2016 г. 0,8 % и очакван в ЗДБРБ за 2016 0,5 %. Значителната ревизия по отношение на този компонент за 2015 г. се отрази в посока нагоре на реалните растежи на потреблението за 2016 г.;
- по-силен положителен принос на нетния износ, както по линия на по-високо от очакваното реално нарастване на износа, така и поради по-ниско от очакваното

¹² При изготвянето на Бюджет 2016, 2015 г. бе прогнозна. Разликата между очакваното БВП за 2015 г. към октомври 2015 г. и отчетеното през март 2016 г. бе 400 млн. лв. През октомври 2016 г. бе направена ревизия на отчетните данни за 2015 г., в следствие на която разликата с публикувана стойност от март 2016 г. възлезе на 2 200 млн. лв.

¹³ Виж прогнози на ЕК и МВФ.

увеличение на вноса. Въпреки че реалните растежи на световната и европейската икономики през 2016 г. се оказаха по-ниски от очакваните, структурата на растежите бе по-благоприятна от предвиджданото. По-доброто представяне на вноса в основни търговски партньори, вкл. страни от ЕС и съседни държави, се отрази в по-силно реално нарастване на износа от България. Същевременно, отчетената в България динамика на потреблението, инвестициите и износа, предполагаше ускорено нарастване на вноса спрямо прогнозата. Неговото повишение обаче остана по-умерено от очакваното.

По отношение на дефлатора на БВП, отчетната стойност (1,1 %) бе по-висока от очакваната (0,6 %), което също оказва влияние върху отчетения БВП по текущи цени. Причината за по-високия дефлатор са отчетените положителни условия на търговия. При изготвяне на прогнозата, външните допускания за динамиката на цените на международните пазари през 2016 г. предполагаша минимален спад на цените на нефт и други горива, по-съществено понижаване при металите и, съответно, отрицателни условия на търговия. Реалната динамика бе противоположна. Поради по-съществен спад на цените на вносните стоки, дефлаторът на вноса се понижи в по-голяма степен спрямо този на износа, което доведе до формиране на положителни условия на търговия.

Външни допускания и основни макроикономически показатели на България през 2016 г.

Показатели		Бюджетна прогноза	Отчетни данни
Международна среда			
Растеж на световната икономика	процент	3,8	3,1 ¹⁴
Растеж на икономиката на ЕС	процент	2,0	1,9
Валутен курс	лева/щ.д.	1,73	1,77
Цена на петрол „Брент“	щ.д./барел	51,8	44,2
Цена на неенергийни суровини	щ.д., %	-5,2	-1,7
Брутен вътрешен продукт			
БВП - текущи цени	млн. лева	88 282	92 635
БВП - реален растеж	процент	2,1	3,4
Потребление	процент	1,3	1,8
Инвестиции	процент	0,7	0,9
Износ на стоки и услуги	процент	4,6	5,7
Внос на стоки и услуги	процент	3,3	2,8
Пазар на труда и цени			
Заетост (СНС)	процент	0,4	0,5
Коефициент на безработица (НРС)	процент	9,1	7,6
Средногодишна инфлация (ХИПЦ)	процент	0,5	-1,3
Платежен баланс			
Текуща сметка	млн. евро	830	1 988,6
в процент от БВП	процент	1,8	4,2

Източник: НСИ, БНБ, МФ, Евростат, МВФ, СБ

В съответствие с очакванията, през 2016 г. имаше изпреварващо номинално нарастване на износа спрямо вноса на стоки и услуги, което доведе до значително

¹⁴ Оценка на МВФ (Световен икономически преглед от януари 2017 г.)

подобрене на търговския баланс и нарастване на излишъка по статията услуги. Темповете на растеж и стойността на вноса и износа обаче се различават от заложените в ЗДБРБ за 2016 г., поради описаната по-горе разлика в реалните растежи (ускорено нарастване на износа и по-слабо повишение на вноса спрямо прогнозата) и дефлаторите на вноса и износа (подобряване на условия на търговия, при очаквания за влошаване), както и поради различната база от 2015¹⁵ г. Балансът в търговията със стоки и услуги се подобри с общо 931 млн. евро в сравнение с прогнозата. Излишъкът на текущата сметка се повиши спрямо 2015 г., при очаквания за леко понижение.

При изготвяне на прогнозата за 2016 г. се очакваше както средногодишната инфлация, така и тази в края на периода да бъдат положителни. Изменението на потребителските цени обаче остана отрицателно през цялата година, а най-голям принос за разликата между прогнозните и реално отчетените данни имаше ценовата динамика при транспортните горива. Цените им се понижиха повече от очакваното, след като при първоначално допускане за слабо поевтиняване на петрола от 2.4% в доларово изражение, цената му на международните пазари спадна средно с 15.7%. По-съществено разминаване при прогнозата по компоненти на ХИПЦ имаше също и при услугите, които отчетоха поевтиняване при очаквано поскъпване. Това се свързва най-вече с направената корекция в роуминг тарифите за целия ЕС, както и с нарасналата конкуренция сред опериращите в страната авиопревозвачи.

През 2016 г. развитието на пазара на труда съответстваше на очакванията, като стойностите на основните показатели бяха по-благоприятни в сравнение със залегналите в ЗДБРБ за 2016. В условията на по-висок икономически растеж броят на заетите се увеличи с малко по-бърз темп от 0.5%, при очакван ръст от 0.4%. Нивото на безработица от 7.6% бе по-ниско от очакваната стойност от 9.1%, което беше свързано както с по-ниското равнище още през 2015 г., така и с по-голямото от очакваното намаление в предлагането на труд. Последното се отрази и в по-нисък коефициент на икономическа активност на населението с около 1 пр.п. спрямо стойността на показателя в ЗДБРБ за 2016. Растежът на компенсацията на един нает от 3.1% беше близък до очаквания темп от 3.6%, но се наблюдаваше различна от очакваната посока на развитие спрямо 2015 г. Това беше свързано с направените ревизии на данните за БВП по доходния метод през октомври 2016 г., които доведоха до повишаване на компенсациите през 2015 г. Последното се отрази в по-висок растеж на компенсацията на един нает от 5.6%, а по-високата база от 2015 г. допринесе за забавянето на нарастването през 2016 г. Положителната ревизия в темпа на увеличение на БВП в реално изражение доведе до по-висок растеж на производителността на труда и номиналните разходи за труд на единица продукция почти не се измениха на годишна база в сравнение с очакваното повишение в прогнозата в ЗДБРБ за 2016.

4. Оценка на въздействието на данъчната политика и политиката на разходите в бюджетния сектор върху развитието на националната икономика

Данъчно-осигурителната политика е насочена към подкрепа на икономическия растеж, подобряване на бизнес средата и осигуряване на ресурс за изпълнението на фискалната политика на правителството. В международен аспект, данъчната политика е насочена в подкрепа на функционирането на единния пазар на Европейския съюз и за посрещане на предизвикателствата на глобализацията и дигитализацията на икономиката.

Основният приоритет на данъчната политика за 2016 г. беше свързан с повишаване на събираемостта на данъчните постъпления и намаляване на дела на сенчестата

¹⁵ Поради разлика между прогнозната и отчетната стойност за 2015 г. и последващи ревизии на отчетната стойност.

икономика, чрез предотвратяване на възможностите за укриване и невнасяне на данъци и отклонение от данъчно облагане. Изпълнението на целта доведе до поддържане на устойчиво ниво на бюджетните приходи, при запазване на тежестта на данъчното облагане. Освен това се осигури необходимия финансов ресурс за реализиране на приоритетни разходни политики, предвидени в годишната програма, съгласно одобрената бюджетна рамка със ЗДБРБ за 2016 година.

Провежданата политика в областта на данъците през 2016 г. беше насочена и към стимулиране на икономическото развитие, инвестициите и заетостта, чрез запазване на ниските ставки за корпоративните данъци и тези на данъците върху доходите на физическите лица. Запази се целта, свързана с намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите, с оглед намаляване на разходите за спазване на законодателството и повишаване на доброволното изпълнение.

Основните приоритети на данъчната политика кореспондират с целите на Единната национална стратегия за повишаване на събираемостта на приходите, справяне със сенчестата икономика и намаляване на разходите за спазване на законодателството (ЕНС) 2015–2017 и са обвързани с направените от Съвета на Европейския съюз специфични препоръки към България през последните години. През месец април 2016 г. е изготвен първия Доклад с оценка по прилагането на ЕНС за 2015 г., в който са отчетени постигнатите резултати и напредъка в изпълнението на мерките през 2015 година.

За изпълнение на целите в областта на данъците за 2016 г., бяха реализирани както действия за законодателни промени, така и мерки от приходните администрации в областта на събирането и контрола.

За повишаване на бюджетните приходи и изсветляване на сенчестата икономика са направени промени в Закона за данък върху добавената стойност (ЗДДС) по отношение на петролните бази, свързани с прилагане на общия режим за регистриране и отчитане на доставките/продажбите на течни горива в търговските обекти чрез фискални устройства и предаване на данните по дистанционната връзка на Националната агенция за приходите (НАП). С оглед усъвършенстване на контрола върху доставките и движението на течни горива са приети изменения в ЗДДС, с които е предвидено предоставяне на обезпечение за дължимия данък върху добавената стойност (ДДС) при доставки на течни горива. С цел предотвратяване на възможностите за злоупотреби и отклонение от акцизно облагане чрез неправомерно използване на тежки и маркирани горива не по предназначение като гориво за отопление, а като моторно гориво, в Закона за акцизите и данъчните складове (ЗАДС) е прието увеличаване на акцизните ставки за енергийните продукти, използвани като гориво за отопление, каквато е практиката на значителна част от държавите членки на ЕС.

По отношение на втория приоритет за намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите, са регламентирани промени, свързани с отпадане на задължения за деклариране, облекчаване на регулационни режими, съкращаване на срокове за извършване на услуги от приходните агенции, разширяване на възможностите за предоставяне на услуги по електронен път.

Освен реализираните законодателни изменения, през 2016 г. продължи изпълнението на мерките за повишаване на данъчните приходи, намаляване на сенчестата икономика и предотвратяване на възможностите за избягване от данъчно облагане. Осъществиха се и допълнителни съвместни действия от страна на НАП и Агенция „Митници“ (АМ) с МВР, ДАНС и Прокуратурата за повишаване на събираемостта на приходите. При изпълнението през 2016 г. на ЕНС 2015-2017 продължи прилагането на единен междуинституционален подход за координация и тясно оперативно сътрудничество между МФ, НАП, АМ, МВР, ДАНС, МТСП, ИА „ГИТ“, НОИ, Агенция по заетостта, Прокуратурата на Р. България, БНБ и други компетентни национални институции. Постигнатите резултати и напредъка в изпълнението на мерките за 2016 г. в

Плана за действие към ЕНС 2015-2017 са отчетени в Доклада с оценка по прилагането на ЕНС за 2016 година.

Предприетите законови и административни мерки за увеличаване на бюджетните приходи, както и мерките за засилване на междуинституционалното сътрудничество, координация и ефективен обмен на информация както на национално ниво, така и с държавите членки на Европейския съюз и трети страни, доказват своята ефективност в практиката.

От януари 2016 г. минималната работна заплата за страната беше повишена до 420 лв., което осигури номинален растеж от 13,5 % спрямо средната стойност на показателя за предходната година. Средната работна заплата нарасна с по-бавен темп от 9,5 %¹⁶ и делът на минималната в средната заплата се увеличи до 43,7 %. Повишенията на минималната заплата в периода 2011-2016 г. доведоха до постепенно възстановяване на отношението към средната заплата, характерно за предкризисния период, когато и двата показателя се увеличаваха с двуцифрени темпове. Също така, отношението между двата показателя стана съпоставимо със средното за новите страни-членки на ЕС, за които също е характерен процес на конвергенция към средните нива на доходите в по-развитите икономики на ЕС.

5. Макроикономически ефект от усвояването на средствата по оперативните програми

През 2016 г. завърши изпълнението на оперативните програми (ОП) от първия програмен период (2007-2013 г.) след влизането на страната в ЕС и започна постепенно да набира скорост изпълнението на ОП от втория програмен период (2014-2020 г.). Общата стойност на публичните¹⁷ средства по оперативните програми, разплатени през 2016 г., възлиза на 0,9 млрд. евро, от които 0,3 млрд. от средствата за първия програмен период и 0,6 млрд. от средствата за втория програмен период, представляващи 4,2 % и 6,9 % от бюджета на програмите за съответния програмен период.

Размерът на усвоените публични средства за периода януари 2007-декември 2016 г. общо за двата програмни периода възлиза на 8,4 млрд. евро. За първия програмен период изпълнението на всички ОП е близко до 100 %, като по три ОП е налице и преизпълнение. За втория програмен период най-висок е процентът на усвоените средства по ОП „Инициатива за малки и средни предприятия“ (93,5 %), което е логично предвид характера на програмата, която финансира инструмент тип финансов инженеринг, като средствата от ЕС постъпват в началото на програмния период. Най-ниско е усвояването по ОП „Добро управление“ (1,6 %), като средният процент на изпълнение на оперативните програми е 7,5 %.

¹⁶ Предварителни данни от Годишната статистика на заетостта и разходите за труд.

¹⁷ Средства от ЕС и национално съфинансиране.

Източник: :МФ

По изчисления на Министерството на финансите с данни от консолидираната фискална програма на страната за периода 2008-2016 г., със средства от ЕС¹⁸ са финансирани около 50 % от всички дългосрочни капиталови инвестиции. През 2016 г., предвид спецификата на периода, обхващащ края на изпълнението на оперативните програми от първия програмен период и началото на усвояването на средствата по оперативните програми от втория програмен период, е налице по-нисък дял на европейските средства в общите капиталови разходи на държавния бюджет (23,4 %).

Макроикономическият ефект върху българската икономика от средствата по линия на Кохезионната политика на ЕС е оценен чрез иконометричния модел СИБИЛА, версия 2.0. Изчисленията показват, че около 66 % от генерирания растеж за периода 2007-2016 г. се дължи на изпълнението на оперативните програми. Така, към края на 2016 г. нивото на реалния БВП е по-високо с 8,8 % спрямо сценария без средства от СКФ. Данните само за 2016 г. показват 0,7 % ефект върху БВП. Средствата от СКФ са стимулирали и частните инвестиции, отбелязали нарастване с 22,4 % спрямо базисния сценарий.

Структурните инструменти имат положително въздействие и върху пазара на труда, като за периода 2008-2016 г. са допринесли за нарастване на заетите и значително намаляване на безработните лица. Към края на разглеждания период, коефициентът на безработица би бил с 5,3 п.п. по-висок в отсъствието на средствата от СКФ.

СКФ са допринесли и за подобряване на конкурентните позиции на българската икономика, като нетният ефект от подкрепените със средства от ЕК интервенции върху износа за периода 2007-2016 г. е възлязъл на 1,8 %.

¹⁸ Включват средствата по оперативните програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за рибарство, както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС.

II. ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА

1. Основни акценти по отношение на бюджетното изпълнение през 2016 г.

Основните акценти, които се откриха в хода на бюджетното изпълнение през 2016 г. са свързани, от една страна, със значителното подобрене на параметрите по изпълнението на данъчните и осигурителните приходи по националния бюджет, и от друга – с по-ниското от планираното с програмата за годината усвояване на разходите.

Изпълнението на годишните разчети за приходите и помощите по КФП е 102,9 на сто. Положителните тенденции в приходната част на бюджета се проявиха още от самото начало на годината, като през следващите месеци те бяха затвърдени и в годишен план постъпленията по КФП превишават плана за годината с над 0,9 млрд. лв. Съпоставено с 2015 г. данъчните и неданъчните приходи нарастват с 2,5 млрд. лв. (8,8 %), като данъчните приходи (вкл. приходите от социално и здравноосигурителни вноски) нарастват с над 2,0 млрд. лв. (8,2 %), а неданъчните приходи с 0,454 млрд. лв. (12,2 %). Постъпленията от помощи също надвишават плана за годината, но съпоставено с предходната година се отчита намаление, поради базов ефект в 2015 г., свързан със сроковете за финализиране на плащанията по проектите по оперативните програми и фондовете на ЕС за програмния период 2007-2013 г. Отнесено към БВП приходите и помощите по консолидираната фискална програма нарастват от 36,4 % от БВП за 2015 г. на 36,7 % от БВП за 2016 г., което представлява увеличение с 0,3 процентни пункта. Факторите, допринесли за подобреното в приходната част, са свързани основно с ускоряването на икономическия растеж през 2016 г., а също така и с предприетите мерки от приходните администрации във връзка с повишаване на събираемостта на приходите, борбата с контрабандата и избягването на данъчно облагане, включително и съвместните действия от страна на НАП и Агенция „Митници“ с Министерството на вътрешните работи, ДАНС и прокуратурата. Активните мерки за изтласкване на светло на оборотите от сивия сектор на икономиката чрез засилен фискален контрол, включително и контрол в реално време на фискалните устройства на търговците в страната, мерките за засилване на контрола при търговията с акцизни стоки, борбата с контрабандния внос, както и противодействието на опитите за данъчни нарушения и измами са само част от тези усилия. Системното прилагане на тези мерки оказва дисциплиниращ ефект и натиск върху сивата икономика. Освен мерките на приходните администрации, благоприятен ефект върху приходите оказва и подобреното при повечето макроикономически индикатори спрямо заложеното в макрорамката на ЗДБРБ за 2016 г. Това подобрене е свързано основно с по-благоприятната от очакваното външна среда и по-високото вътрешно търсене.

Параметрите по разходите индикират за по-ниското им изпълнение през 2016 г. в сравнение с предходни години. Съпоставено с годишните разчети общо разходите и вноската в бюджета на ЕС представляват 93,3 на сто от плана, като това е свързано основно с по-ниското усвояване на планираните капиталови разходи и трансфери. В структурно отношение по-ниско усвояване на планираните разходи се отчита по сметките за средства от ЕС, което е свързано основно със забавеното стартиране на процедурите за кандидатстване и изпълнение на проектите по новия програмен период 2014-2020 г., административни трудности и други. Следва обаче да се отбележи, че съпоставено с параметрите при договарянето и заплащането на проектите към същия етап на изпълнение на оперативните програми за предходния програмен период (2007-2013 г.), текущите параметри по договарянето и усвояването на средствата от ЕС за новия програмен период са значително по-добри. Данните на Единния информационен портал „Структурни фондове на ЕС“ показват, че общо договорените средства по оперативните програми за програмния период 2007-2013 г. към края на 2009 г. са представлявали 23 на

сто от бюджета на програмите, а разплатените средства – едва 2,6 на сто. За сравнение, по данни от Информационната система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България 2020, договорените към 31.12.2016 г. средства по оперативните програми за настоящия програмен период 2014-2020 г. представляват 28,5 на сто от бюджета на програмите, а разплатените средства – 7,6 на сто. Отчитайки тези данни, може да се направи извода, че на етапа на планиране са заложили твърде амбициозни разчети за усвояването на средствата по сметките от ЕС за 2016 г. и поради тази причина заложените параметри не са постигнати.

Едновременно с усилията за ускоряване на работата по проектите по европейските програми и фондове, приоритет в разходните политики бяха и социалните отговорности на държавата и очерталия се недостиг за финансиране на сектора на здравеопазването. През месец април и декември на пенсионерите с най-ниски пенсии бяха изплатени великденска и коледна добавка, като необходимият ресурс в размер на 98,9 млн. лв. бе осигурен от държавния бюджет, без да се влошава одобрената бюджетна рамка. По-високите приходи от здравноосигурителни вноски позволиха да бъде финансиран очерталият се недостиг в края на годината по бюджета на НЗОК.

В следствие на отчетените добри параметри по изпълнението на приходите по националния бюджет и по-ниското от планираното изпълнение на разходите бюджетното салдо по консолидираната фискална програма към 31.12.2016 г. е излишък в размер на 1 468,1 млн. лв. (1,6 % от прогнозния БВП) и се формира от дефицит по националния бюджет в размер на 759,2 млн. лв. и излишък по европейските средства в размер на 2 227,3 млн. лв. За сравнение за предходната 2015 г. бе отчетен дефицит по КФП в размер на 2 485,2 млн. лв. (2,8 % от БВП), което означава, че като относителен дял в БВП бюджетната позиция се подобрява с 4,4 процентни пункта.

Отчитайки доброто фискално представяне на България и базирайки се на пролетната макроикономическа прогноза на Европейската комисия и прогнозата за разходите, свързани със застаряването на населението в отделните държави, в Оценката на Конвергентната програма на България от май 2017 г. страната ни е оценена с ниска степен на риск пред средносрочната и дългосрочната фискална устойчивост на публичните финанси. Оценява се, че пълното изпълнение на фискалните цели в Конвергентната програма на Република България 2017-2020 за целия програмен хоризонт ще осигури ясно изразена тенденция в намаление на нивото на държавния дълг на сектор „Държавно управление“, изчислен като относителен дял в БВП. Това отново потвърждава, че България води последователна и дисциплинирана фискална политика, насочена към осигуряване на устойчивост на публичните финанси.

Бюджетна позиция на страната за 2016 г.

Бюджетно салдо по държавния бюджет

На база на данните от годишните отчети за касово изпълнение на бюджета на първостепенните разпоредители с бюджет, салдото по държавния бюджет за 2016 г. е отрицателно в размер на 1 099,7 млн. лв. (1,2 % от БВП¹⁹), което съпоставено със заложенения размер за дефицита по държавния бюджет със ЗДБРБ за 2016 г. (1 787,6 млн. лв.) представлява подобрение с 687,9 млн. лева.

Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма

Салдото по консолидираната фискална програма на касова основа за 2016 г. е положително в размер на 1 468,1 млн. лева. Отнесен към БВП, излишъкът по КФП за

¹⁹ БВП за 2016 г. по текущи цени по предварителни данни на НСИ е в размер на 92 634,7 млн. лв.

2016 г. представлява 1,6 % от БВП. За сравнение в разчетите към Закона за държавния бюджет на Република България за 2016 г. (ЗДБРБ за 2016 г.) е заложен дефицит за годината в размер на 1 800 млн. лв., което означава, че спрямо заложеното в програмата за годината се отчита номинално подобрене на бюджетното салдо с 3,3 млрд. лв. Следва също така да се отбележи, че 2016 г. е първата фискална година с бюджетен излишък по КФП след 2008 г.

Факторите за това значително подобрене на салдото по КФП през 2016 г. са от една страна изпълнението на разчетите за годината при някои от основните данъци и осигурителни вноски, и от друга по-ниското усвояване на разходите (основно по сметките за средства от ЕС), поради началния етап на изпълнение на проектите по новия програмен период 2014-2020 г.

Отчетеното превишение на приходите над разходите за 2016 г. по КФП означава, че на разположение във фискалния резерв към края на годината остават, от една страна, спестеният ресурс за финансиране на планирания с разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. дефицит по КФП (в размер до 2% от прогнозния БВП), и от друга - ресурсът от формирания бюджетен излишък за годината. Постигнатите резултати ясно показват водената последователна политика, насочена към осигуряване на устойчива фискална позиция в средносрочен хоризонт.

Салдо на сектор „Държавно управление“ въз основа на методологията на Европейската система от национални и регионални сметки (ESA2010)

Съгласно априлските Нотификационни таблици за дефицита и дълга на България салдото на сектор „Държавно управление“ за 2016 г. е балансирано (минимален излишък в размер на 0,03 % от БВП). За първи път след 2008 г. салдото на сектор „Държавно управление“ е положително.

На база на публикуваните в края на април данни на Евростат за дефицита и дълга на държавите членки през 2016 г. се отчита подобрене и на двата показателя средно за ЕС. Осреднената стойност на дефицита за държавите членки на ЕС за 2016 г. се равнява на 1,7 % от БВП (подобрене от дефицит в размер на 2,4 % от БВП за 2015 г.), а за страните от еврозоната – 1,5 % от БВП (подобрене от 2,1 % от БВП за 2015 г.). Десет държави членки отчитат излишък за 2016 г., докато други четиринадесет отчитат дефицит. България и Латвия отчитат балансирано бюджетно салдо за сектор „Държавно управление“. Само четири държави членки (Испания, Франция, Румъния и Великобритания) отчитат дефицит по-висок или равен на референтната стойност в Пакта за стабилност и растеж (3 на сто от БВП).

По отношение на държавния дълг България е трета (след Естония и Люксембург) с най-нисък държавен дълг като относителен дял в БВП в Европейския съюз за 2016 г. - 29,5 % от БВП. Шестнадесет държави членки надвишават референтната стойност от 60 % от БВП в Пакта за стабилност и растеж, като средно за ЕС държавният дълг се свива с 1,4 пр. п. на годишна база до 83,5 % от БВП за 2016 година.

Фискален резерв

Фискалният резерв²⁰ към 31.12.2016 г. е **12,9 млрд. лв.**, в т.ч. 11,1 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 1,8 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други. Фискалният резерв към края на годината е над определения в чл. 64 на ЗДБРБ за 2016 г. минимален размер от 4,5 млрд. лева.

²⁰ В съответствие с § 1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси

Размер на държавния дълг

По отношение на държавния дълг предвидените законови ограничители са спазени, като размерът на държавния дълг към 31.12.2016 г. е 25,8 млрд. лв., което представлява 96,8 % от заложения лимит за максималния размер на държавния дълг към края на 2016 г. в ЗДБРБ за 2016 г. в размер на 26,6 млрд. лева.

Реализираното през годината брутно финансиране на стойност от 4,4 млрд. лв. е в рамките на предвидения в чл. 66 на ЗДБРБ за 2016 г. максимален размер от 5,3 млрд. лв. нов държавен дълг, който може да бъде поет през 2016 г.

В рамките на ограничението за максимален размер на новите държавни гаранции, които могат да бъдат поети през 2016 г. и в съответствие с разпоредбите на чл. 72 и чл. 73 от ЗДБРБ за 2016 г. са ратифицирани четири държавни гаранции по външни кредитни гаранционни споразумения на обща стойност 850 млн. евро. Увеличението в номиналния размер на държавногарантирания дълг, спрямо нивото му в края на 2015 г. е в размер на 1 087,3 млн.лв., от тях 1 075,7 млн.лв. са от усвоени средства по два държавногарантирани заема на ФГВБ и 88 млн.лв. по заемите на ББР, което отговаря на заложените ограничители в ЗДБРБ за 2016 г.

Доминантен източник на дългово финансиране през 2016 г. бяха емисиите на ДЦК, по-голямата част от които пласирани на международните капиталови пазари. Делът на външното финансиране през 2016 г. възлиза на 87,7 % от общия размер на реализираното ново заемане.

Съответствие на основните фискални параметри по КФП за 2016 г. с изискванията на фискалните правила в Закона за публичните финанси

Фискални правила по отношение на структурния дефицит на сектор „Държавно управление“

Средносрочната бюджетна цел за структурния баланс на сектор „Държавно управление“, залегнала в Конвергентната програма на страната, е в размер на -1,0 % от БВП. Тази цел е в пълно съответствие с изискванията на чл. 23, ал. 2 от ЗПФ, като отчита текущото ниво през 2016 г. на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“, както и ниските рискове пред дългосрочната устойчивост на публичните финанси към настоящия момент.

Структурният бюджетен баланс към края на 2016 г. се оценява на 0,1 % от БВП. Спрямо предходната година бе реализирана корекция от около 1,6 п.п., което значително надхвърля изискуемото структурно усилие от 0,5 % от БВП. Съответно средната корекция за двугодишния период 2015-2016 г. е в рамките на 1 п.п. По този начин още през 2016 г. бе постигната и надхвърлена средносрочната бюджетна цел (СБЦ) на страната за структурен баланс от -1 % от БВП.

Фискално правило по отношение на дефицита на сектор „Държавно управление“

Разпоредбите на чл. 25, ал. 2 на Закона за публичните финанси по отношение на салдото на сектор „Държавно управление“ за 2016 г. са изпълнени, като съгласно данните в априлските Нотификационни таблици за дефицита и дълга на сектор „Държавно управление“ бюджетното салдо за 2016 г. е минимален излишък в размер на 0,03 % от БВП.

Оценката по програмата за 2017 г. е бюджетната позиция да остане близка до средносрочната бюджетна цел и да възлезе на неголям дефицит в размер на 0,6 % от прогнозния БВП през 2017 г. В Конвергентната програма на Република България за периода 2017-2020 г. е предвидено фискалното подобрене да продължи до достигане на минимален излишък през 2020 г.

Фискално правило по отношение на ръста на бюджетните разходи

По отношение на заложеното в чл. 26 от ЗПФ ограничение за годишния ръст на бюджетните разходи се прилага референтен растеж на потенциалния БВП от 2,1 %, намален с т. нар. марж за конвергенция (convergence margin) в размер на 1,4 % от БВП. Т.е. реалният растеж на бюджетните разходи, коригирани с ефектите от приложените през годината приходни дискреционни мерки, следва да е не по-висок от 0,7 % от БВП през 2016 г., за да бъде спазено регламентираното по чл. 26 от ЗПФ ограничение. Изменението на разходите, изчислено по общата методология за т. нар. бенчмарк на разходите, при отчитането на разделението между финансираните с национални средства и със средства от ЕС публични инвестиционни разходи (грутообразуване на основен капитал по ЕСС' 2010), се оценява на -1,8 % за 2016 г. Тази стойност се базира на отчетни данни и за бюджетните параметри, представени по методологията ЕСС 2010, както и на дефлатора на БВП за 2016 г. Така изменението на нетните разходи през 2016 г. кореспондира на зададените референтни нива на потенциалния растеж на БВП.

Фискално правило по отношение на салдото по консолидираната фискална програма

Съгласно разпоредбите на чл. 27, ал. 4 на Закона за публичните финанси дефицитът по КФП на касова основа не може да надвишава 2,0 на сто от БВП. На база на годишните отчети за касовото изпълнение на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет салдото по КФП за 2016 г. е положително (излишък) в размер на 1,6 на сто от БВП, което представлява значително подобрене спрямо референтната стойност, заложена в ЗПФ. В този смисъл разпоредбите на чл. 27, ал. 4 са изпълнени.

Фискално правило по отношение на максималния размер на разходите по консолидираната фискална програма

Съгласно разпоредбите на чл. 28 от Закона за публичните финанси разходите по консолидираната фискална програма не могат да надвишават референтната стойност от 40 на сто от БВП. На база на обобщените годишни отчети за касовото изпълнение на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет общите разходи (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) по КФП за 2016 г. представляват 35,1 на сто от БВП, което съответства на посочената по-горе разпоредба.

Фискално правило по отношение на номиналния размер на консолидиания дълг на сектор „Държавно управление“

През 2016 г. фискалното правило по чл. 29 от Закона за публичните финанси относно номиналния размер на консолидиания дълг на сектор „Държавно управление“, който към края на всяка година не може да надвишава 60 на сто от брутният вътрешен продукт е спазено, запазвайки се далеч под горния праг на Маастрихтския критерий за конвергенция. По предварителни данни, съгласно априлските Нотификационни таблици за дефицита и дълга към края на 2016 г. стойността на индикатора, определящ степента на държавна задлъжнялост и един от основните критерии за конвергенция – показателят „консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“/БВП“ достига до ниво от около 29,5 % (при 26,0 % през 2015 г.). Нарастването на дълга се дължи основно на

осъществената през март 2016 г. втора трансакция по емитиране на еврооблигации на МКП в рамките на създадената Глобална средносрочна програма на Република България за издаване на облигации на международните капиталови пазари, усвояване на средства по заеми на ФГВБ и на нови единици, включени в обхвата на подсектор „Централно управление“. Данните от априлските Нотификационни таблици за дефицита и дълга за 2016 г. по отношение нивото на параметъра – „консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“/БВП“, показват запазване равнището на държавна задлъжнялост в рамките на устойчиви граници, респ. водещата позиция на Република България сред държавите-членки на ЕС по отношение на ниска дългова тежест.

Основни параметри по консолидираната фискална програма за 2016 г.

Приходите и помощите по КФП през 2016 г. достигат 36,7 % от БВП, като това е увеличение от 0,3 п.п. спрямо 2015 г. Относителният дял в БВП на данъчните приходи нараства спрямо 2015 г. с 0,9 п. п., като при групите данъци с най-голям принос в приходите се наблюдава нарастване на относителния дял спрямо БВП, а при тези с по-малък обем в приходите има запазване на нивата от предходната година.

Постъпленията в групата на косвените данъци представляват 14,6 от БВП, като съпоставени с 2015 г. се отчита ръст от 0,6 п. п. (в т.ч. ръст от 0,5 п. п. при ДДС и 0,1 п. п. при акцизите). Увеличението на приходите от тези данъци е израз на нарастващото вътрешно потребление в страната и увеличената активност на икономическите агенти, както и продължилите активни мерки на приходните администрации за повишаване събираемостта на приходите, борба с укриването на данъци, мерките за изсветляване на икономиката, пресичането на контрабандните канали и цялостното взаимодействие между приходните агенции и другите правоприлагащи органи за предотвратяване на икономически престъпления. Продължават да се изпълняват набелязаните мерки за подобряване на комуникацията и улесняване на работата на бизнеса с приходните администрации и за намаляване на административната тежест. През 2016 г. няма задържане на данъчен кредит и нивото му е дори по-ниско от това в края на 2015 г., което е свързано с предприетите мерки за ускорено възстановяване на ДДС към фирмите и с усилията за коректни взаимоотношения с бизнеса.

Относителният дял в БВП на преките данъци и приходите от социалноосигурителни вноски нараства спрямо равнището от предходната година съответно с 0,2 и 0,1 п. п. Основните фактори за увеличението при данъка върху доходите на физическите лица и социалноосигурителните и здравноосигурителните вноски са продължилата през цялата година тенденция на нарастване на заетостта и регистрирания ръст на доходите, увеличението на минималните осигурителни прагове от началото на 2016 г. Нарастването на постъпленията при корпоративните данъци е резултат от увеличения положителен финансов резултат както при нефинансовите, така и при финансовите предприятия, което от своя страна е израз на продължаващото ускоряване на бизнес активността сред фирмите, нарасналото търсене на продукцията им в страната и чужбина и повишаващото се бизнес доверие сред икономическите агенти.

При неданъчните приходи се отбелязва нарастване в сравнение с предходната година – в размер на 0,3 п. п.

Относителният дял в БВП при приходите от помощи намалява спрямо предходната година с 1,0 п. п., като това е свързано с базов ефект в 2015 г., свързан с приключването на проектите от програмния период 2007 – 2013 г., както и на по-бавно от планираното усвояване на средствата по настоящия програмен период 2014-2020 г., административни трудности и други. Следва обаче да се отбележи, че съпоставени с параметрите при

договарянето и разплащането на проектите към същия етап на изпълнение на оперативните програми за предходния програмен период (2007–2013 г.), текущите параметри по договарянето и усвояването на средствата от ЕС за новия програмен период са значително по-добри.

Общо разходите по КФП през 2016 г. (включително вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) са в размер на 35,1 % от БВП, и намаляват с 4,1 п.п. спрямо 2015 г. Главна причина за това е намалението на капиталовите разходи, като относителен дял в БВП, с 3,6 п. п. спрямо предходната година. По-ниско усвояване на планираните капиталови разходи се отчита преди всичко при тази част от тях, финансирани със средства от ЕС, което е свързано основно със забавеното стартиране на процедурите за кандидатстване и изпълнение на проектите по новия програмен период 2014–2020 г., административни трудности и други. Разходните политики през годината бяха ориентирани към запазване на социалната ангажираност на държавата и подкрепа на най-уязвимите групи от населението, вкл. преодоляване на очерталия се недостиг в системата на здравеопазването, осигуряване на средства за нормалното функциониране на бюджетните системи и ускоряване на работата по проектите от новия програмен период.

Относителният дял в БВП на разходите за персонал намалява с 0,2 п. п. в сравнение с миналата година, като това е свързано с предвидените разходни тавани в програмата за годината и базовия ефект в разходите за 2015 г. Разходите за субсидии също се свиват, като относителен дял в БВП (с 0,1 п.п.), докато разходите за издръжка остават на нивото от предходната година. Социално и здравно осигурителните плащания също остава непроменено спрямо 2015 г., като относителен дял в БВП. При социалните помощи има запазване на изразходваните средства на равнището от предходната година. Средствата за пенсии като дял от БВП отбелязват незначително намаление спрямо предходната година, а запазването на здравноосигурителните плащания на равнището от 2015 г. е свързано със засилването на съществуващите и въвеждане на нови контролните механизми при изразходването на обществените средства в системата на здравеопазването.

Нивото на лихвените разходи през 2016 г. се запазва непроменено в сравнение с предходната година, като относителен дял в БВП.

1.1 Промени в данъчното облагане през 2016 г.

Промените в данъчното законодателство за 2016 г. са свързани с реализирането на законодателни мерки по приоритетите на данъчната политика, а именно: мерки за повишаване на бюджетните приходи чрез предотвратяване на възможностите за укриване и невнасяне на данъци и отклонение от данъчно облагане, мерки за намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите, мерки за стимулиране на икономическото развитие, инвестициите и заетостта и мерки в областта на събиране на просрочени задължения.

Приетите законодателни промени включват и разпоредби, свързани с въвеждане в националното законодателство на европейски директиви в областта на данъците, както и за привеждане на националната правна уредба в съответствие с практиката на Съда на Европейския съюз.

Промени в Закона за данък върху добавената стойност

Промени, свързани с удължаване на срока на прилагане на механизма за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури

В съответствие с чл. 199а, §1 от Директива 2006/112/ЕО срокът за прилагане на механизма за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури е удължен до 31 декември 2018 г.

Промени, свързани с Директива 2008/8/ЕО на Съвета от 2008 г. за изменение на Директива 2006/112/ЕО по отношение на мястото на доставката на услуги

На доставчиците на далекосъобщителни услуги, услуги за радио- и телевизионно излъчване и услуги, извършвани по електронен път, установени в Република България, се предоставя възможност при регистрация за целите на прилагането на режим в Съюза, да декларират освен банкова сметка в евро, така и в лева под задължителното условие сметката да е в българска банка или клон на чуждестранна банка в страната.

Привеждане в съответствие на националното законодателство с изискванията на разпоредба на Регламент (ЕС) № 904/2010 на Съвета от 7 октомври 2010 година относно административното сътрудничество и борбата с измамите в областта на данъка върху добавената стойност

Промяната урежда, че обхватът на пропорционалното възстановяване на надвнесен данък до 31 декември 2018 г. на лице, прилагащо режима за обслужване „мини едно гише“, се прилага единствено за режим в Съюза.

Промени във връзка с писмо на Европейската комисия EU Pilot 7122/14/ TAXU за несъответствия на разпоредби в закона с Директива 2006/112/ЕС

По силата на Директива 2006/112/ЕО, когато лице използва стока или услуга едновременно за доставки с право на приспадане на данъчен кредит и за доставки без право на данъчен кредит, само частта от начисления ДДС за тази стока или услуга, която може да се припише на първите сделки, подлежи на приспадане. Частта, подлежаща на приспадане, представлява дробна величина, определена като коефициент. Вследствие на промяната, вместо по общоприетите математически правила на закръгляване, коефициентът ще се закръглява до втория знак след десетичната запетая към следващото по-голямо число.

Промени в резултат на констатиран несъответствие с правото на ЕС и хармонизиране на националното с европейското законодателство, с цел единното прилагане, при съобразяване с практиката на Съда на ЕС

В резултат на законовото изменение за постигане на съответствие с Директива 2006/112/ЕО се въвежда изрична разпоредба, която предвижда, че доставката на услуга по предоставяне на медицинска помощ от лице, упражняващо медицинска професия съгласно Закона за здравето, е освободена от ДДС. Със същата цел се въвежда изрична разпоредба за освобождаване от ДДС на услугата по изработка, свързана с валута, банкноти, монети, използвани като законно платежно средство.

Определен е моментът на възникване на данъчното събитие при предоставяне на услуга за лични нужди на данъчно задълженото лице, на собственика, на работниците и служителите или за цели, различни от независимата икономическа дейност на лицето, за която е използвана стока с приспадат данъчен кредит, а именно последният ден от месеца, през който е предоставена услугата.

Уточнено е, че извършването на безвъзмездна доставка на стока или услуга за личните нужди на данъчно задълженото лице, на собственика, на работниците и служителите или за цели, различни от независимата икономическа дейност на лицето, извършена в случай на крайна нужда или непреодолима сила, не се приравнява на възмездна доставка.

Във връзка с решения на Съда на ЕС е прието при определяне на данъчната основа на безвъзмездна доставка на услуга за личните нужди на данъчно задълженото лице, на собственика, на работниците и служителите или, най-общо за цели, различни от независимата икономическа дейност на лицето, която законът е приравнил на възмездна и

за която е използвана стока с приспаднат данъчен кредит и която е или би била дълготраен актив по смисъла на Закона за корпоративното подоходно облагане, ако се използваше в дейността на лицето, да се взема в предвид разход за изхабяването на използваната стока.

Промени, свързани с доставките и продажбите на течни горива

Отменен е режимът по чл. 118, ал. 7 от закона по отношение на петролните бази и е предвиден шестмесечен преходен период за лицата, ползващи режима, да приведат дейността си в съответствие с изискванията на чл. 118 от ЗДДС, т.е. да прилагат общия режим за регистриране и отчитане на доставките/продажбите на течни горива в търговския обект чрез фискални устройства и да предават данни по дистанционната връзка на Националната агенция за приходите (НАП).

Промени в административнонаказателните санкции за данъчно задължените лица

В случаите на начислен данък след законоустановения срок, времевият диапазон, в който се прилага най-ниската имуществена санкция или глоба, се удължава до 6 месеца от края на месеца, в който данъкът е следвало да бъде начислен. Предвидена е и още една намалена имуществена санкция, съответно глоба, когато регистрирано лице е начислило данъка след посочения по-горе шестмесечен срок, но не по-късно от 18 месеца от края на месеца, в който данъкът е следвало да бъде начислен.

Прецизиране на разпоредби поради възникнали затруднения при практическото прилагане на закона

Лицата, извършващи дистанционна продажба на стоки с място на изпълнение на територията на друга държава членка, ще издават фактури за тези доставки съгласно изискванията на законодателството на тази държава членка. Прецизирани са условията за определяне мястото на изпълнение при дистанционни продажби на стоки относно изпращането или транспортването на стоките и приключването му.

Промени в Закона за акцизите и данъчните складове

Създаване на възможност за издаване на указания от страна на директора на Агенция „Митници“ и министъра на финансите за еднакво прилагане на ЗАДС

Разширяване на обхвата на данъчно задължените по закона лица

Изменението е с оглед на това, че действащата до момента разпоредба на чл. 3, ал. 1, т. 3 от ЗАДС не позволяваше да се образува ревизионно производство срещу лице, за което не е налице влязло в сила наказателно постановление. Производството по установяване на административно нарушение по ЗАДС е самостоятелно и приключва с издаване на НП, докато ревизионното производство по установяване на задължение за акциз е административно и приключва с издаване на ревизионен акт. Двете производства се развиват самостоятелно и са проявления на различна компетентност на администрацията: правоприлагаща – по установяване размера на дължимия акциз – и санкционна – по налагане на наказание за извършеното административно нарушение. Актовете, с които приключват двете производства, дават отговори на различни отклонения от правната норма: какъв акциз да се определи, когато не е заплатен или е заплатен частично при правоприлагане на акцизното законодателство и ДОПК, респ. налице ли е административно нарушение на ЗАДС и какво по вид и размер наказание да се наложи на нарушителя.

Изменение на определението за енергиен продукт за отопление

Промяна е наложена и от нееднозначното тълкуване на понятието „енергиен продукт за отопление“ при издаване на удостоверения за освободен от акциз краен

потребител, т.е. нееднозначното тълкуване на това понятие може да доведе до издаването на удостоверения за освободен от акциз краен потребител на лица, които използват енергийните продукти като гориво за отопление. Предложението е съобразено и със съдебната практика на Съда на ЕС по дело С – 462/ 12 – преюдициално запитване. В него съдът тълкува и отсъжда какво е „енергиен продукт за отопление“ и какво „енергиен продукт с двойно предназначение“.

Отпадане на ограничението за движение на акцизни стоки между данъчните складове на един и същ лицензиран складодържател

Предвидено е движението от един данъчен склад до друг данъчен склад на един и същ лицензиран складодържател на територията на страната на акцизни стоки, облепени с бандерол, да не се счита за освобождаване за потребление, а същите да са под режим отложено плащане на акциз, след получено разрешение от директора на Агенция „Митници“. С предложението се изравнява режимът за движение на акцизни стоки, облепени с акцизен бандерол, за всички лицензирани складодържатели.

Въвеждане на директно освобождаване за денатурирания по специален метод етилов алкохол, който не е предназначен за човешка употреба

За данъчнозадължените лица, които използват в своята дейност денатуриран по специален метод етилов алкохол за производство на стоки, които не са предназначени за човешка употреба, се предвижда директно освобождаване от облагане с акциз, а не освобождаване чрез възстановяване на акциза. Промяната е приета с цел, от една страна, намаляване на административната тежест и разходите на лицата, а от друга страна, повишаване на конкурентоспособността на българските производители и подобряване на ликвидността на икономическите оператори, каквато е практиката на други държави членки на ЕС.

Облекчаване на регулационния механизъм за смазочните масла

Предвидено е облекчаване на регулационния режим по отношение на смазочните масла, като за същите е предвидено освобождаване от облагане с акциз за опаковки до 5 литра. Също така е приета и опростена процедура за уведомяване по чл. 76в от ЗАДС в случаите на получаване на смазочни масла от друга държава членка в количества над 5 литра до 210 литра. Тези масла са в разфасовки и имат нулева акцизна ставка, а административната процедура отнема сериозен ресурс, както на икономическите оператори, така и на митническата администрация, без пряк и непряк фискален ефект.

Въвеждане на мерки срещу избягване от данъчно облагане чрез прехвърляне на дружеството длъжник на безимотни лица

Изменението е с цел да бъде прекратена практиката недобросъвестни лица, имащи задължения към Агенция „Митници“, да заобикалят заплащането на дължимите публични вземания, чрез прехвърляне на дружеството длъжник на безимотни лица и създаване на нови дружества, които да осъществяват дейност по закона.

Намаляване на сроковете за произнасяне на митническите органи по чл. 24ж

С цел намаляване на административната тежест е прието намаляване на сроковете за издаване на решение за възстановяване на платения акциз за електрическата енергия от 3 месеца на 2 месеца, както и отпадане на изискването отчетът за бандеролите да се подава от лицензираните складодържатели.

Прецизиране на разпоредбите, свързани с комбинираното производство на топлинна и електрическа енергия

С цел по-точно определяне на данъчната основа и съобразяване на европейските

практики в областта на комбинираното производство на топлинна и електрическа енергия в чл. 28 е създадена ал. 2, с която се урежда, че данъчната основа за произведената топлинна енергия се определя върху 30 на сто от общото количество на използваните енергийни продукти за комбинираното производство.

Увеличаване на акцизните ставки за енергийните продукти, използвани като гориво за отопление

С цел предотвратяване на възможностите за злоупотреби и отклонение от акцизно облагане чрез неправомерно използване на тежки и маркирани горива не по предназначение като гориво за отопление, а като моторно гориво, е прието увеличаване на акцизните ставки за енергийните продукти, използвани като гориво за отопление, каквато е практиката на значителна част от държавите членки на ЕС.

Изменение на съотношението между специфичния и пропорционалния акциз за цигарите

В сила от 1 януари 2016 г., акцизната ставка за цигарите е, както следва:

1. на специфичния акциз –70 лв. на 1000 къса;
2. на пропорционалния акциз:
 - 38 на сто от продажната цена –от 1 януари 2016 г.;
 - 40 на сто от продажната цена –от 1 януари 2017 г.;
 - 42 на сто от продажната цена –от 1 януари 2018 г.

Размерът на акциза не трябва да е по-малък от:

- 161 за 1000 къса от 1 януари 2016 г.;
- 167 за 1000 къса от 1 януари 2017 г.;
- 177 за 1000 къса от 1 януари 2018 г.

За целите на достигане на минималния акциз от 90 EUR за 1000 къса към 01.01.2018 г., акцизът следва да се увеличава плавно на възможно най-малки стъпки, като се направи и съответният график за увеличаване акциза на цигарите за достигане на определените с директивата минимални нива на облагане от 90 евро за 1000 къса (177 лв. за 1000 къса).

Промени в изискванията за издаване на лиценз за управление на данъчен склад за лицата, които складираат, получават и изпращат само тихи и шумящи вина и/или други ферментирани напитки

Съгласно новите разпоредби на чл. 47 и чл. 57в от закона, от 1 януари 2016 г. отпада изискването за лицата, които складираат, получават и изпращат само тихи и шумящи вина и/или други ферментирани напитки да имат регистриран и изцяло внесен капитал не по-малко от 500 хил. лева. По този начин се облекчават икономическите оператори, извършващи дейности с тези акцизни стоки, тъй като акцизната ставка за виното е 0 лв. за 1 хектолитър.

Ново изискване в чл. 47а от закона за подаване на информация до НАП при прехвърляне на собствеността върху акцизните стоки вътре в данъчния склад

Съгласно чл. 47а от ЗАДС, преди всяко прехвърляне на собствеността върху акцизна стока, вложена в данъчен склад, което не представлява освобождаване за потребление по смисъла на чл. 20, ал. 2, лицето вложител е длъжно да уведоми лицензиария складодържател и НАП в тридневен срок преди прехвърляне на собствеността на акцизната стока на ново лице вложител. Информацията до НАП ще се подава по електронен път с квалифициран електронен подпис по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс чрез електронна услуга в Портала за е-услуги на НАП.

Промени в чл. 57а от закона относно лицата, които подлежат на задължителна регистрация по ЗАДС

На задължителна регистрация по чл. 57а, ал. 1, т. 3а или т. 3б от ЗАДС подлежат и лицата, които продават и потребяват собствена електрическа енергия, произведена от енергия от възобновяеми източници от централа с обща инсталирана мощност до 5 MW, на потребители за битови и/или стопански нужди. Промените са във връзка с либерализацията на пазара на електрическа енергия и създадената възможност за свободна продажба до крайни потребители на електрическа енергия.

На основание чл. 57а, ал. 1, т. 5 от закона, лицата които произвеждат и продават биогаз за стопански нужди, както и лицата, които произвеждат и потребяват биогаз за собствени нужди, с изключение на лицата, които потребяват собствен биогаз за битови нужди, също подлежат на задължителна регистрация.

Въвежда се регистрация по чл. 57а, ал. 1, т. 6 и за един нов тип лица, които внасят или въвеждат на територията на страната, потребяват собствен или продават компресиран или втечен природен газ, както и лицата, които извършват дейности по втечняване на природен газ или регазификация на втечен природен газ.

Промени в чл. 64 от закона относно заявяването на бандероли

Съгласно новата редакция на чл. 64, ал. 12 от закона, лицензираните складодържатели са изключени от лицата, които трябва да подават отчет за получените бандероли пред компетентното митническо учреждение. Отчетът за бандероли ще се подава от другите заявители на бандероли в срока на подаване на акцизната декларация, а за вносителите – преди освобождаване на предоставеното обезпечение.

Обезпечения, предоставяни във връзка с непогасени публични задължения, при издаването на лицензи, разрешения и удостоверения

Във връзка с новите законови изисквания за липсата на непогасени публични задължения от мажоритарните съдружници е създаден нов раздел V в глава пета на закона с чл. 83к и чл. 83л. Обезпечението ще се учредява с депозит в пари или банкова гаранция по реда на митническото законодателство за срок една година.

Промени в Закона за корпоративното подоходно облагане

Привеждане на националното законодателство в съответствие с изискванията на Директива 2014/86/ЕС на Съвета от 8 юли 2014 година за изменение на Директива 2011/96/ЕС относно общата система за данъчно облагане на дружества майки и дъщерни дружества от различни държави членки

Действащата Директива 2011/96/ЕС на Съвета освобождава от данък, удържан при източника, дивидентите и другите форми на печалби, платени от дъщерни дружества на техните дружества майки, и предотвратява двойното данъчно облагане на тези доходи на равнището на дружеството майка, като задължава държавите членки да освободят от данъчно облагане или да предоставят данъчен кредит за облагането в чужбина, разпределената печалба с произход от дъщерни предприятия, установени в други държави членки.

С цел предотвратяване на двойното данъчно необлагане, възникващо в такива случаи, е приета Директива 2014/86/ЕС, съгласно която държавата членка на дружеството майка не следва да позволява освобождаването от данък, прилагано към получени разпределени печалби, доколкото тези печалби подлежат на приспадане от дъщерното дружество на дружеството майка, установено в друга държава членка.

Привеждане на националното законодателство в съответствие с изискванията на Директива (ЕС) 2015/121 на Съвета от 27 януари 2015 година за

изменение на Директива 2011/96/ЕС относно общата система за данъчно облагане на дружества майки и дъщерни дружества от различни държави членки

С разпоредбите на Директива 2015/121/ЕС е въведено задължение за държавите членки за прилагане на минимално общо правило за борба със злоупотребите по отношение на разпределението на печалби. Българското данъчно законодателство съдържа обща разпоредба за отклонение от данъчно облагане, която е с по-широк обхват от тази в директивата, а именно чл. 16 на ЗКПО, поради което конкретни допълнения в текстовете на ЗКПО не са направени. Промяната в закона се съдържа в изрична разпоредба, съгласно която се регламентира, че ЗКПО е в съответствие с разпоредбите на Директива (ЕС) 2015/121.

Данъчно облекчение, представляващо държавна помощ за регионално развитие

След изтичане срока на действие на схемата за държавна помощ, под формата на данъчно облекчение по чл. 184 във връзка с чл. 189 от ЗКПО, в сила до 31 декември 2013 г., беше предприета процедура по нотифициране на нова схема за държавна помощ, която да се прилага през новия програмен период, в резултат на което Европейската комисия постанови Решение по чл. 184 във връзка с чл. 189 от ЗКПО с № С(2015) 6174 от 14.09.2015 г. относно Държавна помощ SA.39869 (2014/N) - България, Схема за освобождаване от корпоративен данък съгласно член 184 от ЗКПО за съвместима с вътрешния пазар в съответствие с член 107, параграф 3, буква а) от ДФЕС.

Във връзка с привеждането на националното законодателство в съответствие с определените условия по одобрената от Комисията схема за държавна помощ за регионално развитие и разпоредбите на Насоките за регионалната помощ за периода 2014-2020 г. на Комисията (Насоките), по отношение на данъчно облекчение, представляващо държавна помощ за регионално развитие, са приети изменения и допълнения, като е премахнат автоматичният характер на схемата за държавна помощ и са въведени четири типа условия, които следва да се спазват от всяко данъчно задължено лице, което би искало да прилага данъчното облекчение, представляващо държавна помощ.

Промяна в определението за „юрисдикции с преференциален данъчен режим“

Във връзка с присъединяването на Република България към международните инициативи на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) за прозрачност и обмен на информация за данъчни цели – Конвенцията за взаимно административно сътрудничество по данъчни въпроси, Многостранното споразумение между компетентните органи за автоматичен обмен на информация за финансови сметки и Глобалния форум за прозрачност и обмен на информация, от 1 януари 2016 г. са приети промени в Закона за корпоративното подоходно облагане (ЗКПО) относно критериите, на базата на които ще се определят държавите/териториите като юрисдикции с преференциален данъчен режим и в процедурата по приемане на списъка.

Деклариране и внасяне на данъка при прекратяване

В случаите на прекратяване дейността на дружество, към 30-дневния срок от датата на вписване на прекратяването, за внасяне на дължимия данък при прекратяване е допълнено изискване за неговото деклариране в същия срок.

Допълнение в дефиницията за „разпореждане с финансови средства“

Към дефиницията за „разпореждане с финансови инструменти“ в Допълнителните разпоредби на закона, във връзка с облагането на сделки с финансови инструменти, допуснати до търговия на регулиран пазар, са добавени и сделките с държавни ценни книжа, извършени на регулиран пазар по смисъла на чл. 73 от Закона за пазарите на финансови инструменти.

Промени в Закона за данъците върху доходите на физическите лица

Разширяване обхвата на необлагаемите доходи в Закона за данъците върху доходите на физическите лица (ЗДДФЛ) със средствата, предоставяни по програмата „Еразъм +“ на Европейския съюз

От 1 януари 2016 г. е разширен обхватът на необлагаемите доходи със средствата, изплащани на лицата по програма Еразъм+ на Европейския съюз в областта на образованието, обучението, младежта и спорта.

Възможност за приспадане на задължителните здравноосигурителни вноски по чл. 40, ал. 5 от Закона за здравното осигуряване

Създава се възможност за приспадане на задължителните здравноосигурителни вноски по чл. 40, ал. 5 от Закона за здравното осигуряване за всички доходи, които се вземат предвид при определянето на окончателния размер на осигурителния доход.

Ред за авансово облагане на доходите от други източници

Доходите от други източници, т.е. доходи със случаен и нерегулярен характер, които се облагаха само годишно, като дължимият данък се определяше от физическото лице с подаване на годишна данъчна декларация по чл. 50 от ЗДДФЛ, от 1 януари 2016 г. се облагат авансово, когато са в парично изражение и платец на дохода е предприятие или самоосигуряващо се лице. Платецът на дохода ще определя и удържа данъка при изплащане на дохода.

Предоставяне на възможност на дипломатическите представителства в България да удържат и внасят данък за доходите от трудови правоотношения на местните физически лица, които работят към тях

От 1 януари 2016 г. е регламентирана възможност, не задължение, дипломатическите представителства на територията на Република България да изберат да удържат и внасят данък върху доходите на местните физически лица, работещи към тях по силата на трудови правоотношения.

Допълнение в дефиницията за „разпореждане с финансови средства“

Дефиницията за „разпореждане с финансови инструменти“ в Допълнителните разпоредби на закона е разширена със сделките с държавни ценни книжа, извършени на регулиран пазар по смисъла на чл. 73 от Закона за пазарите на финансови инструменти, във връзка с което, доколкото законът освобождава от облагане доходите от разпореждане с финансови инструменти, рефлектира върху обхвата на необлагаемите доходи.

Промени в Закона за местните данъци и такси

Ограничаване на данъчните преференции при обновяване на сградите с цел повишаване на енергийната им ефективност

Приета е промяна по отношение на данъчното облекчение, съгласно което от данък върху недвижимите имоти се освобождават сградите, получили сертификати с клас на енергопотребление „В“, „С“ и „D“, издадени по реда на Закона за енергийната ефективност (ЗЕЕ) и наредбата по чл. 25 от ЗЕЕ. Промяната предвижда освобождаването от данък да не се прилага в случаите, в които сградата е получила сертификат с клас на енергопотребление в резултат на предприети мерки за енергийна ефективност, финансирани с публични средства.

Промяна по отношение заплащането на данък върху недвижимите имоти

Приета е промяна, съгласно която за недвижими имоти, придобити през текущата година, данъкът се заплаща в сроковете, приложими за всички случаи, а в случаите, в които придобиването е след изтичане на посочените в закона срокове, т.е. след 31 октомври на текущата година, е предвидено данъкът за тези имоти да се заплаща в двумесечен срок от датата на придобиването на имота.

Разширяване обхвата на пътните превозни средства, които са освободени от данък върху пътните превозни средства

Приета е промяна, съгласно която от данък върху превозните средства се освобождават и пътните превозни средства на Държавната агенция „Технически операции“ за изпълнение на дейностите, определени със закон.

Прецизиране на разпоредбата за освобождаване от такса за битови отпадъци

Прецизирана е разпоредбата, отнасяща се до освобождаването от такса за битови отпадъци както на храмовете, молитвените домове, манастирите, така и на поземлените имоти, върху които същите са построени и, които са собственост на законно регистрираните вероизповедания в страната, като освобождаването от таксата се прилага, при условие че имотите не се ползват със стопанска цел, която не е свързана с пряката им богослужебна дейност.

Нов начин за определяне на такса за битови отпадъци

Променен е срокът за влизането в сила на измененията, свързани с новия начин за определяне размера на таксата за битови отпадъци по Закона за местните данъци и такси, като е предвидено това да бъде от 1 януари 2017 година. Таксата за битови отпадъци ще се определя според количеството на битовите отпадъци, а не според данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена. В тази връзка е променен и срокът за разработването на Методика за изготвяне на план-сметката с необходимите разходи за дейностите и за видовете основи, които да служат за определяне размера на таксата за битови отпадъци, като същият е определен на 31 март 2016 година.

Промени в Закона за ограничаване на плащанията в брой

Нормативно регламентираният праг за ограничение на плащанията в брой в страната е намален от 15 000 лв. на 10 000 лв. като мярка за ограничаване на сивата икономика.

Промени в Данъчно-осигурителния процесуален кодекс

Приетите промени могат да бъдат класифицирани в три основни групи:

Промени с цел оптимизиране на процеса по установяване на данъци и задължителни осигурителни вноски и улесняване на междуинституционалното взаимодействие:

Промени, свързани с фискалния контрол върху движението на стоки с висок фискален риск

Промените са свързани с повишаване на ефективността на проверките по фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск.

Промени, свързани със солидарната отговорност

Приетата промяна в разпоредбата на чл. 19 от ДОПК е свързана с разширяването на отговорността за несъбраните задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски, която да е освен за задълженото лице, да бъде и за член на орган на управление, управител, прокурист, търговски представител, търговски пълномощник.

Електронно съхраняване на информация

С приетите изменения в чл. 38 и чл. 39 от ДОПК се регламентира съхранението на създадената в електронен вид информация, независимо от разпечатките и от водене на счетоводството на хартиен носител, както и достъпът до този вид информация.

Разкриване на данъчна и осигурителна информация

С приетата промяна в разпоредбата на чл. 74, ал. 1 от ДОПК е разширен кръгът от органи с право на достъп до данъчна и осигурителна информация (вкл. митническите органи, председателят на Комисията за защита на конкуренцията или определено от него лице, генералният директор на Европейската служба за борба с измамите или определено от него лице, министърът на финансите или друг законово овластен орган, във връзка с правомощията им по представителство на държавата в граждански съдебни производства и в производства по международен търговски арбитраж).

Служебно предоставяне на лични данни на чужденци

С приетата промяна в разпоредбата на чл. 82, ал. 2 от ДОПК е създадено законово основание НАП да получава информация за личните данни на чужденците.

Въвеждане на комплексно административно обслужване

С промяната в чл. 87 е създадена допълнителна възможност информацията от данъчно-осигурителната сметка на лицето, съответно удостоверението за наличие на задължения да се получава от лице, различно от задълженото лице, когато задълженото лице изрично е посочило получателя пред орган по приходите.

Прихващане или възстановяване на присъдени суми, обезщетения и разноски

Отменена е т. 3 на чл. 129, ал. 5 от кодекса, съгласно която на прихващане или възстановяване в полза на задълженото лице подлежат присъдени суми, обезщетения и направени разноски в хода на съдебно или административно производство. С отмяната ще се преодолее неравнопоставеното положение на НАП спрямо другите ведомства.

Опростена процедура за възстановяване на осигурителни вноски

С приетата промяна в чл. 130 от ДОПК в обхвата на публичните вземания, за които се прилага опростената процедура за възстановяване (подоходен данък или местен данък), се включват и задължителните осигурителни вноски, с цел облекчаване и ускоряване на процеса на тяхното възстановяване.

Оптимизиране на ревизионното производство

С промяната в чл. 134, ал. 1 от ДОПК е предоставена възможност, след преценка за наличие на основание за изменение, териториалният директор вместо пряко да възлага ревизионното производство по изменение на задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски, да разпорежи възлагането на ревизията на друг орган по приходите.

Промени, свързани със съдебното обжалване

Приетата промяна в чл. 156, ал. 5 от ДОПК е редакционна и е с цел прецизиране на текста на разпоредбата и съобразяването ѝ с реда за обжалване на ревизионните актове, възприет в ДОПК (чл. 156, ал. 1), а именно съдебното обжалване да се извършва пред съответния административен съд.

Присъждане на юрисконсултско възнаграждение

С промяната в разпоредбата на чл. 161, ал. 1 се предвижда на администрацията, вместо възнаграждение за адвокат, за всяка инстанция да се присъжда юрисконсултско възнаграждение в размер на минималното възнаграждение за един адвокат.

Оптимизиране на погасителната давност

Промяната относно давностните срокове за погасяване на публичните вземания в чл. 171, ал. 2 има за цел предотвратяване неплащането на публични вземания вследствие на изтекли давностни срокове.

Отпадане на задължението за изпращане на покана за доброволно изпълнение

С промяната в чл. 182 от ДОПК е оптимизиран процесът по събиране на публичните вземания чрез отмяна на дублиращи се действия в различните етапи на производството.

Уеднаквяване режима на отсрочване/разсрочване на публични задължения

С промяната е уеднаквен режимът на отсрочване/разсрочване на другите публични задължения с този за данъци и задължителни осигурителни вноски.

Подобряване на режима по принудително събиране на публичните вземания и повишаване на събираемостта, както и синхронизиране и уеднаквяване на нормативната регламентация, касаеща събиране на държавните и частните вземания:

Оптимизиране процедурата за налагане на заповед върху дял от търговско дружество

С промяната в чл. 203, ал. 8 от ДОПК е създадена уредба по аналогия с чл. 517, ал. 1 от ГПК и се постига синхронизиране със Закона за търговския регистър (ЗТР), съгласно който в търговския регистър при Агенцията по вписванията се вписват търговци, клонове на чуждестранни търговци и свързаните с тях обстоятелства, за които е предвидено със закон, че подлежат на вписване (чл. 4 от ЗТР).

Възбрана върху кораб

Прецизиран е редът за налагане на възбрана върху кораб в разпоредбата на чл. 205. Възбраната ще се вписва в съответните регистри на корабите при Изпълнителна агенция „Морска администрация“.

Спиране на принудителното изпълнение при особени случаи

С промяната на чл. 222а от ДОПК е създадена възможност принудителното изпълнение да бъде спряно, ако след определяне на начина на продажба до датата на провеждане на търга с явно наддаване, съответно до изтичане на срока за подаване на предложенията при търга с тайно наддаване, длъжникът внесе 20 на сто от размера на вземанията.

Изоставени в полза на държавата вещи

Промяната в чл. 234 предвижда в случаите на иззети в хода на принудителното изпълнение вещи, собственост на длъжника, че ако в тримесечен срок от уведомяването му длъжникът не вдигне вещите, същите ще се считат за изоставени в полза на държавата.

Привличане на независим оценител или друго лице от съответната професия

Съгласно промяната в чл. 235 от ДОПК, при необходимост за оценката на вещи, предмет на принудително изпълнение, отпада задължението да бъде привлечен оценител от специално воден от НАП регистър на оценителите, а ще може да бъде привлечен оценител, вписан в регистъра на Камарата на независимите оценители в България.

Отпадане на контролната оценка в хода на производството по принудително изпълнение

Целта на отмяната на възможността за извършване на контролна оценка на вещите, предмет на изпълнението и нейното обжалване (чл. 236 и чл. 258, ал. 5 от ДОПК) е да се

постигне бърз и ефективен изпълнителен процес по ДОПК, конкурентен и равностоеен на производството по ГПК.

Разширяване на кръга от вещи, подлежащи на реализация чрез продажба на постоянно определени места

Промените в разпоредбите на чл. 238, ал. 5 и чл. 240 от ДОПК са за осигуряване на бърз и ефективен изпълнителен процес по ДОПК чрез разширяване кръга от движими вещи, които се реализират чрез публична продажба на постоянно определени места като максималният праг на първоначалната цена на продаваните вещи се завишава от 500 лв. на 5000 лв. Аналогичен е и текстът на чл. 474, ал. 5 от ГПК.

Оптимизиране и ускоряване на производството по принудително изпълнение

Предоставена е възможност за всички движими вещи, независимо дали могат да се класифицират като стоки, търгувани на борсите, да се реализират както чрез борсите или тържищата по установените за тях правила, за не повече от един месец от първоначалното им предлагане на съответната борса или тържище, така и чрез търг.

Оптимизиран е и процесът по водене на кореспонденция на публичния изпълнител с участниците в търга и по-специално със следващите наддавачи, в случай че обявеният за купувач не внесе цената в срок.

Създаден е нов раздел Ша в дял втори, глава шестнадесета от ДОПК, който регулира осъществяването на административно сътрудничество чрез автоматичен обмен на финансова информация в областта на данъчното облагане с участващи юрисдикции, задълженията на предоставящите информация финансови институции за събирането ѝ, прилагането на процедурите за комплексна проверка и предоставянето на финансовата информация

Със създадения нов раздел в кодекса са въведени в националното законодателство разпоредбите на Директива 2014/107/ЕС на Съвета от 9 декември 2014 година за изменение на Директива 2011/16/ЕС по отношение на задължителния автоматичен обмен на информация в областта на данъчното облагане (Директива 2014/107/ЕС), както и разпоредби във връзка с прилагането на подписаното между правителството на Република България и правителството на Съединените американски щати (САЩ) на 5 декември 2014 г. в гр. София споразумение за подобряване спазването на данъчното законодателство в международен аспект и въвеждането в действие на FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act, т.нар. FATCA), ратифицирано със закон (обн., ДВ, бр. 47 от 2015 г.).

С промените, с които се въвеждат разпоредбите на директивата, се регламентира особен вид административно сътрудничество между Република България, държавите членки на Европейския съюз, трети страни и Европейската комисия, чрез осъществяването на автоматичен обмен на финансова информация.

Съгласно измененията основните субекти, които са задължени да събират и предоставят на компетентния орган информация, подлежаща на автоматичен обмен, по трите акта – Директива 2014/107/ЕС, Споразумението FATCA и Стандартът CRS – са предоставящите информация финансови институции. Сметките, за които ще се предоставя информация, попадащи в обхвата на трите акта, са определени така, че да се ограничат възможностите за данъчно задължените лица да избягват предоставянето на информация чрез прехвърляне на активи към финансови институции или чрез инвестиране във финансови продукти, които попадат извън обхвата на регулацията от Директива 2014/107/ЕС, Споразумението FATCA и Стандартът CRS.

Горепосочените три акта (Директива 2014/107/ЕС, Споразумението FATCA и Стандартът CRS) засягат по приблизително идентичен начин дейността на голяма част от

националния финансов сектор – банки, застрахователни дружества, инвестиционни посредници, колективни инвестиционни схеми, чрез легитимирането им като предоставящи финансови институции на информацията, подлежаща на автоматичен обмен. В това си качество финансовите институции трябва да предоставят на националния компетентен орган определената със законопроекта информация по отношение на всяка финансова сметка.

1.2 Инвестиционна политика

Основната цел на реализираните публични инвестиции е насърчаване на политиките за постигане на устойчив дългосрочен растеж, подкрепени и чрез усвояване на средства по програмите и фондовете на ЕС.

В таблицата са представени тенденциите в развитието на публичните инвестиционни разходи като дял от БВП на България и за някои държави-членки на ЕС.

Публични разходи за инвестиции в основен капитал

(% от БВП)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
Европейски съюз (28 държави-членки)	3,5	3,3	3,1	3,0	2,9	2,9	2,7
Евро зона (19 държави-членки)	3,4	3,1	2,9	2,8	2,7	2,7	2,6
България	4,6	3,4	3,4	4,0	5,2	6,6	2,8
Ирландия	3,3	2,4	2,0	2,0	2,2	1,7	1,8
Испания	4,7	3,7	2,5	2,2	2,1	2,5	1,9
Италия	2,9	2,8	2,6	2,4	2,3	2,2	2,1
Полша	5,6	5,8	4,7	4,1	4,5	4,4	3,3
Румъния	5,7	5,4	4,8	4,5	4,3	5,2	3,6
Словакия	3,6	3,8	3,4	3,3	4,0	6,3	3,2

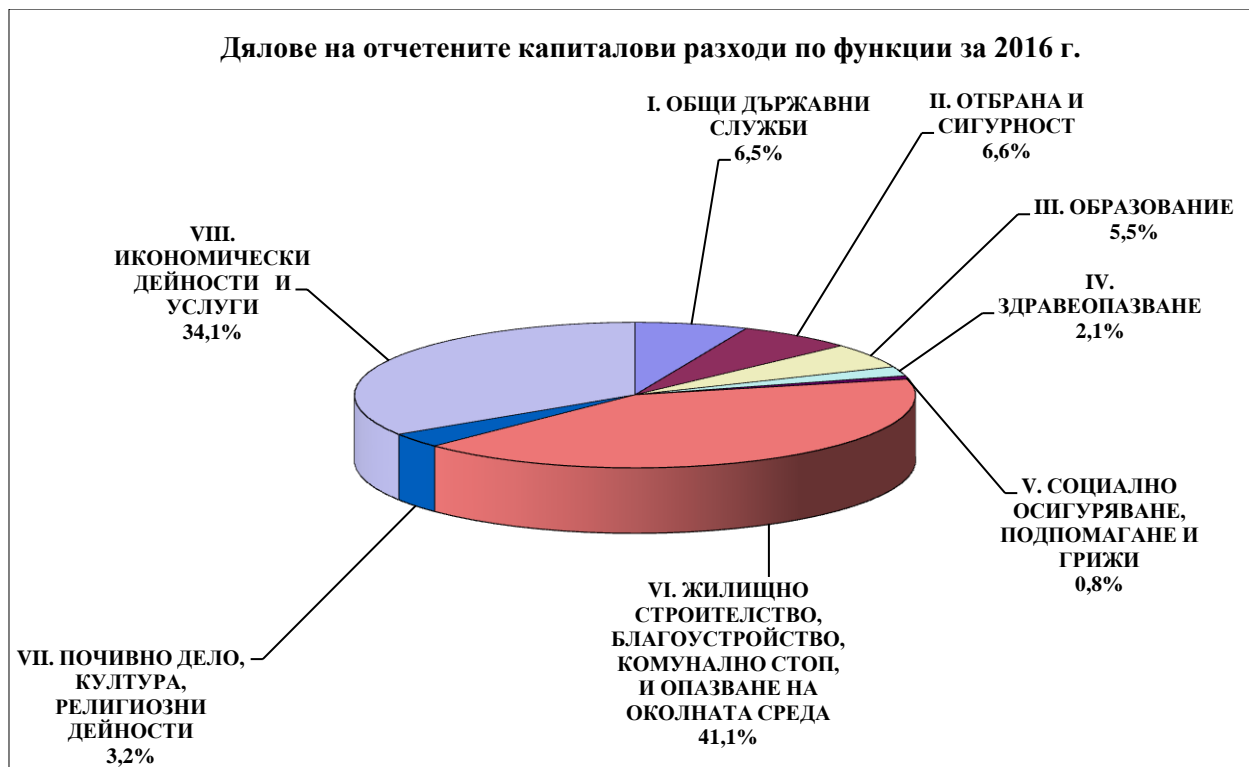
Източник: Eurostat

*данните за 2016 г. са на база DG ECFIN - European Economic Forecast - spring 2017

През 2016 г. публичните разходи за инвестиции в основен капитал са близки до нивото, отчетено за държавите от Европейския съюз. Като относителен дял от БВП се отчита значително намаление от 3,8 п.п. спрямо 2015 г., в резултат на ниското усвояване през началния етап на изпълнение на проектите по новия програмен период 2014-2020 година. Изпълнението на инвестиционните политики през 2016 г. продължи да следва приоритетите от предходните години за модернизиране на екологичната и пътната инфраструктура, като съществен принос имаха и проектите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС, както и от други фондове и програми на ЕС. Капиталовите разходи са разпределени по приоритети в рамките на изпълняваните от първостепенните разпоредители с бюджет политики и програми, с цел стимулиране на секторите, генериращи високи икономически и социално-обществени ползи.

Публични капиталови разходи

Разпределението на капиталовите разходи за 2016 г. на консолидираната фискална програма по функции отразява секторните приоритети при реализацията на инвестиционната политика в публичната сфера. На графиката по-долу е представено функционалното разпределение на отчетените за 2016 г. капиталови разходи.

Анализът на инвестиционните разходи по функционален признак показва, че най-голям относителен дял през 2016 г. заемат разходите за „Жилищно строителство, благоустройство и комунално стопанство” – 41,1 % от общите разходи. Размерът на отчетените средства по функцията е 1 591,0 млн. лв., като основната част от разходите в тази функция са отчетени в група А „Жилищно строителство, благоустройство и комунално стопанство”. Разходите по тази група са свързани основно с инвестиционната дейност в общините по териториалното развитие и благоустрояване на населените места, както и за изпълнение програмите на МРРБ за „Развитие на регионите в страната и намаляване на различията, ефективно и ефикасно използване на публичните финанси за подобряване качеството на жизнената среда и създаване на работни места“, „Подобряване на инфраструктурната свързаност на регионите – изграждане и модернизирание на пътната и ВиК инфраструктура“ и „Подобряване на инвестиционния процес, чрез развитие на устройственото планиране, усъвършенстване на информационните системи на кадастъра и имотния регистър, стимулиране на публично-частното партньорство, подобряване качеството на превантивния и текущия контрол и прилагане на европейските стандарти”. През годината за тези дейности по оперативни програми (вкл. националното съфинансиране) са изразходвани средства в размер на 68,7 млн. лв. Разходите за 2016 г., определени по решение на общинския съвет, свързани с поддържането на уличната мрежа, водоснабдяване, канализация и други публични услуги, предоставяни на населението, са в размер на 324,8 млн. лева. В това функционално направление са отчетени и разходи по Националната програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради в размер на 1 000,0 млн. лева. Делът на отчетените капиталови разходи в група Б „Опазване

на околната среда” от общо капиталовите разходи по тази функция е 10,4 %. Разходите в група „Опазване на околната среда” са свързани с дейностите по изпълнението на приоритетните политики по управлението на водите и управлението на отпадъците. В групата се отчитат и разходите, определени по решение на общинския съвет за дейностите по поддържане на чистота, озеленяване, пречистване на отпадъчни води, управление на отпадъците и други публични услуги с обществено значение. Основната част от разходите в тази група на функцията – 107,1 млн. лв. представляват средства по бюджетите на общините.

На второ място по размер са инвестиционните разходи по функция „Икономически дейности и услуги”, чиито дял съставлява 34,1 % от капиталовите разходи по КФП. Значителният размер на изразходените средства през годината е свързан основно с финансирането на инфраструктурни обекти с национално значение.

По-значимите инвестиционни проекти в сектор „Транспорт” са свързани с изпълнението на проектите за извършване на превантивно поддържане на републиканската пътна мрежа в Северна България и за ремонтно-възстановителни дейности и доизграждане на пътни инфраструктурни проекти, „Автомагистрала „Струма“, Лот 1, 2 и 4”, „Рехабилитация на железопътна инфраструктура в участъци от железопътната линия Пловдив - Бургас“, „Проект за разширение на метрото в София Етап III, Лот 1 „Цариградско шосе - Летище София“ и Лот 2 „жк Младост 1 - Бизнес парк в Младост 4“ „Изграждане на автомагистрала „Марица“, Лот 1 и Лот 2”, „Реконструкция и електрификация на железопътна линия Пловдив – Свиленград по коридор IV и IX, Фаза 2: участък Първомай – Свиленград“, „Модернизация на железопътен участък „Септември-Пловдив“ – част от Трансевропейската железопътна мрежа“, „Автомагистрала „Струма“, Лот 3.1, Лот 3.3“ и тунел Железница, „Изграждане на АМ Калотина – София, Лот 1: Западна дъга на Софийски околновръстен път“, фаза 2 и „Проект за разширение на метрото в София: Линия 3, Етап I – Участък „бул. Владимир Вазов – ЦГЧ – ул. Житница“, „Разходите по тази функция са свързани с усвоеното финансиране от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС (програмни периоди 2007-2013 г. и 2014-2020 г.), държавни инвестиционни заеми, съответното национално съфинансиране, както и проекти с национално финансиране.

Инвестициите за функция „Отбрана, сигурност и вътрешен ред” заемат 6,6 % от общата сума на отчетените капиталови разходи и представляват главно разходи, отчетени по бюджета на Министерство на вътрешните работи (МВР), във връзка с изпълнението на програмите, финансирани със средства от ЕС и по бюджета на Министерство на отбраната (МО) – във връзка с изпълнението на инвестиционната програма на министерството.

През 2016 г. за финансиране на инвестиционните дейности по функция „Общи държавни служби” са усвоени средства на обща стойност 252,0 млн. лв., което представлява 6,5 % от общия размер на инвестиционните разходи. Спрямо 2015 г. се отчита нарастване на капиталовите разходи по тази функция в размер на 67,7 млн. лв., което се дължи главно на изграждане на временно възпрепятстващо съоръжение по българо-турската граница, както и за подготовка за провеждане на Българското председателство на Съвета на Европейския съюз през 2018 година.

Размерът на инвестиционните разходи по функция „Образование” за 2016 г. е 213,8 млн. лв., което представлява 5,5 % от общата сума на отчетените капиталови разходи. От тях 126,4 млн. лв. са отчетени в системата на предучилищното и училищното образование и 61,6 млн. лв. в системата на висшето образование. Разходите са финансирани главно със средства по националните програми – „Оптимизация на училищната мрежа“, „С грижа за всеки ученик“, „Без свободен час“, „Информационни и комуникационни технологии” и други.

Като цяло основната част от инвестиционните разходи през 2016 година бяха насочени към осъществяване на мащабни инфраструктурни проекти, включително съфинансирани по Оперативна програма „Транспорт” и Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“, проекти по рехабилитацията и изграждането на пътна и железопътна инфраструктура, съобразно възможностите на държавния бюджет, развитие на ВиК сектора, системи за управление на отпадъците и други.

2. Основни параметри на консолидираната фискална програма²¹ за 2016 г.

Изпълнението на основните параметри по КФП за 2016 г., отнесено към предходната година и програмата е, както следва:

(в млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ ²²	Отчет	Програма ²³	Отчет	Изпълнение	Изпълнение
	2015 г.	2016 г.	2016 г.	спрямо 2015 г.	спрямо програма
Приходи, помощи и дарения	32 199,5	33 017,7	33 959,4	105,5%	102,9%
-Данъчно-осигурителни приходи	24 855,6	25 992,2	26 902,7	108,2%	103,5%
Преки данъци	4 591,6	4 684,9	5 037,3	109,7%	107,5%
Косвени данъци	12 450,5	13 261,6	13 561,7	108,9%	102,3%
Приходи на социалното и здравното осигуряване	6 947,1	7 134,2	7 317,8	105,3%	102,6%
Други данъци	866,4	911,5	985,9	113,8%	108,2%
-Неданъчни приходи	3 696,2	4 481,6	4 150,1	112,3%	92,6%
-Помощи и дарения	3 647,7	2 544,0	2 906,6	79,7%	114,3%
Разходи и вноски в бюджета на ЕС	34 684,8	34 817,7	32 491,4	93,7%	93,3%
-Нелихвени разходи	33 040,1	33 005,7	30 897,6	93,5%	93,6%
Текущи нелихвени в т.ч. социални и здравно- осигурителни плащания	13 845,0	14 298,2	14 425,4	104,2%	100,9%
Капиталови разходи	6 899,7	6 149,7	3 871,5	56,1%	63,0%
-Лихви	698,3	802,3	734,3	105,2%	91,5%
Външни лихви	431,2	506,9	446,6	103,6%	88,1%
Вътрешни лихви	267,1	295,3	287,7	107,7%	97,4%
-Вноска в бюджета на ЕС	946,4	1 009,7	859,5	90,8%	85,1%
Дефицит/излишък	-2 485,2	-1 800,0	1 468,1		

Приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма за 2016 г. са в размер на 33 959,4 млн. лв., което представлява 36,7 % от БВП при 36,4 % от БВП за 2015 г. Постъпилите приходи по КФП за 2016 г. представляват 102,9 % спрямо годишните разчети към ЗДБРБ за 2016 г. Изпълнението на приходите по държавния бюджет е 100,3 %, по бюджета на ДОО – 105,1 %, по бюджета на НЗОК – 104,4 %, по бюджетите на общините – 106,1 %, Разплащателна агенция към ДФ ”Земеделие” (вкл. по бюджетите на бенефициентите) – 84,9 %, Национален фонд (вкл. по бюджетите на бенефициентите по оперативните програми) – 114,8 %. Съпоставени с 2015 г. постъпленията по консолидираната фискална програма бележат номинален ръст от 5,5 % (1 759,9 млн. лева).

Общата сума на **данъчните постъпления** (вкл. приходите от осигурителни вноски) за годината възлиза на 26 902,7 млн. лв. (103,5 % спрямо годишните разчети). Относителният дял на данъчните приходи към общите постъпления по КФП е 79,2 %. Данъчните постъпления за 2016 г. представляват 29,0 % от БВП за годината, при 28,1 % от БВП за 2015 г. Съпоставени с предходната година, данъчните приходи нарастват номинално с 2 047,1 млн. лв. (8,2 %). В номинален размер приходите от преки данъци

²¹Обхваща държавния бюджет и бюджетите на общините, социалноосигурителните фондове, ДВУ, БАН, БНР, БНТ, БТА, бюджетите по чл.13, ал.4 от ЗПФ, както и сметките за средства от ЕС и сметките за чужди средства на бюджетните организации.

²² Поради закръгление в млн. лв., някои сумарни позиции в таблиците не се изчерпват от съставните им числа.

²³ С оглед съпоставимост с отчетните данни на показателите по КФП по програмата за 2016 г.:

i) разчетите в позицията „Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи” са отнесени в съответните разходни позиции според основното предназначение на планираните средства;

ii) Нетният прираст на държавния резерв е отнесен в позицията „Капиталови разходи”.

възлизат на 5 037,3 млн. лв., приходите от косвени данъци са в размер на 13 561,7 млн. лв., приходите от осигурителни вноски са в размер на 7 317,8 млн. лв., а постъпленията от други данъци (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 985,9 млн. лева.

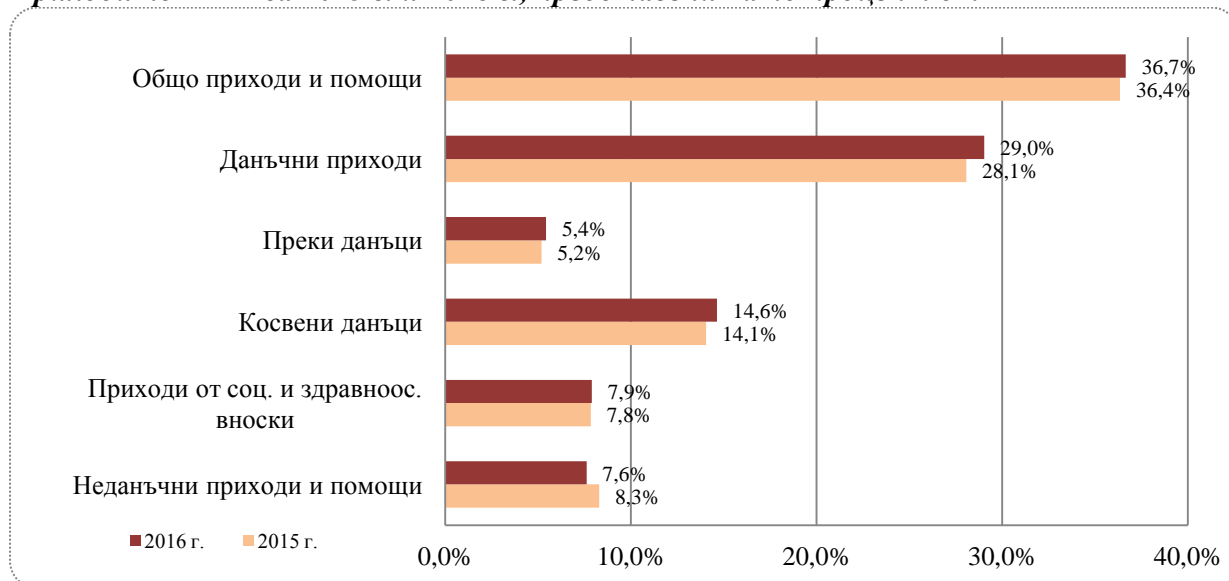
Приходите в частта на преките данъци възлизат 5 037,3 млн. лв., което представлява 107,5 % спрямо планираните за годината. Постъпленията от преки данъци за 2016 г. представляват 5,4 % от БВП при 5,2 % от БВП за 2015 г. Приходите от косвени данъци са в размер на 13 561,7 млн. лв., което представлява 102,3 % спрямо годишния разчет. Постъпленията от косвени данъци представляват 14,6 % от БВП, при 14,1 % за 2015 г. Постъпленията от други данъци (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 985,9 млн. лв., което представлява 108,2 % спрямо годишните разчети за 2016 г.

Приходите от социалноосигурителни и здравни вноски за 2016 г. са в размер на 7 317,8 млн. лв., 102,6 % спрямо планираните за 2016 г. и с 370,7 млн. лв. (5,3 %) повече спрямо предходната година. Отнесени към БВП приходите от социално и здравноосигурителни вноски за 2016 г. представляват 7,9 %, при 7,8 % от БВП за 2015 г. Постъпилите през 2016 година приходи от социалноосигурителни вноски са в размер на 5 105,2 млн. лв., което е 101,8 % изпълнение на заложените за 2016 г. разчети и с 268,6 млн. лв. (5,6 %) повече спрямо 2015 г. Приходите от здравноосигурителни вноски, постъпили по бюджета на НЗОК, са в размер на 2 212,6 млн. лв., което е 104,3 % изпълнение на заложените в ЗБНЗОК за 2016 г. средства и със 102,1 млн. лв. (4,8 %) повече спрямо 2015 г.

Неданъчните приходи са **4 150,1 млн. лв.**, което представлява 92,6 % изпълнение на годишните разчети. Относителният дял на неданъчните приходи към общите постъпления по КФП е 12,2 %. Неданъчните постъпления за 2016 г. представляват 4,5 % от БВП за годината, при 4,2 % от БВП за 2015 г. Това е с 453,9 млн. лв. (12,3 %) повече от предходната година.

Помощите и даренията (основно средства от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за 2016 г. са в размер **2 906,6 млн. лв.**, което представлява 114,3 % спрямо разчета за годината. Постъпилите помощи за 2016 г. представляват 3,1 % от БВП за годината, при 4,1 % от БВП за 2015 г.

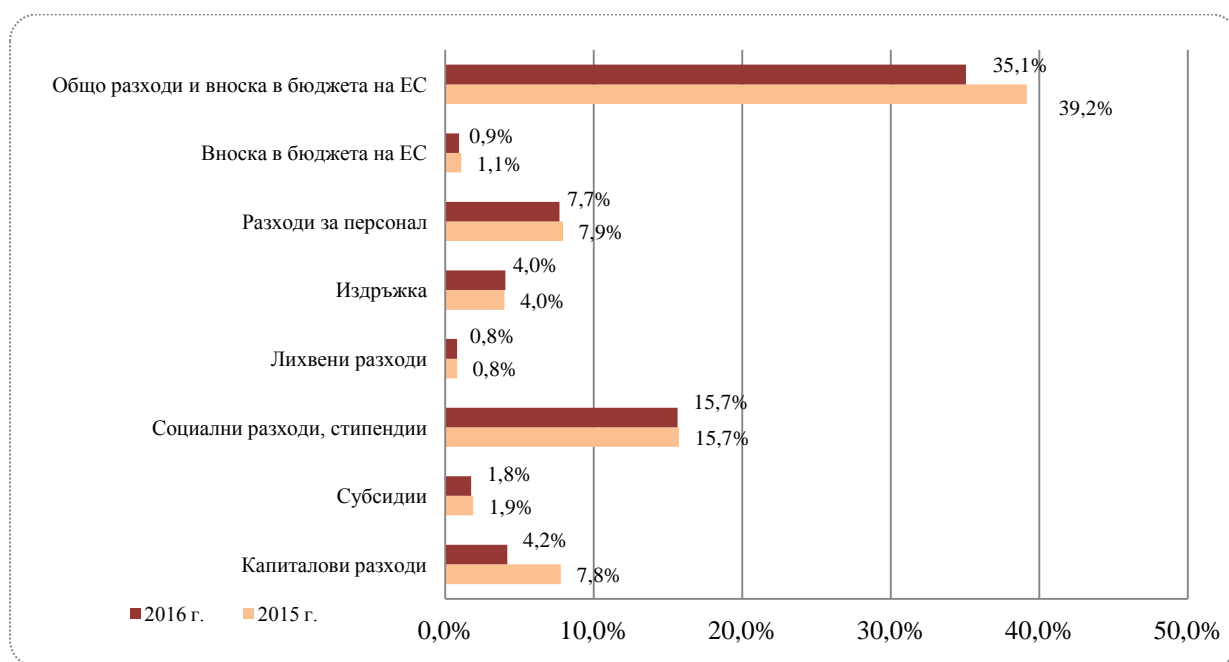
Приходи по КФП за 2015 г. и 2016 г., представени като процент от БВП

*В частта на преките данъци са включени и другите данъци

➤ **Общият размер на разходите по КФП** (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) за годината **възлиза на 32 491,4 млн. лв.**, което представлява 93,3 % от годишния разчет за 2016 г. *Лихвените плащания* възлизат на 734,3 млн. лв. (91,5 % от планираните за 2016 г.), *текущите нелихвени разходи* – на 27 026,0 млн. лв. (100,6 % спрямо разчета за годината) и *капиталови разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) – 3 871,5 млн. лв. (63,0 % от разчетите към ЗДБРБ за 2016 г.). Разходите по КФП за 2016 г., представени като процент от БВП представляват 35,1 % от БВП за 2016 г. срещу 39,2 % от БВП за 2015 г. За сравнение разходите за предходната година са в размер на 34 684,8 млн. лева. По-ниското усвояване на разходите през 2016 г. е свързано преди всичко със забавяне при капиталовите разходи (основно по сметките за средства от ЕС), което се дължи на ниското усвояване през началния етап на изпълнение на проектите по новия програмен период 2014-2020 година. В структурно отношение по-ниско усвояване на планираните разходи се отчита по сметките за средства от ЕС, което е свързано основно със забавеното стартиране на процедурите за кандидатстване и изпълнение на проектите по новия програмен период 2014-2020 г., административни трудности и други. Следва обаче да се отбележи, че съпоставено с параметрите при договарянето и разплащането на проектите към същия етап на изпълнение на Оперативните програми за предходния програмен период (2007-2013 г.), текущите параметри по договарянето и усвояването на средствата от ЕС за новия програмен период са значително по-добри. Данните на Единния информационен портал „Структурни фондове на ЕС“ показват, че общо договорените средства по Оперативните програми за програмния период 2007-2013 г. към края на 2009 г. са представлявали 23 на сто от бюджета на програмите, а разплатените средства – едва 2,6 на сто. За сравнение, по данни от Информационната система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България 2020, договорените към 31.12.2016 г. средства по Оперативните програми за настоящия програмен период 2014-2020 г. представляват 28,5 на сто от бюджета на програмите, а разплатените средства – 7,6 на сто. Отчитайки тези данни, може да се направи извода, че на етапа на планиране са заложили твърде амбициозни разчети за усвояването на средствата по сметките от ЕС за 2016 г. и поради тази причина заложените параметри не са постигнати.

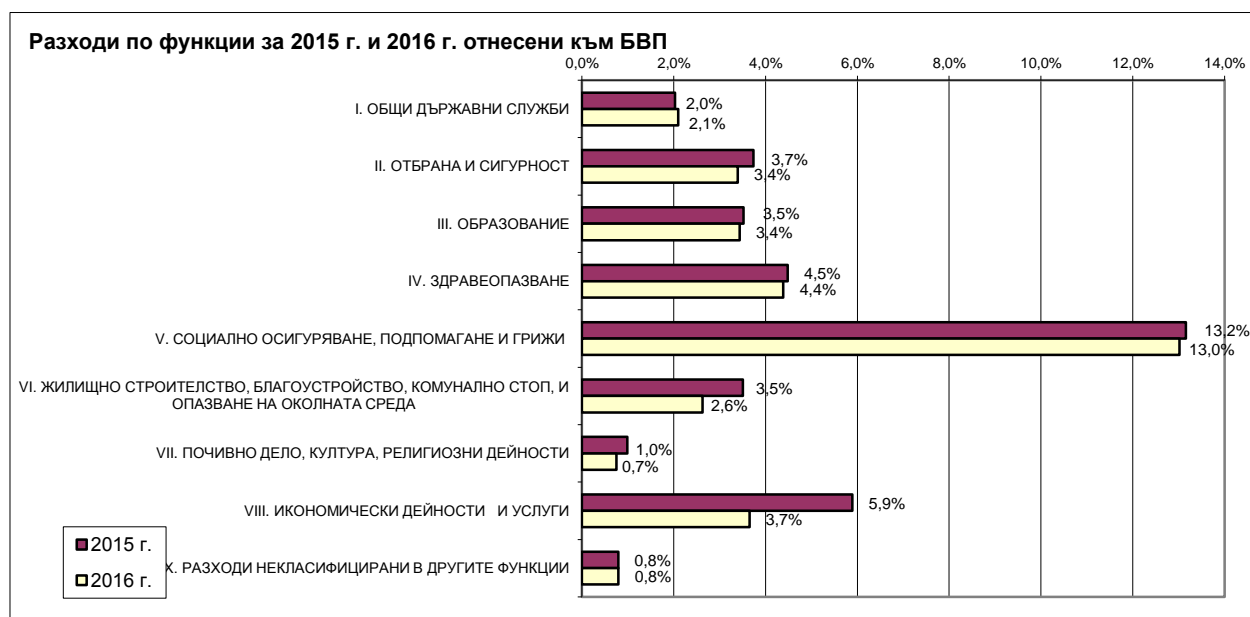
Разходи по икономически елементи за 2015 г. и 2016 г. отнесени към БВП

➤ **Разходите по КФП, разгледани по функционален признак, отразяват основните направления и приоритети в секторните политики през 2016 г.**

РАЗХОДИ ПО ФУНКЦИИ ²⁴	млн. лв.			% от БВП		
	Отчет	Програма ²⁵	Отчет	Отчет	Програма	Отчет
	2015 г.	2016 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.	2016 г.
I. ОБЩИ ДЪРЖАВНИ СЛУЖБИ	1 793,6	2 057,6	1 939,7	2,0%	2,4%	2,1%
II. ОТБРАНА И СИГУРНОСТ	3 306,9	3 342,2	3 144,5	3,7%	3,9%	3,4%
III. ОБРАЗОВАНИЕ	3 118,3	3 120,5	3 184,8	3,5%	3,6%	3,4%
IV. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ	3 971,5	3 938,4	4 085,5	4,5%	4,6%	4,4%
V. СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ, ПОДПОМАГАНЕ И ГРИЖИ	11 654,3	11 898,1	12 038,3	13,2%	13,8%	13,0%
VI. ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО, БЛАГОУСТРОЙСТВО, КОМУНАЛНО СТОПАНСТВО И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	3 102,0	2 458,7	2 428,8	3,5%	2,9%	2,6%
VII. ПОЧИВНО ДЕЛО, КУЛТУРА И РЕЛИГИОЗНИ ДЕЙНОСТИ	875,4	590,3	693,7	1,0%	0,7%	0,7%
VIII. ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ	5 217,9	5 599,9	3 381,9	5,9%	6,5%	3,7%
IX. РАЗХОДИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ В ДРУГИТЕ ФУНКЦИИ	698,4	802,3	734,7	0,8%	0,9%	0,8%
ОБЩО РАЗХОДИ	33 738,4	33 808,0	31 631,9			

При анализа на разходите по функции, представени като относителен дял в БВП, отчетните данни за 2015 г. и 2016 г. са отнесени към БВП (по данни на НСИ – 88 571,3 млн. лв. за 2015 г. и 92 634,7 млн. лв. за 2016 г.), докато за разчета към програмата за 2016 г. е използвана оценката на БВП, заложена в ЗДБРБ за 2016 г. (88 282,0 млн. лв.).

С най-голям относителен дял в разходите по КФП за 2016 г. са средствата за сферата на социалното осигуряване, подпомагане и грижи. Общите разходи за

²⁴ В разходите по функции не е включена Вноската на Република България в общия бюджет на ЕС.

²⁵ С оглед постигането на съпоставимост на данните, в разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. резервът за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия е прекласифициран от IX-та функция във II-ра функция, група Д "Защита на населението, управление и дейности при, стихийни бедствия и аварии", а резервът по бюджетите на НС, на съдебната власт и на НЗОК е прекласифициран, съответно в I-ва, II-ра и IV-та функция, където са отчетени усвоените средства.

функцията за годината възлизат на **12 038,3 млн. лв.** или **13,0 % от БВП**. С най-голям относителен дял във функцията са разходите в група „Пенсии“, отчетени по бюджетите на ДОО и УПФ, които възлизат на 8 763,5 млн. лв. и нарастват с 294,7 млн. лв. (3,5 %) спрямо предходната година. Увеличението на разходите се дължи на целогодишното отражение върху разходите от осъвременяването през 2015 г., на осъвременяването през 2016 г., на увеличението в резултат на по-високите размери на новоотпуснатите спрямо прекратените пенсии, както и на изплатените през м. април и м. декември еднократни добавки към пенсиите в общ размер на 98,9 млн. лв. (ПМС № 54 и ПМС № 269 от 2016 г.). Разходите, извършени в сферата на **отбраната и сигурността** през 2016 г., са в размер на **3 144,5 млн. лв.**, което представлява **3,4 % от БВП**. С извършените разходи са обезпечени дейностите по осигуряването на националната сигурност и отбраната, опазването на обществения и правовия ред, поддържането на отбранителния потенциал на страната и издръжката на съдебната власт и администрацията на затворите. Сред основните приоритети за 2016 г. бяха и политиките в сферата на **образованието**, като общият размер на разходите за функцията за 2016 г. е **3 184,8 млн. лв.** или **3,4 % от БВП**. През 2016 г. е осигурено приоритетно изпълнението на следните политики: въведена е целодневна организация на учебния ден на учениците в VII клас; в максимален размер са използвани възможностите за финансиране със средства от Европейския съюз на целодневната организация на учебния ден в средишните училища и на извънкласните дейности на учениците; предприети са мерки за минимизиране на несъвършенствата при разпределението на средствата по единни разходни стандарти, като е въведен механизъм за осигуряване на средствата за условно-постоянни разходи на звената в системата на средното образование. Извършените разходи през 2016 г. в сферата на **здравеопазването** са в размер на **4 085,5 млн. лв.**, или **4,4 % от БВП**. Разходите за функция „**Икономически дейности и услуги**“ са в размер на **3 381,9 млн. лв.** или **3,7 % от БВП**. Основните направления, в които са изразходвани средствата по тази функция, са изграждане на инфраструктурни обекти с национално значение, ремонт и поддържане на съществуващата транспортна мрежа и подпомагане на земеделските производители. Разходите за функция „**Общи държавни служби**“ са в размер на **1 939,7 млн. лв.** (**2,1 % от БВП**). Разходите за дейностите по **жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда** са в размер на **2 428,8 млн. лв.** (**2,6 % от БВП**). Извършените разходи през годината за финансиране на сферата на **почивното дело, културата и религиозните дейности** са в размер на **693,7 млн. лв.** или **0,7 % от БВП**. Разходите, **некласифицирани в другите функции** (без вноската за бюджета на ЕС), включват лихвените плащания по обслужване на държавния и общинския дълг и са в размер на **734,7 млн. лв.**, което представляват **0,8 % от БВП**.

➤ **Бюджетният излишък** по консолидираната фискална програма за 2016 г. е в размер на **1 468,1 млн. лв.** (1,6 % от БВП), който се формира от дефицит по националния бюджет в размер на 759,2 млн. лв. и излишък по сметките за средствата от Европейския съюз в размер на 2 227,3 млн. лева.

2.1 Мерки на НАП и АМ за повишаване на събираемостта на приходите

Превенцията и борбата с данъчните измами и отклонението от данъчно облагане е основен правителствен приоритет и стратегическите насоки по този приоритет са: законодателна политика за превенция и разкриване на данъчни измами и отклонение от данъчно облагане, тясно оперативно сътрудничество и междуинституционален подход.

Мерки, предприети от НАП

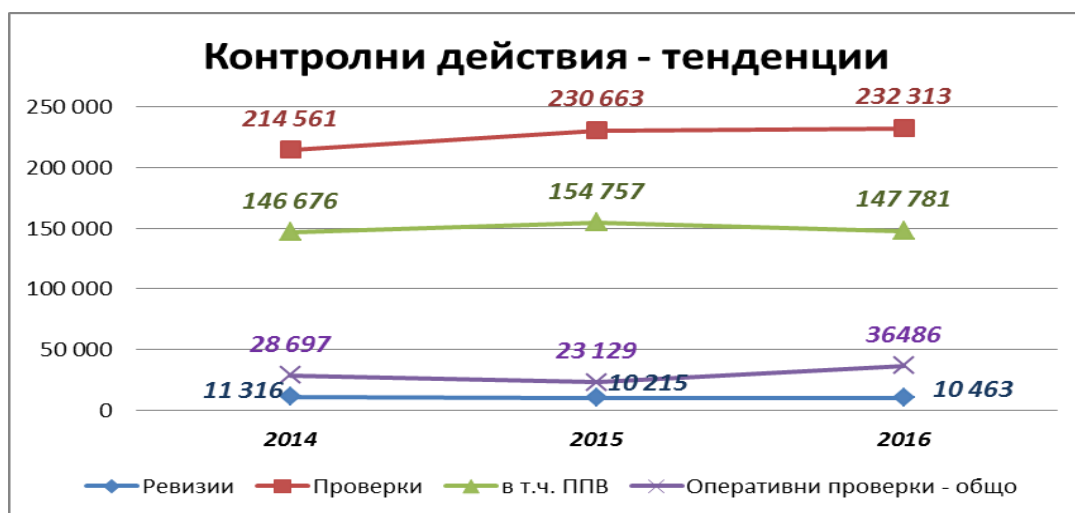
1. Данъчно-осигурителен контрол

1. Резултати по основни дейности на данъчно-осигурителния контрол

Основните производства и действия, чрез които се осъществява данъчно-осигурителният контрол са ревизии, проверки и оперативни проверки. При извършване на проверки по прихващане и възстановяване (ППВ) се осъществява контрол в случаите на възстановяване на недължимо внесени суми или декларирани за възстановяване данъци или осигурителни вноски.

За периода 2014-2016 г. се наблюдава относителна стабилност на обема на осъществените контролни действия.

Контролни действия, осъществени в периода 2014 – 2016 г.

Източник: НАП

1.1. Ревизии

Налице е незначително нарастване на броя на извършените ревизии през 2016 г. спрямо 2015 г., както и на допълнително установени задължения (ДУЗ). Запазва се и тенденцията за общо намаление, както на броя на производства, така и на допълнително установените ЗОВ, като за основни причини могат да бъдат посочени, от една страна законодателната рамка на осигуряването, при която са налице строги регламенти и осигурителни прагове, които лицата спазват, а от друга – много трудното доказване на изплащането на доходи над тях, които не се декларират от работодателите, респективно върху тях не се плащат осигурителни вноски.

Извършени ревизии за периода 2015-2016 г.

Показатели	Мерна единица	Отчет 2016 г.	Отчет 2015 г.	Изменение 2016 г. спрямо 2015 г.
Издадени ревизионни актове (РА)	брой	10 463	10 215	2,4%
- в т.ч. РА за осигурителни вноски	брой	1 428	1 711	-16,5%
- в т.ч. РА , в които е използван	брой	197	170	15,9%

софтуер за анализ на данни в електронен вид				
Допълнително установени задължения	хил. лв.	1 821 413	1 791 905	1,6%
- в т.ч. по осигурителни вноски	хил. лв.	33 148	34 385	-3,6%
Отн. дял на РА с допълнително установени задължения над 10 000 лв.	%	50	58	-8%
Среден размер на допълнително установени задължения на един РА	хил. лв.	179	177	1,1%
Относителен дял на обжалваните РА	%	26	32	-6%

Източник: НАП

По отношение на показателите за качество на ревизионните производства е постигнато подобрене, като се отчита повишение на средния размер на допълнително установените задължения на един ревизионен акт и съществено намаление на относителния дял на обжалваните ревизионни актове с 6,0 %.

1.1.1. Електронни ревизии и проверки и контролни производства на лица, извършващи електронна търговия

През 2016 г. бе сформиран отдел „Електронен одит“ в дирекция „Контрол“ в ЦУ на НАП с две основни направления на дейност: електронни ревизии и проверки и контрол върху електронната търговия. Закупен е нов софтуер за електронни ревизии, като всички 300 потребители са обучени за използването му в контролната дейност.

Засилва се контролът спрямо лица, укриващи приходи/доходи от извършена търговска дейност в интернет. През 2016 г. са възложени 60 ревизии и 129 проверки на електронни търговци. В резултат на приключилите 20 ревизионни производства са определени допълнителни задължения в размер на 1,6 млн. лева.

Запазва се тенденцията от предходни години за повишаване броя на производствата, в които е използван специализиран софтуер за анализ на данни в електронен вид. През 2016 г. софтуерът е използван в хода на 197 приключили ревизионни производства и 135 проверки. Общо през 2016 г. специализираните екипи за електронни ревизии в ТД на НАП са определили данъчни и осигурителни задължения в размер на 12,7 млн. лева.

1.1.2. Многостранни ревизии

През 2016 г. НАП участва в пет проекта за съвместни контролни действия по покана на приходни администрации на други държави членки на ЕС. Три от многостранните ревизии са стартирани и се извършват съгласувани и съвместни контролни действия във всяка една от администрациите на участващите държави членки. Няма селектиран случай за многостранна ревизия по предложение на НАП.

1.2. Проверки

В рамките на контролната дейност на НАП се извършват няколко основни вида проверки по отношение на специфични поводи, цели и резултати от извършването им, както следва:

- Проверки по прихващане и възстановяване (ППВ) се извършват при наличие на деклариран за възстановяване данъци или осигурителни вноски, както и други недължимо внесени суми;
- Насрещни проверки и проверки по делегация, които имат за цел да съберат годни доказателства и доказателствени средства, необходими за други проверки или ревизии;
- Проверки за установяване на факти и обстоятелства, в т.ч. и проверки за съпоставка на имущество и доходи на физически лица, които са от значение за установяване на задълженията на лицата, както и за спазване на законодателството.

Извършени проверки по видове

Видове проверки	Мерна единица	Отчет 2016 г.	Отчет 2015 г.	Изменение 2016 г./ 2015 г.
Общо извършени проверки, в т.ч. :	брой	232 313	230 663	0,7%
Проверки по прихващане и възстановяване (ППВ)	брой	147 781	154 757	- 4,5%
Проверки за установяване на факти и обстоятелства (ПУФО)	брой	39 257	34 297	14,5%
Насрещни проверки и проверки по делегация	брой	44 259	40 625	8,9%
Проверки за съпоставка на имущество и доходи на физически лица	брой	1016	984	3,3%
Относителен дял на обжалваните АПВ	%	0,3	0,3	0
Относителен дял на проверките по ППВ, приключили в първоначално определения срок	%	80	73	7%
Относителен дял на проверките без ППВ, приключили в първоначално определения срок	%	69	67	2%

Източник: НАП

Общият брой на извършените проверки през 2016 г. не се е увеличил съществено спрямо общия брой на всички видове проверки през 2015 година. Най-голямо нарастване на годишна база има при извършените проверки за установяване на факти и обстоятелства - с 14,5 % и при насрещните проверки и проверките по делегация - с 8,9 %. Следва да се има предвид, че 14 898 бр. (34,0 %) от насрещните проверки са извършени в хода на

възложени ревизионни производства от екипите, извършващи ревизията. Същевременно се наблюдава намаление от 4,5 % на извършените проверки по прихващане и възстановяване, спрямо 2015 година. Основна причина за това намаление е въведената през септември 2016 г. процедура за опростено възстановяване на ДДС (без проверка) за определени случаи. По тази процедура са възстановени над 0,01 млн. лв. за 5 655 случая на деклариран ДДС за възстановяване.

Във връзка с въведени законодателни промени и други административни мерки, се отчита 7,0 % увеличение спрямо 2015 г. на относителния дял на ППВ, приключили в първоначално определения срок и 2,0 % за останалите видове проверки.

Основен фокус на извършваните проверки за установяване на факти и обстоятелства през 2016 г. е начисляването и плащането на ДДС за ползвани активи за лични нужди. Извършени са повече от 5 000 проверки на предприятия, като в тази връзка са възложени и 117 ревизии. Проверени са и над 1 200 луксозни автомобили и техните водачи за установяване фактическото ползване на автомобилите и взаимоотношенията между водача и собственика на автомобила. В резултат се наблюдава подобряване на спазването на законодателството в частта на начисляването на данък за доставки на стоки и услуги за лични нужди, като в началото на 2016 г. средно месечно е деклариран около 1 млн. лв. ДДС, а за декември над 4 млн. лева.

В допълнение, органи по приходите от НАП са извършили над 480 000 проверки за установяване на факти и обстоятелства от значение за установяване на задълженията на лицата, както и за спазване на законодателството и над 36 000 проверки по прихващане и възстановяване на декларирани за възстановяване ДДФЛ или осигурителни вноски на физически лица.

1.3. Оперативни проверки

Оперативните проверки са специфичен вид контролни действия, целящи основно установяване спазването на законодателството, както и събиране на годни доказателствени средства за установяване на задължения за данъци и осигуровки. При извършването на оперативни проверки се установяват множество административни нарушения на данъчното и осигурително законодателство.

Извършени оперативни проверки

Показатели за оперативни проверки	2016 г. (брой)	2015 г. (брой)	Изменение спрямо 2015 г. (%)
Общ брой проверени обекти	38 902	23 129	68,2
Общ брой проверени лица	35 301	19 696	79,2
Извършени оперативни проверки, в т.ч.:			
<i>ОПр с наблюдение</i>	1 630	1 574	3,6
<i>ОПр за установяване на налични активи (инвентаризация)</i>	2 537	2 614	-2,9
<i>ОПр в обменно бюро</i>	97	154	-37,0
<i>ОПр в обекти, в които се осъществяват сделки с благородни метали</i>	63	44	43,2
<i>ОПр в обект</i>	27 677	12 960	113,6
<i>ОПр в бинго зали, игрални зали с хазартни игрални автомати и игрални казина</i>	50	40	25,0
<i>ОПр по ОЗ с установяване на съответствие между установени и деклариран факти</i>	13	59	-78,0
<i>ОПр за спазване на ОЗ</i>	19	53	-64,2

<i>ОПр за копиране на информация от софтуер за управление на продажбите</i>	307	232	32,3
Съставени АУАН	9 032	5 558	62,5
Издадени наказателни постановления	6 950	4 081	70,3
Влезли в сила наказателни постановления	3 197	1 791	78,5
Обжалвани наказателни постановления	256	143	79,0

Източник: НАП

Същественият ръст на оперативните проверки през 2016 г. е резултат от приоритизирането им и най-вече от организираната кампания за контрол в летните курорти, за което бяха командироваани служители от всички ТД на НАП, вкл. пренасочени и служители от други функции.

В рамките на кампанията бяха организирани патрулни двойки, чиято цел беше превенция и наблюдение регистрирането на продажбите в брой в търговските обекти. Посетени са общо 13 612 обекта, като е постигнато подобряване на доброволното спазване, увеличение на броя на регистрираните фискални устройства, увеличение на регистрираните обороти, спрямо предходни години, както и достигане на прага и задължителна регистрация по ЗДДС на лицата.

Резултатите от кампанията са следните:

- Общ брой извършени оперативни проверки – 13 097 бр. Извършени са и 1 117 съвместни проверки с участието на служители от други контролни органи;
- Съставени актове за нарушения - 2 695 бр., от които 85,0 % са за установена разлика в касовата наличност и неиздаване на фискален бон;
- Издадени наказателни постановления - 2 181 бр.;
- Издадени 1 165 заповеди за налагане на принудителна административна мярка „Запечатване на обект“;
- Общият размер на всички платени суми по НП е 0,3 млн. лв.;
- Общият размер на декларирания ДДС за внасяне за юли и август в ТД на НАП Бургас и ТД на НАП Варна превишава с повече от 30 млн. лв. декларирания ДДС за внасяне за същия период на предходната година.

В периода януари–април 2016 г. във всички ТД на НАП са извършвани 1 078 оперативни проверки на лица, извършващи продажби на плодове и зеленчуци, разположени в обекти на територията на общински пазари и тържища, лицензирани стокови борси, тържища и пазари на производители. Съставени са 298 акта за нарушения, свързани предимно с неспазване на изискванията за регистриране и отчитане на продажбите чрез фискални устройства или липсата на такива.

През последните три месеца на 2016 г. на базата на план, съвместно със служители на МВР, са организирани и проведени 1 927 оперативни проверки в търговски обекти, разположени на територията на гр. София, район „Студентски“. Съставени са 215 акта за нарушения, като отново най-често срещаното нарушение е за установена разлика в касовата наличност. Отчетен е ръст на годишна база на регистрираните обороти, съответно със 71,0 % - за октомври, 72,0 % - за ноември и 30,0 % - за декември 2016 година.

1.4. Контрол на търговията на горива

През 2016 г. бе отделен значителен ресурс за противодействие на данъчни измами в бранш „Търговия с горива“. Извършван бе постоянен и задълбочен анализ на рискови търговци на горива, рискови вложители и данъчни складове с предложени мерки за пресичане на схеми на измами, включително чрез налагане на обезпечения на активи и възлагане на ревизия, с оглед постигане на максимален фискален ефект. През 2016 г. са проведени съвместни действия с АМ и МВР спрямо повече от 60 търговци на горива, за които има данни за неправомерно ползване на ДДС, координирани от “Междуведомствен

координационен център за противодействие на контрабандата и контрол на движението на рискови стоки и товари“ (МКЦБККДРСТ) при ГД БОП. Предприети са съвременни действия по възлагане на данъчни ревизии и налагане на предварителни обезпечителни мерки за над 150 хил. литра горива.

1.5. Осигурителен контрол

През 2016 г. продължи извършването на проверки на задължени лица (ЗЛ) с висока степен на риск от неспазване на осигурителното законодателство, като в рамките на годината са приключени две кампании.

За периода от 25.01.2016 г. до 30.06.2016 г. е проведена кампания за извършване на проверки на задължени лица по спазване на приложимото законодателство, съгласно правилата за координация на системите за социална сигурност на държавите членки (Дял II от Регламент на Съвета (ЕО) 883/2004 и Дял II от регламента за неговото прилагане - Регламент на Съвета (ЕО) 987/2009). Проверени са 226 лица, като съвместно с органите на ИА ГИТ са проверени 25 задължени лица, които командирова работници и служители в държавите членки на ЕС. Проверено е осигуряването на 10 655 командировани лица по смисъла на горепосочените регламенти. Съставени са 105 акта за констатирани нарушения на осигурителното законодателство. За две от проверените лица са налице индикации за извършване на данъчни и осигурителни измами, за което е уведомена прокуратурата.

Проведена е и кампания от проверки на задължени лица-превозвачи, за които са налице индикации за неизпълнение на задължения за осигуровки и данъци върху доходите на наетите лица. Органите на НАП са идентифицирали, че проверените лица извършват превози на стоки между държави членки на ЕС, но не са декларирали трудовите правоотношения и осигурителните задължения за водачите на пътните превозни средства. Приключени са 100 проверки на задължени лица-превозвачи и са извършени 193 насрещни проверки на физически лица-водачи на МПС, с цел изясняване на фактическата обстановка.

1.6. Контролни мерки във връзка с Програма за спазване на законодателството и намаляване на нивата на риск през 2016–2017 година

Въз основа на утвърдената в НАП Програма за спазване на законодателството и минимизиране нивата на риск през 2016–2017 г. и приоритизирането на рисковете за третиране на 19 риска в различни сфери на бизнеса са планирани и извършени следните контролни действия:

Планирани и изпълнени контролни действия въз основа на анализи на риска

Брой контролни действия въз основа на анализи на риска на високо ниво и конкретни рискове, в т.ч.:	Планирани за две години	Приключени през 2016 г.
- ревизии	2 880	305
- проверки за установяване на факти и обстоятелства	3 380	1 574
- инвентаризации	660	309
- наблюдения в дни	2 070	782
- оперативни проверки	4 860	1 426

Източник: НАП

Общо възложените ревизии за третиране на рискове по програмата през отчетния период са 1 191 бр., което в значителна степен се доближава до планираните, като от тях приключените са 305 броя. Във връзка с третиране на рисковете са изпратени и 4 591 бр. информационни или предупредителни писма до задължени лица, заложи като контролна мярка в програмата.

1.7. Превенция и противодействие на данъчни и осигурителни измами

Основна цел на борбата с данъчните и/или осигурителните измами е ограничаване на щетите за бюджета, редуциране на злоупотребите с данък и намаляване на неблагоприятния ефект от тях, чрез дейности в няколко основни направления:

През 2016 г. са анализирани 54 430 лица от гледна точка на наличие или липса на индикации за участие в схеми на данъчни и/или осигурителни измами или отклонение от обичайна търговска практика.

Предприети действия по противодействие на данъчни и/или осигурителни измами

Показатели	Мерна единица	2016 г.	2015 г.	2016 г./2015 г.
Анализирани лица	брой	54 430	41 893	29,9%
Доклади за организирани данъчни и осигурителни измами (ОДОИ)	брой	114	148	-23,0%
Участници в организирани данъчни и/или осигурителни измами общо	брой	801	806	-0,6%
Предполагам размер на нанесената щета на бюджета, съгласно доклади за ОДОИ	хил. лв.	43 334	78 856	-45,0%
Възложени проверки във връзка с доклади за ОДОИ	брой	234	385	-39,2%
Възложени ревизии във връзка с доклади за ОДОИ	брой	196	216	-9,3%
Допълнително начислен данък в резултат на приключили ревизии по доклади за ОДОИ	хил. лв.	53 722	42 161	27,4%
Ефективно внесен данък в резултат на приключили ревизии по доклади за ОДОИ	хил. лв.	1 894	6 904	-72,6%
Възложени ревизии във връзка с анализи по повод наложени обезпечения от дирекция ФК	брой	133	252	-47,2%
Възложени проверки във връзка с анализи по повод наложени обезпечения от дирекция ФК	брой	299	238	25,6%
Задължени лица, въведени в база данни "Рискови субекти"	брой	1 926	1 056	82,4%
Изпратени писма до ЗЛ, с цел предотвратяване на измами и стимулиране на своевременното, доброволно коригиране на неизрядно поведение	брой	133	70	90,0%
Проведени срещи със ЗЛ, с цел предотвратяване на измами и стимулиране на своевременното, доброволно коригиране	брой	71	36	97,2%

на неизрядно поведение				
Размер на направени корекции от лицата в резултат на изпратени писма и/или проведени срещи с тях	хил. лв.	1 952	7 691	-74,6%

Източник: НАП

Основен фокус в областта на превенцията на данъчните измами през 2016 г. продължава да бъде стимулиране на добросъвестност у данъкоплатците, посредством организиране на срещи или изпращане на уведомителни писма и предоставяне на насоки за коригиране на констатирано неизрядно поведение. Този подход към превенцията стартира в началото на 2014 г. и показва положителни резултати през 2015 г. и 2016 година. Основната цел е предпазване на добросъвестни данъкоплатци от въвличането им в схеми на данъчни измами или отклонение от облагане, както и информирането им за неблагоприятните последици от неспазването на данъчното и осигурителното законодателство. Постоянно наблюдавани са 438 дружества, които са с мащабна икономическа дейност и високо влияние върху приходната част на бюджета. В резултат на предприетите мерки спрямо задължените лица, при които са установени индикации за отклонение от обичайна търговска практика или други нередности, доброволно коригиран е данъчен кредит в размер на 2,0 млн. лева. В над 50 % от случаите лицата се повлияват от факта, че са постоянно наблюдавани и редуцират или напълно преустановяват приспадане на данъчен кредит по получени доставки от рискови контрагенти.

Друг акцент на дейността по противодействие на данъчните измами е мониторинга на търговски вериги за хранителни стоки и търговски вериги на черна и бяла техника. Наблюдението върху поведението на големи търговски вериги за хранителни стоки стартира през 2014 г., а върху търговски вериги на черна и бяла техника започна от началото на 2016 година. Непрекъснато са наблюдавани търговските взаимоотношения на 13 търговски вериги.

Провеждането на тези мерки отбелязва положителна тенденция към свеждане до минимум на размера на ползвания данъчен кредит по получени доставки от рискови контрагенти, повишаване на размера на осъществения ВОП пряко от търговските вериги, както и установяване на трайни отношения на сътрудничество с приходната администрация, в посока подпомагане ограничаването на сивия сектор в бранша.

Във връзка с мониторинга на дружества по браншове, при които се наблюдава силно изразена степен на реализиране на схеми на данъчни и осигурителни измами, са анализирани над 4 000 задължени лица, като са изготвени 20 доклада за установени злоупотреби, неплащане на данъци, отклонение от обичайна търговска практика, или идентифицирани схеми на данъчни измами. Възложени са над 170 контролни производства с указания за прилагане на специфични мерки за третиране на данъчни измами.

Взаимодействие с право-охранителните органи: МВР, ДАНС, Прокуратурата на Р. България и съвместни действия с АМ

Въз основа на Споразумение между ГД БОП и НАП, служители на НАП оказват експертна помощ и подпомагат разследването на организирана престъпност, свързана с данъчни престъпления. В рамките на тази дейност е извършен анализ и класифициране на 334 задължени лица, участници в измами, описани са 82 схеми на данъчни измами и 617 данъчни профили на задължени лица. Изготвени са 495 справки за лица, осъществени са 115 срещи с оперативни работници от ГДБОП и други разследващи органи.

Въз основа на Споразумение между Прокуратурата на Р. България, МВР, ДАНС, НАП и Агенция „Митници“ функционира специализирано междуведомствено звено за подпомагане на разследването на организираната престъпност, свързана с данъчни

престъпления. НАП участва с експерти в постоянния състав на звеното. Извършено е проучване и анализ на данъчна информация по досъдебни производства и други преписки за 42 случая, изготвени са описания на механизмите на данъчните измами, в които са въввлечени 587 задължени лица и са предприети контролни действия спрямо 369 задължени лица, декларирали вътреобщностно придобиване на стоки под митнически режим 4 200 с крайна дестинация България.

Обмен на информация за рискови вътреобщностни сделки и ранно предупреждение за ДДС измами на територията на ЕС

През 2016 г. продължи разработването на приложение за автоматизирана обработка и анализ на информацията по обмена и идентифициране на случаи на трансгранични верижни ДДС измами в европейски мащаб с участие на български задължени лица с реална икономическа дейност.

През 2016 г. са получени и обработени 1 684 записа за рискови вътреобщностни доставки на стоки с получатели български дружества, анализирани са 1 014 европейски дружества с определени профили спрямо съответстващи български контрагенти. По мрежата за ранно предупреждение са изпратени 161 записа за вътреобщностни доставки на стоки на български задължени лица, за които има съмнение, че не са извършени или участват в схема на данъчна измама, както и категоризирани и изпратени 476 записа с профили на български дружества.

2. Фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск

Фискален контрол се осъществява от 2014 г. на ГКПП на Република България, във вътрешността на страната по място на получаване/разтоварване на стоки с висок фискален риск, вкл. се налагат обезпечения на задължени лица с рисков профил. Фискалните контролни пунктове са организирани на територията на Република България в непосредствена близост с граничните контролно-пропускателни пунктове, както и във вътрешността на страната на територията на големите борси и тържища.

През 2016 г. бяха разкрити 95 нови фискални пункта за фискален контрол във вътрешността на страната, с което общо пунктовете станаха общо 233.

През 2016 г. списъкът на стоките с висок фискален риск беше допълнен с растителни масла (палмово и маслиново масло), имитиращи „млечни“ продукти на растителна основа, риби и ракообразни, мекотели и др. водни безгръбначни, плодове и зеленчуци, глюкоза и меласа, ядки, кафе и др., като броят на контролираните стоки вече е 427.

Основни резултати от дейността по фискален контрол върху стоки с висок фискален риск (СВФР) за периода 2014–2016 г.

	2014 г.	2015 г.	2016 г.
Извършени проверки на транспортни средства	133 418 бр.	280 040 бр.	322 957 бр.
Поставени технически средства за контрол	50 591 бр.	73 314 бр.	94 146 бр.
Наложени обезпечения	265 бр.	1 367 бр.	1 459 бр.
Лица с наложени обезпечения	231 бр.	755 бр.	973 бр.

Обща стойност на обезпеченията	3,3 млн. лв.	12 млн. лв.	11,3 млн. лв.
Декларирана данъчна основа на ВОП от лицата осъществили ВОП на СВФР	373 млн. лв.	605,5 млн. лв.	861,3 млн. лв.
Ръст на декларирана данъчна основа на ВОП от лицата осъществили ВОП на СВФР	20,1%	16,5%	18,2%
Изпратени уведомителни писма до прокуратурата	4 бр.	24 бр.	34 бр.
Списък стоки с висок фискален риск, СВФР	111 бр.	334 бр.	427 бр.

Източник: НАП

В резултат на извършените контролни действия за 2016 г. са наложени 1 459 обезпечения на 973 задължени лица, общата стойност на наложените обезпечения е 11,3 млн. лева.

След наложени обезпечителни мерки на 34 задължени лица, при които стоката е оставена на отговорно пазене, като срока по чл. 121а от ДОПК е изтекъл, и няма предоставено обезпечение в пари или безусловна и неотменяема банкова гаранция, и дружествата са се разпоредили със стоката, т.е. тя не е била налична, е уведомена прокуратурата за предприемане на последващи действия.

От осъществения през 2016 г. фискален контрол може да се отчете следната промяна в поведението на лицата, осъществяващи ВОП на стоки с висок фискален риск:

- Ръст на приходите от данъци и задължителни осигурителни вноски на лицата, осъществили ВОП на стоки с висок фискален риск - 156,9 млн. лв. (12,7 %) за 2016 г. спрямо 2015 г.;
- Ръст на приходите от осигуровки от лицата, осъществили ВОП на стоки с висок фискален риск - 30,8 млн. лв. (11,5 %) за 2016 г., в сравнение с предходната година;
- Ръст на приходите в ЦБ от лицата, осъществили ВОП на стоки с висок фискален риск през 2016 г. - 126,1 млн. лв. (13,0 %) за 2016 г., съпоставено с миналата година;
- Ръст на приходите от данъци и задължителни осигурителни вноски на транспортните дружества, превозващи стоки с висок фискален риск – 163,9 млн. лв. (18,2 %) на годишна база.

Ръст на приходите в ЦБ и приходи от осигурителни вноски на транспортни дружества, превозващи стоки с висок фискален риск за периода 2013 – 2016 г.

В МЛН. ЛВ.

ЗЛ превозващи СВФР	Общо приходи НАП	Приходи за ЦБ	Приходи от осигурителни вноски
01.01.-31.12.2013 г.	502,7	468,7	34,0
01.01.-31.12.2014 г.	719,4	514,0	205,5

01.01.-31.12.2015 г.	896,6	618,2	278,5
01.01.-31.12.2016 г.	1 059,6	753,9	305,6

Източник: НАП

Във връзка с контрола на СВФР през 2016 г., НАП е съставила 409 акта за установяване на административни нарушения, въз основа на които са издадени 321 наказателни постановления, с обща стойност на наложените глоби или имуществени санкции в размер на 0,3 млн. лева. Влезлите в сила наказателни постановления са 91, с обща стойност на наложените глоби или имуществени санкции в размер на 0,1 млн. лева.

През 2016 г. са анализирани над 667 задължени лица, като спрямо 385 ЗЛ са предприети действия по налагане на обезпечения по реда на чл. 121а от ДОПК, при осъществяване на контрол върху СВФР.

Във връзка с осъществения фискален контрол са възложени 166 бр. ревизионни производства и 193 бр. проверки за установяване на факти и обстоятелства, извършени са 183 бр. прихващания на задължения към бюджета.

През летните месеци на 2016 г. се организираха засилени контролни действия и извършване на съвместни проверки с МВР и дирекция „Контрол“ на КПП по Черноморието на хотели, търговски обекти, обменни бюра и др. Извършени са 34 000 проверки на МПС. Съставени са над 110 АУАН.

През 2016 г. по указание на МКЦБККДРСТ се извършват документални проверки на МПС превозващи "карго" стоки, като събраната информация се предоставя на ГДБОП, ДАНС, икономическа полиция и вкл. се използва от НАП за последващи действия. През 2016 г. са извършени над 1 821 проверки по документи. Предприетите действия по обезпечаване на доказателства по чл. 40, ал. 2 от ДОПК на ЗЛ превозващи „карго“ стоки са 498 броя.

От ноември 2016 г., съвместно с ГДБОП, НАП и Агенция „Митници“ се извършват проверки на СВФР под режим 4200, като от мобилните екипи на фискален контрол са поставени общо 70 бр. пломби и е осъществен фискален контрол до ГКПП /от вътрешното митническо бюро до границата/, по указания от оперативният център при МКЦБККДРСТ.

При режим 4000 – служителите на фискален контрол от оперативния център са предоставили становище на АМ и ГДБОП за общо 1 915 бр. фирми-вносители на СВФР, като в 26 случая от тях е наложено обезпечение.

Изготвена е рубрика „Фискален контрол“ (www.nap.bg), като на тринадесет езика (английски, турски, полски, македонски, сръбски, румънски, гръцки, италиански, немски, френски, руски, испански и унгарски) е публикувана следната подробна информация: кои са СВФР, кои са компетентните контролни органи и какви процедурни действия извършват за местонахождението на фискалните контролни пунктове, кои лица се проверяват и какви са техните задължения, кога се прилага предварително обезпечаване при фискален контрол и как могат да бъдат обжалвани действията на органите по приходите.

3. Управление на риска от неспазване на данъчното и осигурително законодателство

1. Резултати от дейностите по управление риска

1.1. Идентифициране и анализ на рискове

През 2016 г. са приключени и одобрени от ръководството на НАП анализите по 4 конкретни риска, в т.ч. 2 риска на тактическо ниво, свързани с неизпълнение на конкретни задължения по ЗДДС и 2 риска на оперативно ниво, свързани с укриване на печалби в сферата на търговията с месо, плодове и зеленчуци.

Извършено е идентифициране на 4 нови риска, като по един от тях, предвид класифицирането му като значим, са предприети действия за същинското му изследване и анализ, с цел определяне на признаците, с които се характеризира, в т.ч. оценка на щетите, които причинява на бюджета и вероятност за проявлението му.

1.2. Третиране на рискове

През 2016 г., обект на третиране от страна на НАП са били общо 19 конкретни риска. Инициирани са мерките за третиране на тези рискове, заложи за изпълнение през първата година от двугодишния програмен период, съгласно Програмата за спазване на законодателството и минимизиране нивата на риск.

1.3. Оценка на актуалните характеристики и на ефекта от третирането на рискове.

В края на отчетния период са изготвени междинни оценки на три риска, за които в Програмата е предвидено, че мерките за третирането им през 2017 г. ще бъдат определени след отчитане на постигнатото повлияване, в резултат на третирането им през 2016 година. Резултатите от оценяването са представени и приети от Съвета за управление на риска, с цел взимане на решение и определяне на конкретните мерки за тяхното третиране през втората година от програмния период.

1.4. Актуализация на Програмата за спазване на законодателството и намаляване на нивата на риск за 2017 година.

На редовно заседание на Съвета за управление на риска, проведено през ноември 2016 г., е взето решение за актуализация на Програмата за спазване на законодателството и намаляване на нивата на риск за 2017 година.

Изготвен е проект на „Актуализация на Програма за спазване на законодателството и намаляване нивата на риск за 2017 година“, в който са определени мерките за третиране на общо 9 риска:

- Пет риска, които са заложи за третиране в първоначалната програма, като за един от тях – рискът, свързан с трансфер на печалби и доходи в чужбина е разработена отделна стратегия. Актуализацията на програмата по този риск включва само мерките, планирани за изпълнение през 2017 г.;
- Три нови риска, анализирани през 2016 г., по които се предвижда изпълнение на пилотни проекти с ограничен обем действия;
- Планирани са действия по сключено между НАП и външни изследователи споразумение за сътрудничество, което цели проучване на нагласите и поведението на задължените лица.

2. Международни инициативи в областта на управление на риска

През 2016 г. бяха реализирани следните дейности в областта на управление на риска от неспазване на законодателството:

- Домакинството на България на проведената през ноември 2016 г. среща на „Платформата по управление на риска към Европейската комисия“. Основните теми, разгледани на тази среща, са свързани с определяне на новите дейности, по които ще работи Платформата в следващите години, както и обсъждане на предложения за актуализация на стратегическия план на Платформата по управление на риска;
- Приключилата работа на работна група от експерти на европейските данъчни администрации по сегментиране и поведенческо профилиране на задължените лица, в която участва и представител от дирекция „Управление на риска“. Създаден е интерактивен наръчник и анимация в помощ на данъчните администрации, които

вече са преведени и са на разположение на вътрешната интернет страница на НАП.

II. Събиране на просрочени публични вземания

1. Резултати от събиране на просрочени публични вземания

В резултат на комплексното и систематично прилагане през последните години на специфични организационни и управленски мерки и кампании, както и на инициирани нови такива през 2016 г., се отчита трайна промяна в поведението на клиентите на НАП. Размера на задълженията, които се плащат в законоустановения срок се увеличава и респ. се намалява размера на задълженията, които не са погасени в законовия срок.

Размер на декларираните/начислените и непогасените в срок задължения за данъци, задължителни осигурителни вноски и глоби/имуществени санкции, наложени от органите на НАП

	в млрд. лв.		
	2014 г.	2015 г.	2016 г.
✓ Декларирани/Начислени задължения	22 508	23 836	25 139
✓ Непогасени в срок задължения	5 635	5 404	5 156

Източник: НАП

Общият размер на декларираните и начислени суми за данъци, задължителни осигурителни вноски и глоби/имуществени санкции, наложени от органите на НАП през 2016 г. е нараснал с 5,5 % - 1 303 млн. лева.

Платените в срок задължения са се повишили с 1,8 % пункта – от 79,0 % към 31.12.2015 г. до 80,8 % към 31.12.2016 г., като доброволното изпълнение на задълженията по декларации е достигнало 83,3 %.

Размерът на неплатените в срок задължения е намалял с 4,6 % – 248,1 млн. лв. спрямо същия период на 2015 година. В същото време, за погасяване на нововъзникнали задължения през 2016 г. са събрани с 25,5 млн. лв. повече в сравнение с 2015 г. и с 64 млн. лв. повече в сравнение на 2014 година. Увеличеното доброволно изпълнение и по-високата събираемост на новите просрочия са основните причини размерът на непогасеният остатък от нововъзникналия дълг да намалява през последните години, като към края на 2016 г. е с 273,6 млн. лв. по-малко от остатъка в края на 2015 г., а сравнено с края на 2013 г. – с 560,7 млн. лв. по-малко.

През 2016 г., общо за погасяване на просрочени публични задължения за данъци, задължителни осигурителни вноски и глоби/имуществени санкции, наложени от органите на НАП, са платени 3,882 млрд. лв. или с 55 млн. лв. повече в сравнение с 2015 г., и е отчетен 5,0 % ръст на общата събираемост на просрочените публични задължения с взыскател НАП. За погасяване на публични вземания, предявени от публични взыскатели, различни от НАП са събрани 38,9 млн. лева.

Третирането на длъжниците се извършва чрез селективен подход, съобразен със степента на риска за събиране на задължението и демонстрираното поведение по отношение спазването на задълженията за регистриране, деклариране и плащане.

1.1. Мерки, целящи стимулиране на доброволното изпълнение

Засилено се прилагат мерки за стимулиране на доброволното изпълнение на публичните задължения чрез т.нар. „меки способи“ – чрез изпращане на персонални електронни съобщения и/или осъществяване на телефонни контакти за уведомяване на лицата за заплащане на дължимите от тях публични задължения в най-кратки срокове,

включително и за разясняване на възможностите за обезпечаване и плащане на дълговете при финансови затруднения. Мерките целят следното:

- провокират активно поведение от страна на лицата, с оглед заплащане на задълженията им;
- дисциплиниране и трайна промяна в поведението на клиентите на НАП;
- намаляване на разходите за събиране на публичния дълг, чрез намаляване броя на лицата, за които ще се предприемат последващи действия за принудително събиране.

Изпращане на съобщения до лица с новодекларирани задължения

Следвайки разбирането, че колкото по-рано се третира един дълг, толкова по-ефективно същият се събира, през 2016 г. в кратки срокове след изтичане на законовия срок за плащане по годишни данъчни декларации по ЗКПО и ЗДДФЛ за финансовата 2015 г., бяха изпратени електронни уведомления до 85 хил. задължени лица. Вследствие на изпратените съобщения постъпиха суми в размер на 83,3 млн. лв., което представлява 31,0 % от дълга на селектираните лица. Допълнителен ефект бе редуцирането с 28,0 % на броя на длъжниците.

Успоредно с горепосочената мярка бяха изпратени 10 219 електронни съобщения до регистрирани по ЗДДС лица, с цел напомняне за невнесен в срок ДДС. Лицата, които въпреки напомнителните съобщения не са погасили задълженията си и не са инициирали контакт с администрацията за договаряне на погасителен план, са обект на приоритетни действия за обезпечаване и събиране на дълга.

1.2. Мерки за принудително събиране на вземанията от некоректни длъжници

Постоянен мониторинг по отношение на длъжници с просрочени задължения

И през 2016 г. се осъществяваше постоянен мониторинг на длъжници с най-големи просрочени задължения за данъци и задължителни осигурителни вноски, категоризирани като събиращи и частично-събиращи. Мярквата включва провеждането на персонални срещи от страна на директорите на ТД на НАП с лицата, с цел поемане на изрични ангажменти за предоставяне на обезпечения и/или извършване на цялостни или частични плащания на просрочените дългове, ефективно наблюдение на поетите от длъжниците ангажменти и навременен контрол за третирането им от страна на компетентните органи – актуална оценка на икономическия статус на задълженото лице, своевременно налагане на обезпечителни мерки, издаване на разрешения за неотложни плащания, разсрочване/отсрочване, реализиране на имуществото, извършване на ревизии и проверки при необходимост и други.

В резултат на мониторинга, при 1 322 броя (34,0 %) от наблюдаваните на национално ниво през 2016 г. лица се отчита намаление на салдото на дълга, общо в размер на 143,7 млн. лв., реализирано в периода от 01.03–31.12.2016 г., като 161 лица са погасили изцяло просрочените си публични задължения в размер на 127 млн. лева.

През 2016 г. обект на допълнителен мониторинг на ниво ТД на НАП са били и 5 445 лица с непогасени задължения за данъци и ЗОВ с размер, попадащ в по-ниски диапазони. В резултат на извършваното наблюдение, дългът им е намалял с близо 78 млн. лева.

Насочване на изпълнението към вземания на длъжници (изпълнители по договори) от трети лица - разпоредители с бюджет

Една от основните мерки за събиране на публичните задължения от длъжници, явяващи се изпълнители по договори с лица-разпоредители с бюджетни средства, бе приоритетно насочване на изпълнението към предстоящите плащания по тези договори. Мярквата е с постоянен характер и беше въведена през декември 2014 г., с цел постигане на

бърза и ефективна събираемост на публични вземания. Допълнително през 2016 г. бе внедрена и информационна система „РМС 593“, която подпомага взаимодействието между распоредителите с бюджет и приходните администрации, така че за лицата, които нямат задължения към НАП и АМ над 100 лв., да е възможно незабавно заплащане, а по отношение на длъжниците – да се ускори процесът по налагане на обезпечителни мерки и изпълнението им. В тази връзка се прие ново РМС № 593/20.07.2016 г., с което освен че се регламентира ползването на новата информационна система, се разшири и обхвата на мярката, като прагът на договорите, за които се прави запитване бе намален до стойност равна на или надвишаваща 30 хил. лева (предишен праг 100 хил. лв.).

Мярката е доказала ефективността си, като в резултат от прилагането ѝ реално постъпилите суми към края на 2016 г. са в размер на 366 млн. лева. След внедряване на информационната система по електронен път са връчени 6 440 броя документи за целите на принудителното събиране на просрочени публични задължения.

Развитие на информационните системи

Едно от най-значимите събития за функция „Събиране“ в НАП бе внедряването през февруари 2016 г. на нова информационна система – ИС „Събиране“. Системата се създаде, за да подкрепи оперативните и управленски дейности, свързани със събирането и обезпечаването на просрочени публични задължения в НАП чрез:

- обединяване на информацията за всички публични задължения на лицата и предприетите действия за тяхното събиране;
- подобряване на автоматичното възлагане на работа на публичните изпълнители, на база на отчитане на тяхната натовареност;
- автоматично образуване на изпълнителни дела и присъединяване на нови задължения към същите;
- спазване на последователността и сроковете при изпълнение на процесуалните действия;
- унифициране на изготвянето и издаването на документи в хода на изпълнителните производства;
- генериране в масов режим на различни видове основни документи в процеса;
- ограничаване на използването на хартиен документооборот в рамките на функция „Събиране“ и частично при процеси, в които участват различни организационни звена в администрацията;
- осигуряване на по-голяма бързина при издаване на документи, като се спестяват много ръчни операции и се създават допълнителни възможности за контрол.

В системата са заложили различни автоматични функционалности, включително проследяване на срокове, спазване на последователност при извършване на определени действия, възможност за автоматизиран обмен на информация с външни органи и институции и други.

През 2016 г. между ИС „Събиране“ на НАП и ИС на МВР бе реализиран автоматизиран обмен на данни за публичните задължения, установени с актове на органи на МВР по Закона за движение по пътищата, Кодекса на застраховането и други. Доколкото МВР се явява публичният вискател с най-голям брой предявени пред НАП актове за установяване на публични вземания (електронни фишове, наказателни постановления и др.), то автоматизираното взаимодействие облекчи до голяма степен работата на служителите от двете администрации.

Развитие на профила на длъжника - през 2016 г. бе надградена функционалността в Управленската информационна система на НАП за извеждане на едно място на основната информация за даден длъжник – задължения, имуществено състояние/активи и поведение, свързани лица и др., с данни, администрирани от други държавни институции (НОИ, МВР - КАТ, общини).

2. Държавни вземания

2.1. Търговска несъстоятелност

Събраните публични вземания от търговци в открити производства по несъстоятелност през 2016 г. са в размер на 11,2 млн. лв., формирани от разпределение на суми в производството по несъстоятелност, в резултат от осребряване на имущества на несъстоятелни търговци – 7,6 млн. лв., от изпълнение на утвърдени оздравителни планове – 3,6 млн. лв. и от доброволни плащания от трети лица – 0,03 млн. лева. Събраните суми през 2016 г. са с 69,5 % повече от събраните през 2015 г. и със 181,0 % повече от планираните за събиране приходи.

Дял на събраните суми в производствата по несъстоятелност по източници на приходите за периода 2014-2016 г.

	2014 г.	2015 г.	2016 г.
✓ От осребряване	87,4%	62,1%	67,4%
✓ От оздравителни планове	9,6%	37,9%	32,3%
✓ Доброволно от трети лица	3,0%	0,1%	0,3%

Източник: НАП

Процесуално представителство на държавата в производствата по несъстоятелност за периода 2014-2016 г.

Показател	2014 г.	2015 г.	2016 г.
Брой на откритите/възобновените производства по несъстоятелност	348	356	374
Брой спрени производства по несъстоятелност	637	633	517
Брой действащи производства по несъстоятелност*	1 323	1 679	1 170
Брой изготвени молби за предявяване на публични вземания	676	663	639
Размер на предявените публични вземания (в хил. лв.)	276 062	223 492	363 277
Брой обработени от НАП актове на съдилищата по несъстоятелността и синдиците в производството по несъстоятелност, обявени в Търговския регистър	5 710	6 237	6 615
Брой обработени призовки и съобщения на съдилищата по несъстоятелността	1613	1 327	1 189

Брой изготвени и депозираны в срок възражения и жалби пред съдилищата по несъстоятелност	534	448	385
Брой искиви молби за откриване на производство по несъстоятелност	97	41	10
Среден размер на публични вземания, за които е депозирана молба за откриване на производства по несъстоятелност (в хил. лв.)	5 470	5 555	7 420
Брой искиви молби по чл. 647 и чл. 694 от ТЗ	38	32	43
Събрани публични вземания в производствата по несъстоятелност (в хил. лв.)	7 525	7 821	11 247

*Данните са към 31 декември на съответната година.

Източник: НАП

През 2016 г. е осъществен контрол върху изготвени от синдиките на търговци в открито производство по несъстоятелност 1 284 акта, от които 935 списъка на приети, респ. неприети вземания и 349 сметки за разпределение и са предприети съответните процесуални действия чрез изготвянето на 237 възражения, от които 175 с правно основание чл. 690 от ТЗ и 62 възражения с правно основание чл. 728 от ТЗ.

2.2. Частни държавни вземания

2.2.1. Основни резултати

През 2016 г. събраните суми от отдел „Частни държавни вземания“ (ЧДВ) са в размер на 21,8 млн. лв., от които 0,3 млн. лв. са платени с компенсаторни инструменти. В абсолютна стойност реализираните постъпления са с 16,8 млн. лв. повече или 436,9 % от планираните за събиране 5,0 млн. лева. За сравнение приходите от ЧДВ за 2015 г. са в размер на 8,1 млн. лв., а за 2014 г. са 5,8 млн. лева.

Постъпленията преимуществено са резултат от воденето на съдебни и/или изпълнителни производства, чиято продължителност и краен резултат трудно може да бъде прогнозирана, което затруднява и планирането.

Приходи от частни държавни вземания по видове за периода 2014-2016 г.

в лева

Видове вземания	2014 г.	2015 г.	2016 г.
✓ДФРР,ДФЕР,АДГ и ВФП	144 363	369 823	14 436 923
✓ФАР и други европейски програми	1 334 466	115 558	4 215 787
✓ЗУНК	2 289 133	4 595 564	1 449 828
✓ДФЗ и САПАРД	1 932 064	1 807 671	1 439 986
✓§ 46 от преходните и заключителните разпоредби на ЗИД на Закон за банките (отм., бр. 59 от 2006 г.)	20 359	997	1 137
✓Студентско кредитиране	60 402	91 176	168 217

✓ НБПП	32 876	63 583	109 274
✓ Други приходи	12 671	8 215	21 411

Източник: НАП

През 2016 г. са администрирани вземания по чл. 3, ал. 7, т. 6 от Закона за националната агенция за приходите (ЗНАП) срещу 784 длъжници (по програми САПАРД, ФАР, ОП „Развитие на човешките ресурси”, ОП „Административен капацитет”, ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика”, ОП „Околна среда”, ОП „Регионално развитие” и др.), като преписките по 96 от тях са приключени през годината. Събирането на средствата, подлежащи на възстановяване по европейски програми, продължава да е приоритет в работата по обезпечаване и събиране на частни държавни вземания. През 2016 г. са постъпили 4,2 млн. лв., а през 2015 г. са постъпили 1,8 млн. лева.

Съществен проблем за осъществяване на дейността по обезпечаване и събиране на ЧДВ продължава да бъде необходимостта от предварително извършване на разходи за държавни такси във връзка с предприемането на действия по принудително изпълнение. Към извършването на разходи в производствата се пристъпва след изчерпването на всички други възможности и след прецизно анализиране на всеки един казус, но въпреки това, с оглед необходимостта от предприемане на действия, през 2016 г. от НАП са платени 289 301 лева. Съответно се предприемат всички необходими действия и за възстановяване на тези разходи, като през 2016 г. събраната сума за направени разноски и присъдени юрисконсултски възнаграждения е 296 751 лева.

2.2.2. Дейности за по-ефективно събиране на частни държавни вземания

През 2016 г. на НАП са предадени за събиране 12 775 изпълнителни листа, издадени в полза на НБПП, 317 преписки за вземания по чл. 3, ал. 7, т. 5 и 6 от ЗНАП и 210 преписки по Закона за кредитиране на студенти и докторанти (ЗКСД). В информационната система за администриране на частни държавни вземания са въведени 10 401 изпълнителни листа за длъжници на НБПП и 100 % от преписките за останалите видове вземания.

С оглед предприемане на действия по установяване и събиране на ЧДВ, през 2016 г. са изготвени 5 291 молби за образуване/присъединяване по изпълнителни дела, което е над 1,4 пъти повече от 2015 г. (3 669 молби). Издадени са 77 акта за установяване на ЧДВ, при 112 за 2015 г. и 62 за 2014 година.

През 2016 г. са получени 9 044 призовки и съобщения, свързани с производства относно ЧДВ, във връзка с които са предприети последващи действия. В сравнение с 2015 г., когато са приети 5 635 призовки и съобщения, през 2016 г. се отчита ръст от 60,5 %.

От предадените за събиране през 2016 г. преписки е извършвано проучване на имущественото състояние на всички лица, за които през периода са изготвени молби за образуване/присъединяване по изпълнителни дела за вземания на НБПП, както и по отношение на 96,3 % от получените през 2016 г. преписки за останалите видове администрирани вземания, за които е било необходимо.

2.3. Продажба на конфискувани, отнети и изоставени в полза на държавата вещи

2.3.1. Основни резултати

През 2016 г. приходите от реализация на конфискувани, отнети и изоставени в полза на държавата вещи са в размер на 4,8 млн. лв., в т.ч. приходи от наеми – 0,01 млн. лв., което представлява 99,7 % изпълнение на планираната за събиране годишна сума.

Освен това, през 2016 г. са предоставени имущества на бюджетни организации (недвижими имоти, моторни превозни средства и дрехи) на стойност 1,0 млн. лева. Съществена част от получените преписки за конфискувани и отнети движими вещи представляват културни ценности. В тази връзка 4 438 броя културни ценности на стойност над 0,04 млн. лв., които не подлежат на публична продажба, са предоставени на музеи.

Приходи от продажби на конфискувани, отнети и изоставени в полза на държавата вещи по източници

в лева

Източник на вещи	2014 г.	2015 г.	2016 г.	Изменение 2016 г./2015 г.
✓ Митници	709 811	484 155	547 033	+12,99%
✓ Съд и прокуратура	4 419 031	3 701 079	4 219 109	+14%
✓ Данъчна администрация / НАП	96 666	194 390	4 008	-97,94%
✓ Други източници	73 235	8 138	14 437	+76,78%
Общо	5 300 790	4 387 762	4 784 587	+9,04%

Източник: НАП

През 2016 г. основната част от приходите е формирана от вещи, които са приети от НАП по актове на органи на съдебната власт (съд и прокуратура) и Агенция „Митници“.

Постъпили и приключени преписки за конфискувано, отнето или изоставено в полза на държавата имущество по източници

Преписки (брой)	Постъпили		Приключени	
	2015 г.	2016 г.	2015 г.	2016 г.
✓ Органи на съдебната власт	1 834	1 829	2 069	1 736
✓ Митници	163	64	233	293
✓ Данъчна администрация / НАП	14	7	11	2
✓ Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури	63	1	102	26
✓ Други източници	726	279	40	34
Общо (брой)	2 800	2 180	2 455	2 091

Източник: НАП

2.3.2. Приходи от извършени продажби

В зависимост от вида и състоянието на вещите, за всяка конкретна продажба се избира най-подходящия способ, като най-широко прилагани са търговете с тайно наддаване.

Приходи от извършени продажби

Способ на продажба	2014 г.			2015 г.			2016 г.		
	бр.	лв.	%	бр.	лв.	%	бр.	лв.	%
Търг с явно и тайно наддаване	290	4 146 355	78,93%	331	3 060 370	73,77%	323	3 570 271	77,84%
Стокова борса	3	19 371	0,37%	1	6 902	0,16%	8	90 969	1,98%
Продажба на валута по чл.242, ал.4 от ДОПК и прием на български лева	170	834 647	15,89%	152	801 514	19,32%	221	554 325	12,09%
Продажба на съсобствени вещи по чл. 258 от ДОПК	64	252 533	4,81%	56	279 996	6,75%	28	371 146	8,09%
Общо	527	5 252 906	100%	540	4 148 782	100%	580	4 586 711	100%

Източник: НАП

Извън посочените в таблицата приходи са постъпили още 0,2 млн. лв. от задържани депозити, изплатени търговски дялове, присъдено обезщетение в полза на НАП, разпределени суми от частни съдебни изпълнители (ЧСИ), бракуване на имущество и наеми.

Бракуване и унищожаване на конфискувано, отнето или изоставено в полза на държавата имущество

През 2016 г. са бракувани 6 бр. игрални автомата, 27 бр. МПС, както и 255 кг. замразени калмари, изоставени в полза на държавата, след извършен фискален контрол от НАП. При бракуването е генериран приход в размер на 8 440 лева.

Имущества, отнети по реда на Закона за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество /ЗОПДНПИ/, предназначени за продажба от НАП

С решение на МС, по искане на Междуведомствения съвет за управление на отнетото имущество, през 2016 г. за продажба от НАП са предназначени имуществата по 32 влезли в сила съдебни решения по ЗОПДНПИ, а един имот е предоставен за управление на областния управител на Област Перник за изпълнение на неговите функции.

От ТД на НАП са реализирани отнети в полза на държавата 118 недвижими имота по ЗОПДНПИ на стойност 1,7 млн. лв., като за 2015 г. са реализирани 47 имота на стойност 1,0 млн. лева. Приети са парични средства в размер на 0,1 млн. лв. и са получени суми от наеми и други в размер на 0,04 млн. лв., като за 2015 г. са приети 0,2 млн. лв. парични средства и са получени суми от наеми в размер на 0,04 млн. лева. През 2016 г. за пръв път са продадени отнети в полза на държавата дружествени дялове за 0,09 млн. лева.

Общо приходите възлизат на 1,9 млн. лв., спрямо 1,4 млн. лв. за 2015 г., като увеличението е с 38,5 %.

Продажба на имуществата, изоставени в полза на държавата в резултат на осъществен фискален контрол от НАП

През 2016 г. са продадени чрез възлагането им на стокова борса 18 220 кг. хранителни стоки за 4 008 лева.

Предоставяне на конфискувани/отнети в полза на държавата имуществата на бюджетни организации, включително и на изоставени в полза на държавата в резултат на осъществен от НАП фискален контрол

По реда на чл.3, ал.5 от ЗНАП, за безвъзмездно ползване на бюджетни организации са предоставени конфискувани или отнети в полза на държавата имуществата на стойност 1,0 млн. лв., в т.ч. 45 бр. пътни превозни средства, един недвижим имот и дрехи. Със заповед на изпълнителния директор на НАП са предоставени на Средно специално училище с детска градина за деца с увреден слух – гр. София 2 500 кг. храни на стойност 3 225 лв., изоставени в полза на държавата, в резултат на осъществен фискален контрол от НАП.

2.3.3. Подобряване организацията на работа, повишаване ефикасността и ефективността на функция „Продажби“

През 2016 г. бяха извършени законодателни промени в Закона за движението по пътищата (ЗДвП), предложени от НАП и инициирани от МВР, насочени към оптимизиране на процесите по реализацията на конфискувани, отнети и изоставени в полза на държавата моторни превозни средства.

В Закона за митниците бяха приети разпоредби, възлагащи на органите на Агенция „Митници“ реализацията на отнети в полза на държавата митнически стоки, което беше функция на НАП. Това позволи пренасочване на усилията на част от служителите на НАП в посока на реализация на имуществата, отнети по реда на Закона за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество (ЗОПДНПИ), където се наблюдава значително увеличение на предадените преписки и събираемостта.

Мерки, предприети от АМ

През 2016 г. митническите органи са съставили 5 454 бр. актове за установяване на нарушения, при изпълнение на вменените им със закон правомощия по противодействие на митническите, акцизни и валутни нарушения, като се отчита ръст с около 5,0 % на годишна база. Броят на издадените наказателни постановления през 2016 г. е 5 728. Наложените наказания са в размер на 32,9 млн. лв., като се отчита увеличение с около 43,5 %, в сравнение с 2015 година. Реално платените глоби и имуществени санкции възлизат на 2,7 млн. лева. Образувани са 534 досъдебни производства, от които 290 бр. по чл. 234 от Наказателния кодекс (НК), 226 бр. по чл. 242 от НК, 16 бр. по чл. 251 от НК и 2 бр. по чл. 255 от НК.

През 2016 г. са съставени 105 бр. актове за констатирани нарушения на Валутния закон. Общата равностойност на задържаната валута в лева е 3,9 млн. лева. Задържаните благородни метали са на обща стойност 1,3 млн. лв., като изделията от злато са 32 513 грама, а изделията от сребро са 25 279 грама.

Наложените глоби са на стойност 0,04 млн. лева.

С влезли в сила наказателни постановления е отнета валута в размер на 0,8 млн. лева. Отнетите благородни метали са на обща стойност 1,5 млн. лв. (изделията от злато са 4 546 грама и изделията от сребро са 11 256 грама).

Вследствие на предприетите от Агенция „Митници” мерки за повишаване на събираемостта на приходите от акциз, през 2016 г., митническите органи продължиха със засиления контрол върху акцизните стоки и на лицата, извършващи дейност с тях. В хода на осъществявания контрол са реализирани общо над 13 хил. физически проверки по реда на Закона за акцизите и данъчните складове. Допълнително, вследствие на извършвания анализ на риска и своевременната реакция на митническите органи, са обезпечени като веществени доказателства (за нарушения на ЗАДС), задържани (за нарушения на ЗМ) и иззети като веществени доказателства по досъдебни производства следните количества акцизни стоки:

- над 22 хил. литра бира;
- над 37 хил. литра вино;
- над 229 хил. литра етилов алкохол (спирт) и високоалкохолни напитки;
- над 43,9 млн. къса цигари, пури и пурети;
- над 51 хил. килограма тютюн за пушене;
- над 440 тона енергийни продукти (основно моторни горива).

С действията си митническите органи са предотвратили щети за бюджета от невнесен акциз (изчислени при осреднени показатели) общо за над 17,3 млн. лева.

През годината са проведени контролни действия в зоните на граничните контролно-пропускателни пунктове и на цялата територия на страната за противодействие на митническите и валутните нарушения и престъпленията в случаите, предвидени в Наказателния кодекс.

С цел засилване на митническия контрол на стоките, превозните средства и лицата, преминаващи през границата на страната, през различни периоди и продължителност, екипите на митническите мобилни групи (ММГ) са командировани на ГКПП, след предварителен анализ за риск от гледна точка на нелегално пренасяне на стоки, парични средства, изделия от благородни метали и други, обхванати от разрешителни режими, нетарифни мерки или засягащи права на интелектуалната собственост.

Високи резултати в противодействието на нелегалното разпространение на тютюн за наргиле са постигнати в сътрудничеството с куриерски фирми. В тази връзка и след допълнително извършени аналитико-проучвателни действия, е изготвен оперативен план, утвърден от директорите на Агенция „Митници“ и на ГД БОП. В резултат от извършените проверки в различни обекти на територията на гр. София са образувани общо **6 бр. досъдебни производства**.

С оглед спазване на акцизното законодателство и качеството на предлаганите горива в търговски обекти за търговия с горива, са извършени проверки на територията на страната, съвместно с органите на ДАНС, МВР, ДАМТН, НАП. Митническите мобилни групи участват и в провеждането на мониторинг на осем данъчни склада.

Паралелно с това през годината служителите от мобилните групи извършват проверки в данъчни складове, търговски обекти, имоти на физически лица, петролни бази и места, за които е постъпила информация за наличие на акцизни стоки без документи.

Дейността на ММГ в Централно митническо управление за 2016 г. е представена в следната таблица:

Вид акцизна стока/задържани стоки	Количество	Мерна единица	Дължим акциз и ДДС
Енергийни продукти	152 882	литри	141 445
Цигари	8 928 220	къса	1 948 134
Пурети	2 980	къса	1 264
Тютюн за пушене	29 645,41	килограми	5 555 473
Тютюн за наргиле	6 896,55	килограми	1 319 894
Алкохол / ракия /	25 169	литри	421 481

Спирт 100 % vol;	109 393	литри	1 203 323
Бутилки алкохол без валиден бандерол	566	брой	
Вино	11 055	литри	
Регл. № 608/2013 и ЗМГО - облекла, обувки, парфюми и др.	10 624	брой	
Задържани стоки – хранителни продукти, прах за пране	1 966	килограми	
Задържани стоки - плат, перде, мрежа за прозорци	7 067	метра	
Задържани стоки - облекла, обувки, батерии, флаш памети и др.	17 828	брой	
Препарати растителна защита	686,50 и 314	литри/килограми	
Хероин, канабис	33,253 и 400	килограми/стръка	
Стимуланти „Камагра“	1 844	брой опаковки	
Изделия от сребро	5 521	грама	
Изделия от злато	13 222	грама	
Недекларирана валута	13 700	евро	
Модули за машини за производство на тютюн за наргиле	11	брой	
Машини за производство на тютюн за наргиле	7	брой	
Иззети веществени доказателства			
- товарни автомобили	2		
- микробус	1		
- съоръжения за дестилиране	2		
- бойни пистолети	2		
- патрони	5 200	брой	
	10 785	евро	
	18 879	щ.д.	
Обезпечения по вземания	4 399	лева	
АКЦИЗ И ДДС			10 591 014

Източник: Агенция „Митници“

Предвид посочените в таблицата данни, предотвратените щети за бюджета от акциз и ДДС са в размер на 10,6 млн. лева.

Извършените проверки за спазване на митническото законодателство от звената за последващ контрол през 2016 г. са, както следва:

- 13 бр. повторни проверки на декларирането по реда на чл. 48 МКС и член 84, ал. 1, т. 1 от Закона за митниците (ЗМ), в резултат на които са установени нарушения, водещи до възникване на задължения за заплащане на публични държавни вземания на обща стойност 0,012 млн. лв., в т.ч. мита – 0,009 млн. лв., ДДС – 0,003 млн. лв.;
- 115 бр. проверки в рамките на последващия контрол, по реда на член чл. 48 от Митнически кодекс на Съюза (МКС) и член 84, ал. 1, т 2 от ЗМ на Съвета на икономически оператори, в резултат на които са установени нарушения, водещи до възникване на задължения за заплащане на публични държавни вземания на обща стойност 1,353 млн. лв., в т.ч. мита – 0,153 млн. лв. и ДДС – 1,157 млн. лева.

В резултат на извършените проверки са постигнати следните резултати:

- ✓ Съставени са 114 бр. акта за установяване на административни нарушения (АУАН);
- ✓ Изготвени са 9 бр. административни акта, издадени от директора на Агенция „Митници“, в качеството му на по-горестоящ административен орган.

- 27 бр. предварителни проверки, във връзка с издаването на сертификати за одобрен икономически оператор (ОИО), искания за ползване на опростена процедура за деклариране, оформяне на място и разрешения за митнически икономически режим. Направени са 6 бр. последващи проверки на титуляри на сертификат за ОИО.

Звената за последващ контрол са приключили 41 бр. ревизии на данъчнозадължени лица, като са установени задължения за акциз в размер на 3,2 млн. лв. и лихви за просрочие на стойност 0,8 млн. лева.

В резултат на установените с ревизионни актове задължения за акциз, са погасени задължения в размер на 2,0 млн. лв. и лихви за просрочие на стойност 0,6 млн. лева.

През отчетния период, в териториалните митнически управления са извършени общо 857 бр. проверки, свързани със спазване на акцизното законодателство, които включват:

- Насрещни проверки - 82 бр.;
- Проверки по делегация - 14 бр.;
- Проверки във връзка с искания за възстановяване и прихващане на акциз - 593 бр.;
- Проверки за установяване на факти и обстоятелства - 168 броя.

2.2 Изпълнение на приходите по консолидираната фискална програма

Отчетът на общите приходи по КФП за периода 2014 г. – 2016 г. по основни групи, представени и като процент от БВП, е както следва:

Приходи по консолидираната фискална програма за периода 2014 г. – 2016 г.

(млн. лв.)	2014 г.		2015 г.		2016 г.	
	Отчет	%БВП	Отчет	%БВП	Отчет	%БВП
ОБЩО ПРИХОДИ	29 409,1	35,2%	32 199,5	36,4%	33 959,4	36,7%
Данъчни приходи	23 027,8	27,5%	24 855,6	28,1%	26 902,7	29,0%
Преки данъци	4 275,9	5,1%	4 591,6	5,2%	5 037,3	5,4%
Корпоративни данъци	1 679,3	2,0%	1 860,4	2,1%	2 076,3	2,2%
- от нефин. предприятия *	1 533,2	1,8%	1 680,3	1,9%	1 862,6	2,0%
- финансов сектор	146,1	0,2%	180,1	0,2%	213,7	0,2%
ДДФЛ	2 596,6	3,1%	2 731,2	3,1%	2 961,0	3,2%
Приходи на социалноосигур. фондове	6 448,8	7,7%	6 947,1	7,8%	7 317,8	7,9%
Косвени данъци	11 480,8	13,7%	12 450,5	14,1%	13 561,7	14,6%
ДДС	7 264,4	8,7%	7 740,0	8,7%	8 553,0	9,2%
Акцизи	4 038,7	4,8%	4 525,0	5,1%	4 805,0	5,2%
Мита и митнически такси	153,1	0,2%	159,0	0,2%	173,1	0,2%
Данък върху застр. премии	24,5	0,0%	26,5	0,0%	30,6	0,0%
Други данъци	822,3	1,0%	866,4	1,0%	985,9	1,1%
Неданъчни приходи	3 459,9	4,1%	3 696,2	4,2%	4 150,1	4,5%
Трансфери от БНБ	62,3	0,1%	48,6	0,1%	19,6	0,0%
Други	3 397,6	4,1%	3 647,7	4,1%	4 130,5	4,5%
Помощи и дарения	2 921,4	3,5%	3 647,7	4,1%	2 906,6	3,1%

*вкл. постъпленията от данък върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите

Общият размер на приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма за 2016 г. е **33 959,4 млн. лв.**, което представлява 36,7 % от БВП при 36,4 % от БВП за 2015 г. Постъпилите приходи по КФП за 2016 г. представляват 102,9 % спрямо годишните разчети към ЗДБРБ за 2016 г.

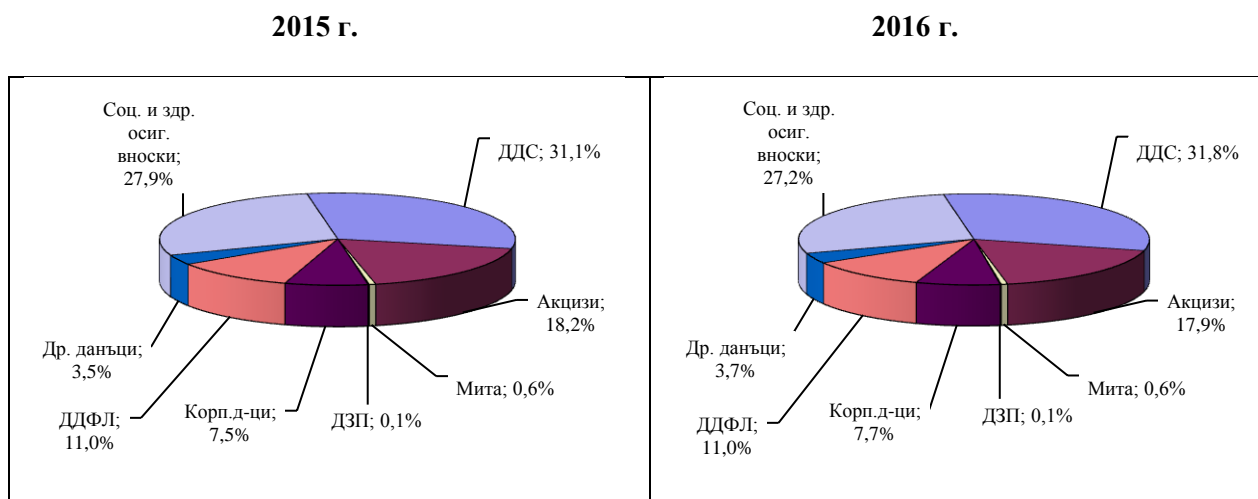
В номинален размер данъчните приходи възлизат на 26 902,7 млн. лв. (29,0 % от БВП), а неданъчните приходи са в размер на 4 150,1 млн. лв. (4,5 % от БВП). Приходите от помощи са в размер на 2 906,6 млн. лв. (3,1 % от БВП).

Данъчни приходи

Постъпленията от данъци по КФП за 2016 г. са в размер на **26 902,7 млн. лв.**, което представлява изпълнение от 103,5 % на разчетите за годината. Данъчните постъпления за 2016 г. представляват 29,0 % от БВП за годината, при 28,1 % от БВП за 2015 г. и имат относителен дял от 79,2 % в общите постъпления по КФП. Спрямо 2015 г. данъчните приходи нарастват с **2 047,1 млн. лв. (8,2 %)**. Приходите в частта на преките данъци възлизат на 5 037,3 млн. лв., което представлява 107,5 % от годишния разчет. Съпоставени с 2015 г. преките данъци нарастват с 9,7 % (445,7 млн. лв.), за което допринасят основно постъпленията от корпоративен данък и от данъци върху доходите на физически лица. Приходите от косвени данъци са в размер на 13 561,7 млн. лв., което представлява 102,3 %

спрямо годишния разчет. Съпоставени с 2015 г. косвените данъци бележат ръст от 8,9 % (1 111,2 млн. лв.). Постъпленията от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 985,9 млн. лв., което представлява 108,2 % спрямо годишния разчет и нарастват с 13,8 % (119,5 млн. лв.) спрямо 2015 г. Приходите от *социални и здравноосигурителни вноски* към 31.12.2016 г. са в размер на 7 317,8 млн. лв. или 102,6 % спрямо планираните за годината, като спрямо 2015 г. нарастват с 370,7 млн. лева. (5,3 %).

Структура на данъчните приходи по КФП

2.2.1 Корпоративни данъци

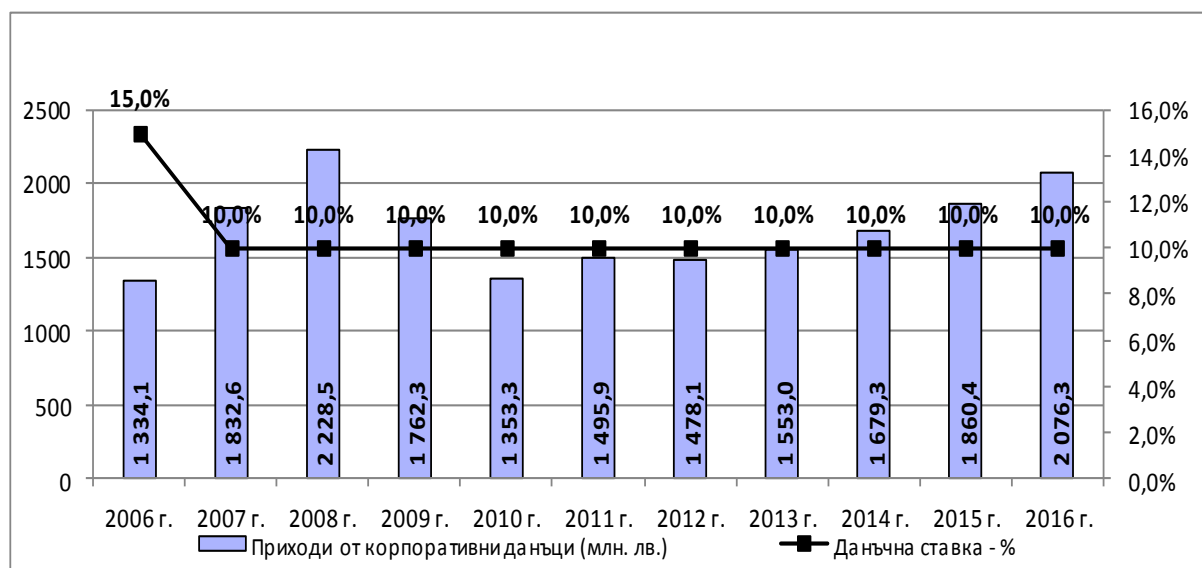
Постъпленията от корпоративни данъци в консолидираната фискална програма включват постъпленията от корпоративен данък и данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица. За 2016 г. приходите от корпоративни данъци възлизат на 2 076,3 млн. лв. или 112,7 % изпълнение на плана и представляват 2,2 % от БВП за годината. Отнесени към общо постъпилите данъчни приходи по КФП, корпоративните данъци заемат дял от 7,7 %. В сравнение с 2015 г. събраните приходи нарастват с 215,9 млн. лв. (11,6 %).

Приходите от корпоративни данъци през отчетната година зависят от отчетените финансови резултати на задължените по Закона за корпоративното подоходно облагане (ЗКПО) лица през предходната година и са отражение на икономиката на страната като цяло през предходната календарна година.

Други фактори, които оказват влияние върху постъпленията от корпоративни данъци са законодателните изменения в ЗКПО от началото на 2016 година. Извършени са промени в данъчното третиране на разпределени дивиденти, като за данъчни цели се признават начислените приходи, в резултат на разпределение на суми, доколкото тези суми са признати за данъчни цели разходи и/или водят до намаление на данъчния финансов резултат на разпределящото лице.

Променени са правилата за ползване на данъчно облекчение под формата на преотстъпване на корпоративен данък при условията на държавна помощ за регионално развитие, като данъчно задължените лица подават до Българската агенция за инвестиции (БАИ) формуляр за кандидатстване за помощ. За да се ползва преотстъпване на данък за 2015 г., формулярът следва да е подаден в БАИ в периода от 01.01.2016 г. до 29.02.2016 г. и БАИ да е издала заповед до 31.03.2016 година.

Приходи от корпоративни данъци за периода 2006 – 2016 г.

Източник: Министерство на финансите

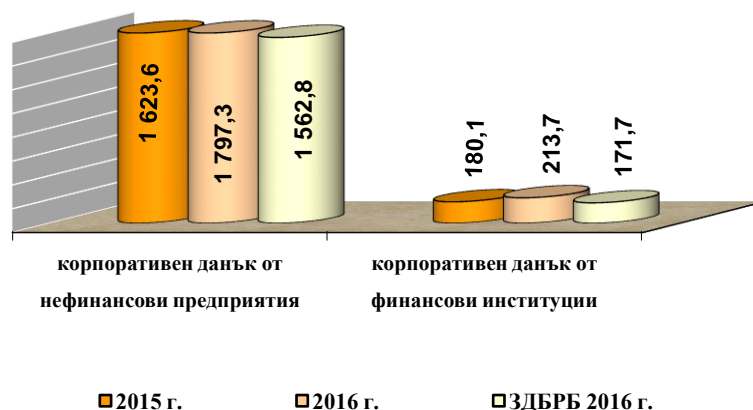
Корпоративен данък

Постъпленията от корпоративен данък от нефинансови предприятия (вкл. организации с идеална цел) и финансови институции, възлизат на 2 010,9 млн. лв., което представлява 115,9 % изпълнение от предвидените показатели в ЗДБРБ за 2016 година. Спрямо 2015 г. постъпленията от корпоративен данък се повишават с 207,2 млн. лв. (11,5 %) на годишна база. Отчетеният ръст е следствие от по-високите постъпления от нефинансови предприятия, които са със 173,7 млн. лв. (10,7 %), следвани от приходите от финансови институции – 33,5 млн. лв. (18,6 %). Една от основните причини за посочените резултати е свързана с по-високите декларираните печалби, респективно по-висок данък за донасяне от дружествата, вследствие на повишената икономическа активност в страната.

Внесеният корпоративен данък през 2016 г. е в пряка зависимост от резултатите по следните показатели:

- През 2016 г. декларираната облагаема печалба за финансовата 2015 г. е 19,2 млрд. лв., като се увеличава с 2,8 млрд. лв. (16,9 %) спрямо предходната година;
- Декларираната загуба за финансовата 2015 г. е 6,3 млрд. лв., като намалява с 5,2 млрд. лв. (45,5 %) спрямо предходната година;
- Високите авансови вноски в края на 2016 г. в размер на 86,1 млн. лв. или със 7,9 % повече спрямо предходната година, както и намалението на сумите за възстановен и прихванат корпоративен данък с 10,3 процентни пункта на годишна база, се дължат на възможността за промяна на прогнозната авансова печалба, чрез подаване на декларация по чл. 88 от ЗКПО до 15.12.2016 година.

Сравнителна диаграма на постъпленията от корпоративен данък през 2015 г. и 2016 г. (в млн. лв.)

Приходите от *корпоративен данък от нефинансови предприятия* (вкл. организации с идеална цел) към 31.12.2016 г. са в размер на 1 797,3 млн. лв. или 115,0 % изпълнение на плана за годината и са със 173,7 млн. лв. (10,7 %) повече в сравнение със събраните през 2015 година. Приходите от нефинансовите институции формират 89,4 % от общите приходи от корпоративен данък.

Постъпленията от *корпоративен данък от финансови институции* (вкл. застрахователни дружества) са 213,7 млн. лв. или 124,4 % спрямо планираните за годината. Съпоставено с 2015 г. се отчита повишение с 33,5 млн. лв. (18,6 %), в т.ч. 34,6 млн. лв. ръст на приходите от финансови институции и 1,1 млн. лв. намаление на приходите от застрахователни дружества. Постъпленията от финансови институции формират 10,6 % от общите приходи от корпоративен данък.

Съгласно приетия през 2015 г. Закон за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници (ЗВПКИИП), през месец юли 2016 г., в сектора на *финансовите институции*²⁶, в частност в *банковия сектор*, се извърши преглед на качеството на активите и стрес тест на банковата система в България. Резултатите от оценката на качеството на кредитните портфейли, разходите за обезценки за 2015 г. и проведените стрес тестове и проверка на активите, не доведоха до значителен негативен фискален ефект за 2016 година. В края на 2016 г. банковия сектор регистрира ръст на печалбата, след данъци с 20,6 % (154,0 млн. лв.). Наблюдава се силна и отчетлива фрагментация във формирането на печалбата, като пет банки допринасят за 82,1 % от печалбата на цялата банкова система.

Отчетените приходи от корпоративен данък от *застрахователни дружества* към 31.12.2016 г. са в размер 34,0 млн. лв. и са с 1,1 млн. лв. (3,0 %) по-малко в сравнение с предходната година. Изпълнението на плана е 189,1 %, или с 16,0 млн. лв. повече постъпления, в сравнение с разчета за 2016 година. Приходите от застрахователни дружества формират 1,7 % от общите приходи от корпоративен данък. Автомобилните застраховки остават водещи за застрахователните дружества и през 2016 година.

Реализираният финансов резултат преди данъчно облагане в *застрахователния сектор*, по информация на Комисията за финансов надзор (КФН) към края на септември 2016 г., е спаднал със 7,2 млн. лв. (2,6 %) на годишна база, а записания акционерен капитал е нараснал с 80 млн. лв. (13,2 %) на годишна база. Наблюдава се отчетлива фрагментация във формирането на печалбата, като дейността по презастраховане

²⁶ По данни на Българска народна банка.

допринася за 64,4 % от печалбата на целия сектор към края септември 2016 г. при 70,8 % за септември 2015 година.

Данъци върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни юридически лица (ЧЮЛ) и данък върху доходите на ЧЮЛ

Постъпленията от данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове на местни и чуждестранни юридически лица и доходите на ЧЮЛ за 2016 г. са в размер на 65,3 млн. лв. (0,1 % от БВП) или 60,2 % от разчета за годината. Съпоставено с предходната година приходите са с 8,7 млн. лв. повече (15,3 %).

Запазва се тенденцията на намаление на *дивидентите*, разпределени от българските борсови компании, като в края на 2016 г. разпределените дивиденти достигат 154,7 млн. лв., при 167,5 млн. лв. за 2015 г. и отчитат спад с 8 % на годишна база. За същия период сумите от дивиденти, изплатени от непублични дружества се увеличават на годишна база.

2.2.2 Данък върху доходите на физическите лица

Приходите от данъците върху доходите на физическите лица (ДДФЛ) за 2016 г. са в размер на 2 961,0 млн. лв. (3,2 % от БВП). Изпълнението на приходите от този вид данъци е 104,2 % спрямо годишния план и формират 11,0 % от общия размер на данъчните приходи. В сравнение с 2015 г. приходите от ДДФЛ са нараснали с 229,8 млн. лв. или 8,4 %.

Върху размера на данъчните постъпления от ДДФЛ основно влияние имат развитието на параметрите на пазара на труда и предприетите законодателни и административни мерки в областта на трудовото, социалното и данъчното законодателство. За повишаване на приходите от ДДФЛ влияние оказват и предприетите мерки за намаляване на заетостта в сивия сектор, мерките за повишаване на събираемостта на задължения за минали периоди, както и информационните кампании провеждани от НАП.

С най-голям относителен дял при формиране на общия резултат за приходите от ДДФЛ са постъпленията от трудови и приравнени на тях правоотношения - 81,6 %, следвани от постъпленията от еднолични търговци, свободни професии, граждански договори и др. (извънтрудови правоотношения) – 9,8 %, окончателният данък на местните и чуждестранни физически лица и данъкът върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни физически лица - 6,8 %, приходи от данък върху лихвите по банкови сметки - 1,2 % и окончателен годишен (патентен) данък - 0,6 %.

Постъпленията от *трудова правоотношения* са 2 416,4 млн. лв., което е изпълнение от 104,0 % от плана за 2016 година. Спрямо предходната година приходите са със 196,0 млн. лв. повече (8,8 %). Върху размера на данъчните постъпления от доходите от трудови правоотношения имат влияние, както предприетите законодателни и административни мерки, така и настъпилите промени на пазара на труда, които за 2016 г. спрямо 2015 г. са както следва:

- увеличение на минималната работна заплата от 1 януари 2016 г. от 380 лв. на 420 лева;
- минималните осигурителни прагове за 2016 г. по основни икономически дейности и групи професии нарастват средно със 7,8 % в сравнение с 2015 г.;
- ръст на средната годишна работна заплата за страната през 2016 г.²⁷ с 9,5 % спрямо 2015 г.;
- коефициентът на безработица достига 8,0 % в края на 2016 г., като намалява с 1,1 процентни пункта в сравнение с края на 2015 година.

²⁷ По предварителни данни за 2016 г. на НСИ.

От *извънтрудови правоотношения* (ЕТ, свободни професии, граждански договори, годишен и авансов данък и др.) приходите от данъка към 31.12.2016 г. са 290,4 млн. лв. (100,1 % от годишния разчет). Съпоставени с 2015 г. постъпленията от данъка са с 9,7 млн. лв. повече (3,5 %). Основно влияние върху тези приходи оказват резултатите от годишните данъчни декларации по чл. 50 от ЗДДФЛ (дължим данък за донасяне или надвнесен данък) и дължимите авансови вноски. Плащанията по ГДД към 31.12.2016 г. са с най-голям относителен дял (51,7 %), като при тях е отчетен спад от 1,1 % спрямо края на 2015 г., делът на плащанията на авансовите вноски е 19,7 %, а ръстът на годишна основа е 7,6 %. Значителен принос за данъчните приходи от извънтрудови правоотношения имат и плащанията за минали години, които нарастват с 11,9 % на годишна основа, а делът им в приходите от този вид данъци е 29,3 % към края на 2016 година.

През 2016 г. приходите от *окончателен годишен (патентен) данък*, администриран от общините са в размер на 16,7 млн. лв., което е 140,6 % от годишния разчет. Спрямо 2015 г. постъпленията от данъка нарастват с 4,6 млн. лв. (37,6 %), което се дължи основно на въвеждането на данък върху таксиметровия превоз на пътници в Закона за местните данъци и такси (обн. ДВ, бр. 32 от 22 април 2016 г.).

Постъпленията от *окончателния данък върху доходите на местните физически лица от лихви по банкови сметки* към 31.12.2016 г. са в размер на 35,1 млн. лв., или 70,1 % от годишния план. В сравнение със същия период на миналата година са постъпили със 17,0 млн. лв. по-малко (32,6 % спад). Основните фактори, които влияят върху размера на постъпленията от този данък са лихвите по спестовните продукти и банковите сметки и ръстът на спестяванията. През 2016 г., въпреки че беше отчетен ръст на депозитите на домакинствата, значителния спад на лихвените проценти по депозитите доведе до много по-ниски от очакваните приходи от този данък. По данни на БНБ към 31.12.2016 г. сумата на депозитите в сектор „Домакинства“ е 45 377,0 млн. лв. и е нараснала с 6,6 % в сравнение с края на 2015 година. Положителният ефект, който ръстът на депозитите оказва върху данъчната основа (доходите от лихви) се неутрализира от негативното развитие на нивата на лихвените проценти по банковите сметки. Според лихвената статистика на БНБ през декември 2016 г., лихвените проценти по отделните видове депозити (салда) на сектор „Домакинства“ са се понижали между два и пет пъти в сравнение с декември 2015 година.

Постъпленията от *окончателния данък на местните и чуждестранни физически лица, данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни физически лица* тези данъци към 31.12.2016 г. са в размер на 202,5 млн. лв., което е 121,6 % изпълнение на плана за 2016 година. Съпоставено с 2015 г. приходите са с 36,4 млн. лв. повече (21,9 %). Отчетеният ръст на тези данъчни приходи може да се обясни с по-благоприятната икономическа ситуация в страната. Освен това за приходите от този вид данъци има значение размерът на възстановения окончателен данък върху доходите по чл. 37 и чл. 38 от ЗДДФЛ на чуждестранни физически лица от ЕС или Европейското икономическо пространство, които имат право да изберат да преизчислят окончателния данък, както и възстановените суми при наличие на Спогодба за избягване на двойното данъчно облагане (СИДДО), при които може да има по-благоприятна ставка (или нулева такава) за облагане с окончателен данък спрямо българското законодателство.

2.2.3 Приходи от осигурителни вноски

Постъпленията от социални и здравноосигурителни вноски за 2016 г. са в размер на 7 317,8 млн. лв., което представлява 102,6 % изпълнение на разчетите и 7,9 % от БВП. Данните показват увеличение на приходите от осигурителни вноски с 370,7 млн. лв. спрямо предходната година.

Факторите, които оказват влияние на приходите от задължителни осигурителни вноски през годината, са следните:

- ◆ Увеличение на минималните осигурителни прагове по основни икономически дейности и квалификационни групи професии средно с 8,6 % за 2016 г. в сравнение с 2015 г. в резултат на изравняване на най-ниския минимален осигурителен доход (в размер на 360 лв. за 2015 г.) с размера на минималната работна заплата за 2016 г. от 420 лв.;

- ◆ Увеличение от 7,5 %, на минималните осигурителни прагове за дейностите с постигнати споразумения и налагане на административно увеличение от 7,5 % за дейностите без постигнати споразумения

- ◆ Постъпили средства от индивидуални партии на лицата по реда на §51 от ПЗР на КСО, а именно от пенсионирани се лица основно по реда на чл.69 от КСО и лица, получаващи пенсии за инвалидност, които в срок до края на 2016 г. могат да прехвърлят натрупаните средства по индивидуалните си партии в Универсалните пенсионни фондове, в резултат на което пенсията им отпусната от Държавното обществено осигуряване се преизчислява без т.нар. коригиращ коефициент.

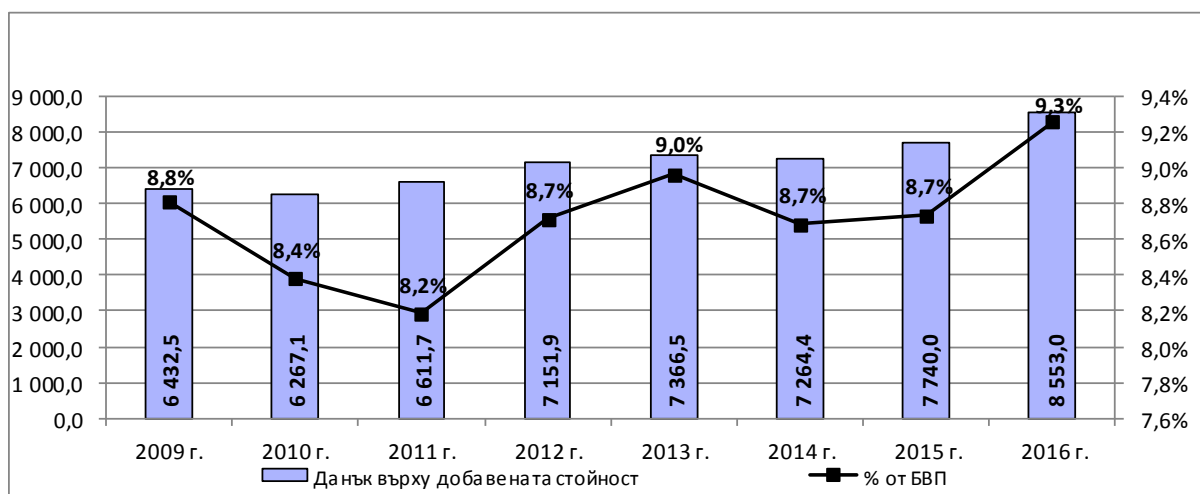
- ◆ Приходи от осигурителни вноски по чл. 4б, чл. 4в и чл. 157, ал. 7 от КСО, т.е. осигурени лица направили избор на осигуряване от универсални или професионални пенсионни фондове в държавното обществено осигуряване.

Приходите от осигурителни вноски по бюджетите на социалноосигурителните фондове (вкл. ДОО, ФГВРС и УПФ) са в размер на 5 105,2 млн. лв., което представлява 101,8 % изпълнение на годишните разчети и с 268,6 млн. лв. повече спрямо предходната година. Здравноосигурителните вноски по бюджета на НЗОК възлизат на 2 212,6 млн. лв., което е 104,3 % спрямо заложените в разчета за годината и със 102,1 млн. лв. повече спрямо 2015 г.

2.2.4 Данък върху добавената стойност

Приходите от ДДС формират най-голяма част от данъчните постъпления по КФП – 31,8 %. За 2016 г. нетните приходи от ДДС възлизат на 8 553,0 млн. лв. или 101,7 % изпълнение на годишния план и представляват 9,2 % от БВП за годината. В сравнение с 2015 г., се отчита увеличение с 10,5 % (813,0 млн. лв.), което се дължи на по-високите приходи от ДДС от сделки в страната и ЕС.

Относителен дял на приходите от ДДС към БВП за периода 2009 - 2016 г.

Източник: Министерство на финансите

Постъпления от ДДС от сделки в страната и вътреобщностни придобивания (ВОП)

Приходите (нето) са в размер на 5 280,4 млн. лв. или 100,4 % изпълнение на годишния план, при 4 364,1 млн. лв. за 2015 г. (94,1 % от разчетите в ЗДБРБ за 2015 г.). Номиналният ръст на постъпленията е в размер на 916,4 млн. лв. (21,0 %) на годишна база. Отчетените резултати са следствие от промените в икономическата активност в страната, изменението на вноса и износа, влиянието на приетите законодателни изменения от началото на 2016 г. и действието на мерките за предотвратяване на възможностите за злоупотреби и данъчни измами с ДДС и повишаване на бюджетните приходи.

Основните фактори, повлияли върху постъпленията от данъка за 2016 г. са следните:

- Динамика на *потреблението* - по предварителни данни на НСИ за четвъртото тримесечие на 2016 г.²⁸ крайното потребление нараства с 1,3 % спрямо предходното тримесечие. В сравнение със същия период на 2015 г. крайното потребление се повишава с 0,8 %;
- Изменението на *вноса на стоки и услуги* – по данни на НСИ²⁹ вносът на България от ЕС за 2016 г. се увеличава с 2,4 % спрямо предходната година, което оказва положителен ефект върху приходите от ДДС, администрирани от НАП. Вносът на България от трети страни за 2016 г. спада със 7,1 % в сравнение с 2015 г.;
- Изменението на *износа на стоки и услуги* – по данни на НСИ за 2016 г. износът на България за ЕС нараства със 7,2 % в сравнение с 2015 година, което оказва влияние върху декларираният ДДС, подлежащ на възстановяване от износители. За 2016 г. износът на България за трети страни намалява с 5,9 % спрямо 2015 година.

Основните показатели, които формират нетните приходи от *ДДС при сделки в страната и ВОП* са следните:

- *Ефективно внесеният ДДС* по сметките на НАП, формиран като данък от справки-декларации от сделки в страната и ВОП и допълнително внесените суми, разкрити с данъчно-ревизионни актове. Ефективно внесеният ДДС за 2016 г. е 10 864,8 млн. лв., като се отчита увеличение с 494,3 млн. лв. (4,8 %), спрямо предходната година;
- *Общо възстановеният ДДС* (чрез прихващане и ефективно) е 5 584,4 млн. лв. за 2016 г. което е с 422,1 млн. лв. по-малко (7,0 %), в сравнение с 2015 г.;
- *Декларираният ДДС за внасяне (след приспадане)* към 31.12.2016 г. е 10 785,3 млн. лв., като спрямо предходната година се отчита увеличение с 263,2 млн. лв. (2,5 %);
- *Декларираната данъчна основа*, подлежаща на облагане със ставка 20 % за 2016 г. е 188,6 млрд. лв., което е намаление с 1,1 млрд. лв. (0,7 %), в сравнение с 2015 година.

Фирми с увеличение на салдото по ДДС

За 2016 г. с увеличение на нетните приходи от ДДС над 2 млн. лв. на годишна база са 241 задължени лица. Общият размер на нетните постъпления от тези лица нараства с 1 674,7 млн. лв., в сравнение с 2015 година. Задължените лица с увеличение на нетните приходи от ДДС с над 2 млн. лв. са от следните икономически дейности: „Търговия с горива“, „Търговия с цигари“, „Покупка, превоз, обработване и продажба на всякакви видове газ“, „Енергетика“, „Производство на цимент“, „Производство на медни и месингови продукти“, „Проектиране и строителство“, „Търговия с химикали и торове за селското стопанство“, „Медодобивна промишленост“, „Търговия на дребно“ и други.

²⁸ БВП - ЕСС 2010, Тримесечни сезонно изгладени данни, БВП - Разходи за крайно потребление, детайлни данни - национално ниво.

²⁹ Търговия на България с ЕС през 2016 година (предварителни данни).

Търговия на България с трети страни през 2016 година (предварителни данни).

Фирми с намаление на салдото по ДДС

За 2016 г. с намаление на нетните приходи от ДДС над 2 млн. лв. на годишна база са 186 задължени лица. Общият размер на нетните постъпления от тези лица се понижава с 1 096,0 млн. лв., в сравнение с 2015 година. Задължените лица със спад на нетните приходи от ДДС с над 2 млн. лв. са от следните икономически дейности: „Търговия на едро с течни горива”, „Търговия с електроенергия”, „Търговия с нефт“, „Доставка на суровини за хранителната индустрия”, „Производство и търговия на минерални торове”, „Железопътен транспорт“, „Добив и преработка на въглища”, „Производство на боеприпаси и търговия с оръжие и военни продукти“, „Финансови дейности“, „Добивна промишленост“ и други.

Приходи от ДДС от внос от страни извън ЕС

Нетните постъпленията от ДДС от внос от страни извън ЕС за 2016 г. възлизат на 3 272,5 млн. лв., което представлява 103,9 % изпълнение на годишния план. Относителният дял на приходите от внос в общите приходи от ДДС е 38,3 %, при 43,6 % за предходната година. Съпоставени с 2015 г. постъпленията от внос намаляват със 103,4 млн. лв. (3,1 %).

Основните фактори, повлияли върху приходите от внос за 2016 г. са, както следва:

- Изменение на *физическия обем при внос* – увеличение средно с 2,1 % за 2016 г., спрямо 2015 година. По групи стоки, физическите обеми отчитат ръст, съответно при енергийните продукти с 2,8 %, при промишлените доставки - с 5,6 %, при храните и напитките - с 8,2 %, при инвестиционните стоки - с 8,9 %, при транспортното оборудване - с 12,2 % и при потребителските стоки с 16,2 %;
- Спад на годишна база в *борсовите цени (в долари)* на суровините, които формират основна част от вноса от трети страни - суров нефт за тип „Брент” 15,9 %, никел – 19,1 %, мед – 11,7 % и алуминий – 3,6 %. Най-голямо понижение в цените, се отчита при горивата и смазочните материали (18,2 %), като това е и основната причина за спада на приходите от ДДС от внос (3,1 %) за 2016 г., спрямо 2015 година. За същия период намаление се наблюдава и при стоките от групата на промишлените доставки, съответно с 9,8 %, потребителските стоки – с 1,7 % и транспортно оборудване – с 0,7 %. При инвестиционните стоки, цените при внос се запазват, а при храните и напитките цените нарастват с 1,2 %;
- *Ефект от промените в цените и количествата на внесения суров петрол* – за 2016 г. постъпленията от внос на суров петрол намаляват със 117,4 млн. лв. (15,1 %), спрямо 2015 г., което се дължи основно на спад в цената на петрола. Динамиката на приходите от ДДС от внос на суров петрол зависи от изменението на физическия обем, цената и валутния курс, разпределени, както следва:
 - ✓ ефектът от ръста на количествата с 4,4 % се изразява в увеличение на приходите с 34,0 млн. лв.;
 - ✓ ефектът от спада на цената с 18,7 % (от 51,2 долара/барел през 2015 г. да 41,7 долара/барел през 2016 г.), измерена в щатски долари, се изразява в спад на приходите със 151,1 млн. лв.;
 - ✓ ефектът от спада в курса на долара спрямо лева се изразява в спад на приходите с 0,3 млн. лева.

Приходи от ДДС при внос по групи стоки за 2016 година³⁰

Групи стоки	ДДС (млн. лв.)	Изменение (%)	Отн. дял (%)	Индекс на цени при внос (2015=100)	Индекс на физическия обем при внос (2015=100)
Храни и напитки	203,1	9,5	6,2	101,2	108,2
Промислени доставки	1 326,7	-4,8	40,5	90,2	105,6
Горива и смазочни материали	789,0	-15,9	24,1	81,8	102,8
Инвестиционни стоки	469,3	8,9	14,3	100,0	108,9
Транспортно оборудване	160,1	11,4	4,9	99,3	112,2
Потребителски стоки	278,5	14,2	8,5	98,3	116,2
Общо	3 272,5	-3,1	100,0	90,6	106,8

Източник: Агенция „Митници“

Промислени доставки

За 2016 г. приходите от ДДС при внос на стоки от групата на промишлените доставки възлизат на 1 326,7 млн. лв. и намаляват с 66,5 млн. лв. (4,8 %) спрямо предходната година.

Постъпленията от ДДС от внос на мазут намаляват с 20,4 млн. лв. (31,8 %), съответно от 64,0 млн. лв. за 2015 г. до 43,7 млн. лв. за 2016 година. Приходите от внос на чугун, желязо и стомана се понижават с 1,7 %, като спадът се дължи на намаление в цената на декларираните за внос количества за 2016 г., в сравнение с 2015 година. При цветните метали, постъпленията от ДДС от внос на промишлена мед се увеличават със 7,3 млн. лв. (7,3 %) на годишна база и достигат 108,0 млн. лв. към края на 2016 година. От внос на алуминий, приходите от данъка достигат 70,7 млн. лв. или с 9,9 млн. лв. (12,3 %) по-малко спрямо предходната година.

Горива и смазочни материали

Постъпленията от ДДС при внос на горива и смазочни материали достигнаха 789,0 млн. лв., като намаляват със 149,1 млн. лв. (15,9 %) спрямо 2015 година. Отчетеният резултат е вследствие на спада в приходите от внос на суров петрол.

Инвестиционни стоки и транспортно оборудване

За 2016 г. постъпленията от ДДС от внос на инвестиционни стоки и транспортно оборудване са в размер на 629,4 млн. лв., като са нараснали с 54,6 млн. лв. (9,5 %) в сравнение с предходната година.

При инвестиционните стоки се отчита ръст на внесените количества с 8,9 % на годишна база и запазване на ценовите нива при внос, което води до ръст на постъпленията от ДДС от внос с 38,3 млн. лева, съпоставено с 2015 година.

Приходите от внос на транспортно оборудване са с 16,3 млн. лв. повече (11,4 %) спрямо предходната година, което се дължи на ръста в количествата внесени стоки с 12,2 %, докато цените при внос намаляват съответно с 0,7 %.

Потребителски стоки

Приходите от ДДС от внос на потребителски стоки за 2016 г. възлизат на 278,5 млн. лв., като се повишават с 34,7 млн. лв. (14,2 %) спрямо предходната година. В количествено изражение вноса нараства с 16,2 %, а цените намаляват с 1,7 %. Най-висок ръст в

³⁰ Показателите са изчислени на база начислен ДДС при внос от трети страни.

количествата и стойността се отчита при стоките с полудълготрайна употреба, съответно с 34,8 % и 27,4 %.

Храни и напитки

Приходите от ДДС от внос на храни и напитки са 203,1 млн. лв., като се увеличават със 17,6 млн. лв. (9,5 %), в сравнение с 2015 година. Физическите обеми и цените нарастват съответно с 8,2% и 1,2 %.

Най-голям дял (16,1 %) в приходите от ДДС при внос на храни и напитки имат стоките от глава 17 по КН (захар и захарни изделия). От внос на захар и захарни изделия за 2016 г. приходите от ДДС при внос са в размер на 32,6 млн. лв. и нарастват с 36,4 %, на годишна база. На следващо място са стоките от глава 08 по КН (плодове годни за консумация) с дял от 11,2 % и ръст от 28,5 % в приходите от ДДС от внос. На трето място са стоките от глава 18 по КН (какао и продукти от какао) с дял от 10,9 % и спад от 9,8 %.

2.2.5 Акцизи

Касовото нетно изпълнение на приходите от акцизи от внос, вътрешно производство и въведени в страната от други държави членки на ЕС акцизни стоки за 2016 г. възлиза на 4 805,0 млн. лв., което представлява 102,9 % спрямо предвидените в ЗДБРБ за 2016 г. и 5,2 % от БВП. Акцизите формират 17,9 % от данъчните приходи по КФП за годината. Спрямо 2015 г. се отчита ръст на постъпленията от акцизи с 6,2 % (280,0 млн. лв.), което се дължи основно на високите приходи от тютюневи изделия. За 2016 г. brutните постъпления от акциз са в размер на 4 877,6 млн. лв., като нарастват с 6,8 % (312,0 млн. лв.), в сравнение с 2015 година. В тази сума са включени нетните приходи в държавния бюджет, на стойност 4 805,0 млн. лв., средствата, предоставени на земеделските производители за зареждане на горива под формата на ваучери в размер на 1,7 млн. лв. и средствата, преведени на Министерство на земеделието и храните, във връзка с прилагането на схема за държавна помощ „Помощ под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газьола, използван в първичното селскостопанско производство“, на стойност 70,9 млн. лева.

Приходи от акцизи, за периода 2015-2016 г.

Приходи от акцизи	2015 г. отчет	2016 г.			Ръст 2016/2015
		ЗДБРБ	отчет	изпълнение на плана	
Акцизи общо в т.ч.:	4 565,6	4 670,0	4 877,6	104,4 %	6,8%
-ваучери и суми, преведени на МЗХ във връзка с прилагането на схема за държавна помощ	40,6	-	72,6		
Приходи в държавния бюджет в т.ч.	4 525,0	4 670,0	4 805,0	102,9 %	6,2 %
-от тютюневи изделия	2 082,0	2 148,7	2 304,0	107,2%	10,7%
-от горива(вкл. природен газ)	2 118,2	2 186,0	2 164,1	99,0%	2,2%
-от високоалкохолни напитки и бира	278,5	287,5	295,7	102,9%	6,2%
-от други стоки (вкл. ел. енергия)	46,3	47,8	41,2	86,1%	-11,1%

Източник: Министерство на финансите

Приходите от акциз (нето) са формирани от сделки в страната (99,8 %) и от внос (0,2 %). Относителният дял на приходите от акцизи към БВП за 2016 г. е 5,2 %, а към потреблението - 6,8 %, като показателите за 2015 г. са съответно 5,1 % и 6,5 %.

През 2016 г. се наблюдава промяна в структурата на акцизите, като дялът на приходите от акциз за горива намалява, съответно от 46,8 % за 2015 г. до 45,0 % за 2016 г.

за сметка на дела на приходите от акциз за тютюневи изделия, който се увеличава от 46,0 % за 2015 г. до 48,0 % за 2016 година.

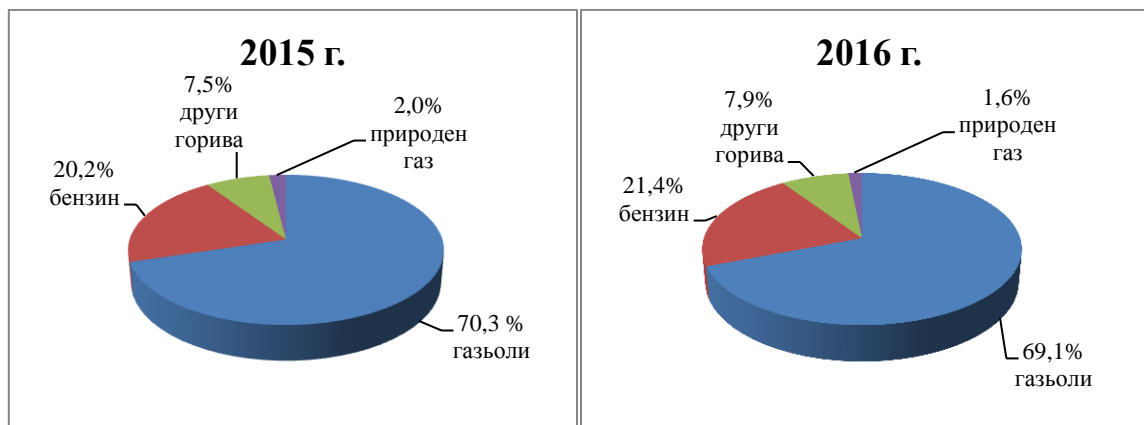
- Акцизите от тютюневи изделия за 2016 г. - Приходите от акциз от цигари и тютюн за 2016 г. са с най-голям дял в общите акцизни постъпления и възлизат на 2 304,0 млн. лв., като нарастват с 10,7 % спрямо 2015 година. Средно претеглената продажна цена на дребно за 2016 г. достига 4,92 лв. при 4,74 лв. за предходната година. Количествата на обложените с акциз цигари се увеличават с 5,1 % до 13,834 млрд. къса за 2016 година. Средната ставка на акциза на 1000 къса цигари се увеличава от 155,5 лв. за 2015 г. до 163,5 лв. за 2016 година.

От увеличението на потреблението на цигари, ефектът за бюджета е 68,0 млн. лв., а от новите акцизни ставки, действащи от началото на 2016 г. допълнителният ефект е 110,7 млн. лв., при заложен в бюджета 77,0 млн. лева. Сумата в размер на 12,0 млн. лв., отчетена допълнително за 2016 г., е в резултат на изместване на най-масово продаваните марки цигари в по-висок ценови клас (най-търсените категории цигари за 2015 г. са с продажна цена 4,40 – 4,60 лв., а за 2016 г. – съответно 4,70 – 4,90 лв.).

Количествата тютюн за пушене, обложени с акциз през 2016 г. (267,3 т.) се увеличават с 21,3 % спрямо 2015 г. Акцизната ставка на тютюна за пушене през 2016 г. се запазва в размер на 152 лв./кг. При обложените с акциз количества пури и пурети се отчита ръст от 16,5 % (8,992 млн. къса за 2016 г.).

- Акцизите от горива (вкл. природен газ) - Постъпленията от горива (нето) възлизат на 2 164,1 млн. лв. и нарастват с 45,9 млн. лв. (2,2 %) в сравнение с предходната година. За 2016 г. приходите от акцизи за горива са в размер на 2 236,7 млн. лв. (вкл. 72,6 млн. лв. за ваучери и преведени суми на МЗХ във връзка с прилагането на схема за държавна помощ), като сумата се увеличава със 77,9 млн. лв. (3,6 %), в сравнение с 2015 година.

Приходи от акцизи от горива за 2015 г. и 2016 г.

Източник: Министерство на финансите

Газол и керосин

Приходите от акцизи за газол и керосин (нето) формират основната част от приходите от горива (69,1 %). Брутният размер на акциза за 2016 г. възлиза на 1 750,0 млн. лв., което е с 54,1 млн. лв. (3,2 %) повече спрямо 2015 година. Произведените и внесени количества газол и керосин, за които е заплатен акциз са 2 829,5 млн. литра, което представлява ръст от 3,4 %. Сумата на акциза за газол и керосин, ефективно постъпила в държавния бюджет (след възстановяване на 251,9 млн.лв. на МЗХ и за износ) за 2016 г. е 1 496,4 млн. лв. или със 7,8 млн. лв. (0,5 %) повече, в сравнение с 2015 година.

Бензин

Приходите от акциз за бензин за 2016 г. са в размер на 462,5 млн. лв., представляват 21,4 % от приходите от акцизи за горива и нарастват със 7,9 % спрямо 2015 г.

Произведените и внесени количества бензин, за които е заплатен акциз са 652,5 млн. литра, което е ръст от 3,7 %. През отчетния период, освен посочените количества, са потребени допълнително и 41,1 млн. литра бензин, газьол, керосин и др. течни горива, освободени от облагане/заплащане на акциз.

Други горива

В тази група се включват нефтен газ, масла и други смазочни материали, които формират 7,9 % от общите приходи от горива, в размер на 170,8 млн. лева. Спрямо 2015 г. постъпленията нарастват със 7,4 % на годишна база.

Природен газ

Приходите от акциз за природен газ формират 1,6 % от общите приходи от горива и са в размер на 34,3 млн. лв. към края на 2016 г. или със 7,2 млн. лв. (17,3 %) по-малко, съпоставено с 2015 година. Количествата природен газ, освободени за потребление на територията на страната възлизат на 126,8 млн. гигаджаула за отчетния период.

Ваучери и преведени суми на МЗХ

Във връзка с прилагането на схема за държавна помощ „Помощ под формата на отстъпка от стойността на акциза върху газьола, използван в първичното селскостопанско производство“ са преведени 70,9 млн. лв. на Министерство на земеделието и храните и 1,7 млн. лв. под формата на ваучери, представени от земеделските производители за зареждане на горива, което е с 32,0 млн. лв. повече, в сравнение с 2015 година.

- Акцизите от високоалкохолни напитки и бира за 2016 г. възлизат на 295,7 млн. лв. и отчитат увеличение от 6,2 % спрямо 2015 година. Тази група стоки формира 6,2 % от общите приходи от акцизи. Основна част от приходите са от акциз за етилов алкохол (214,4 млн. лв.), които се увеличават с 6,6 % спрямо предходната година. Количествата етилов алкохол, за които е заплатен акциз (с приложена ставка, различна от нула лева) за 2016 г. се увеличават с 10,2 % спрямо 2015 година.

Постъпленията от акциз за бира са 81,3 млн. лв. и са с 4,0 млн. лв. повече (5,1 %) спрямо 2015 година. Освободените за потребление количества бира за 2016 г. са 56,2 млн. хектолитра за градус Плато и отбелязват ръст от 4,7 %.

- Приходите от други акцизни стоки – ел. енергия, въглища и кокс – за 2016 г. са в размер на 41,2 млн. лв., като постъпленията от електрическа енергия са основна част от общата сума и са в размер на 35,6 млн. лв. В сравнение с 2015 г. приходите от електрическа енергия отчитат ръст от 4,1 % (1,4 млн. лв.).

2.2.6 Мита

Постъпленията от мита и митнически такси за 2016 г. възлизат **173,1 млн. лв.** или 115,4 % спрямо планираните със ЗДБРБ за 2016 г., като заемат 0,9 % относителен дял в общия размер на данъчните приходи по държавния бюджет. В сравнение с 2015 г. събраните мита са с 14,1 млн. лв. (8,9 %) повече. Основните причини за доброто изпълнение на приходите от мита за 2016 г. са: ръст на физическите обеми на стоки, за които са били приложими високи ставки на митата; увеличение във физическите обеми на стоки, за които през 2016 г. са отпаднали действащите през 2015 г. защитни мерки и разширяване на обхвата на защитните мерки на търговската политика на ЕС и прилагането на антидъмпингови ставки на митата.

В стоковата структура на приходите от мита за 2016 г. основен дял имат следните групи стоки: „Автомобилни превозни средства, трактори, мотоциклети и велосипеди и други сухопътни превозни средства“, „Електрически машини и апарати, електроматериали и техните части“, „Ядрени реактори, котли, машини, апарати и механизми, части за тези машини или апарати“, „Пластмаси и пластмасови изделия“, „Алуминий и изделия от алуминий“, „Плодове, годни за консумация; цитрусови или пъпешови кори“, „Обувки, гети и подобни артикули; части за тях“, „Захар и захарни изделия“, „Торове“, „Изделия от

чугун, желязо или стомана“, „Мебели; медицинска мебелировка; спални артикули и други подобни; осветителни тела, неупоменати, нито включени другаде; рекламни лампи, светлинни указателни табели и подобни артикули; сглобяеми конструкции“, които формират 60,2 % от общите приходи от мита за 2016 година. Приходите от мита по глава „Автомобилни превозни средства, трактори, мотоциклети и велосипеди, и други сухопътни превозни средства“, възлизат на 19,5 млн. лв. (11,2 % от всички мита), като спрямо 2015 г. отчитат ръст от 28,3 %. На следващо място са постъпленията по глава „Електрически машини и апарати, електроматериали и техните части“, които са в размер на 17,4 млн. лв. (10,0 % от всички мита), като в сравнение с миналата година се повишават с 22,4 %. На трето място са приходите от мита по глава „Ядрени реактори, котли, машини, апарати и механизми, части за тези машини или апарати“, които са 13,9 млн. лв. (8,3 % относителен дял от всички мита), като спрямо 2015 г. се увеличават с 4,1 %. Стоковата група по глава „Пластмаси и пластмасови изделия“ отчита приходи от мита в размер на 11,9 млн. лв. за 2016 г. (6,9 % относителен дял), като съпоставено с 2015 г. отчита значителен ръст от 40,4 %. При стоките от глава „Алуминий и изделия от алуминий“ приходите от събрани мита са в размер 8,4 млн. лв. (4,8 % относителен дял), като спрямо 2015 г. намаляват с 9,4 %. Постъпленията от мита за стоките от глава „Плодове, годни за консумация; цитрусови или пъпешови кори“ са в размер на 7,3 млн. лв. за 2016 г. (4,2 % от всички мита), като в сравнение с миналата година се понижават със 7,2 %. Митата за стоките от глава „Обувки, гети и подобни артикули; части за тях“ са в размер на 6,6 млн. лв. (3,8 % от всички мита), като отчитат ръст от 2,6 % на годишна база. Приходите от мита за стоките от глава „Захар и захарни изделия“ за 2016 г., са 5,3 млн. лв. (3,1 % от всички мита), като спадат с 8,5 %, съпоставено с 2015 година. По отношение на стоките от глава „Торове“, приходите от мита за 2016 г. са в размер на 5,2 млн. лв. (3,0 % от всички мита), като отчитат ръст от 22,9 % на годишна база. За стоки от глава „Изделия от чугун, желязо или стомана“, приходите от мита са в размер на 4,5 млн. лв. (2,6 % от всички мита), като спрямо 2015 г. сумата намалява с 5,6 %. Спад в приходите от мита се отчита и при вноса на стоки от глава „Тютюн и обработени заместители на тютюна“, като намалението е в размер на 1,2 млн. лв. (47,1 %).

За 2016 г. митата от внос на стоки с произход Китай възлизат на 81,1 млн. лв. и са с 12,3 % повече спрямо 2015 година. Те формират 46,8 % от общия обем на митата през отчетния период. На второ място по приходи от мита е вносът на стоки с произход Русия – 14,9 млн. лв., като постъпленията отчитат увеличение с 27,1 % и имат относителен дял от 8,6 %. Следват приходите от мита при внос на стоки от Япония – 8,2 млн. лв., които намаляват с 1,9 % и са с относителен дял от 4,7 %, постъпленията от САЩ – 8,1 млн. лв., които намаляват с 8,0 % и имат относителен дял от 4,7 % и Бразилия с мита в размер на 6,3 млн. лв., които отчитат значителен ръст от 173,3 % и са 3,6 % от общия обем на митата за 2016 година.

2.2.7 Данък върху застрахователните премии

Приходите от данък върху застрахователните премии по облагаеми застрахователни договори, рисковете по които са поети от застрахователи, за 2016 г. са в размер на 30,6 млн. лв., при заложен 32,0 млн. лв. или 95,8 % изпълнение на годишния план. В сравнение с 2015 г. приходите се увеличават с 4,1 млн. лв. (15,5 %), като отчетения резултат се определя основно от ръста на записаните застрахователни премии.

В тази връзка извършените законодателни промени, свързани с приемането на Закон за обществените поръчки (Обн., ДВ, бр. 13 от 16.02.2016 г., в сила от 15.04.2016 г., доп., бр. 34 от 3.05.2016 г.), оказват положително влияние върху постъпленията от данъка. Съгласно чл. 111, ал. 5, т. 3 от закона, в застрахователния сектор се въвежда продукт застраховка „Гаранция в полза на възложител на обществена поръчка“, която обезпечава

изпълнението на обществена поръчка, чрез покритие отговорността на изпълнителя при сключване и изпълнение на договор за обществена поръчка.

2.2.8 Други данъци

Другите данъци включват основно алтернативните данъци по ЗКПО и имуществените данъци по Закона за местните данъци и такси. Приходите от други данъци по КФП са в размер на 985,9 млн. лв. (1,1 % от БВП), което представлява 108,2 % изпълнение на ЗДБРБ за 2016 година.

Други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане

През 2016 г. от други данъци по ЗКПО по КФП са постъпили 123,7 млн. лв., което представлява 95,6 % от годишния разчет, при 119,1 млн. лв. за 2015 година. Основната част от тези приходи (49,3 %) са формирани от окончателен данък върху залози за хазартни игри и хазартни съоръжения. Приходите от този вид данък са в размер на 60,9 млн. лв. за 2016 г. при 56,5 млн. лв. за 2015 година.

Имуществени данъци по Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ)

Имуществените данъци включват данък върху недвижимите имоти, данък върху наследствата, данък върху превозните средства, данък върху придобиването на имущество по дарения и възмезден начин, туристически данък и постъпват по бюджетите на общините. Ставките на имуществените данъци се определят от общинските съвети в законово фиксирани граници съгласно Закона за местните данъци и такси. Това дава добри възможности за гъвкаво управление на приходните политики от страна на общинската администрация.

От имуществени данъци в общинските бюджети през 2016 г. са постъпили общо 858,7 млн. лв., 110,0 % спрямо годишния разчет и със 114,0 млн. лв. (15,3 %) повече от тези за 2015 г. С най-значителен дял в приходите от имуществени данъци е данъкът върху недвижимите имоти – 35,6 %, следват данък върху превозните средства – 32,7 % и данък при придобиване на имущество по дарения и възмезден начин – 29,5 % и туристически данък – 2,2 %. Данъкът върху наследствата, освен че има инцидентен характер, предвид нормативно определения изключително ограничен обхват, е от несъществено значение в общите приходи от имуществени данъци.

2.2.9 Неданъчни приходи

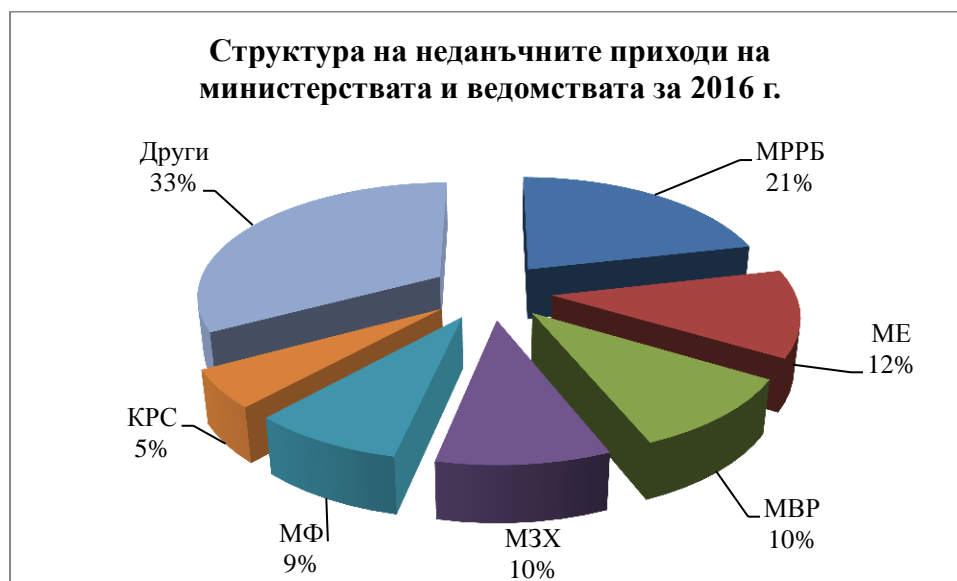
Постъпленията от неданъчни приходи по КФП за 2016 г. възлизат на 4 150,1 млн. лв. (92,6 % изпълнение спрямо предвидените в ЗДБРБ за 2016 г. и 4,5 % от БВП). В тази група приходи по КФП се включват държавни, общински и съдебни такси, приходи и доходи от общинска и държавна собственост, глоби, санкции и наказателни лихви, приходи от концесии и др.

Неданъчните приходи по държавния бюджет за 2016 г. са в размер на 1 972,1 млн. лв. или 77,1 % от планираните за годината. През 2016 г. по държавния бюджет постъпи годишната вноска от превишението на приходите над разходите на БНБ за 2015 г. в размер на 19,6 млн. лева.

Изпълнението на неданъчните приходи по централния бюджет за 2016 г. е в размер на 235,1 млн. лв. при 263,4 млн. лв. за 2015 г. Дивидентите по централния бюджет за 2016 г. са в размер на 38,6 млн. лв., при заложен в разчетите по ЗДБРБ за 2016 г. 23,2 млн. лв. и формират 16,4 % от общия размер на неданъчните приходи.

Изпълнението на неданъчните приходи по бюджетите на министерствата и ведомствата е добро спрямо разчета, като са постъпили 1 624,8 млн. лв., което е 108,4 % спрямо планираните със ЗДБРБ за 2016 г. средства. Това са главно приходи от държавни такси и приходи и доходи от собственост. С най-висок относителен дял в неданъчните приходи на министерствата и ведомствата (18,0 %) са приходите от винетни такси. През 2016 г. те са в размер на 293,0 млн. лева.

По-голямата част от неданъчните приходи по държавния бюджет са по бюджетите на следните министерства и ведомства:

• **Министерство на регионалното развитие и благоустройство (МРРБ)** – постъпилите неданъчни приходи по бюджета на министерството са в размер на 367,3 млн. лв., в т.ч. приходи от държавни такси 362 млн. лв. или изпълнението им възлиза на 107,5 % от годишния уточнен план. От администрираните държавни такси с най-голям дял са приходите от винетни такси в размер на 293 млн. лв., събрани по реда на чл. 25 и чл. 26 от Тарифата за таксите, които се събират от Агенция „Пътна инфраструктура”, а останалите събрани други такси по тарифата са в размер на 48,2 млн. лв., реализирани от кантарни такси, такси за преминаване на Дунав мост в посока Русе-Гюргево, от такси за крайпътни обслужващи обекти и рекламни съоръжения, такси за транзитно преминаване на пътни превозни средства с чуждестранна регистрация, както и такси за движение на тежки и извънгабаритни превозни средства по републиканските пътища;

• **Министерство на енергетиката (МЕ)** – постъпилите неданъчни приходи по бюджета на министерството са в размер на 208,4 млн. лв. и са в пряка зависимост от броя на извършените от министерството услуги, проверки, издадените удостоверения и т.н. Изпълнението им спрямо достигнатите неданъчни приходи по уточнен план е 84,5 %. Най-голям е дялът на приходите от вноски на държавни (общински) предприятия и институции във Фонд „Извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения” и Фонд „Радиоактивни отпадъци” – 84,7 млн. лв. или 40,7 % от общия размер на отчетените неданъчни приходи. През 2016 г. постъпилите приходи по транзитната сметка „Национален план за инвестиции“ са в размер на 44,4 млн. лв. при планирани 122,2 млн. лв., на което се дължи и отчетеното общо неизпълнение на неданъчните приходи;

• **Министерство на вътрешните работи (МВР)** – постъпилите неданъчни приходи са в размер на 176,1 млн. лв., които основно са приходи от държавни такси в размер на 90,8 млн. лв. Приходите и доходите от собственост са в размер на 50,6 млн. лв. (приходи от продажби на услуги, стоки и продукция, както и приходи от договори за охрана със СОТ, полиция и пожарна безопасност). Към 31.12.2016 г. събраните приходи от наложени глоби и санкции са в размер на 43,7 млн. лв.;

• **Министерство на земеделието и храните (МЗХ)** – постъпилите неданъчни приходи по бюджета на министерството са в размер на 163,9 млн. лв., в т. ч. 83,6 млн. лв. приходи от държавни такси. През 2016 г. отчетеното преизпълнение на неданъчните приходи възлиза на 102,4 % спрямо уточнения им план за 2016 г. Преизпълнението се дължи на еднократни сделки, свързани с продажба на земя;

• **Министерство на финансите (МФ)** – постъпилите неданъчни приходи са в размер на 144,5 млн. лв. или изпълнението им е 146,6 % от утвърдените със ЗДБРБ за 2016 г., а спрямо уточнения им план – 146,4 %. Най-голям е дялът на приходите от държавни такси – 133,6 млн. лв. или 92,0% от общия размер на отчетените неданъчни приходи. Реализираното преизпълнение на приходите основно е свързано с постъплението на държавни такси за поддържане на лиценз за организиране на хазартни игри по Закона за хазарта;

• **Комисия за регулиране на съобщенията (КРС)** - постъпилите неданъчни приходи са в размер на 90,7 млн. лв. или изпълнението възлиза на 151,2 % спрямо утвърдените с годишния закон. Отчетеното преизпълнение на неданъчните приходи спрямо утвърдените със ЗДБРБ за 2016 г. се дължи на администрираните приходи от държавни такси във връзка с постъпили еднократни такси за допълнително предоставен индивидуално определен ограничен ресурс - радиочестотен спектър в обхват 1800 MHz, както и приходи от глоби, санкции и наказателни лихви с еднократен характер за минали отчетни периоди.

Постъпилите приходи от предоставянето и осъществяването на концесионна дейност от министерствата-концеденти за 2016 г. са общо в размер на 125,1 млн. лв. с ДДС. Утвърдените със ЗДБРБ за 2016 г. приходи от концесии са в размер на 66,8 млн. лв. Приходите от концесионната дейност по министерства - концеденти са както следва: МЕ – 81,3 млн. лв., (в т.ч. 56,8 млн. лв. внесени концесионни възнаграждения от „Мини Марица изток“ ЕАД, представляващи задължения от минали години), МТИТС – 33,6 млн. лв., МТ – 5,3 млн.лв., МРРБ – 0,4 млн. лв., МОСВ – 3,5 млн. лв. и МС – 1 млн. лв. Отчетеното преизпълнение на приходите от концесии е около 45 млн. лв., основно по бюджетите на МЕ, МТИТС и МТ.

Общият размер на неданъчните приходи по местните бюджети е 1 231,4 млн. лв. (102,5 % от годишните разчети за 2016 г.). Най-голям относителен дял заемат приходите от общински такси (765,5 млн. лв.) – 62,2 %, следват приходите и доходите от собственост (260,3 млн. лв.) – 21,1 % и постъпленията от продажба на нефинансови активи (108,0 млн. лв.) – 8,8 %. Съпоставени с предходната година постъпленията нарастват с 61,4 млн. лв., 5,2 процентни пункта.

2.2.10 Помощи, дарения и други безвъзмездно получени суми

Постъпленията от *помощи и дарения* по КФП за 2016 г. са в размер на 2 906,6 млн. лв., 114,3 % спрямо планираните, в т.ч. постъпилите по сметките на Национален фонд (вкл. по сметките на бенефициенти) приходи (нето) по програмите, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС за финансовата рамка 2007 – 2013 г., по програмите, финансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд (включително Инициативата за младежка заетост), Кохезионния фонд и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица (ФЕПН) на ЕС за финансовата рамка 2014 – 2020 г., ФМ на ЕИП и НФМ, двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС за периода 2007 – 2013 г., както и за 2014 – 2020 г. и Българо-швейцарската програма за сътрудничество, както и постъпилите по банковите бюджетни сметки на Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) на чуждото финансиране по двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС и изплатените средства от получения ресурс към бенефициенти извън страната в размер на 2 215,3 млн. лв. и 354,7 млн. лв., постъпили по сметката за средства от Европейския съюз на разплащателната агенция към ДФ „Земеделие” (вкл. по сметките на бенефициенти) за 2016 г. от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и Европейския фонд за рибарство (ЕФР).

2.3 Изпълнение на разходите по икономически елементи по консолидираната фискална програма за 2016 г.

Разходите по консолидираната фискална програма по икономически елементи за периода 2014 г. - 2016 г., представени и като процент от БВП са както следва:

Разходи по консолидираната фискална програма за периода 2014-2016 г.

млн. лв.	2014 г.		2015 г.		2016 г.	
	ОТЧЕТ	% БВП	ОТЧЕТ	% БВП	ОТЧЕТ	% БВП
ОБЩО РАЗХОДИ	32 482,0	38,8%	34 684,8	39,2%	32 491,4	35,1%
Общо нелихвени разходи	30 947,3	37,0%	33 040,1	37,3%	30 897,6	33,4%
<i>Текущи нелихвени разходи</i>	26 005,3	31,1%	26 140,3	29,5%	27 026,0	29,2%
Разходи за персонал	6 964,2	8,3%	7 015,3	7,9%	7 135,0	7,7%
Стипендии	125,5	0,2%	96,2	0,1%	74,6	0,1%
Издръжка*	3 780,9	4,5%	3 533,4	4,0%	3 745,4	4,0%
Субсидии	1 551,1	1,9%	1 650,3	1,9%	1 645,6	1,8%
Социално и здравноосигурителни р-ди	13 583,6	16,2%	13 845,0	15,6%	14 425,4	15,6%
в т.ч. пенсии	8 136,0	9,7%	8 432,6	9,5%	8 734,1	9,4%
<i>Капиталови р-ди и прираст на държ. резерв</i>	4 942,0	5,9%	6 899,7	7,8%	3 871,5	4,2%
Лихвени разходи	579,9	0,7%	698,3	0,8%	734,3	0,8%
Вноска в общия бюджет на ЕС	954,9	1,1%	946,4	1,1%	859,5	0,9%

* вкл. разходите за членски внос, участия в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции

Разходите (вкл. вноската в бюджета на ЕС) по КФП за 2016 г. са в размер на 32 491,4 млн. лв. или 93,3 % от разчета за годината. Общите разходи, отнесени като процент от БВП представляват 35,1 % от БВП при 39,2 % от БВП за 2015 г. По-ниското усвояване на разходите през 2016 г. е свързано преди всичко със забавяне при капиталовите разходи (основно по сметките за средства от ЕС), което се дължи на ниското усвояване през началния етап на изпълнение на проектите по новия програмен период 2014-2020 година. В структурно отношение по-ниско усвояване на планираните разходи се отчита по сметките за средства от ЕС, което е свързано основно със забавеното стартиране на процедурите за кандидатстване и изпълнение на проектите по новия програмен период 2014-2020 г., административни трудности и други.

2.3.1 Текущи нелихвени разходи

Отчетените текущи нелихвени разходи по консолидираната фискална програма за 2016 г. са в размер на 27 026,0 млн. лв. или 29,2 % от БВП.

Разходи за персонала

През 2016 г. разходите за персонал на консолидирано ниво са в размер на 7 135,0 млн. лв., което представлява 7,7 % от БВП. Динамиката на заплатите в бюджетната сфера следваше общото икономическо развитие и не оказва натиск върху средните доходи в страната. През 2016 г. номиналното годишно увеличение на общите разходи за заплати и възнаграждения на персонала възлиза на 3,9 %, докато номиналният растеж на средната работна заплата в страната бе 9,5 %. В структурно отношение с най-голям относителен дял от съставните бюджети са разходите за персонал по държавния бюджет и по бюджетите на общините, свързано с обхвата и спецификата на делегираните им функции.

Издръжка

Разходите за издръжка по КФП за 2016 г. са в размер на 3 745,4 млн. лв., което представлява 90,2 % спрямо годишните разчети. Като относителен дял от БВП разходите за издръжка представляват 4,0 % от БВП.

В разходите за издръжка се включват текущата издръжка, разходите за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платените от първостепенните разпоредители с бюджет данъци, такси и административни санкции. Разходите за текуща издръжка обхващат разходите за храна, медикаменти, научно-изследователски разходи и книги, горива и енергия, външни услуги, текущ ремонт и други разходи. В структурно отношение разходите за издръжка са с висок относителен дял в общите разходи по КФП (11,5 %). При разходите за текуща издръжка и през 2016 г. се запазва тенденцията с най-висок относителен дял (38,5 %) да са разходите за външни услуги (за ползване на външни услуги, разходи за консултантски и транспортни услуги, за поддръжка и ремонт на хардуер и софтуер и др.), следвани от разходите за материали, вода, горива и енергия – 23,9 % и разходите за текущ ремонт – 15,8 %, и т.н.

Средствата за компенсиране на безплатния превоз на деца и ученици до 16-годишна възраст, съгласно чл. 26, ал. 3 и 4 от Закона за народната просвета, и на безплатните и по намалени цени превози на определени категории пътници, ползващи обществен автомобилен и железопътен транспорт, се отчитат като разходи за външни услуги в частта на издръжката. За 2016 г. утвърдените средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативни актове за определени категории пътници, са в размер на 101,8 млн. лв., от които за пътнически превози по вътрешноградския транспорт и автомобилния междуселищен транспорт – 79,8 млн. лв., а

за пътнически превози по железопътния транспорт – 22,0 млн. лева. В края на 2016 г. с ПМС № 330/2016 г. се предоставиха допълнителни средства за сметка на реструктуриране на разходите по централния бюджет за 2016 г. в размер 5,0 млн. лв. за безплатния транспорт на деца и ученици до 16-годишна възраст по чл. 26, ал.3 и 4 от Закона за народната просвета. Също така, в съответствие с чл. 55, ал. 2 от ПМС №380/2015 г. за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2016 г., допълнително бяха предоставени 1,1 млн. лв. за пътувания по вътрешноградския транспорт и автомобилния междуселищен транспорт (ветерани, военноинвалиди, военнопострадали, деца, учащи, пенсионери). С това общият размер на средствата за пътнически превози по вътрешноградския транспорт и автомобилния междуселищен транспорт е увеличен на 85,9 млн. лв., като общо планираните средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, за вътрешноградския, автомобилния междуселищен и железопътен транспорт за годината стават 107,9 млн. лева.

През 2016 г. са предоставени средства за компенсации за пътнически превози по железопътния транспорт на „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД в размер на 14,0 млн. лева. Изпълнението спрямо годишния план е 63,6 %, което е резултат от обема на предоставените услуги, съответно размера на направените намаления, подлежащи на компенсиране.

Предоставените на общините средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативни актове, за определени категории пътници по вътрешноградския транспорт и автомобилния междуселищен транспорт, диференцирани по групи правоимащи и размер на намалението спрямо редовната цена, в размер на 85,9 млн. лв. за 2016 г., се разпределят както следва:

- 30,5 млн. лв. за безплатен транспорт на деца и ученици до 16-годишна възраст в съответствие с чл. 26, ал. 3 и 4 от Закона за народната просвета. Изпълнението спрямо уточнения годишен план е 100%.
- 55,4 млн. лв. за безплатни и по намалени цени пътувания на определени категории пътници. При изпълнението тези разходи се отчитат като текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата. Изпълнението спрямо годишния план е 99,9 %, в т.ч.:

- 38,9 млн. лв. за безплатни пътувания на деца до седемгодишна възраст, ветерани от войните, военноинвалиди и военнопострадали, както и пътувания по намалени цени на деца от 7 до 10 навършени години, учащи се и лица, получаващи пенсия, по вътрешноградския транспорт и автомобилния междуселищен транспорт в страната, което представлява 99,9 % от годишния план.

- 16,5 млн. лв. предоставени средства за 2016 г. за превоз на служители, ползващи право на безплатно пътуване при изпълнение на служебните си задължения в съответствие със Закона за Министерство на вътрешните работи, Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража и Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“. Изпълнението е 100 % от годишния план.

Субсидии

Общата сума на средствата, предоставени за субсидии за системата на здравеопазването, за предприятията от реалния сектор (вкл. организациите с нестопанска цел), както и предоставените помощи за чужбина на консолидирана база през 2016 г. е

1 645,6 млн. лв., което представлява 1,8 % от БВП. Съпоставено с планираните средства за субсидии в разчетите по ЗДБРБ за 2016 г. изпълнението е 107,2 %.

✓ **Субсидии за нефинансовите предприятия от реалния сектор и организациите с нестопанска цел**

През 2016 г. държавата продължи да оказва финансова подкрепа на нефинансовите предприятия от реалния сектор в съответствие с ангажиментите и участието на правителството, свързани с интегриране на националната икономика към европейските структури и пазари.

Общата сума на средствата, изразходвани за субсидии за реалния сектор и организации с нестопанска цел, на консолидирано равнище е 1 522,2 млн. лв. или 105,8 % от предвидените за 2016 г. разчети. Основните приоритетни направления на държавното финансово подпомагане през годината бяха насочени към предоставяне на средства под формата на субсидии за текуща дейност и средства за компенсирание на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници.

• **Транспорт**

Железопътен транспорт

В съответствие с чл. 54 от Закона за железопътния транспорт, ежегодно със Закона за държавния бюджет на Република България се разчитат средства за субсидии за покриване на загуби от текуща пътническа превозна дейност на „БДЖ - Пътнически превози“ ЕООД, формирани от поддържането на тарифа за пътнически превози под нивото на разходите за дейността в резултат на изпълнението на задължението му за извършване на обществени превозни услуги по сключен договор с държавата. Субсидията се ползва за обезщетяване по отношение на финансовите тежести, произтичащи за предприятието, поради прилагането към пътническия транспорт на транспортни тарифи и условия, наложени в интерес на потребителите. Държавното финансово подпомагане е съгласувано и прието от Европейската комисия като държавна помощ, която е съвместима с вътрешния пазар. Средствата за субсидии за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД се предоставят и отчитат чрез бюджета на Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията. През 2016 г. са предоставени субсидии от държавния бюджет в размер на 174,6 млн. лв.

Съгласно действащото законодателство, Национална компания „Железопътна инфраструктура“ е единствен управител на железопътната инфраструктура, който стопанисва и управлява предоставено ѝ имущество – публична и частна държавна собственост и на когото е възложено изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура. В изпълнение на чл. 25 от Закона за железопътния транспорт, държавата участва във финансирането на дейностите по изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура. По силата на тази разпоредба, размерът на финансирането се определя в рамките на дългосрочен договор между държавата, представлявана от министъра на финансите и министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията, и Национална компания „Железопътна инфраструктура“. В края на 2015 г. беше сключен действащия петгодишен договор между Държавата и предприятието. В него са разписани правата и отговорностите на инфраструктурния управител в изпълнение на дейностите по изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура.

Неразделна част от договора е годишната програма на Национална компания „Железопътна инфраструктура“, в която подробно са описани мерките, предвидени за реализация през 2016 година. От особено значение са мерките по отношение на реструктуриране на дейностите и постигане на значително по-висока производителност и ефективност от изпълнението им.

В договора, освен показателите за повишаване скоростта на движение по ж.п. мрежата в ремонтираните участъци, повишаване безопасността на превозите и повишаване качеството на ж.п. инфраструктурата, са предвидени и задължения за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ да оптимизира разходите за дейността си и да отчети напредъка чрез показателя „оперативни разходи на един зает“. Също така е предвидено да се оптимизира персоналет на един километър железен път, както и да не се допуска размерът на задълженията към доставчици и персонал за текущата година да надхвърля размера от предходната година. Тези показатели и задължения за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ са заложи като инструменти за постигане на финансова стабилност на инфраструктурния управител, постигане на по-висока производителност на труда и съответно по-добра ефективност при изразходването на финансов ресурс от държавния бюджет.

През 2016 г. се отчетва неизпълнение на показателя „оперативни разходи на един зает“, което води до налагане на санкции на предприятието. По отношение на този показател се отчетва намаление на влаккилометровата работа, намаление на средносписъчния брой на персонала и увеличение на оперативните разходи. Отчита се минимално подобрение на производителността на труда на един зает с 0,6 на сто, но и значително нарастване на оперативните разходи на един зает с 5,5 на сто. В резултат на това отчетеното изменение на показателя „оперативни разходи на един зает“ не се приема за обосновано, тъй като увеличението на оперативните разходи на един зает е по-голямо от увеличението на производителността на труда на едно лице от персонала с 4,9 на сто в сравнение с 2015 г. Отчита се незначително подобрение на показателя „брой на персонал на един километър железен път“ с 0,03 на сто за 2016 г. в сравнение с 2015 г. Задълженията към доставчици и персонал намаляват с 0,4 млн. лв. или със 72,8 на сто за 2016 г. спрямо 2015 г.

Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2016 г. са предвидени средства за субсидии за текуща дейност в размер на 135,0 млн. лв., които през годината са усвоени изцяло. Средствата са предоставяни в съответствие с утвърдения от министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията График за превеждане на субсидиите, който е съобразен с необходимостта от средства за финансиране на текущите дейности на компанията.

Държавното финансово подпомагане е съгласувано с Европейската комисия.

Предоставените средства под формата на субсидии позволиха през 2016 г. компанията да изпълнява успешно дейностите по поддържането, ремонта и експлоатацията на железопътната инфраструктура.

Автомобилния транспорт

В съответствие с § 4, ал. 1, т. 1 от заключителните разпоредби към Закона за автомобилните превози, ежегодно в държавния бюджет се предвиждат средства за субсидиране на превоза на пътниците по нерентабилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони. Администрирането на предоставените средства се осъществява чрез общините, които разпределят средствата между превозвачите на база сключени договори с общините и при съблюдаване изискванията на Наредбата за условията и реда за предоставяне на средства за

компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за обществени пътнически превози по автомобилния транспорт, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, за субсидиране на обществени пътнически превози по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони и за издаване на превозни документи за извършване на превозите, приета с ПМС № 163 от 2015 година. Средствата се предоставят на транспортните дружества въз основа на фактически извършени превози, при отчитане на нетния финансов ефект на операторите. По този начин се осигурява изразходване на средствата по предназначение.

Държавното финансово подпомагане е съгласувано с Европейската комисия.

Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2016 г. са предвидени средства за субсидиране на вътрешноградски превози и междуселищни пътнически превози в планински и други райони, включително и за Столична община, в размер на 23 млн. лева. Допълнително са предоставени средства за субсидии в размер на 0,1 млн. лв. в съответствие с чл. 55, ал. 2 от Постановление № 380 на Министерския съвет от 2015 г. за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2016 г. С това общият годишен размер на средства за субсидиране на тези превози е увеличен на 23,1 млн. лева. За 2016 г. предоставените средства под формата на субсидии са в размер на 22,9 млн. лв., в това число 8,5 млн. лв. за Столична община. Изпълнението спрямо годишния план е 99,3%.

▪ **Пощенски услуги**

В съответствие с чл. 29 от Закона за пощенските услуги, „Български пощи“ ЕАД, като пощенски оператор със задължение за извършване на универсалната пощенска услуга, получава компенсация от държавния бюджет, когато задължението за извършване на универсалната пощенска услуга води до нетни разходи и представлява несправедлива финансова тежест за него.

За 2016 г. са предоставени на „Български пощи“ ЕАД средства за субсидии в размер на 12,5 млн. лв., усвоени изцяло през годината. Средствата за субсидии за „Български пощи“ ЕАД се предоставят и отчитат чрез бюджета на Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

▪ **Земеделие**

За 2016 г. чрез бюджета на Държавен фонд „Земеделие“ (ДФЗ) и сметката за средства от Европейския съюз на ДФ „Земеделие“ са изплатени субсидии и други текущи трансфери за *нефинансови предприятия и юридически лица с нестопанска цел* в размер на 443,7 млн. лв., в това число: средства по Програмата за развитие на селските райони в размер на 120,8 млн. лв. (в т.ч. 54,3 млн. лв. национално съфинансиране за директни плащания, прехвърлени към ЕЗФРСР), по Европейския фонд за гарантиране в земеделието (ЕФГЗ) за пазарни мерки – 19,7 млн. лв., текущи субсидии по ОПРСР – 0,6 млн. лв., държавна помощ-субсидия в размер на 101,8 млн. лв., национални доплащания предходни кампании – 2,2 млн. лв.; преходна национална помощ за животни – 88,4 млн. лв.; преходна национална помощ за тютюн – 93,6 млн. лв.; временна помощ за сектор „Животновъдство“ – 10,2 млн. лв.; средства за ДДС – 6,3 млн. лв. Изплатените субсидии и други текущи трансфери през 2016 г. на *юридически лица с нестопанска цел* са в размер на 9,6 млн. лева.

▪ **Програми за заетост**

Предоставените субсидии и други текущи трансфери за *нефинансови предприятия* от бюджета на МТСП за 2016 г. са в размер на 16,1 млн. лв. за програми и мерки за заетост.

✓ **Субсидии за системата на здравеопазването**

Субсидиите за лечебни заведения за болнична помощ през 2016 г. са в размер на 101,1 млн. лв., предоставени основно чрез бюджета на Министерство на здравеопазването (84,7 млн. лв.) и са за финансиране на медицински дейности, изплащани по реда на утвърдена от министъра на здравеопазването Методика, които обхващат: оказване на спешна медицинска помощ за пациенти със спешни състояния; осигуряване на лекарствени продукти при животозастрашаващи кръвоизливи и спешни оперативни и инвазивни интервенции при пациенти с вродени коагулпатии и лекарствени продукти и консумативи за парентерално хранене за пациенти със „синдром на късото черво“; амбулаторно проследяване /диспансеризация/ и активно лечение на пациенти с активна туберкулоза; продължаващо лечение и рехабилитация на пациенти с туберкулоза и неспецифични белодробни заболявания; лечение на пациенти с инфекциозни заболявания за предотвратяване на епидемиологичен риск; амбулаторно проследяване и лечение на пациенти с ХИВ и стационарно лечение на пациенти със СПИН; поддържане на медицински регистри; осигуряване на диагностика, лечение и специализирани грижи за деца с висок медицински риск, извън обхвата на задължителното здравно осигуряване; терапевтична афереза; бъбречнозаместителна терапия; стационарно лечение на пациенти с психични заболявания, субституиращи и поддържащи програми с метадон и дневни психорехабилитационни програми; медицинска експертиза, осъществявана от ТЕЛК; високотехнологични дейности с национално значение; отдих и лечение на ветераните от войните, военноинвалиди и военнопострадали, лечебни заведения в труднодостъпни и/или отдалечени райони.

В рамките на този ресурс на болниците е предоставена изравнителна субсидия за дейностите, изпълнени по договорите до края на 2015 г.

✓ **Предоставени текущи трансфери за чужбина**

Предоставените текущи трансфери за чужбина за 2016 г. са в размер на 22,3 млн. лв., от които 7,4 млн. лв. са предоставени чрез сметките за средства от Европейския съюз и други международни програми и 14,9 млн. лв. са предоставени главно чрез бюджетите на министерствата, ведомствата и общините.

Социални и здравноосигурителни разходи

Социално-осигурителните разходи на консолидирана база за 2016 г. възлизат на 14 425,4 млн. лв., което представлява 15,6 % от БВП. Социалните разходи и здравноосигурителните плащания продължиха да бъдат основен приоритет сред разходните политики. В структурно отношение те са с най-висок относителен дял (44,4 %) в общите разходи (вкл. вноската в бюджета на ЕС) по КФП, което се обуславя от провежданата социална политика в условията на неблагоприятна демографска среда. Социалните и здравноосигурителните разходи нарастват нетно с 580,3 млн. лв. (4,2 %) спрямо предходната година, като основен принос за това има нарастването на разходите за пенсии, социални помощи и обезщетения с 421,1 млн. лв., както и увеличението на разходите за здравноосигурителни плащания със 159,2 млн. лева.

Разходите за пенсии за 2016 г. възлизат на 8 734,1 млн. лв. или 9,4 % от БВП и 100,1 % спрямо предвидените разчети за 2016 г. В тази сума са включени разходите за пенсии от ДОО и УПФ, включително добавките към пенсиите на участниците във войните. Спрямо същия период на миналата година отчетените разходи за пенсии са с 301,5 млн. лв. повече. Нарастването на разходите се дължи основно на: целогодишното отражение върху разходите от осъвременяването през 2015 г., на осъвременяването през 2016 г., на увеличението в резултат на по-високите размери на новоотпуснатите спрямо

прекратените пенсии, както и на изплатените през м. април и м. декември еднократни добавки към пенсиите в общ размер на 98,9 млн. лева.

Средният месечен размер на пенсията за един пенсионер за 2016 г. е 332,68 лв. (вкл. великденска и коледна добавка за 2016 г.), като номиналното нарастване спрямо 2015 г. е 3,4 на сто. Средният месечен размер на пенсията на един пенсионер за 2016 г. без изплатените през годината великденска и коледна добавка е 328,96 лв. Средната пенсия на пенсионер за осигурителен стаж и възраст за 2016 г. (вкл. „великденски“ и „коледни“ добавки за 2016 г.) е 365,21 лева.

На консолидирана основа през 2016 г. са извършени разходи за *социални помощи и обезщетения* в размер на 2 543,1 млн. лв., което представлява 2,7 % от БВП. В структурно отношение това са разходи, които се извършват по държавния бюджет (главно по бюджета на МТСП), бюджетите на ДОО и общините. Размерът на усвоените *разходи за социални помощи и обезщетения* по държавния бюджет е 943,3 млн. лв., по бюджета на ДОО за социални помощи и обезщетения по КСО - 1 381,3 млн. лв. Като текущи трансфери се отчитат и изплатените през 2016 г. средства за сметка на трансфера от МЗ за акушерска помощ по чл.82, ал.1, т.2 от Закона за здравето (ЗЗ), за лекарствени продукти – ваксини и дейности по прилагането на национални програми за профилактика на рак на маточната шийка по чл.82, ал.2, т.3 от ЗЗ, дейности за здравноосигурени лица, както и за заплащане на потребителска такса в размер на 24,3 млн. лв. Отчетените разходи за социални помощи и обезщетения по общинските бюджети са в размер на 158,6 млн. лв., от които 22,4 млн. лв. представляват предоставени средства за социални помощи и обезщетения по решение на общинските съвети, 38,9 млн. лв. (99,9 % от годишния план) за безплатни пътувания на ветерани от войните и военноинвалиди, както и пътувания с ценови отстъпки на деца, учащи се и възрастни граждани по вътрешноградския и междуселищен транспорт в страната, 16,5 млн. лв. (100 % от годишния план) за безплатни пътувания на държавни служители от МВР, ДАНС, ДАТО и специализирани звена към МП.

В разходите по КСО са включени основно разходите за обезщетения при временна неработоспособност; разходите за бременност, раждане и отглеждане на малко дете; разходите за обезщетения при безработица и др.

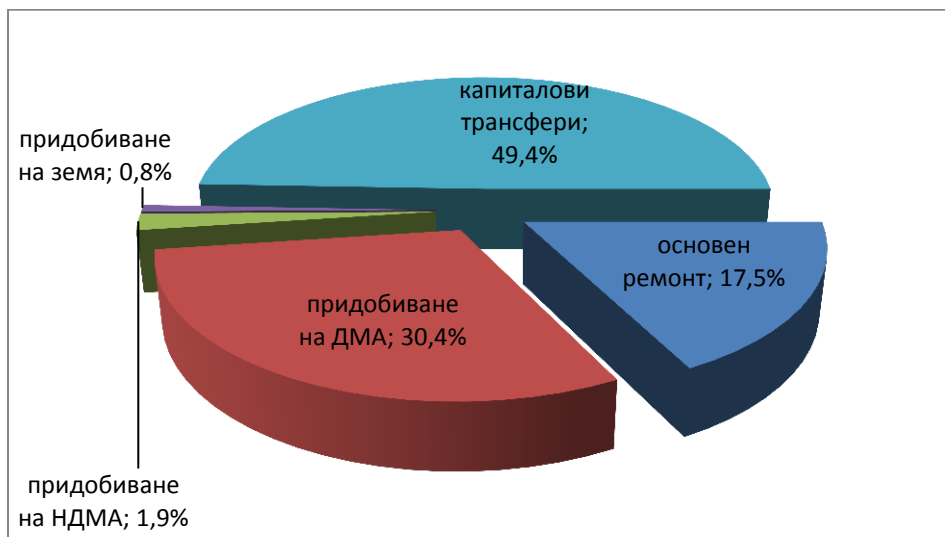
Общият размер на *здравноосигурителните плащания* за 2016 г. е 3 148,1 млн. лв., което представлява 97,8 % от общите разходи на НЗОК за 2016 година. Здравноосигурителните плащания предвидени със Закона за бюджета на НЗОК (ЗБНЗОК) за 2016 г. са увеличени с резерва по бюджета на НЗОК в размер на 316,6 млн. лв., със средства от вътрешно компенсирани промени, както и с 92,9 млн. лв. за сметка на преизпълнение на приходите от здравноосигурителни вноски, в съответствие с §1 от преходните и заключителни разпоредби на ЗБНЗОК. С осигурения финансов ресурс бе изплатена дейността на лечебните заведения за болнична помощ за извършената дейност от декември 2015 г. до ноември 2016 г.

2.3.2 Капиталови разходи

Структурата на капиталовите разходи за 2016 г. по икономически елементи отразява икономическия характер на публичните средства, усвоени в процеса на създаване на обществени блага. През 2016 г. в отчетените консолидирани капиталови разходи най-висок относителен дял – 49,4 % заемат разходите за капиталови трансфери. Съществени по размер са разходите придобиване на ДМА – 30,4 %, в структурата на които преобладават разходите, свързани с изграждането и реконструкцията на базисната инфраструктура – пътна, железопътна, техническа, социална, както и закупуване на оборудване, машини и съоръжения, компютърна техника, финансиране на политики в

областта на превенцията и защитата при бедствия и аварии, закупуване на медицинско оборудване, оборудване в сферата на образованието и науката. Разходите за основен ремонт на дълготрайни активи представляват 17,5 % от общата сума на отчетените капиталови разходи, като тяхната насоченост приоритетно е за финансиране изпълнението на цитираните вече области и политики.

На следващата графика е представен икономическият характер на капиталовите разходи по консолидираната фискална програма за 2016 година:

Финансовото подпомагане от страна на държавата под формата на капиталови трансфери на Национална компания „Железопътна инфраструктура“ е насочено към изграждане и развитие на железопътната инфраструктура, с оглед повишаване на качеството и нивото на безопасност на транспортните услуги, ускоряване реализацията на проекти, свързани с европейските транспортни оси и коридори на територията на страната, ремонт и рехабилитация на железопътната мрежа. За 2016 г. от държавния бюджет на Национална компания „Железопътна инфраструктура“ е предоставен капиталов трансфер в размер на 105,0 млн. лева. Средствата са усвоени изцяло, като за основен ремонт на дълготрайни материални активи са разходвани 66,7 млн. лв., а за придобиване на дълготрайни материални активи – 38,3 млн. лв., от които 35 млн. лв. са разходвани за погасителна вноска, съгласно ПМС № 271/06.10.2015 г. във връзка с предоставена временна безлихвена финансова помощ за приключването на инвестиционни проекти - съфинансиране на инфраструктурни проекти на предприятието по ОП „Транспорт 2007-2013 г.“.

Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2016 г. са предвидени средства за капиталови трансфери на „БДЖ - Пътнически превози“ ЕООД в размер на 30,0 млн. лева. Средствата са усвоени изцяло за погасяване на неотложни задължения към финансови институции по кредити за доставка на подвижен състав.

Инвестиционната програма на ДП „Пристанищна инфраструктура“, която включва изграждане и капиталов ремонт на пристанищна инфраструктура на пристанищата с национално значение, се изпълнява с участие на държавния бюджет - капиталов трансфер. Планираните средства за 2016 г. са в размер на 11,0 млн. лв., като са усвоени 10,9 млн. лв. за основен ремонт и рехабилитация на пристанища за обществено ползване с национално значение.

За изпълнение на програмите за отстраняване на екологични щети на приватизирани предприятия, настъпили от минали действия или бездействия до приватизацията им, за 2016 г. разчетените средства по централния бюджет са в размер на

5,0 млн. лева. Усвоените средства през 2016 г. са в размер на 2,3 млн. лв. - основно за изпълнение на програмите за отстраняване на минали екологични щети на „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД, „Пирео“ АД – гр. Гоце Делчев и „Геосол“ АД – гр. Провадия. Чрез изпълнението на програмите за отстраняване на минали екологични щети на приватизирани предприятия, причинени от минали действия или бездействия, до приватизацията им, се постига преди всичко екологичен ефект, като се изпълняват дейности и проекти, за които отговорност носи държавата.

От заложения ресурс през 2016 г. за капиталови трансфери от сметката за средства от ЕС на ДФ „Земеделие“ в размер на 175,7 млн. лв. са предоставени 88,6 млн. лева. От тях капиталови трансфери за: нефинансови предприятия и организации с нестопанска цел - бенефициенти по ПРСР – 68,2 млн. лв., нефинансови предприятия и организации с нестопанска цел – бенефициенти по Оперативна програма за развитие на селските райони (ОПРСР) – 9,2 млн. лева. Изплатените средства за пазарни мерки под формата на капиталови трансфери за нефинансови предприятия и организации с нестопанска цел за 2016 г. са в размер на 11,2 млн. лева.

Размерът на предоставените капиталови трансфери чрез сметките на Национален фонд за 2016 г. възлиза на 492,5 млн. лв. и представляват извършени разходи главно по оперативни програми „Транспорт и транспортна инфраструктура“, „Иновации и конкурентоспособност“, „Транспорт“ и „Конкурентоспособност“, финансирани със средства от Кохезионния фонд и Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР).

Капиталовите разходи **по бюджетите на общините** към 31.12.2016 г. са в размер на 784,5 млн. лв., което представлява 109,6% от годишния разчет за 2016 г. и нарастване спрямо отчетените през 2015 г. с 2,7 %. По-високият размер на отчетените капиталови разходи през 2016 г. спрямо разчетените по закон се дължи на предоставените на общините през 2016 г. допълнителни целеви средства с редица постановления на Министерския съвет. С най-голям относителен дял от отчетените капиталовите разходи – 48,4 % са разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, следвани от разходите за основен ремонт – 41,4 %. От отчетените през 2016 г. от общините капиталови разходи 720,7 млн. лв. или 91,9 % са за местни дейности. За делегираните от държавата дейности са отчетени 44,3 млн. лв. или 5,6 %, а за дофинансиране със собствени приходи са отчетени 19,5 млн. лв. или 2,5%.

2.3.3 Лихвени разходи

Лихвените плащания по КФП през 2016 г. са в размер на 734,3 млн. лв., което представлява 91,5 % от предвидените с разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. Отчетените данни показват запазване на лихвените разходи като процент от БВП (0,8 %) спрямо предходната година.

В структурно отношение по-висок относителен дял в лихвените плащания заемат плащанията за лихви по външни заеми (разходи по външния дълг) – 60,9 %, срещу 39,1 % за лихвените плащания по вътрешни заеми (разходи по вътрешния дълг).

Разходи по външния държавен дълг

Лихвените плащания по външни заеми през 2016 г. са в размер на 446,6 млн. лв. (вкл. лихвите по ДИЗ), което представлява 88,1 % от планираните за годината. По отделни съставни бюджети: 383,3 млн. лв. са разходите за лихви по външни заеми по централния бюджет; 44,8 млн. лв. са лихви по ДИЗ, в т.ч. 38,0 млн. лв. по заемите, управлявани от министерствата и ведомствата, 6,7 млн. лв. лихви по ДИЗ с краен бенефициент и 18,5 млн. лв. по общинските бюджети. Всички плащания са извършвани надлежно и в съответствие с предвидените в кредитните споразумения условия.

✓ По централния бюджет в структурно отношение лихвите по облигации, емитирани на международните капиталови пазари са с най-висок относителен дял (83,6%

или 320,4 млн. лв.) в общите разходи за външни лихви, което се дължи както на факта, че глобалните облигации заемат 78,0% от общия размер на външния държавен дълг, така и на размера на лихвените купони. Следват изплатените лихви по заеми към ЕИБ – 9,0% от общия размер на външните лихви или 34,5 млн. лв., към МБВР – 0,4% или 1,6 млн. лв., лихвените разходи към Парижки клуб – 0,6% (2,3 млн. лв.) и към Японската банка за международно сътрудничество – съответно 0,1% (0,3 млн. лв.).

✓ По ДИЗ, управлявани от министерствата и ведомствата са изплатени лихви в размер на 38,0 млн. лв. или 87,9% от разчета за 2016 г. в следствие на валутно-курсови разлики по заемите в японски йени и щатски долари.

✓ По ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество са отчетени разходи за лихви в размер на 6,7 млн. лв. или 89,0% от разчета за 2016 година.

Отчетените икономии при разходите за външни лихви спрямо годишния разчет се дължат основно на няколко фактора:

- през 2016 г. не са използвани средства от предвидения по закон резерв за лихвени плащания за покриване на риска от активиране на държавни гаранции;

- по-ниските нива на реалните стойности на 6 м. LIBOR за евро и долар и 6 м. EURIBOR в сравнение с бюджетните разчети.

Разходи по вътрешния държавен дълг

Общият размер на платените лихви по вътрешни заеми през 2016 г. е 287,7 млн. лв. или 97,4% спрямо годишния разчет. Лихвените плащания по емитирани ДЦК през годината са в размер на 264,4 млн. лв. или 91,9% спрямо годишния разчет.

Платените отстъпки по ДЦК, емитирани на аукционен принцип са в размер на 9,8 млн. лв., изплатените лихвите по ДЦК, емитирани за структурната реформа са – 0,3 млн. лв., а реализираните при аукционите премии над номинала от емисии ДЦК (отчетени в намаление на разходите за лихви) съответно (-0.9) млн. лева.

Разходите за лихви по вътрешни заеми, изплатени от общинските бюджети, през 2016 г. са в размер на 22,0 млн. лева.

2.3.4 Вноска на Република България в общия бюджет на ЕС

България регулярно и в срок превежда вноската си в общия бюджет на Европейския съюз в изпълнение на действащото законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС. През по-голямата част от годината вноските се изчисляваха и превеждаха в съответствие с т.нар. „старо“ законодателство³¹ в областта на собствените ресурси. От 01.10.2016 г. влезе в сила ново законодателство³² в областта на собствените ресурси на ЕС, което съгласно предвидените разпоредби се приложи със задна дата от 01.10.2014 г. и доведе до съответни преизчисления на вноските и коригиращи плащания в края на 2016 г.

³¹ Решение на Съвета 2007/436/ЕО, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейските общности и Регламент на Съвета № 1150/2000, изменен с Регламент № 2018/2004, Регламент № 105/2009 и Регламент № 1377/2014, за прилагане на Решение 2007/436/ЕО

³² Решение на Съвета 2014/335/ЕС, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз, Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014 на Съвета от 26 май 2014 година за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на ЕС и Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 година относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства, изменен с Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 година.

В съответствие с новото законодателство за собствените ресурси вноската на България в общия бюджет на ЕС се формира от следните компоненти – традиционни собствени ресурси (80 % от събраните мита и такси върху производството на захар и изоглюкоза), ресурс, изчислен на база ДДС, ресурс на база брутен национален доход и участие на България във финансирането на механизма за корекцията в полза на Обединеното кралство и на brutните намаления за Нидерландия, Швеция, Дания и Австрия.

По-долу са представени, елементите обезпечаващи вноската на България в общия бюджет на ЕС по план в ЗДБРБ за 2016 г. и извършените касови плащания от централния бюджет за 2016 година.

(млн. лв.)

ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	ЗДБРБ за 2016 г.	Отчет 2016 г.	Отчет 2016 към ЗДБРБ
Вноска на база брутен национален доход	677,1	493,8	72,9%
Вноска на база данък върху добавената стойност	126,1	122,0	96,7%
Вноска за корекцията на Обединеното кралство	56,4	68,5	121,5%
Вноска на традиционни собствени ресурси	110,7	155,4	140,4%
- мита	109,8	154,5	140,6%
- такси върху производството на захар и изоглюкоза	0,8	0,9	112,5%
Участие във финансирането на brutното намаление за Нидерландия, Швеция, Дания и Австрия	6,2	19,8	318,9%
Други корекции	33,2		
ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС ЗА 2016 г.	1 009,7	859,5	85,1%

2.3.5 Изпълнение на утвърдените ангажименти за разход, които могат да бъдат поети през 2016 г. и на новите задължения, които могат да бъдат натрупани през 2016 г. от първостепенните разпоредители с бюджет

Въз основа на предприети действия и въвеждането през 2016 г. на контролни процедури от страна на Министерството на финансите за своевременно осведомяване на първостепенните разпоредители с бюджет за приемане на мерки в процеса на поемането на ангажименти, произтичащи от сключване на договори, споразумения, решения, нормативни актове и др. и недопускане на превишение на определените им максимални размери на ангажиментите за разходи и на новите задължения за разходи, които могат да бъдат поети или натрупани през 2016 г. преобладаващата част от ПРБ по ДБ са спазили утвърдените им максимални размери на тези показатели.

Анализите на годишните отчети по отношение на *максималните размери на ангажиментите за разходи, които могат да бъдат поети през 2016 г.*, показват, че три първостепенни разпоредители с бюджет са отчетили поети ангажименти за разходи през годината над утвърдените им размери по уточнен план за 2016 г., а именно: Министерството на отбраната, Комисията за енергийно и водно регулиране и Народното събрание.

Някои от причините за надхвърлените максимални размери на поетите ангажименти за разход през 2016 г. са, както следва:

- за Министерство на отбраната - по-високите отчетени ангажименти за разходи се дължат на сключените дългогодишни договори за доставка на горива за Българската армия и на лекарствени продукти и медицински изделия за нуждите на ВМА;
- за Комисията за енергийно и водно регулиране – по-големия размер на отчетените ангажименти за разходи се дължат на сключени и начислени

през м. декември 2016 г. договори на основание проведена процедура по утвърден план-график на комисията за доставка на материали и консумативи;

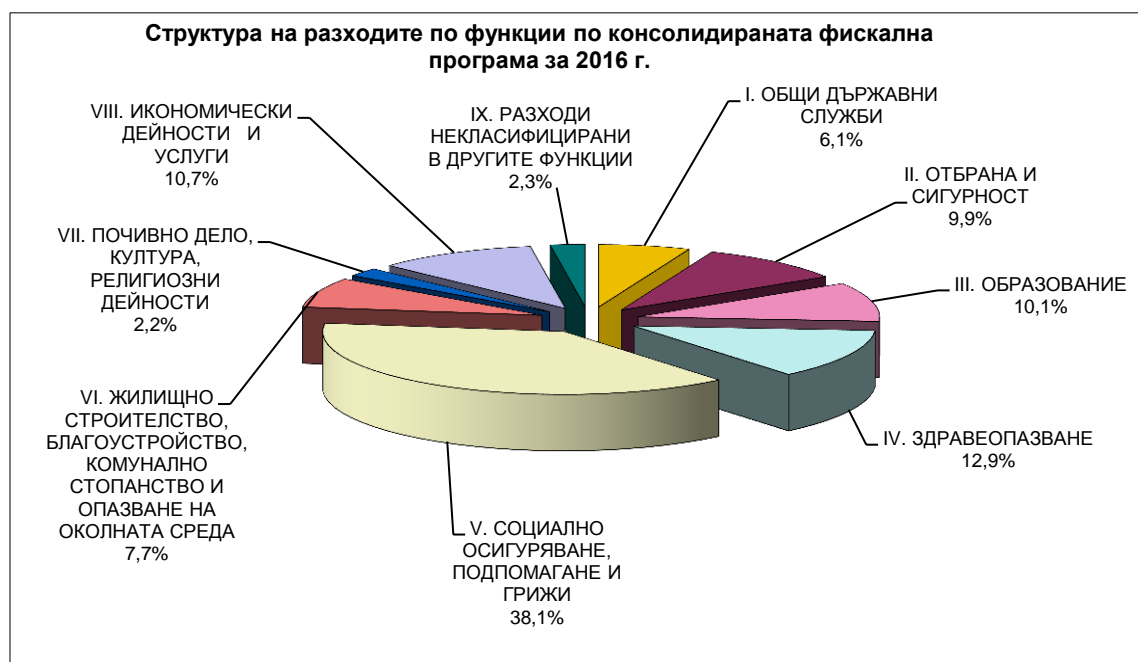
- за Народното събрание – поради поети ангажименти за разходи във връзка с ПМС №185/18.05.2016 г. за одобряване на прогнозно разпределение на разходите за подготовката и провеждането на Българското председателство на Съвета на ЕС през 2018 г. и допълнителни разходи за 2016 г.

Отчетните данни към 31.12.2016 г. за **максималните размери на новите задължения за разходи, които могат да бъдат поети през 2016 г.**, показват, че някои първостепенни разпоредители с бюджет са отчетели поети нови задължения за разходи през годината над утвърдените им размери по уточнен план за 2016 г., а именно: Министерството на отбраната и Министерството на земеделието и храните. Причините за това са както следва:

- за Министерството на отбраната – по-високите отчетени задължения за разходи се дължат на извършени в края на бюджетната година доставки и услуги, осигуряващи дейността на ВМА;
- за Министерство на земеделието и храните - през 2016 г. е променен Закона за ветеринарномедицинската дейност, съгласно който разходите за събирането, транспортирането, съхранението и обезвреждането на животни се предоставят по формата на държавна помощ чрез ДФ „Земеделие“. През 2016 г. ДФ „Земеделие“ не отворил линия за такава помощ, поради което са натрупани задължения за разходи.

2.4 Изпълнение на разходите³³ по функции по консолидираната фискална програма за 2016 г.

Прегледът на разходите по консолидираната фискална програма по функционален признак представя политиките в отделните области на публичните услуги. Някои от тях са отговорност на министерствата и ведомствата, докато за други отговорностите са и на общините или социалноосигурителните фондове.

³³ В разходите по функции не е включена Вноската на Република България в общия бюджет на ЕС

В този раздел на доклада е направен преглед на отчетените разходи за 2016 г. по функции:

2.4.1 Общи държавни служби

Функция „Общи държавни служби” отразява финансирането на публичната администрация – централна и местна, както и средства в областта на науката. Общата сума на разходите по тази функция на консолидирана основа е 1 939,7 млн. лв. или 2,1 % от БВП.

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2016 г.	КФП	ДБ	ДВУ	БАН	Общи-ни	ДМП ³⁴	Европ. средства ³⁵	др. сметки /чужди ср/ва на мин-ва и вед-ва/
I. ОБЩИ ДЪРЖАВНИ СЛУЖБИ	1 939,7	1 133,2	3,2	102,9	595,3	12,6	91,9	0,6
A. ИЗПЪЛНИТЕЛНИ И ЗАКОНОДАТЕЛНИ ОРГАНИ	1 685,0	1 015,1			595,3	5,6	68,5	0,6
Текущи нелихвени разходи	1 468,4	836,2			569,0	4,6	58,2	0,6
Капиталови разходи	216,6	178,9			26,3	1,0	10,3	
B. ОБЩИ СЛУЖБИ	77,7	70,6			0,0	0,0	7,1	
Текущи нелихвени разходи	48,9	44,4			0,0	0,0	4,4	
Капиталови разходи	28,8	26,1					2,7	
в т.ч. прираст на държавния резерв	21,0	21,0						
B. НАУКА	176,9	47,5	3,2	102,9		7,1	16,2	
Текущи нелихвени разходи	170,3	46,9	2,6	100,6		4,9	15,3	
Капиталови разходи	6,7	0,6	0,6	2,3		2,2	1,0	

Група А: „Изпълнителни и законодателни органи”

В тази група се включват разходите, извършени за финансовото осигуряване изпълнението на основните функции на президента, вицепрезидента, Народното събрание, правителството, както и дейностите на централната администрация на министерствата, държавните комисии и агенции, изпълнителните агенции, областните администрации, търговските служби в чужбина, посолствата и консулствата в чужбина. Средствата са насочени към осигуряване условия за функционирането на посочените администрации, с оглед изпълнение на възложените им дейности и задачи, свързани с провеждане на вътрешната и външната политика на страната във всичките им аспекти, в т.ч. и средства за българската помощ за развитие, изплащане на членския внос в международни организации, създаването и функционирането на устойчива система за постигане на максимална ефективност при събирането на данъците и осигурителните вноски, намаляване на корупцията, повишаване качеството на административните услуги, подобряване на митническия контрол, борбата срещу митническите и валутните нарушения, контрабандата и незаконния трафик на наркотици и други.

Общата сума на разходите на консолидирана основа за тази група е 1 685,0 млн. лв., което представлява 99,7 % от предвидените в разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. разходи за група „Изпълнителни и законодателни органи”. В структурно отношение преобладават текущите разходи по бюджетите на министерствата, ведомствата и общините, което се

³⁴Средствата по други международни програми и договори са получени по международни програми и договори извън средствата от Европейския съюз.

³⁵Средствата от Европейския съюз са предоставени от фондове и институции на Европейския съюз. Те включват разходите по програмите, съфинансирани по Структурните и Кохезионния фондове на ЕС, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за рибарство, както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС, вкл. националното съфинансиране.

обуславя от спецификата на функцията и групата. Капиталовите разходи в тази група са в размер на 216,6 млн. лв. или 128,0 % спрямо разчета за годината.

С разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. по група „Изпълнителни и законодателни органи” за **министерствата и ведомствата** са утвърдени средства в размер на 790,9 млн. лв. (с резерва за непредвидени и неотложни разходи). В хода на изпълнението на държавния бюджет на основание чл. 109 и чл. 110 от Закона за публичните финанси, на министерствата и ведомствата по група „Изпълнителни и законодателни органи” са осигурени допълнителни средства в размер на 160,8 млн. лв. Отчетените разходи за годината за министерствата и ведомствата са 979,0 млн. лв., в т. ч. : Сметната палата - 15,1 млн. лв. и на Народното събрание - 44,6 млн. лв. С извършените разходи през 2016 г. са постигнати следните резултати:

- Ефективно събиране и превеждане на приходите от данъци и осигурителни вноски към държавния бюджет, бюджетите на Националния осигурителен институт и Националната здравноосигурителна каса, както и на осигурителните вноски за допълнителното задължително пенсионно осигуряване;
- Подобряване на бизнес средата, стимулиране на икономическата активност и намаляване дела на сивата икономика;
- Подобряване на митническия контрол, повишаване на ефективността в борбата с митническите и валутни нарушения, контрабандата и незаконния трафик на наркотични вещества, прекурсори и оръжия, изделия и технологии с двойна употреба и защита на права върху интелектуалната собственост;
- Ефективно събиране на приходите от акцизи в държавния бюджет;
- Предоставяне на софтуерна осигуровка за програмни продукти на Майкрософт с придобит лиценз с безсрочно право на ползване за нуждите на държавната администрация;
- Подготовка и провеждане на изборите за президент и вицепрезидент и на национален референдум относно въвеждането на мажоритарна изборителна система, въвеждането на задължително гласуване и промяна в годишната държавна субсидия за политическите партии и коалиции;
- Изграждане на временно възпрепятстващо съоръжение по българо-турската граница;
- Подготовка за провеждане на Българското председателство на Съвета на Европейския съюз през 2018 г. – строително-монтажни работи за преустройство и реконструкция на зала „Света София“ в сградата на Народното събрание;
- Осигуряване на необходимия финансов ресурс за работни заплати, социални осигуровки и средства за издръжка за нормалното функциониране на държавната администрация.

С разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. за група “Изпълнителни и законодателни органи” за **общинските бюджети** са предвидени общо средства в размер на 470,4 млн. лв. Отчетените разходи за годината са в размер на 595,3 млн. лв. или 126,6 % спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. Отчетените *текущи разходи* по общинските бюджети за група „Изпълнителни и законодателни органи” са в размер на 569,0 млн. лв., което е 126,3 % спрямо разчетените със закона и 122,7 % спрямо отчета за 2015 г. Отчетените *капиталови разходи* в тази група са в размер на 26,3 млн. лв. или 131,7 % спрямо разчета. В *делегираните от държавата дейности* са разчетени средства по закон в размер на 222,8 млн. лв., а извършените разходи са 254,2 млн. лв. или 114,1 % спрямо разчета. Превишението на плана е във връзка с допълнително предоставени средства на общините за възнаграждения и осигурителни вноски за кметските наместници в общинската администрация, както и от усвояване на средства от преходни остатъци от 2015 г. През 2016 г. общините са *дофинансирани държавните дейности* със собствени приходи в

размер на 95,7 млн. лв. В *местните дейности* за група “Изпълнителни и законодателни органи” са отчетени разходи в размер на 257,5 млн. лв., което представлява 104,0 % от предвидените с разчета. В тази група са отчетени възнагражденията на председателите на общинските съвети и на общинските съветници и издръжката на общинската администрация.

Европейски средства – изразходваните средства в групата са в размер на 68,5 млн. лв. и са основно по следните оперативни и други програми на ЕС:

- за програмен период 2014 – 2020 г.

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” - програмата финансира дейности за развитието на човешките ресурси в структурите на държавната администрация и гражданското общество. Стратегията на програмата е изградена на идеята, че преодоляването на предизвикателствата в обществения сектор като цяло не е възможно без наличието на добре функциониращи, ефективни и ефикасни публични институции. Необходимите реформи не могат да бъдат лесно проведени, ако институционалната рамка не създава нужните условия. Ето защо, както и през миналия програмен период, чрез ОП „Развитие на човешките ресурси” продължават инвестициите в капацитета на институциите, в т.ч. в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд. Подкрепата за социалните иновации е важна част от стратегията на програмата за модернизиране на публичните политики. Те могат да бъдат приложени във всички области, попадащи в обхвата на програмата, в т.ч. за подобряване пригодността за заетост на работната сила, активното включване, улесняване достъпа до социални и здравни услуги, ранното детско развитие, удължаване на трудовия живот в добро здраве и др. Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” оказва подкрепа за транснационалното сътрудничество между организации от България и други държави - членки на ЕС. Изразходваните средства по *Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”* за група “Изпълнителни и законодателни органи” са в размер на 19,6 млн. лв.

Оперативна програма "Добро управление" – изразходваните средства по програмата през 2016 г. за група “Изпълнителни и законодателни органи” са в размер на 11,8 млн. лв. Програмата е свързана с постигането на целите относно укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса. Стратегията на програмата се гради върху подобряването на функционирането на държавните институции. Един от основните компоненти на програмата е модернизирането на държавната администрация. Този компонент е свързан с едно от основните предизвикателства пред България, а именно все още твърде ниската ефективност на администрациите за предоставяне на качествено, бързо и достъпно административно обслужване на всички групи в обществото. Открити са четири основни стратегически цели, стоящи пред административната реформа: ефективно управление и върховенство на закона; партньорско управление с гражданите и бизнеса; открито и отговорно управление; професионално и експертно управление. Оперативна програма "Добро управление" е основен инструмент за подпомагане реализирането на визията на електронното управление в Република България. Основен акцент в оперативната програма е и осигуряване на качествено и резултатно управление и изпълнение на европейските структурни и инвестиционни фондове през програмния период 2014-2020 г. Друг важен компонент на оперативната програма е постигане на справедливо и качествено правосъдие. В това отношение дейностите по програмата са свързани с подобряване на качеството и независимостта на съдебната система и засилване на борбата срещу корупцията. Част от големите договори по тази оперативна програма са „*Развитие на*

пилотната система за електронна идентификация и внедряване в продуктивен режим“ с бенефициент МВР и бюджет в размер на 16,8 млн. лв., „Доизграждане на националната здравна информационна система (НЗИС) – етап 1 и етап 2“ с бенефициент МЗ и бюджет 12 млн. лв. и „Създаване на модел за оптимизация на съдебната карта на българските съдилища и прокуратури и разработване на Единна информационна система на съдилищата“ с бенефициент Висш съдебен съвет и бюджет в размер на 6 млн. лв.

Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност" – стратегията на програмата е тясно свързана с целта за растеж и заетост и приноса на България за постигането на трите взаимно допълващи се типа растеж според „Европа 2020: интелигентен растеж (изграждане на икономика, основаваща се на знания и иновации); устойчив растеж (насърчаване на по-екологична и по-конкурентоспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите); приобщаващ растеж (стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, която да доведе до социално и териториално сближаване). Дейностите по Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност" са свързани със засилването на дългосрочната конкурентоспособност на българските предприятия в ясен синхрон с европейската индустриална политика. В тази насока програмата има основна роля относно целенасочено въздействие по отношение на иновационното представяне на България. Изразходваните средства по програмата за група “Изпълнителни и законодателни органи” са в размер на 9,6 млн. лв.

Разходи по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС - 10,2 млн. лв.

Група Б: „Общи служби”

С разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. за група “Общи служби“ на консолидирано ниво са планирани 120,8 млн. лв. (вкл. нетния прираст на държавния резерв), а отчетените разходи за групата са 77,7 млн. лв. (64,3 % от годишния разчет).

Отговорните администрации, ангажирани с изпълнението на функции, дейности и задачи в група „Общи служби” през 2016 г., са първостепенните разпоредители с бюджет - Министерски съвет, Министерство на финансите, Министерство на правосъдието, Министерство на икономиката, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на младежта и спорта, Националният статистически институт, Държавната агенция „Държавен резерв и военновременни запаси” и Народното събрание.

С най-голям относителен дял в разходите за група „Общи служби” (90,1 %) са разходите по системите **на министерствата и ведомствата** (вкл. Народното събрание) – отчетените разходи за годината са в размер на 70,0 млн. лв., което е 90,1 % от общо разходите за групата. Разходите в групата са за:

- изпълнението на Националната статистическа програма;
- осигуряване на правна сигурност на процесите, свързани с кредитирането и стимулиране на инвестициите, за привличане на чуждестранни инвестиции чрез организиране и участие в бизнес и инвестиционни форуми, информационни кампании и др.;
- натрупване, съхраняване и използване на държавните резерви и военновременните запаси на страната в съответствие с изискванията на националната сигурност, както и за създаване на задължителни запаси от нефт и нефтопродукти;
- финансиране на концесионната дейност;
- осъществяване на методическото ръководство и контрола на дейностите, свързани с гражданското състояние, гражданската регистрация и автоматизираните информационни фондове;

- предоставяне на особена закрила на чужденци на територията на Република България - в изпълнение на приетия от МС план за овладяване на кризисната ситуация, възникнала вследствие на засиления миграционен натиск към територията на Република България. Средствата са изразходвани за осигуряване на необходимите условия за живот в местата за настаняване на чуждите граждани, потърсили закрила, за разширяване капацитета на Държавната агенция за закрила на чужденците за прием на многократно увеличения брой на бежанците, за осигуряване на необходимите преводачески услуги, с цел съкращаване на времето за процедурите за даване на статут и др.

Разходите на Държавната агенция „Държавен резерв и военновременни запаси” през 2016 г. за попълване на държавния резерв са в размер на 187,4 млн. лв., а отчетеният нетен прираст на държавния резерв е 21,0 млн. лв.

Група В: „Наука”

Група „Наука” включва разходите за финансиране на науката и научните изследвания. С финансирането на тези дейности държавата има за цел развитието на българската наука в съответствие с националните интереси и общочовешките ценности.

Общата сума на изразходваните средства по тази група за 2016 г. е 176,9 млн. лв. Със ЗДБРБ за 2016 г. по група „Наука” за **министерствата и ведомствата** са предвидени средства в размер на 54,1 млн. лв., като отчетените разходи за годината възлизат на 47,3 млн. лв.

С отчетените средства са осигурени следните дейности:

- осъществяване на националната политика в областта на науката, технологичното развитие и иновациите; разработване и предлагане за утвърждаване на научни програми в съответствие с националните приоритети и приоритетите на Европейския съюз, както и програми и проекти с регионално значение (дирекция „Наука“ към Министерството на образованието и науката);
- научни изследвания, информационно обслужване, приложни и спомагателни дейности в областта на земеделието, животновъдството и хранително-вкусовата промишленост (Селскостопанската академия и Националната служба за съвети в земеделието към Министерството на земеделието и храните);
- конкурсно-проектно финансиране на научните изследвания (Фонд „Научни изследвания” към Министерството на образованието и науката);
- участие на България в Европейската организация за ядрени изследвания (ЦЕРН) и в Международния център за научна и техническа информация (МОН);
- събиране, обработка и съхранение на научно-техническа информация и документация (Национален център за информация и документация към МОН).

Основна част от извършените разходи през 2016 г. **по бюджета на БАН** са свързани с осигуряването на дейността на поделенията в системата на БАН. Разходите за група „Наука” са в размер на 102,9 млн. лв. Отчетените разходи в групата са с 5,7 млн. лв. (5,3 %) по-малко спрямо предходната година.

2.4.2 Отбрана и сигурност

Разходите по функция „Отбрана и сигурност” по консолидираната фискална програма са предназначени за обезпечаване на дейностите по осигуряването на националната сигурност и отбрана, опазването на обществения и правовия ред, поддържането на отбранителния потенциал на страната и за издръжка на съдебната власт и администрацията на затворите. Отчетените разходи за 2016 г. за отбрана и сигурност са в размер на 3 144,5 млн. лв., което представлява 3,4 % от БВП.

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2016 г.	КФП	ДБ	Соп. осигуряване	ДВУ	БАН	БНР	Общи - ни	ДМП	Европ. ср-ва
II. ОТБРАНА И СИГУРНОСТ	3 144,5	2 989,4	0,0	0,0	0,1	0,1	86,3	26,4	42,2
A. ОТБРАНА	986,0	969,2		0,0			0,0	16,7	
Текущи нелихвени разходи	833,7	833,0		0,0			0,0	0,7	
Капиталови разходи	152,3	136,3						16,0	
Б. ПОЛИЦИЯ, ВЪТРЕШЕН РЕД И СИГУРНОСТ	1 349,1	1 302,0					24,0	6,4	16,6
Текущи нелихвени разходи	1 304,5	1 269,7					19,7	1,7	13,4
Капиталови разходи	44,6	32,3					4,3	4,8	3,2
В. СЪДЕБНА ВЛАСТ	574,0	573,6						0,4	0,0
Текущи нелихвени разходи	564,1	563,7						0,4	0,0
Капиталови разходи	9,9	9,9						0,0	
Г. АДМИНИСТРАЦИЯ НА ЗАТВОРИТЕ	129,0	126,1						2,9	
Текущи нелихвени разходи	118,2	117,9						0,3	
Капиталови разходи	10,8	8,2						2,6	
Д. ЗАЩИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО, УПРАВЛЕНИЕ И ДЕЙНОСТИ ПРИ СТИХИЙНИ БЕДСТВИЯ И АВАРИИ	106,5	18,5	0,0	0,0	0,1	0,1	62,3		25,6
Текущи нелихвени разходи	45,9	3,5	0,0	0,0	0,1	0,1	33,1		9,2
Капиталови разходи	30,2	0,0					16,1		14,0
Предотвратяване и ликвидиране на последиците от бедствия и аварии	30,4	15,0	0,0	0,0			13,1		2,4

Група А: „Отбрана”

Извършените разходи по консолидираната фискална програма за група „Отбрана” през 2016 г. са в размер на 986,0 млн. лв. От тях 969,2 млн. лв. са по бюджетите на **министерства и ведомства**, при разчетени със ЗДБРБ за 2016 г. разходи в размер на 905,8 млн. лв. Най-голям относителен дял имат разходите, отчетени по бюджета на МО – 967,8 млн. лв.

Отбранителната политика през 2016 г. се осъществяваше в съответствие с Конституцията, законите и утвърдените от Народното събрание и Министерския съвет стратегически документи в областта на сигурността и отбраната.

През 2016 г. продължи изпълнението на „Програмата за развитие на отбранителните способности на Въоръжените сили на Република България 2020“ и основаващия се на нея „План за развитие на Въоръжените сили 2020“, както и на Пакет „Цели за способности на НАТО 2013“.

Коренно променената среда на сигурност постави нови изисквания към отбранителните способности на българските въоръжени сили (ВС). Взети бяха ключови решения по отношение на тяхната модернизация. През юни 2016 г. Народното събрание взе решение да бъде даден ход на инвестиционните проекти за закупуване на нов тип боен самолет за Военновъздушните сили и два многофункционални модулни патрулни кораба за Военноморските сили.

В рамките на утвърдения бюджет на Министерството на отбраната за 2016 г. ВС изпълняваха задачите си по мисиите „Отбрана“, „Подкрепа на международния мир и сигурност” и „Принос към националната сигурност в мирно време“, произтичащи от конституционните им задължения.

В изпълнение на мисия „Отбрана” акцентът бе поставен върху подготовката на ВС по поддръжане и усъвършенстване на съществуващите способности за водене на операции. Приоритет в подготовката беше провеждането и участието на формирования от ВС в мащабни съвместни и международни учения. През 2016 г. бяха проведени 258 национални и 37 международни учения. Проведени бяха 51 тактически учения, в т.ч. и с бойни стрелби на ниво батальон/дивизион.

В изпълнение на мисията „Подкрепа на международния мир и сигурност” формирования и отделни военнослужещи участваха в 14 мисии и операции зад граница на НАТО, ЕС и ООН.

В изпълнение на мисия „Принос към националната сигурност в мирно време“ общо 100 специализирани формирования за овладяване и/или преодоляване на последствия от бедствия поддържаха постоянна готовност и провеждаха операции за оказване на помощ на населението при: преодоляване на последствията от тежки зимни условия и наводнения; гасене на масивни горски пожари; ликвидиране на последствията при радиационна и/или химическа авария; авиомедицинска евакуация и транспортиране на медицински екипи; за търсене и спасяване в акваторията на Черно море; за доставка на питейна вода, както и за разузнаване и унищожаване на открити невзривени бойни припаси и взривни вещества.

Формирования от ВС продължиха да оказват съдействие за провеждане на мероприятия, свързани с миграционния натиск по държавната граница. В операцията по логистична поддръжка на органите на МВР по охрана на държавната граница през 2016 г. броят на участвалите военнослужещи и цивилни служители достигна до 880 души.

Група Б: „Полиция, вътрешен ред и сигурност”

Разходите за група „Полиция, вътрешен ред и сигурност” по КФП са в размер на 1 349,1 млн. лв.

Със ЗДБРБ за 2016 г. по бюджетите **на министерствата и ведомствата** са утвърдени 1 295,3 млн. лв.

По отчет разходите на министерствата и ведомствата са 1 302,0 млн. лв. (100,5 % спрямо предвидените за годината), в т.ч. на Министерството на вътрешните работи – 1 102,2 млн. лв., на Държавната агенция „Национална сигурност” – 97,7 млн. лв., на Националната служба за охрана – 34,8 млн. лв., на Държавната агенция „Разузнаване“ – 21,7 млн. лв., на Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства – 1,0 млн. лв., на Държавната агенция „Технически операции“ – 43,0 млн. лв. и на Министерски съвет – 1,6 млн. лева.

В рамките на предоставените през годината средства, бе реализирано изпълнението на националните приоритети в областта на сигурността и вътрешния ред на страната, а именно – повишаване ефективността в процеса на противодействие на престъпността, защита на националната сигурност, опазване на обществения ред и борба с корупцията, охрана и контрол на държавната граница, осигуряване на държавен противопожарен контрол, пожарогасителна и аварийно-спасителна дейност, намаляване щетите за икономиката на страната от дейността на организирани престъпни групи и недопускане извършването на терористични действия.

Отчетените разходи по **общинските бюджети** за група „Полиция, вътрешен ред и сигурност” за 2016 г. са в размер на 24,0 млн. лв. Извършените текущи разходи за тази група са в размер на 19,7 млн. лв., което е 69,3 % от разчетите към закона. В *делегираните от държавата дейности* за текущи разходи са разчетени средства по закон в размер на 12,7 млн. лв., а извършените разходи са 10,2 млн. лв. или 80,6 % от плана. Изпълнението е

108,0 % спрямо отчета за 2015 г. Тук се отчитат разходите за местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, на центровете за социална превенция и консултативни кабинети, на областните съвети по наркотични вещества и на превантивно-информационните центрове, на детските педагогически стаи, районните инспектори, разходите за персонал на секретарите на местните комисии за борба с трафика на хора.

По отчетни данни за 2016 г. общините са дофинансирали държавните дейности със собствени приходи в размер на 0,6 млн. лв.

В *местните дейности* са разчетени средства по закон в размер на 15,7 млн. лв., а извършените разходи са 13,2 млн. лв. или 84,0 % от плана. Изпълнението е 114,4 % от отчета за 2015 г. Тук се отчитат разходите за звената „Общинска полиция”.

Отчетените капиталови разходи в тази група са в размер на 4,3 млн. лв., основно за местни дейности.

Европейски средства - изразходваните средства в група „Полиция, вътрешен ред и сигурност” са в размер на 16,6 млн. лв. (в т.ч. 13,4 млн. лв. текущи разходи) и са основно по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС (16,4 млн. лв.).

Група В: „Съдебна власт”

Средствата в тази група са предназначени за осигуряване на дейността на органите на съдебната власт, както и за издръжка на Главна дирекция „Охрана”, Агенцията по вписванията, Националното бюро за правна помощ (чиито ръководители са второстепенни разпоредители с бюджет към министъра на правосъдието) и разходите по програма „Инвестиции на органите на съдебната власт”. Със ЗДБРБ за 2016 г. в тази група са предвидени разходи в размер на 590,2 млн. лв. (с резерва за непредвидени и неотложни разходи), от които 518,0 млн. лв. по бюджета на съдебната власт и 72,2 млн. лв. по бюджета на МП. В отчета са включени и одобрени в хода на изпълнение на бюджета допълнителни разходи на основание чл. 109 от Закона за публичните финанси.

Средствата **по бюджета на съдебната власт** са предвидени за финансово осигуряване на основните политики, заложи в Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система. Финансирането на дейностите при изпълнението на бюджета са насочени за обезпечаване дейността на съдебната система, която да гарантира прилагането на законите, постигането на равен достъп до правосъдие и на европейски стандарти в областта на правната помощ, подобряване на управлението и организация на работата на съдебната власт, усъвършенстване на информационните технологии, развитие на информационна стратегия на правораздавателните органи.

Общият размер на отчетените разходи по група „Съдебна власт” за 2016 г. е 574,0 млн. лв., от тях 512,8 млн. лв. по бюджета на съдебната власт и 60,8 млн. лв. по бюджета на МП.

Група Г: „Администрация на затворите”

В тази група са включени разходите за финансово осигуряване на основните дейности и задачи, възложени със Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” към МП, както и средства за развитие на пробационната дейност в изпълнение на Наказателния кодекс. Утвърдените средства за годината по КФП са в размер на 120,9 млн. лв.

В хода на изпълнението на държавния бюджет за 2016 г. на основание чл. 109, чл. 112 и чл. 113 от Закона за публичните финанси по бюджета на МП за група „Администрация на затворите” са осигурени допълнителни средства в размер на 9,4 млн. лв. за персонал и издръжка.

Общият размер на отчетените разходи на консолидирано ниво за група „Администрация на затворите“ през 2016 г. е 129,0 млн. лв., в т.ч. за текущи разходи – 118,2 млн. лв. и за капиталови разходи – 10,8 млн. лв. По бюджета на МП в групата са отчетените разходи в размер на 126,1 млн. лева.

Един от основните приоритети по отношение на системата на затворите (пенитенциарната система) е свързан с подобряването на жилищно-битовите условия в затворите и следствените арести. През 2016 г. за капиталови разходи на главната дирекция са разходвани 8,2 млн. лв., като 6,3 млн. лв. са за осъществяването на основни ремонти, реконструкция и модернизиране на местата за лишаване от свобода и в местата за задържане, с оглед подобряване условията на бит и живот на осъдените и задържаните лица.

Група Д: „Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии“

Разходите за защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии са предназначени за осигуряване на дейностите по отбранително-мобилизационната подготовка, в изпълнение на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, за изпълнение на разпоредбите на Закона за защита при бедствия, касаещи дейностите на държавните органи и общинската администрация по управлението при кризи, стихийни бедствия и аварии, в т.ч. за изпълнението на мерки по предотвратяване на последствията от тях.

В група „Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии“ и през 2016 г. най-голям дял заемат средствата за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последици от бедствия. Разчетените средства със ЗДБРБ за 2016 г. в групата са в размер на 133,5 млн. лв. (в т.ч. средствата от резерва за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия).

В хода на изпълнението на държавния бюджет, на основание чл. 109, ал. 3 и ал. 6 от Закона за публичните финанси и акт на Министерския съвет, по бюджетите на министерствата и ведомствата са осигурени допълнителни средства, като най-голям дял имат разходите за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последици от бедствия.

Съгласно ЗДБРБ за 2016 г., средствата в резерва по чл. 1, ал. 2, раздел II, т. 5.1 за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия са в размер на 70 млн. лв. С постановления на Министерския съвет № 40/2016 г., №93/2016 г. и №115/2016 г. бяха одобрени тези допълнителни разходи/трансфери от резерва. От тях 19,0 % са предоставени по бюджетите на общините и 81,0 % за министерства и ведомства.

През 2016 г. в група „Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии“ на консолидирано ниво са отчетени разходи в размер на 106,5 млн. лв., от които разходите за предотвратяване и ликвидиране на последиците от бедствия и аварии са 30,4 млн. лв. От предоставените средства за предотвратяване и ликвидиране на последиците от бедствия и аварии, 15,0 млн. лв. са отчетени по бюджетите на министерствата и ведомствата.

По значителните събития и дейности, наложили използването на резерва за непредвидени и/или неотложни разходи в частта му за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последици от бедствия през 2016 г. са: незаконната миграция по сухоземния участък на българо-турската граница, наложило изграждане на възпрепятстващо съоръжение по границата; дейности по ограничаване и ликвидиране на заболяването „заразен нодуларен дерматит“ и повишаване на епизоотичната готовност в цялата страна; предотвратяване и преодоляване на последиците от наводнения, борба с градушките и укрепване на свлачища; възстановяване на хидротехнически, хидромелиоративни, съоръжения или участъци от системи за водоснабдяване и канализация, осигуряване на безопасна проводимост на речни легла; възстановяване на

извършените непредвидени разходи за спасителни и аварийни дейности. Предоставени са средства за възстановителна помощ на пострадалите от бедствия лица - от гр. Мизия и с. Крушовица (общ. Мизия) за преодоляване на последиците от наводнение през август 2014 г.; от гр. Берковица пострадали от наводнение през септември 2014 г. и от общ. Перник, с щети от силното земетресение на 2012 година.

В рамките на предоставените през годината средства са реализирани и дейностите по осигуряването на готовността на централната администрация за работа във военно време. Предоставените средства по дейността са разходвани основно за поддържане в готовност за използване на системата за управление; поддържане на денонощно дежурство за оповестяване и преминаване от мирно във военно положение; поддържане на индивидуалните и колективни средства за защита; подготовка на ръководния състав за работа във военно време.

Разходите по **общинските бюджети** за група „Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии” са в размер на 62,3 млн. лв. (превишение със 33,6 млн. лв. на разчетите по закон). Преизпълнението на разходите се дължи на предоставени допълнителни средства на общините по решения на Междуправителната комисия за възстановяване и подпомагане (МВКВП) към Министерския съвет за превантивна дейност и за ликвидиране на последиците от стихийни бедствия и аварии, както и предоставени допълнителни средства от централния бюджет за доброволни формирования.

В група „Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии” при *делегираните от държавата дейности* за текущи разходи са разчетени средства по закон в размер на 21,1 млн. лв., а извършените разходи са 29,6 млн. лв. Тук се отчитат разходите за отбранително-мобилизационни мероприятия, за доброволни формирования, както и тези за превантивна дейност и за ликвидиране на последиците от стихийни бедствия и аварии.

По отчетни данни за 2016 г. общините са дофинансирали държавните дейности със собствени приходи в размер на 2,0 млн. лева.

В частта за *местните дейности* за текущи разходи са разчетени средства по закон в размер на 8,8 млн. лв., а извършените разходи са 6,2 млн. лв. Тук се отчитат разходите за осигуряване дейностите по плана за защита при бедствия и за неотложни и непредвидени разходи, свързани със защитата на населението при ликвидиране на последици от стихийни бедствия и производствени аварии.

Отчетените капиталови разходи по общинските бюджети за тази група са в размер на 16,1 млн. лв.

Европейски средства - разходите в група „Защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии” са в размер на 25,6 млн. лв., от които 15,2 млн. лв. са разходи на общините по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС.

2.4.3 Образование

Първостепенните разпоредители с бюджет, на които е възложено изпълнението на политики в областта на образованието и науката, са министъра на образованието и науката, министъра на земеделието и храните, министъра на културата, министъра на младежта и спорта, министъра на отбраната, министъра на вътрешните работи и кметовете на общини.

Общата сума на изразходваните средства по функция „Образование” за 2016 г. е 3 184,8 млн. лв., което представлява 3,4 % от БВП.

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2016 г.	КФП	ДБ	ДВУ	Общини	ДМП	Европ. ср-ва
III. ОБРАЗОВАНИЕ	3 184,8	411,6	724,8	1 942,8	24,5	81,1
Текущи нелихвени разходи	2 970,8	356,4	663,0	1 871,5	7,8	72,1
Капиталови разходи	214,0	55,2	61,8	71,3	16,7	9,0

Със ЗДБРБ за 2016 г. са предвидени средства за функцията в размер на 3 120,5 млн. лв. Изпълнението на разходите за функцията на консолидирано ниво е в размер на 3 184,8 млн. лв. (102,1 % спрямо разчетите за 2016 г.). За функция „Образование” през 2016 г. са отчетени 2 970,8 млн. лв. текущи разходи и 214,0 млн. лв. капиталови разходи.

През 2016 г. е запазен децентрализираният подход за финансиране на сектор „Образование“ при следване на единни принципи при разходването на средства, независимо от финансиращия орган. Със средствата, предвидени по централния бюджет и бюджета на Министерството на образованието и науката, е осигурено финансирането на основните приоритети и политики в тази област, независимо, че изплащането на средствата е извършено децентрализирано.

По **държавния бюджет** са отчетени разходи във функция „Образование“ в размер на 411,6 млн. лв. или 76,9 % спрямо утвърдените със ЗДБРБ за 2016 г. Отчетените текущи разходи са в размер на 356,4 млн. лв., като от тях с най-голям относителен дял (73,8 %) са разходите за персонал. Предоставените текущи трансфери за чужбина са в размер на 7,7 млн. лв., а отчетените капиталови разходи са в размер на 55,2 млн. лева.

През 2016 г. е осигурено приоритетно изпълнението на следните политики в областта на предучилищното и училищното образование и ученето през целия живот:

- Увеличение на възнагражденията в сектора - ключова предпоставка за привличането на младите хора в учителската професия и основен фактор за подобряване на качеството на образованието в дългосрочен план.;

- Финансово осигуряване на целодневната организация на учебния ден в средишните училища и за 6-ти клас в останалите училища;

- Увеличение на единните разходни стандарти за едно дете и един ученик със средно 5,7 % спрямо 2015 г.

Разходите по **общинските бюджети** за функцията са 1 942,8 млн. лв. или 109,6 % спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. Текущите разходи са в размер на 1 871,5 млн. лв. и капиталовите – 71,3 млн. лева.

За *делегираните от държавата дейности* извършените текущи разходи са в размер на 1 676,3 млн. лв. или със 114,8 млн. лв. повече от планираните. Превишението спрямо закона се дължи на финансирането по националните програми – „Оптимизация на училищната мрежа“, „С грижа за всеки ученик“, „Без свободен час“, „Информационни и комуникационни технологии” и др. Училищата и детските градини са получили допълнителни средства за компенсиране транспортните разходи на педагогическия персонал, за стипендии на деца с изявени дарби, за диференцирано заплащане на труда на директорите, за безплатен транспорт на ученици до 16 г. възраст, за безплатни учебници на децата от подготвителните групи и на учениците до VII клас, както и за въвеждане на целодневна организация на учебния ден за учениците от VII клас. В делегираните от държавата дейности се отчитат разходите за персонала в училищата и детските градини, издръжката на децата в подготвителните групи, всички разходи за издръжка на общообразователните, спортните, професионалните и специалните училища и на общежитията, средствата за извънкласни и извънучилищни дейности. За капиталови разходи са отчетени 19,7 млн. лв. или с 1,3 млн. лв. по-малко спрямо предвидените по

закон.

По отчетни данни за 2016 г. общините са *дофинансирали* държавните дейности със собствени приходи общо в размер на 40,0 млн. лв.

В *местните дейности* по функция „Образование“ са отчетени текущи разходи в размер на 169,4 млн. лв., което е с 3,5 млн. лв. по-малко от разчетените със закона. Тук се включват разходите за издръжка на целодневните детски градини, обединени детски заведения, полудневни детски градини; столове; извънучилищни и др. дейности по образованието. Отчетените капиталови разходи при местните дейности по функция „Образование“ са 37,4 млн. лв. или с 20,5 млн. лв. повече спрямо предвидените по закон.

Европейски средства – изразходваните средства във функция „Образование“ за 2016 г. са в размер на 81,1 млн. лв., основно по следните оперативни и др. програми:

Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ (програмен период 2014–2020 г.) – изразходваните средства по програмата за функция „Образование“ за годината са в размер на 12,6 млн. лева. Основните цели на програмата са свързани с осигуряване на достъп до качествено образование и изграждане на научен, изследователски и иновационен потенциал в РБ. Дейностите по програмата са свързани и с продължаване на реформата във висшето образование, по-специално като подобри съответствието между резултатите от него и нуждите на пазара на труда и като засили сътрудничеството между институциите, ангажирани в сферата на образованието, научно-изследователските институти и предприятията. Усилията по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ са насочени към системна подкрепа на пазарно-ориентирани научноизследователски и развойни дейности, за да се подобри конкурентоспособността на българската научноизследователска система и на икономиката като цяло. В системата на висшето образование дейностите по програмата са свързани с: нуждите, свързани с реструктуриране на системата; потребностите, свързани със съдържанието на образователния продукт; потребностите, свързани с доставчиците на образователната услуга; потребността от разширяване на обхвата на образователната услуга. Тези дейности ще допринесат за развитието на човешките ресурси в областта на изследванията и иновациите, и по този начин ще подпомогнат икономиката на знанието най-вече чрез дейностите свързани с развитието на изследователите, качеството на висшето образование и ученето през целия живот. Основните операции с най-голям бюджет по тази програма са следните: „Изграждане и развитие на центрове за върхови постижения“ с бюджет 200 млн. лева, „Изграждане и развитие на центрове за компетентност“ с бюджет 150 млн. лв. и „Развитите на способностите на учениците и повишаване на мотивацията им за учене чрез дейности, развиващи специфични знания и компетентности (Твоят час)“ – фаза I с бюджет 140 млн. лв.

Оперативна програма „Региони в растеж“ (програмен период 2014–2020 г.) – изразходваните средства по програмата, за функция „Образование“ за 2016 г., са в размер на 7,3 млн. лева. Един от основните приоритети на програмата в това функционално направление е свързан с регионалната образователна инфраструктура. Този приоритет е насочен към образователната инфраструктура от по-голямо териториално значение, която обслужва хора от различни общини предвид специфичния профил, свързан със специфични национални или регионални социални или икономически потребности. В тази образователна инфраструктура влизат професионалните, специализираните, помощните, спортните училища, школите за култура и изкуства, както и висшите училища. Основни дейности по оперативна програма „Региони в растеж“ са свързани с подобряване на условията за модерни образователни услуги. Тези дейности включват изграждане, реконструкция и обновяване на общински учебни заведения, като детски ясли и градини, общообразователни и специализирани училища (класни стаи, библиотеки, учебни лаборатории, спортни съоръжения, училищни общежития, връзка с интернет), както и

подобряване на достъпа на лицата с увреждания до упоменатите по-горе сгради, Оперативната програма е насочена към модернизирането на образователната инфраструктура от местно значение, което ще позволи предоставянето на съвременни условия и модерни методи за обучение, ще подобри качеството на образованието и ще намали процента на преждевременно напусналите и отпадащите от училище. С планираните инвестиции се цели подобряване на достъпа до качествено и приобщаващо предучилищно и училищно образование за децата в неравностойно положение, в частност ромите. Сключените договори по приоритетна ос 3 „Регионална образователна инфраструктура” на оперативна програма „Региони в растеж” – *Подкрепа за Висшите училища в Република България* са в размер на 162 млн. лева.

Разходи по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС (53,2 млн. лв.).

2.4.4 Здравеопазване

С консолидираната фискална програма за 2016 г. разчетените разходи за функция „Здравеопазване” (вкл. резерва за непредвидени и неотложни разходи) са 3 938,4 млн. лв., а изразходваните средства по функцията за годината са в размер на 4 085,5 млн. лв. или 103,7 % спрямо годишния разчет. Отчетените средства за функция „Здравеопазване” представляват 4,4 % от БВП.

(млн. лв.)						
ОТЧЕТ 2016 г.	КФП	ДБ	НЗОК	Общини	ДМП	Европ. ср-ва
IV. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ	4 085,5	714,8	3 193,5	163,4	12,9	0,8
Текущи нелихвени разходи	4 004,6	655,9	3 189,8	153,9	4,4	0,6
Капиталови разходи	80,9	58,9	3,7	9,5	8,5	0,2

За 2016 г. по бюджетите на министерствата и ведомствата, разчетените средства по функция „Здравеопазване” са в размер на 543,6 млн. лв. По уточнен план средствата са в размер на 713,7 млн. лв., като увеличението на средствата основно е в резултат на получените през годината трансфери по договори, сключени с НЗОК за изпълнение на медицински дейности и болнична медицинска помощ.

Разходите по държавния бюджет за функция “Здравеопазване” през 2016 г. са насочени към финансиране на следните приоритетни политики:

- ◆ Политика в областта на общественото здравеопазване – приоритетни дейности са спешната медицинска помощ, електронното здравеопазване, майчиното и детско здравеопазване, лечебните заведения за болнична помощ и лекарствената политика.
- ◆ Политика в областта на реализиране на национални здравни програми по стратегически здравни приоритети и социално значими заболявания;
- ◆ Осигуряване на медикаменти, консумативи и биопродукти по централна доставка;
- ◆ Диагностично-консултативна и лечебна дейност в лечебните заведения, в системата на МЗ, МТИТС, МС, МО, МВР и ММС.

Основните разходи за функция „Здравеопазване” по държавния бюджет се осъществяват чрез бюджета на Министерството на здравеопазването.

Министерството на здравеопазването субсидира лечебните заведения за болнична помощ с държавно и общинско участие въз основа на договор за дейности, които са определени като държавна отговорност по критерии и ред, определени от министъра на здравеопазването, в съответствие с чл. 82 от Закона за здравето. Субсидиите за болнична помощ чрез бюджета на МЗ за 2016 г. по отчет са 84,7 млн. лева.

Чрез бюджета на Министерството на здравеопазването през 2016 г. са отчетени разходи по Централни доставки за лекарствени продукти в размер на 63,7 млн. лева. в т.ч. и на лекарствени продукти за пациенти със СПИН, туберкулоза и психически и поведенчески зависимости.

През 2016 г. чрез бюджета на Министерството на здравеопазването са финансирани общо 11 Национални програми, като отчетените разходи за тях са в размер на 3,1 млн. лева.

През годината лечебните заведения за болнична помощ към МО, МС, МВР, МТИТС и ММС са изразходвали 710,7 млн. лв. за своята дейност, включително средствата за изпълнени клинични пътеки по договори за болнична помощ с НЗОК.

Разпределението на отчетените общи разходи за здравеопазване по министерства и ведомства за 2016 г. е следното:

◆ Министерство на здравеопазването -	450,1 млн. лв.
◆ Министерски съвет -	57,6 млн. лв.
◆ Министерство на отбраната -	165,5 млн. лв.
◆ Министерство на вътрешните работи -	28,2 млн. лв.
◆ Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията -	9,1 млн. лв.
◆ Министерство на младежта и спорта -	0,2 млн. лв.

По **общинските бюджети** за функция “Здравеопазване” са отчетени разходи в размер на 163,4 млн. лв. или 98,2 % от предвидените по разчетите към ЗДБРБ за 2016 г.

Отчетените текущи разходи за тази функция са в размер на 153,9 млн. лв., което е 107,1 % (10,3 млн. лв. преизпълнение) спрямо разчетените със закона. Превишението на отчетените средства спрямо закона се дължи предимно на предоставени от общините субсидии за нефинансови предприятия (общински болници).

Отчетените капиталови разходи по функцията са в размер на 9,5 млн. лева.

Разпределението на разходите във функция “Здравеопазване” по общинските бюджети е, както следва:

◆ **за делегирани от държавата дейности:**

- *текущи разходи* - разчетените средства по закон са в размер на 115,2 млн. лв., а извършените разходи са 108,6 млн. лв. или 94,2 % от планираните. Тук се отчитат разходите за персонал в детските ясли и детските кухни, разходите за здравни кабинети в детските градини и училища, здравни медиатори, пътни разходи на правоимащи болни, средствата за командироване на експертите от ТЕЛК от друга община.

- *капиталови разходи* - отчетени са 2,0 млн. лв. или с 4,0 млн. лв. по-малко спрямо предвидените по закон.

По отчетни данни за 2016 г. общините са дофинансирали държавните дейности със собствени приходи общо в размер на 3,5 млн. лева.

◆ **за местни дейности:**

- *текущи разходи* - отчетени са текущи разходи в размер на 42,2 млн. лв., което е 148,4 % спрямо разчетите към закона. Увеличението на разходите спрямо разчетените се дължи основно на отчетените субсидии за болнична помощ, които не са предвидени. Тук се включват разходите за издръжка на детските ясли и детските кухни и средствата по решение на общинския съвет за осъществяване на болнична помощ за дейности извън обхвата на задължителното здравно осигуряване или програми.

- *капиталови разходи* - отчетените разходи са в размер на 7,2 млн. лв., което е с 9,6 млн. лв. по-малко от предвидените с разчетите към закона.

Общият размер на извършените разходи за функцията по бюджета на НЗОК е 3 193,5 млн. лв., като с най-голям относителен дял са здравноосигурителните плащания в размер на 3 148,1 млн. лв.

Изразходваните средства за функция “Здравеопазване” по Други международни програми са в размер на 12,9 млн. лв. (от които 8,5 млн. лв. капиталови разходи).

2.4.5 Социално осигуряване, подпомагане и грижи

Разходите в тази функция за 2016 г. са в размер на 12 038,3 млн. лв. или 13,0 % от БВП. Тук са включени разходите за пенсии, социални помощи и обезщетения и разходите за издръжка на службите за социалното осигуряване. Изпълнението на разходите във функцията спрямо годишните разчети възлиза на 101,2 %.

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2016 г.	КФП	ДБ	Соц. осигуряване	ДВУ	БАН	Общини	ДМП	Евр. ср-ва
V. СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ, ПОДПОМАГАНЕ И ГРИЖИ	12 038,3	1 089,3	10 242,1	0,2	0,0	469,3	2,0	235,4
A. ПЕНСИИ	8 763,5		8 763,5					
Текущи нелихвени разходи	8 763,5		8 763,5					
Капиталови разходи								
Б. СОЦИАЛНИ ПОМОЩИ И ОБЕЗЩЕТЕНИЯ	2 314,3	907,0	1 407,2	0,0				0,1
Текущи нелихвени разходи	2 314,3	907,0	1 407,2	0,0				0,1
Капиталови разходи								
В. ПРОГРАМИ, ДЕЙНОСТИ И СЛУЖБИ ПО СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ, ПОДПОМАГАНЕ И ЗАЕТОСТТА	960,5	182,3	71,5	0,2	0,0	469,3	2,0	235,3
Текущи нелихвени разходи	931,5	173,4	67,4	0,2	0,0	461,0	0,5	229,0
Капиталови разходи	29,0	8,9	4,1			8,3	1,5	6,2

Група А: „Пенсии”

В тази група се включват пенсиите, изплащани от бюджета на ДОО и пенсиите, изплащани от УПФ, както и дължимите за изплащането на пенсиите пощенски такси и ДДС. Изпълнението на разходите в групата спрямо годишните разчети е 100,0 %.

◆ Пенсии по бюджета на държавното обществено осигуряване

През 2016 г. продължи повишаването на изискуемите възраст и осигурителен стаж при пенсиониране за всички категории труд и се въведе минимална възраст за пенсиониране на лицата по чл.69 от КСО:

- Необходимата възраст за придобиване право на пенсия по чл. 68, ал.1 от КСО се повиши с два месеца - 63 години и 10 месеца за мъжете и 60 години и 10 месеца за жените;
- Необходимият осигурителен стаж за придобиване право на пенсия по чл. 68, ал.2 от КСО се увеличи с 2 месеца - 38 години и 2 месеца за мъжете и 35 години и 2 месеца за жените;
- Въведе се минимална възраст за пенсиониране на лицата по чл.69 от КСО - 52 години и 10 месеца;
- Необходимата възраст за придобиване право за пенсия по чл. 68, ал.3 се повиши с 2 месеца - 65 години и 10 месеца за двата пола.

От 1 януари 2016 г. се въведе възможност за отпускане на пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер на лицата, на които не им достигат до 12 месеца възраст, но имат необходимия осигурителен стаж, като пенсията им се намалява пожизнено с 0,4 на сто за всеки недостигащ месец;

От 1 юли 2016 г. минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст се увеличи от 157,44 лв. на 161,38 лв.;

От 1 юли 2016 г. пенсиите за трудова дейност бяха осъвременени по чл. 100 от КСО с 2,6 на сто;

Максималният размер на получаваните една или повече пенсии се запази на нивото от 1 юли 2015 г. - 910,00 лв. месечно.

За изплащане на пенсиите по бюджета на ДОО през 2016 г. са разходвани 8 725,7 млн. лв., (в т.ч. 29,3 млн. лв. за пощенска такса и ДДС за изплащането на пенсиите), което е с 290,7 млн. лв. повече от предходната година. Увеличението на разходите се дължи на целогодишното отражение върху разходите за пенсии на осъвременяването им през 2015 г. и 2016 г. и на по-високите размери на новоотпуснатите спрямо прекратените пенсии.

В съответствие с Наредбата за прехвърляне на пенсионни права от и към пенсионните схеми на Европейския съюз, на Европейската централна банка и на Европейската инвестиционна банка, през 2016 г. има извършени капиталови трансфери за прехвърляне на пенсионни права в размер на 1,2 млн. лв., съответстващи на средна прехвърлена сума от 30 483 лв. за 40 лица.

През 2016 г. са изплатени 29,3 млн. лв. за пощенска такса и ДДС, което е с 9,1 млн. лв. или 23,6 на сто по-малко от планираните разходи. По-ниският разход се дължи на приетите промени в Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, които влязоха в сила от 1 юли 2016 г., с които се въвежда нов механизъм за определяне на размера на компенсацията, дължима на „Български пощи“ ЕАД за извършване на обществената услуга по изплащане на пенсии чрез пощенските станции, като размерът на компенсацията за извършване на услугата не може да надвишава левовата равностойност на 15 милиона евро.

- Средномесечният брой на пенсионерите за 2016 г. е 2 180 890, с 3 174 пенсионери повече (0,1 %) в сравнение с 2015 г.

- Средномесечният брой на пенсиите за 2016 г. е 2 625 152, с 33 309 пенсии по-малко (1,3 %) спрямо 2015 г.

- Средният месечен размер на пенсията на един пенсионер за 2016 г. е 365,21 лв. (вкл. великденска и коледна добавка за 2016 г.).

◆ *Пенсии по бюджета на Учителския пенсионен фонд*

Разходите за изплатени пенсии през 2016 г. от УПФ са в размер на 27,8 млн. лв., като от тях 0,047 млн. лв. са изразходвани за пощенски такси и ДДС за изплащане на пенсиите.

- Броят на лицата, получаващи срочна пенсия в намален размер по § 5, ал. 2 от КСО от УПФ за м. декември е 1 951, който е с 259 пенсионери повече в сравнение с декември 2015 г. (15,3 % увеличение);

- Средният размер на срочна пенсията в намален размер по § 5, ал. 2 от КСО, получавана от УПФ за м. декември е 335,93 лв., който е с 4,0 на сто по-висок от средния размер на срочната пенсия през м. декември 2015 г.;

- Броят на лицата, получаващи добавка от УПФ за м. декември е 22 883, като има увеличение от 2 316 добавки (11,3 % ръст) спрямо предходната година;

- Броят на лицата, получаващи срочна пенсия в пълен размер от УПФ за м. декември е 158, което е с 36 повече в сравнение с 2015 г. (29,5 % увеличение);

- Средният размер на срочна пенсия в пълен размер от УПФ за м. декември – 277,53 лв., който е с 3,0 на сто по-висок от средния размер на пенсията през м. декември 2015 г.

Група Б: „Социални помощи и обезщетения”

Разходите в тази група включват помощите и плащанията към гражданите на основание Закона за социално подпомагане, Закона за интеграция на хората с увреждания, Закона за семейни помощи за деца, Закона за закрила на детето, Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, Закона за ветераните от войните, Закона за Министерството на вътрешните работи и Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България. Общата сума на разходите по тази група на консолидирано ниво възлиза на 2 314,3 млн. лв., което представлява изпълнение 106,7 % спрямо годишните разчети.

Разходите по **държавния бюджет** са в размер на 907,0 млн. лв., отчетени както следва:

- По бюджета на МТСП за 2016 г. са изразходвани 870,9 млн. лв., които представляват:
 - ◆ Изплатени помощи по Закона за семейни помощи за деца – 503,4 млн. лв.;
 - ◆ Изплатени помощи по Закона за социално подпомагане – 45,8 млн. лв.;
 - ◆ Целеви помощи за отопление по Наредба № РД 07-5 от 2008 г. – 115,4 млн. лв.;
 - ◆ Изплатени помощи по Закона за интеграция на хората с увреждания – 192,1 млн. лв.;
 - ◆ Реализиране на програми и мерки по Закона за закрила на детето в размер на 12,5 млн. лв., от които за помощи и обезщетения 8,6 млн. лв., а за възнаграждения на приемните семейства 3,9 млн. лв. и са отчетени, като средства за персонал по бюджета на МТСП;
 - ◆ Помощи за диагностика и лечение на социално слаби лица – 2,9 млн. лв.;
 - ◆ За лекарства по Закона за ветераните от войните и по Закона за военноинвалидите и военнопострадалите, за дентална помощ по Закона за ветераните от войните, както и за еднократна помощ при смърт на ветеран от войните по Закона за ветераните от войните – 2,8 млн. лева.

➤ Отчетените разходи по бюджета на МФ в тази група са в размер на 29,9 млн. лв. - от тях 29,6 млн. лв. за финансово компенсиране на жилищно-спестовните влогове на гражданите на основание на Закона за уреждане правата на граждани с многогодишни жилищно-спестовни влогове и 0,2 млн. лв. изплатени средства на правоимащите лица въз основа на Наредбата за прилагане на чл. 7, ал. 3 от Закона за възстановяване на собствеността върху одържавени недвижими имоти.

➤ Отчетените разходи по бюджета на ММС са в размер на 4,8 млн. лв. - изплатени месечни премии на олимпийски медалисти, прекратили активна състезателна дейност и треньори, съгласно разпоредбите на Закона за физическото възпитание и спорта.

➤ Отчетените разходи по бюджета на МС в тази група са в размер на 0,3 млн. лв. - средства по бюджета на Министерския съвет за 2016 г. се предвиждат и съответно отчитат за изплащане на обезщетения по Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресирани лица.

За обезщетения по чл. 233 и за материално подпомагане по чл. 226з от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България и чл. 29, ал. 1 от Закона за убежището и бежанците са отчетени средства, както следва: по бюджета на Министерството на отбраната – 1,2 млн. лв.; по бюджета на МВР – 0,2 млн. лева.

Отчетените разходи по бюджетите на МОН, МОСВ и МК общо за 2016 г. са в размер на 0,2 млн. лв.

Отчетените разходи за социални помощи и обезщетения по **бюджета на ДОО** са в размер на 1 381,3 млн. лв. Спрямо 2015 г. **изплатените обезщетения по КСО** са нараснали със 131,2 млн. лв., или ръст от 10,5 %.

Изплатените за годината обезщетения при безработица са в размер на 390,0 млн. лв., с 15,0 % (51,0 млн. лв.) повече спрямо 2015 г.

Изплатените обезщетения за бременност и раждане през 2016 г. са в размер на 355,1 млн. лв., с 23,7 млн. лв. (7,1 %) повече спрямо 2015 г. Изплатените обезщетения за отглеждане на малко дете са в размер на 156,5 млн. лв., с 3,7 млн. лв. (2,4 %) повече спрямо 2015 г.

Изплатените обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване, гледане на болен член от семейството и карантина, и нетрудови злополуки са в размер на 454,1 млн. лв., с 51,0 млн. лв. (12,7 %) повече спрямо 2015 година.

Изплатените обезщетения за осиновяване на дете от 2 до 5 години за 2016 г. са 0,458 млн. лв., което е с 0,085 млн. лв. (23,0 %) повече в сравнение с изплатените през 2015 г.

Група В: „Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта”

Общият размер на усвоените средства на консолидирана база по тази група за 2016 г. е 960,5 млн. лв., като основните системи, по които са извършени разходите са държавния бюджет, бюджетите на общините и сметките за средства от ЕС.

Размерът на разходите по **държавния бюджет** е 182,3 млн. лв. От тях по бюджетите на министерствата и ведомствата са отчетени 163,7 млн. лв. и по централния бюджет 18,7 млн. лв. Планираните разходи със ЗДБРБ за 2016 г. за министерства и ведомства в групата възлизат на 170,6 млн. лв. В тази група са планирани средствата по бюджета на МТСП за активни мерки на пазара на труда, с които се осигурява запазването и развитието на политиката по намаляване на безработицата, съхраняване и поддържане на работната сила, както и финансирането на дейността на агенциите второстепенни разпоредители към министъра на труда и социалната политика, които са ангажирани с изпълнението на социалната политика като: Агенцията по заетостта, Агенцията за социално подпомагане, Държавната агенция за закрила на детето и др., както и разходи за издръжка на дейността на Дома на ветераните на културата и изкуствата към Министерство на културата. Изразходваните средства за реализиране на активната политика по заетостта са в размер на 70,6 млн. лв., в т.ч. трансфери към министерства, ведомства и общини в размер на 21,2 млн. лева.

По **бюджетите на общините** с разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. в група „Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта” са предвидени средства в размер на 291,4 млн. лв. Изпълнението е 469,3 млн. лв. (от които 8,3 млн. лв. са капиталови разходи), което представлява 161,0 % спрямо плана. Разходите по групата са предназначени за обезпечаване дейностите по социалното подпомагане и заетостта. Превишението на разходите спрямо закона се дължи на предоставените за общините трансфери от страна на МТСП за изплащане на възнагражденията на работещите по програмите за временна заетост, предоставени от централния бюджет средства за изплащане от държавата на присъдена издръжка и за компенсации на безплатни или по намалени цени пътувания на определени категории правоимащи лица, както и извършени социални разходи по решения на общинските съвети.

Отчетените текущи разходи за **държавни дейности** са в размер на 266,8 млн. лв., което е с 66,3 млн. лв. повече от разчетените по закона за 2016 г. или 133,1 %, а спрямо отчетените за 2015 г. имат увеличение с 3,0 %.

Тук се отчитат разходите за персонал и издръжка на специализираните институции за предоставяне на социални услуги (домове за възрастни хора с увреждания, домове за стари хора и домове за деца) и на социалните услуги, предоставяни в общността (дневни центрове за деца и възрастни хора с увреждания, центрове за социална рехабилитация и

интеграция, за временно настаняване, за обществена подкрепа, за работа с деца на улицата, за настаняване от семеен тип и други, защитени, преходни и наблюдавани жилища, звена „Майка и бебе”, приюти). Отчетени са средства и за изплащане на възнаграденията на работещите по програмите за временна заетост, за изплащане от държавата на присъдена издръжка и за компенсации на безплатни или по намалени цени пътувания на определени категории правоимащи лица.

През 2016 г. общините са дофинансирани със собствени приходи разходи в размер на 8,4 млн. лева.

Отчетените текущи разходи за *местни дейности* са в размер на 186,8 млн. лв., което е с 1,4 млн. лв. повече от разчетените по закон и с 3,3 млн. лв. по-малко спрямо отчетените за 2015 г. средства. В местните дейности по тази група се отчитат разходите за домашен социален патронаж, трапезарии, клубове на пенсионера, инвалида, както и средства по решения на общинските съвети за обезщетения и помощи с цел подпомагане на определени категории от населението за улесняване на достъпа им до предоставяните публични услуги.

Европейски средства – в група „Програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта” изразходваните средства са 235,3 млн. лв., основно по следните програми:

- **за програмен период 2007 – 2013 г.**

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” (51,9 млн. лв.). Програмата цели да се подобри качеството на живот на хората в България чрез подобряване на човешкия капитал, постигане на високи нива на заетост, повишаване на производителността, достъп до качествено образование и учене през целия живот и засилване на социалното включване. Програмата финансира дейности за развитие на пазара на труда, увеличаване на адаптивността на заетите, развитие на социалната икономика, транснационално и междурегионално сътрудничество. Специално внимание се отделя на засилването на активните и превантивните мерки на пазара на труда с цел преодоляване на препятствията при навлизане на пазара на труда и оставане там и с цел насърчаване на мобилността на търсещите работа лица, безработните и неактивните, по-възрастните работници, както и тези, изправени пред риск от безработица, и най-вече на младите хора. Основна част от дейностите по програмата са насочени към достъпа до заетост на младите хора чрез облекчаване прехода от образование към работа, включително чрез професионално ориентиране, подпомагане за завършване на образование, достъп до подходящо обучение и стажуване, както и на удължаване на трудовия живот на по-възрастните с акцент върху обучение и заетост, подобряване на условията на труд и опазване здравето на работниците и служителите. Важен приоритет е и осигуряването на пазар на труда, насърчаващ включването на хора в неравностойно положение или изправени пред риск от социално изключване. Бенефициенти на програмата са образователни институции, консултантски фирми, работодатели, браншови организации, социално-икономически партньори, неправителствени организации, центрове за информация и професионално обучение.

- **за програмен период 2014 – 2020 г.**

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” (146,1 млн. лв.). Основни цели на програмата в това функционално направление са целите в областта на трудовата заетост и борбата с бедността и социалното изключване. Стратегията на оперативната програма е свързана с по-висока и по-качествена заетост и намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване. Част от основните приоритети на оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” са свързани с борбата с безработицата сред

уязвимите групи на пазара на труда, най-вече младежите и продължително безработните, както и постигането на по-висока заетост сред по-възрастните хора. Това се налага и с оглед смекчаване и преодоляване на негативните последици от икономическата криза върху цялостното развитие на пазара на труда в България. Стратегията на оперативната програма се основава и на идеята за изпреварващо предвиждане на потребностите на бизнеса и пазара на труда и осигуряването на съответстващи на тях умения. Насърчаването на мобилността на работната сила – както географската, така и професионалната, също е част от стратегията на програмата за повишаване нивата на заетост и качеството на работните места, като мярка за повишаване гъвкавостта на българския пазар на труда. С изпълнение на мерките по програмата в това функционално направление се цели подобряване на съответствието между предлагането и търсенето на пазара на труда. Стратегията на програмата се фокусира и върху мерки, имащи за цел подобряване работата на институциите с оглед по-добро прогнозиране на потребностите и развитието на пазара на труда – в сътрудничество с всички заинтересовани страни. Друга важна цел на програмата е свързана с необходимостта от постигане на значителен, осезаем и устойчив напредък в посока намаляването на високия риск от бедност и социално изключване, на които са изложени българските граждани. Безспорният приоритет в това направление е подкрепата за политиките за активно включване, съчетаващи комплекс от интегрирани мерки за улесняване достъпа до заетост на хората, отдалечени от пазара на труда. Програмата подкрепя и политиките за децата и семейството. В тази област стратегията на програмата е изградена на допускането, че подобряването на детското благосъстояние е фундаментът на всяка дългосрочна стратегия за социално включване. По значимите операции по тази оперативна програма са следните: „Младежка заетост“ с конкретен бенефициент Агенция по заетостта (АЗ) и бюджет в размер на 82 млн. лв., „Обучение и заетост на младите хора“ с конкретен бенефициент АЗ и бюджет в размер на 115 млн. лв., „Обучение и заетост“ с конкретен бенефициент АЗ и бюджет: 81 млн. лв. и „Независим живот“ - конкретни бенефициенти са общини на територията на Република България. Операцията се изпълнява в партньорство с доставчици на социални услуги и неправителствени организации, като са сключени 293 договора на обща стойност 149 млн. лева.

Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане от „Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица“ (24,7 млн. лв.) – Дейностите на този фонд са насочени към най-тежките и социално най-разрушителни форми на бедността и недоимъка на храна, към бездомността и материалните лишения, засягащи децата, като същевременно се оказва подкрепа за съпътстващи мерки, насочени към социалната реинтеграция на най-нуждаещите се лица. Основна цел на Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица е намаляването на бедността с крайна цел премахване на най-тежките форми на бедност. С подкрепата на Фонда се подпомагат националните програми, които предоставят нефинансова помощ на най-нуждаещите се лица за облекчаване на хранителния недоимък и тежките материални лишения с цел подпомагане на социалното приобщаване на най-нуждаещите се лица. Фондът също така оказва подкрепа на съпътстващи мерки, които допълват материалната подкрепа и допринасят за социалната реинтеграция на най-нуждаещите се лица. За 2016 г. са утвърдени следните операции по тази оперативната програма: „Закупуване на хранителни продукти“ с бюджет за 2016 г. в размер на 48,0 млн. лв. и продължителност 2016-2018 г., „Предоставяне на индивидуални пакети хранителни продукти“ с бюджет за 2016 г. в размер на 4,8 млн. лв. и продължителност 2016-2017 г. и „Осигуряване на топъл обяд“ с бюджет за 2016 г. е в размер на 23,8 млн. лв. и продължителност 2016-2017 г.

2.4.6 Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда

Основната част от разходите във функцията са предназначени за поддържане и изграждане на техническата инфраструктура и предоставяне на публични услуги на населението, свързани с дейностите по опазване на чистотата, водоснабдяване и канализация, озеленяване и други дейности от обществен интерес.

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2016 г.	КФП	ДБ	Общини	ДМП	ЕВРОП. СР/ВА	ПУДООС	др. сметки /чужди ср/ва на общини/
VI. ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО, БЛАГОУСТРОЙСТВО, КОМУНАЛНО СТОПАНСТВО И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	2 428,8	1 106,7	1 173,4	4,2	119,8	24,7	-0,1
А. ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО, БЛАГОУСТРОЙСТВО, КОМУНАЛНО СТОПАНСТВО	1 693,5	1 053,7	560,0	1,1	78,8		-0,1
Текущи нелихвени разходи	267,5	20,9	235,3	0,4	11,1		-0,1
Капиталови разходи	1 426,0	1 032,9	324,7	0,7	67,6		
Б. ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	735,3	53,0	613,4	3,2	41,1	24,7	0,0
Текущи нелихвени разходи	570,3	49,1	506,3	2,1	9,4	3,5	0,0
Капиталови разходи	165,0	3,9	107,1	1,1	31,7	21,2	

Група А: „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство”

Със ЗДБРБ за 2016 г. по група „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство” за министерствата и ведомствата са утвърдени средства в размер на 55,8 млн. лв. Одобрените средства са за реализиране на следните приоритетни политики на правителството, изпълнявани чрез МРРБ:

- ◆ Развитие на регионите в страната и намаляване на различията, ефективно и ефикасно използване на публичните финанси за подобряване качеството на жизнената среда и създаване на работни места;
- ◆ Подобряване на инфраструктурната свързаност на регионите – изграждане и модернизиране на пътната и ВиК инфраструктури;
- ◆ Подобряване на инвестиционния процес, чрез развитие на устройственото планиране, усъвършенстване на информационните системи на кадастъра и имотния регистър, стимулиране на публично-частното партньорство, подобряване качеството на превантивния и текущия контрол и прилагане на европейските стандарти.

За 2016 г. в група „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство” по бюджета на **Министерство на регионалното развитие и благоустройството** са отчетени общо разходи в размер на 1 053,7 млн. лв., което представлява 99,9 % от уточнения план на средствата в това функционално направление по бюджета на МРРБ. С отчетените разходи по бюджета на МРРБ през 2016 г. са финансирани дейности по изграждането на приоритетни водоснабдителни обекти и управлението на ВиК инфраструктурата, дейности по създаване на условия за подобряване състоянието на съществуващия сграден фонд и проекти на техническата инфраструктура. От отчетените разходи по бюджета на МРРБ 27,8 млн. лв. са разходи по държавен инвестиционен заем, изпълняван в тази група – проект „Развитие на общинската инфраструктура”. В това функционално направление са отчетени и разходи по Националната програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради в размер на 1 000,0 млн. лв.

По бюджетите на общините разходите, отчетени в група „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство”, са в размер на 560,0 млн. лв. Отчетените текущи разходи за група „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство” са в размер на 235,3 млн. лв., което е 101,7 % спрямо разчетените със закона (231,3 млн. лв.) и със 175,8 млн. лв. повече спрямо отчетените през 2015 г. Значителното увеличение на отчетените текущи разходи спрямо същите за 2015 г. се дължи на отчетените с отрицателен знак разходи за платени данъци, такси и административни санкции в размер на /-182,3/ млн. лв. през 2015 г. при отчетени по този параграф за 2016 г. /-21,8/ млн.лв. В намаление на §19-00 „Платени данъци, такси и административни санкции“ общините отчитат възстановения данъчен кредит на ДДС по европейски проекти, съгласно т. 17 от ДДС № 3/2015 г., като големият размер на отчетения възстановен данъчен кредит на ДДС в отчета за 2016 г. е свързан с приключването на предходния програмен период. Увеличението на отчетените разходи за персонал в тази група спрямо 2015 г. е в размер на 2,6 млн. лв., а на разходите за издръжка с 12,5 млн. лв.

Размерът на отчетените капиталови разходи в тази група по бюджетите на общините е 324,7 млн. лв., с 27,6 млн. лв. повече спрямо отчетените през 2015 г. В общия размер на капиталовите разходи с най-голям относителен дял – 180,0 млн. лв. или 55,4 % са разходите за основен ремонт, следвани от разходите за придобиване на дълготрайни материални активи – 136,7 млн. лв. (42,1 %). В групата се отчитат разходите, определени по решение на общинския съвет, свързани с поддържането на уличната мрежа и осветление, водоснабдяване, канализация и други публични услуги, предоставяни на населението.

Европейски средства – през 2016 г. за група „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство” изразходваните средства са 78,8 млн. лв., от които:

Оперативна програма „Околна среда” (програмен период 2014-2020 г.) - 28,1 млн. лв. за групата. Програмата, основни бенефициенти по която са общините, финансира дейности свързани с опазване на водните ресурси, развитие на екологичната инфраструктура, подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води, подобряване управлението на отпадъците. Основните и по-значими проекти, които ще бъдат реализирани през този програмен период са следните: „Интегриран воден цикъл Плевен - Долна Митрополия” на обща стойност на проекта 117,0 млн. лв., „Интегриран проект за подобряване на водния сектор в град Добрич - фаза 1“ на обща стойност на проекта 114,9 млн. лв., „Интегриран проект за воден цикъл на град Враца – фаза 2“ на обща стойност на проекта 114,5 млн. лв., „Проект за рехабилитация на водоснабдителната и канализационната мрежа с изграждане на ПСОВ за гр. Асеновград, България” на обща стойност 106,0 млн. лв. и „Интегриран проект за водите на град Пловдив – Етап 1“ на обща стойност 89,2 млн. лева.

Оперативна програма „Региони в растеж” (програмен период 2014-2020 г.) – 9,7 млн. лв. за групата. Един от основните принципи на програмата е прилагането на балансиран и интегриран териториален подход. Нуждата от този подход се обуславя от регионалните различия между българските и средното за регионите на ЕС ниво, както и от напредналия процес на моноцентрично развитие на София и големите градове, което в дългосрочен план ще доведе до сериозни дисбаланси между различните части на страната, неизползване на потенциала на територията и увеличена миграция към големите градски центрове и навън към други държави членки на ЕС. Преодоляването на регионалните дисбаланси изисква мобилизиране на сериозни институционални и организационни ресурси, насочени към оптимизирането на жилищната политика, градоустройствените планове и инфраструктурата. Сред основните задачи за демографското развитие на страната, които се подкрепени от *Оперативна програма „Региони в растеж”*, са: развитие

на устойчиви, динамични и сплотени градски центрове, свързани помежду си и допринасящи за благосъстоянието на заобикалящите ги по-слабо урбанизирани територии; разработване на програма за решаване на проблема с „гетоизацията“ чрез създаване на градоустройствени планове в кварталите с концентрация на бедност, рехабилитация на тези квартали, осигуряване на техническа инфраструктура и др.; устойчиво подобряване на жилищните условия за ромите чрез гарантиране на изпълнението на планове за действие и програми за подобряване на жилищните условия на ромите; подобряване на транспортната, търговската, социалната и други обслужващи инфраструктури. Към момента има сключени най-много договори за „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014-2020“ по приоритетна ос 1: *Инвестиционен приоритет „Градска среда“*, като сключените договори са за 288,0 млн. лв. и *Инвестиционен приоритет „Интегриран градски транспорт“* – сключени договори за 91,0 млн. лева.

Европейски средства, предоставени от Разплащателната агенция към ДФЗ на общините като бенефициенти (мерки по Програмата за развитие на селските райони) – 24,6 млн. лева.

Разходи по др. програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС - 16,5 млн. лв.

Група Б: „Опазване на околната среда“

Основните цели и съответно извършените разходи в областта на опазването на околната среда са свързани с:

- ◆ подобряване управлението на водите, постигане и поддържане на добро състояние на водите в Република България и устойчиво ползване на водните ресурси, подобряване управлението на отпадъците и качеството на атмосферния въздух, опазване на биологичното разнообразие, предотвратяване на вредното въздействие на химичните вещества и препарати върху околната среда, повишаване обществената култура и съзнание и осигуряване на представителна информация за околната среда, интегриране на политиката по околна среда и на екологични проблеми в секторните политики за постигане на устойчиво развитие, намаляване на неблагоприятното въздействие, предизвикано от изменение на климата, върху човешкото здраве, екосистемите и националното стопанство;

- ◆ укрепване на свлачища и геозащита.

Със ЗДБРБ за 2016 г. за група „Опазване на околната среда“ по държавния бюджет са утвърдени средства в размер на 105,0 млн. лв. и са отчетени разходи в размер на 53,0 млн. лв. (50,5 % изпълнение на закона).

По бюджета на Министерство на околната среда и водите за 2016 г. в това функционално направление са усвоени средства в размер на 32,6 млн. лв. Изпълнението на разходите в това функционално направление възлиза на 99,7 % от уточнения план на разходите в размер на 32,7 млн. лева.

През 2016 г., чрез предоставяне на трансфери за общини в областта на управление на водите, Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда е финансирало изграждането на малки водоснабдителни обекти с цел осигуряване на оптимално количество и качество на водата, както и за канализационни мрежи и довеждащи колектори.

Към 31.12.2016 г. по бюджета на Министерство на регионалното развитие и благоустройството в това функционално направление са усвоени средства в размер на 8,2

млн. лв. Изпълнението на разходите в това функционално направление възлиза на 99,7 % спрямо уточнения план.

В рамките на това направление МРРБ реализира своята политика за „Създаване и изпълнение на национална програма за превенция и ограничаване на въздействието на свлачищните процеси, ерозията и абразията” чрез изпълнението на програма „Устройствено планиране, благоустройство, геозащита, водоснабдяване и канализация”. В това функционално направление през 2016 г. са отчетени и разходите по прекратяването на държавно-инвестиционен заем проект „Техническа инфраструктура”, финансиран от германската банка KfW.

С усвоените средства през отчетния период са извършени превантивни дейности и техническа помощ в областта на геозащитната дейност, като е осъществен и предварителен контрол на постъпили преписки за инвестиционни намерения в свлачищни райони. През 2016 г. продължи работата и по управлението на проекти за ограничаване на свлачищните процеси – „Укрепване на свлачище парк „Росенец“ и „Укрепване свлачище кв. Сарафово“.

Основните разходи по КФП в групата са извършени **по бюджетите на общините**, като за годината те възлизат на 613,4 млн. лв. Текущите разходи са в размер на 506,3 млн. лв., което е с 63,0 млн. лв. повече или 114,2 % спрямо планираните със закона за 2016 г. Увеличението на текущите разходи по отчет спрямо разчетените по закон се дължи предимно на ръста на отчетените средства за заплати на персонала, както и на разходите за издръжка. Съпоставени спрямо отчета за 2015 г. текущите разходи за тази група бележат ръст от 67,9 млн. лв. или 115,5 %, дължащ се отново основно на увеличение на разходите персонал с 12,6 млн. лв. и на издръжката с 18,1 млн. лв. Следва да се отчете, че влияние върху нарастването на средствата за заплати оказва повишението на минималната работна заплата от 380 лв. през 2015 г. на 420 лв. от 01.01.2016 г. Високият относителен дял на разходите за издръжка е свързан с поддържането на чистотата и благоустрояването, извършвани от фирми или общински предприятия. Размерът на отчетените *капиталови* разходи в тази група е 107,1 млн. лв. или с 19,1 млн. лв. повече спрямо планираните по закон и с 36,7 млн. лв. повече от отчетените през 2015 г. С най-висок ръст от 41,0 млн. лв. спрямо отчета за 2015 г. са разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, което е показателно за увеличаване на капиталовите вложения в дейностите по опазване на околната среда, чистотата, изграждане и поддържане на ВиК инфраструктурата по населени места и др. В групата се отчитат разходите, определени по решение на общинския съвет за дейностите по поддържане на чистота, озеленяване, пречистване на отпадъчни води, управление на отпадъците и други публични услуги с обществено значение.

Европейски средства – за група „Опазване на околната среда” изразходваните средства са 41,1 млн. лв., основно по **Оперативна програма „Околна среда” (35,9 млн. лв.) за новия програмен период 2014-2020 г.** Оперативната програма ще продължи да надгражда резултатите от програмен период 2007 – 2013 г. Основна част от мерките, които се финансират са насочени към зоните от Натура 2000. Предвиден е финансов ресурс по отношение на предизвикателствата, свързани с подкрепа за устойчивото управление и възстановяването на мрежата Натура 2000, възстановяване и опазване на влажните зони и реките, изготвяне на планове за управление, изграждане на капацитет за органите, отговорни за Натура 2000, както и за повишаване на осведомеността сред различните заинтересовани страни и преустановяване на загубата на биологично разнообразие. Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ ще допринесе за осигуряване на условия за защита на най-ценните и застрашени видове и местообитания от мрежата Натура 2000 на територията на страната чрез изпълнение на дейности, заложи в Националната приоритетна рамка за действие за Натура 2000. Едни от основните дейности

по програмата са свързани със секторите „води“ и „отпадъци“. Важни приоритети в сектор „води“ са изграждане на ВиК инфраструктура и доизграждане и/или оптимизиране на мрежите за мониторинг на водите. В сектор „отпадъци“ приоритетите са насочени към мерки за подобряване управлението на битовите отпадъци в съответствие с Националния план за управление на отпадъците. Част от финансовия ресурс по програмата е насочен към интервенции по превенция и управление на риска от наводнения и свлачища. В тази област се инвестира средства за: създаване на Национална система за управление на водите в реално време; мерки за въвеждане на решения за превенция и управление на риска от наводнения (в т.ч. екосистемно базирани решения); мерки за превенция и управление на риска от свлачища. Друг основен приоритет по оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ е подобряване качеството на атмосферния въздух (КАВ). В това направление се инвестират средства за: преглед и анализ на общинските програми за КАВ; подпомагане на компетентните органи при изготвянето/преработването, изпълнението и контрола на общинските програми и развитие и оптимизиране на системите за мониторинг на КАВ; мерки за намаляване на количествата фини прахови частици и азотни оксиди от основните източници на замърсяване. По-значими сключени проекти: „Предоставяне на финансиране по приоритетна ос 2 "Отпадъци" на ОПОС 2014-2020 г. за финансови инструменти“ – обща стойност на проекта 52,4 млн. лв. и „Установяване на шест центъра за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения и последващи кризи“ с бюджет в размер на 39,0 млн. лева.

2.4.7 Почивно дело, култура, религиозни дейности

Основната част от разходите по функция „Почивно дело, култура, религиозни дейности“ са в група В. „Култура“ и група Б. „Физическа култура и спорт“. В това функционално направление разходите са извършени от министерствата и ведомствата, БНТ, БНР, БТА, БАН и общините.

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2016 г.	КФП	ДБ	БАН	БНР	БНТ	БТА	Общини	ДМП	ЕВРОП. СР/ВА
VII. ПОЧИВНО ДЕЛО, КУЛТУРА, РЕЛИГИОЗНИ ДЕЙНОСТИ	693,7	212,8	1,9	43,8	78,5	6,0	326,9	12,3	11,5
A. ПОЧИВНО ДЕЛО	18,4	14,7	0,2	0,1	0,6		2,6		0,1
Текущи нелихвени разходи	17,4	14,1	0,2	0,1	0,6		2,3		0,1
Капиталови разходи	1,0	0,6	0,0	0,0			0,3		0,1
B. ФИЗИЧЕСКА КУЛТУРА И СПОРТ	156,1	59,3					88,7		8,0
Текущи нелихвени разходи	113,1	54,0					58,3		0,8
Капиталови разходи	43,0	5,3					30,5		7,3
B. КУЛТУРА	511,7	131,3	1,6	43,7	77,9	6,0	235,6	12,3	3,3
Текущи нелихвени разходи	430,0	121,3	1,6	39,7	52,5	5,9	205,3	2,6	1,1
Капиталови разходи	81,7	10,0	0,0	4,0	25,4	0,1	30,3	9,7	2,2
Г. РЕЛИГИОЗНО ДЕЛО	7,5	7,5							
Текущи нелихвени разходи	7,5	7,5							
Капиталови разходи	0,0	0,0							

Група А: „Почивно дело”

Основната цел на публичните разходи и през 2016 г. за група „Почивно дело” е подобряване условията за отдых на работещите. Предвидените със ЗДБРБ за 2016 г. разходи по **държавния бюджет** за тази група са в размер на 10,6 млн. лв. По отчет разходите за почивно дело по държавния бюджет са в размер на 14,7 млн. лв., в т.ч. 14,1 млн. лв. текущи разходи. Разходите са за осигуряване на материално техническата база на почивните станции към НС, МС, МФ, МО, МОСВ, МЗХ, МРРБ, БНР, БНТ и БАН и дейността на учебните и почивни бази на Прокуратурата, Върховния административен съд и Върховния касационен съд.

По **общинските бюджети** за дейностите в групата са усвоени 2,6 млн. лв., основно текущи разходи.

Група Б: „Физическа култура и спорт”

Отчетените разходи за група „Физическа култура и спорт” по бюджетите на **министерствата и ведомствата** за 2016 г. са в размер на 59,3 млн. лв. Отчетените разходи са по бюджета на Министерството на младежта и спорта и представляват 101,4 % спрямо закона и 98,8 % от разходите по уточнен план /60,0 млн. лв./. Спрямо 2015 г. разходите са с 10,7 млн. лв. повече или ръст от 22,1%. За периода разходите за дейности по група „Физическа култура и спорт“ по бюджета на ММС са нараснали с 11,3 млн. лв. във връзка с извършени промени по бюджета на министерството по реда на чл. 109, ал. 3, чл. 110, ал. 1 и 3 от ЗПФ. С постановления на МС са одобрени допълнителни разходи в размер на 7,2 млн. лв. (ПМС № 70/2016 г., ПМС № 149/2016 г., ПМС № 165/2016 г., ПМС № 261/2016 г., ПМС № 268/2016 г., ПМС № 280/2016 г., ПМС № 308/2016 г.), увеличение на разходите с 2,0 млн. лв. за сметка на наличности по банковата сметка за чужди средства по чл. 59б от Закона за физическото възпитание и спорта /съгл. § 15 от преходните и заключителните разпоредби на ЗПФ/ и вътрешнокомпенсирани промени – 1,4 млн. лв. В стойностно изражение увеличението на разходите е по-малко, поради предоставени трансфери на община Хасково, община Хитрино и НСА „Васил Левски“ в размер на 0,7 млн. лв. по договори за финансово подпомагане на основни ремонти и доизграждане на спортни обекти.

Средствата са усвоени за постигане на основните цели и приоритети на провежданите политики в областта на физическата култура и спорта:

- ◆ развитие на ученическият спорт и спорта за високи постижения, като средство за повишаване престижа на нацията;
- ◆ създаване на условия и възможности за двигателна активност и практикуването на спорта от всички;
- ◆ реконструкция и модернизация на спортни обекти и съоръжения и привеждането им в съответствие с международните стандарти.

За периода са отчетени текущи разходи в размер на 54,0 млн. лв. /получени след приспадане на възстановени средства по договори от предходни години – 0,9 млн. лв./. От отчетените текущи разходи с най-голям относителен дял са разходите за финансиране на спортни дейности 90,6 % /48,9 млн. лв./ – предоставени субсидии на юридически лица с нестопанска цел за подпомагане реализирането на дейности/проекти на спортни организации във връзка с развитието на физическото възпитание и спорта в страната. Средствата са изразходвани за реализиране на спортни дейности и проекти за:

◆ развитие на спорта за учащи и спорта в свободното време – 5,5 млн. лв., в т.ч.: 0,5 млн. лв. за организиране и провеждане на ученически игри за общообразователни и специални училища; 0,5 млн. лв. за подпомагане реализирането на проекти по програми „Спорт за децата в детските градини“, „Спорт за деца в риск“ и по договори за спортна дейност на многоспортови федерации в областта на спорта за учащи; 1,0 млн. лв. за финансиране на проекти на спортни организации по програма „Спорт за децата в свободното време“; 1,0 млн. лв. по програми „Научи се да плуваш“, „Научи се да караш ски“, „Тенисът спорт за всички“, „Голфът – спорт без граници“, „Децата и бадминтона“ и „Децата и спортния клуб“; 0,3 млн. лв. по програми и проекти на спортни организации за развитието на детския футбол; 1,3 млн. лв. за финансиране на проекти по програмата за развитие на спорта за хора с увреждания и 0,9 млн. лв. за осигуряване на възможности за физическа активност, спортно-състезателна дейност и спортни резултати – финансово подпомагане на дейността на 10 многоспортови федерации;

◆ развитие на спорта за високи постижения – 43,4 млн. лв., в т.ч.: 3,0 млн. лв. за дейности по програма „Олимпийска подготовка, развитие на елитния спорт и олимпийския резерв“; 1,4 млн. лв. за участие на българските делегации на Летните олимпийски и параолимпийски игри в Рио де Жанейро 2016 г.; 0,4 млн. лв. за подпомагане участието на спортисти във Втори зимни младежки олимпийски игри Лилехамер 2016 г. и Младежки олимпийски фестивали по олимпийски спортове и младежки фестивали; 2,0 млн. лв. за други дейности по програма за олимпийска подготовка; 21,1 млн. лв. финансиране на дейности по договори по Програмата за развитие на спорта за високи постижения; 7,8 млн. лв. за подпомагане организирането и провеждането на световни и европейски първенства на територията на Република България, включени в международния спортен календар; 6,8 млн. лв. за финансиране на дейности по програма за развитие на спортните клубове; 0,9 млн. лв. за подпомагане и лечение на спортисти и др. дейности по програма за развитие на спорта за високи постижения.

Разликата до общата сума на текущите разходи – 5,1 млн. лв., е усвоена за: награждаване на спортисти за постигнати призови класирания на олимпийски и параолимпийски игри, световни и европейски първенства, и награди на треньори – 4,9 млн. лв.; разходи за персонал, издръжка и др. текущи разходи – 0,2 млн. лв.

За 2016 г. са отчетени капиталови разходи в размер на 5,3 млн. лв. за придобиване на дълготрайни активи и основен ремонт и капиталови трансфери, както следва:

- 0,4 млн. лв. за основен ремонт на спортни зали;
- 4,3 млн. лв. за изграждане на спортни зали, игрища, реконструкция и модернизация на стадиони – затревяване и осветление на футболни терени, инвеститорски и строителен контрол;
- 0,5 млн. лв. капиталови трансфери – финансиране на проекти на спортни организации по реда на Наредба № 2 от 8.05.2014 г. за финансово подпомагане на строителството и ремонта на спортни обекти и съоръжения.

С реализираните дейности са постигнати основните цели по провежданите от ММС политики в областта на спорта за високи постижения, издигане на спортния престиж на нацията, за развитието на спорта за учащи и спорта в свободното време, и за приважването на спортните обекти и съоръжения във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти.

По бюджетите на общините за група “Физическа култура и спорт” са усвоените средства в размер на 88,7 млн. лв., при планирани 38,5 млн. лв. В групата за *делегираните от държавата дейности* са отчетени текущи разходи в размер на 2,2 млн. лв., които представляват предоставени целеви средства от централния бюджет на общините за подпомагане на физкултурата и спорта в общинските детски градини и училища, в

изпълнение на ПМС № 129/2000 г. за определяне на минимални диференцирани размери на паричните средства за физическо възпитание и спорт. По отчетни данни за 2016 г. общините са дофинансирали държавните дейности със собствени приходи общо в размер на 0,3 млн. лв. В *местните дейности* по групата са отчетени текущи разходи в размер на 55,8 млн. лв. или с 34,6 млн. лв. повече спрямо закона, което се дължи предимно на увеличението на предоставените трансфери от общините на спортни организации. Спрямо отчетените за 2015 г. текущите разходи имат увеличение с 6,9 млн. лв. Тук се включват разходите за детски и специализирани спортни школи, спортни бази за спорт за всички. Отчетените капиталови разходи по групата са в размер на 30,5 млн. лв., които са основно за местни дейности. Съпоставени с отчета за 2015 г., капиталовите разходи са по-малко с 34,0 млн. лева.

Европейски средства – в групата са изразходвани 8,0 млн. лв., като това са основно средства, предоставени от Разплащателната агенция към ДФЗ на общините като бенефициенти по проекти - мерки по Програмата за развитие на селските райони, включващи изграждане на спортни площадки и други спортни съоръжения.

Група В: „Култура”

Разходите за 2016 г. за група „Култура” по КФП са 511,7 млн. лв., отчетени основно по следните бюджетни системи: държавен бюджет, бюджетите на БНТ, БНР, БАН и БТА и бюджетите на общините. Основните цели на публичните разходи в областта на културата са насочени към създаване условия за устойчиво развитие на българската култура и изкуство, опазване на културно-историческото наследство, популяризиране достиженията на българските творци и повишаване конкурентоспособността на културния продукт.

Общо предвидените със ЗДБРБ за 2016 г. разходи за група “Култура” по бюджетите на **министерствата и ведомствата** са в размер на 117,5 млн. лв., в т.ч. капиталови разходи – 4,6 млн. лв. Средствата са предназначени за финансиране на част от дейностите за култура на МК, на Държавна агенция „Архиви” към МС, на МВнР, МО и МОН. Отчетените разходи са 130,5 млн. лв., в т.ч. капиталови разходи – 10,0 млн. лева.

Чрез бюджета на Министерството на културата се финансират основните системи в областта на културата, като отчетените разходи са в размер на 119,2 млн. лв. и включват управление, контрол и регулиране на дейностите по културата, които обхващат дейността на Националния институт за недвижимо културно наследство и Изпълнителна агенция „Национален филмов център”, дейности в областта на развитие на културата - „Национален фонд Култура”, дейности в областта на международно културно сътрудничество, осъществявани от българските културни институти в чужбина, дейности в областта на театрално изкуство, осъществявани от драматичните и куклени театри, дейности в областта на музикалното и танцовото изкуство, осъществявани от оперно-филхармонични дружества, опери и оркестри и ансамбли, дейности в областта на музейното дело, осъществявани от музеи и галерии, дейности в областта на българския книжен сектор, дейности в областта на популяризиране на българската култура и участия в международни фестивали и конкурси.

Отчетените разходи за култура в размер на 6,5 млн. лв. от Държавна агенция „Архиви”, чийто ръководител е второстепенен разпоредител с бюджет към Министерския съвет, са за дейностите по съхраняване и обработка на архивни документи.

За популяризиране на българската култура, осъществявана от културния институт към Министерство на външните работи, са отчетени разходи в размер на 0,3 млн. лева.

За съхраняване историята на образованието по бюджета на Министерство на образованието и науката са направени разходи в размер на 0,1 млн. лева.

Отчетените разходи по група „Култура“ по бюджета на Министерството на отбраната са в размер на 4,4 млн. лв. Средствата са използвани за Националния военно исторически музей, Ансамбъла на българската армия и Военния телевизионен канал.

Разходите по бюджета на **Българската академия на науките** по функция „Култура“ в размер на 1,6 млн. лв. са извършени за Института по експериментална морфология, патология и антропология с Националния природонаучен музей и Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей.

Отчетените разходи на **БНТ** в размер на 77,9 млн. лв. са за подготовка, създаване и разпространение на национални, сателитната и регионални програми.

Отчетените разходи на **БНР** в размер на 43,7 млн. лв. са използвани за подготовка, създаване и разпространение на национални и регионални програми, международна програма „Радио България“ и интернет радио.

Разходите на **Българска телеграфна агенция** в размер на 6,0 млн. лв. са предназначени за финансиране на дейностите, които агенцията осъществява като национален независим информационен институт на Република България.

В група „Култура“ по **бюджетите на общините** са отчетени разходи в размер на 235,6 млн. лв., от които текущи 205,3 млн. лв. и капиталови 30,3 млн. лв. Изпълнението на общо разходите в групата спрямо предвидените разчети към ЗДБРБ за 2016 г. е 123,6 %. Разходите в тази група за общините са с най-голям дял по КФП.

Отчетените текущи разходи за *делегираните от държавата дейности* за годината са в общ размер на 94,4 млн. лв., което е с 6,8 млн. лв. повече от закона. Преизпълнението на разходите се дължи на предоставени допълнителни средства на общините за увеличение на разходите за персонал на заетите в библиотеките, музеите и художествените галерии с регионален характер, както и на целеви средства за културни прояви. В делегираните от държавата дейности се отчитат разходите за персонал и издръжка на библиотеките, музеите и художествените галерии с регионален характер и на читалищата. С най-голям относителен дял са отчетените субсидии за читалищата в размер на 53,0 млн. лв. или 56,1 % от текущите разходи в групата. По отчетни данни за 2016 г. общините са дофинансирали държавните дейности със собствени приходи общо в размер на 15,8 млн. лева.

В *местните дейности* по група „Култура“ са отчетени текущи разходи в размер на 98,7 млн. лв., което е 120,0 % спрямо разчетените по закон и 102,4 % спрямо отчетените за 2015 г. Тук се включват разходите за общински театри, филхармонии, оркестри и ансамбли, музеи, художествени галерии с местен характер, градски библиотеки, обредни домове и зали, зоопаркове и други дейности по културата.

Изразходваните средства за група „Култура“ по **Други международни програми** са в размер на 12,3 млн. лв. (от които 9,7 млн. лв. капиталови разходи).

Европейски средства - изразходваните средства в група „Култура“ са 3,3 млн. лв.

Група Г: „Религиозно дело“

Съгласно чл. 28 от Закона за вероизповеданията разпределението на държавната субсидия за регистрираните вероизповедания се извършва с годишния закон за държавния бюджет. Със ЗДБРБ за 2016 г. за група „Религиозно дело“ по държавния бюджет са предвидени 10,3 млн. лв., от които са усвоени 7,5 млн. лв., изразходвани основно за текущи разходи.

2.4.8 Икономически дейности и услуги

Тази функция отразява ангажименти по извършване на структурните реформи и взаимоотношенията на бюджета с реалния сектор. Основен механизъм на тези

взаимоотношения са програмите по финансиране и субсидиране на отделните подотрасли, както и издръжката на администрациите, ангажирани в този процес.

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2016 г.	КФП	ДБ	БАН	Общини	ДМП	ЕВРОП. СР/ВА	НКСИП	ФСЕС
VIII. ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ	3 381,9	1 755,5	0,9	365,7	4,3	964,1	0,6	290,8
A. МИННО ДЕЛО, ГОРИВА И ЕНЕРГИЯ	396,1	103,3			2,0	0,0		290,8
Текущи нелихвени разходи	327,2	34,3			2,0	0,0		290,8
Капиталови разходи	68,9	68,9						
Б. СЕЛСКО СТОПАНСТВО, ГОРСКО СТОПАНСТВО, ЛОВ И РИБОЛОВ	782,1	490,3		18,5	1,4	272,0		
Текущи нелихвени разходи	665,5	478,8		17,8	0,8	168,2		
Капиталови разходи	116,6	11,5		0,8		103,8		
В. ТРАНСПОРТ И СЪОБЩЕНИЯ	1 821,1	1 099,2		237,7		483,7	0,6	
Текущи нелихвени разходи	864,3	756,0		101,8		6,0	0,6	
Капиталови разходи	956,8	343,3		135,8		477,7		
Г. ПРОМИШЛЕНОСТ И СТРОИТЕЛСТВО	7,2	6,6				0,7		
Текущи нелихвени разходи	6,5	5,8				0,7		
Капиталови разходи	0,8	0,8						
Д. ТУРИЗЪМ	17,5	8,4		6,9		2,2		
Текущи нелихвени разходи	14,9	8,2		6,3		0,4		
Капиталови разходи	2,6	0,2		0,6		1,8		
Е. ДРУГИ ДЕЙНОСТИ ПО ИКОНОМИКАТА	357,7	47,7	0,9	102,7	0,9	205,5		
Текущи нелихвени разходи	182,0	45,2	0,9	92,7	0,2	43,0		
Капиталови разходи	175,8	2,5		10,0	0,8	162,5		

Група А: „Минно дело, горива и енергия”

Със ЗДБРБ за 2016 г. в група „Минно дело, горива и енергия” по **държавния бюджет** са предвидени 158,4 млн. лв. (от които 50,0 млн. лв. за централен бюджет и 108,4 млн. лв. по бюджета на Министерството на енергетиката. Одобрените средства са за реализиране на една от политиките на правителството, която е постигане на устойчиво и конкурентоспособно енергийно развитие.

За 2016 г. отчетените разходи по държавния бюджет в групата са в размер на 103,3 млн. лв., изразходени по бюджета на Министерството на енергетиката. Усвоените през годината средства са за реализиране на политиката в областта на енергетиката и са насочени към постигане на следните резултати:

- насърчаване въвеждането на енергоефективни и екологосъобразни технологии в промишления и енергийния сектор;

- подобряване на енергийния и екологичен мениджмънт, и производството и потреблението на възобновяема енергия и биогорива;

- насърчаване на местното устойчиво развитие чрез подкрепа на енергоспестяването;

➤ качествено и сигурно задоволяване потребностите на обществото от енергия и енергийни ресурси, съобразено с изискванията за надеждност, безопасност и опазване на околната среда;

➤ дългосрочна енергийна сигурност на страната при ефективно използване на енергията и енергийните ресурси и устойчивост на енергийния сектор;

➤ осигуряване на непрекъснат процес на снабдяването на стопанския сектор и населението с електрическа, топлинна енергия и природен газ;

➤ управление и осигуряване на надеждно и безопасно електропроизводство на АЕЦ „Козлодуй“;

➤ изпълнение на мерките и дейностите включени в Стратегията за управление на отработено ядрено гориво и радиоактивните отпадъци и други.

Отчетените разходи на **Фонд „Сигурност на електроенергийната система“** са в размер на 290,8 млн. лв. С основната част от тях (290,7 млн. лв.) са платени средства за покриване на разходите, извършени от обществения доставчик (на ел. енергия), произтичащи от задълженията му по чл. 93а от Закона за енергетиката, определени с решение на Комисията за енергийно и водно регулиране, включително за минали регулаторни периоди.

Група Б: „Селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов“

Със ЗДБРБ за 2016 г. за група „Селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов“ по **държавния бюджет** са предвидени средства в размер на 572,4 млн. лв., от които 511,4 млн. лв. са утвърдени по бюджетите на министерствата и ведомствата, като през годината са усвоени 490,3 млн. лв. Одобрените средства са изразходвани чрез бюджетите на МЗХ и ДФ „Земеделие“. През 2016 г. по бюджета на МЗХ за тази група са отчетени общо 136,1 млн. лв. за изпълнение на следните приоритетни политики:

- ◆ борбата със заразни и паразитни болести;
- ◆ събиране и унищожаване на високо рискови отпадъци; закупуване на ваксини и диагностикуми; покупка на противогорадови ракети за борба с градушките;
- ◆ охрана и възпроизводство на горите;
- ◆ издръжка на горската и ловна стража с оглед опазване на горите и дивеча;
- ◆ опазване, възстановяване и подобряване на почвеното плодородие и екологичните функции на почвената покривка;
- ◆ развитието на лозаровинарския сектор в страната, съгласно изискванията на ЕС; опазване селекцията в животновъдството с оглед подобряване породата им; контрол на зърното и фуража;
- ◆ опазване и възпроизводство на рибата и аквакултурите, опазване и обогатяване на рибните ресурси в страната;
- ◆ изпитване, изследване и сертифициране на земеделската и горска техника;
- ◆ сортоизпитване, сертифициране и контрол на посевния и посадъчен материал;
- ◆ опазване на страната от проникването и разпространяването на вредители по растенията и растителните продукти;
- ◆ за субсидиране цената на водата за поливни нужди.

Средствата изразходвани през 2016 г. за реализиране на **национални политики в сектора чрез бюджета на Държавен фонд „Земеделие“**, са в размер на 354,2 млн. лв., в т.ч. за развитие на селските райони – 12,9 млн. лв., за селскостопански пазарни механизми – 21,8 млн. лв., за директни плащания и мерки за специфично подпомагане – 5,1 млн. лв.,

за държавни помощи, национални доплащания – 289,4 млн. лв., за рибарство и аквакултури – 0,8 млн. лв. Най – голяма част от средствата – 101,8 млн. лв. са изразходени за осъществяване на държавно подпомагане под формата на държавни помощи, следвани от преходна национална помощ за тютюн – 93,6 млн. лв. и преходна национална помощ за животни – 88,4 млн. лв. Подпомагането по схемите за преходна национална помощ се извършва според разпоредбите на Наредба 3 за условията и реда за прилагане на схемите за директни плащания, като право на подпомагане по схемата за тютюн имат земеделски стопани, които са отглеждали тютюн през която и да е година от референтния период 2007 - 2009 г., изкупен и премиран по реда Закона за тютюна и тютюневите изделия.

Европейски средства - изразходваните средства в група „Селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов” са 272,0 млн. лв., включително разходите за национално съфинансиране. Основната част от тези разходи са извършени чрез *Разплащателната агенция към Държавен фонд „Земеделие”* за финансиране на мерки и програми, финансирани чрез Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за рибарство и Европейския фонд за гарантиране на земеделието.

По **общинските бюджети** в групата са изразходвани 18,5 млн. лв. Тези разходи са основно текущи и са за *местни дейности*, като с най-голям относителен дял са разходите за издръжка (9,8 млн. лв.). Отчетените капиталови разходи в групата са в размер на 0,8 млн. лв. Тук се отчитат разходите, определени по решение на общинския съвет, свързани с охрана на земеделски имоти, горски площи и други дейности по селско и горско стопанство.

Група В: „Транспорт и съобщения”

Със ЗДБРБ за 2016 г. по група „Транспорт и съобщения” за **държавния бюджет** са предвидени 2 146,8 млн. лв., от които за министерства и ведомства са утвърдени средства в размер на 498,9 млн. лв. Одобрените средства са за реализиране на следните приоритетни политики:

- ◆ Развитие, поддържане, модернизация и изграждане на пътната и железопътната инфраструктура, свързана с подобряване на транспортната достъпност;
- ◆ Организация и управление на транспорта, осигуряване на безопасност, сигурност и екологосъобразност;
- ◆ Развитие и поддържане на електронна и съобщителна инфраструктура за държавното управление;
- ◆ Развитие на съобщенията, електронното управление и информационните технологии.

В хода на изпълнението на държавния бюджет, на основание чл. 109, чл. 110 и чл. 112 от ЗПФ, на бюджетните организации по група „Транспорт и съобщения” са осигурени допълнителни средства в размер на 339,0 млн. лв., в т.ч. за разходи по държавни инвестиционни заеми 123,4 млн. лева.

Към 31.12.2016 г. отчетените разходи по държавния бюджет в група „Транспорт и съобщения” са в размер на 1 099,2 млн. лв., от които по бюджетите на министерства и ведомства 818,3 млн. лв.

През 2016 г. по бюджета на **МТИТС** в групата са усвоени средства в размер на 238,8 млн. лв. Стратегическите цели на транспортната политика през 2016 г. са развитие на устойчив транспортен сектор, постигане на икономическа ефективност и подобряване на регионалното и социалното развитие и обвързаност. Усилията на МТИТС бяха насочени към постигането на следните приоритети:

- ◆ Ефективно поддържане, модернизация и развитие на транспортната инфраструктура;
- ◆ Интегриране на българската транспортна система в европейската;
- ◆ Прозрачни и хармонизирани условия за конкуренция на транспортния пазар, осигуряване на добра бизнес среда;
- ◆ Осигуряване на адекватно финансиране за функциониране и развитие на транспортния сектор. Ефективно усвояване на средствата от европейските фондове;
- ◆ Ограничаване на негативното влияние на транспортната дейност върху околната среда и здравето на хората;
- ◆ Постигане на висока степен на безопасност и сигурност на транспорта;
- ◆ Осигуряване на качествен и лесно достъпен транспорт във всички райони на страната;
- ◆ Осигуряване на достъп на населението и бизнеса до съвременни, ефективни, качествени и сигурни електронни съобщителни услуги, чрез създаване на условия за развитие на сектора, насърчаване на инвестиционната политика и внедряване на технологични нововъведения;
- ◆ Устойчиво развитие на пощенския сектор чрез създаване на условия за функциониране на икономически стабилен пазар на пощенските услуги и предоставяне на съвременни, ефективни и качествени пощенски услуги за обществото в съответствие с европейските и световните изисквания;
- ◆ Осигуряване на равнопоставен и широк достъп до ефективни, качествени и сигурни услуги на информационното общество, както и равни възможности за придобиване на умения за използването им;
- ◆ Предоставяне на качествени, ефективни и леснодостъпни електронни услуги за гражданите и бизнеса.

През 2016 г. чрез бюджета на МТИТС са предоставени субсидии за „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД за изпълнението на обществена превозна услуга – превоз на пътници на територията на Република България с железопътен транспорт в размер на 174,6 млн. лв. и субсидии за „Български пощи“ ЕАД за компенсиране на несправедливата финансова тежест от извършване на универсалната пощенска услуга, на основание чл. 29 от Закона за пощенските услуги в размер на 12,5 млн. лева.

През 2016 г. по бюджета на **Агенция „Пътна инфраструктура” (АПИ)**, чийто ръководител е второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на регионалното развитие и благоустройството, по група „Транспорт и съобщения” са усвоени средства в размер на 566,5 млн. лв., в т.ч. 122,5 млн. лв. разходи по държавни инвестиционни заеми, изпълнявани от агенцията. Изпълняваните дейности от АПИ бяха насочени към постигането на следните цели:

- ◆ осигуряване на съпоставимо с европейската практика високо ниво на автотранспортна достъпност и мобилност за територията на Република България;
- ◆ поддържане и развитие на републиканската пътна инфраструктура в съответствие със съвременните изисквания на автомобилния транспорт;
- ◆ модернизация и обновяване на републиканската пътна мрежа.

По-високият размер на разходите спрямо първоначално утвърдените разходи със ЗДБРБ за 2016 г. се дължи главно на предоставените допълнителни средства по бюджета на МРРБ в изпълнение на:

- ПМС № 40/2016 г. – за реализиране на Етап I от обект „Основен ремонт и реконструкция на Аспарухов мост, гр. Варна – в размер на 5,0 млн. лв.;

- ПМС № 85/2016 г. – за извършване на превантивно поддържане на републиканската пътна мрежа в Северна България и за ремонтно-възстановителни дейности и доизграждане на пътни инфраструктурни проекти – в размер на 117,5 млн. лв.;

- ПМС № 113/2016 г. – за финансиране на приоритетни пътни инфраструктурни проекти – в размер на 30,2 млн. лв.;

- ПМС № 261/2016 г. – за финансиране на мерки за подобряване на пътната безопасност по АМ „Хемус“ и АМ „Тракия“ в размер на 6,3 млн. лв.;

- ПМС № 280/2016 г. – за финансиране окончателното завършване на обект „Инженеринг – проектиране и строителство на път III-593 „Долно Черковище-Голям извор“, участък от км. 18+000 до км. 38+050 в размер на 11,8 млн. лв.;

- ПМС № 296/2016 г. – за финансиране изграждането на обход на гр. Габрово – фаза I – в размер на 12,0 млн. лв.;

- ПМС № 308/2016 г. – за финансиране на път I-1 в чертите на гр. Враца, от км. 143+164 до км. 151+010 – четирилентова главна пътна артерия на гр. Враца в размер на 8,0 млн. лв.

С изразходваните средства чрез бюджета на АПИ през 2016 г. е извършено ефективно и качествено зимно поддържане, основен ремонт, рехабилитация и модернизация на пътищата от републиканската пътна мрежа.

Преобладаващата част от разходите за основен ремонт са за проект, финансиран с държавен инвестиционен заем – 122,5 млн. лв. за проект „Транзитни пътища V”.

Усвоените средствата за придобиване на ДМА, чрез бюджета на АПИ, са разходвани основно за ново строителство на републиканска пътна инфраструктура и разходи за придобиване на земя.

Чрез бюджета на **Комисията за регулиране на съобщенията** през 2016 г. са усвоени средства в размер на 7,8 млн. лв. за изпълнение на секторната политика в областта на далекосъобщенията чрез финансиране на дейности, свързани с регулирането и контролирането на далекосъобщителния, радиочестотния спектър и услуги на информационното общество.

През 2016 г. чрез бюджета на **Министерството на вътрешните работи** в това функционално направление за финансово обезпечаване дейността на Специалната куриерска служба са изразходвани средства в размер на 3,6 млн. лв.

С измененията и допълненията на Закона за електронното управление на базата на дирекция „Електронно управление“ на МТИТС и на ИА „Електронни съобщителни мрежи и информационни системи“ се създаде Държавна агенция „Електронно управление“. В правомощията на председателя на държавната агенция е провеждането на държавната политика в областта на: електронното управление; електронните удостоверителни услуги; електронната идентификация; мрежовата и информационната сигурност; инфраструктурата за пространствена информация; информацията от обществен сектор в машинночитаем отворен формат. Министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията изпълнява функциите и дейностите по електронното управление до влизането в сила на Правилника за дейността, структурата и организацията на държавната агенция (01.12.2016 г.). Чрез бюджета на **Държавна агенция „Електронно управление“** през 2016 г. са усвоени средства в размер на 1,7 млн. лв. за финансово обезпечаване на дейностите в областта на електронното управление, както и за поддържане на информационните системи и центрове.

През 2016 г. **Национална компания „Стратегически инфраструктурни проекти“** е усвоила средства в размер на 0,6 млн. лв. (предоставени като трансфер чрез бюджета на МРРБ) за финансиране дейността на компанията, във връзка с функциите ѝ по

проектиране, изграждане, поддържане и ремонт на автомагистрала "Струма", автомагистрала "Хемус" и автомагистрала "Черно море".

Отчетените разходи по **общинските бюджети** за група „Транспорт и съобщения” са в размер на 237,7 млн. лв., от които 101,8 млн. лв. текущи и 135,8 млн. лв. капиталови разходи. Отчетените текущи разходи за *делегираните от държавата дейности* са в размер на 24,1 млн. лв., от които 1,6 млн. лв. за издръжка на фериботен комплекс – Белослав и 22,5 млн. лв. предоставени субсидии от централния бюджет на общините за вътрешноградски и междуселищни превози. В *местните дейности* за група „Транспорт и съобщения” са отчетени текущи разходи в размер на 77,8 млн. лв., което е с 21,0 млн. лв. повече от разчетените по закон (19,5 млн. лв. са ръст от субсидиите, отчитани в тази група, които се предоставят по решение на общинския съвет на фирми, извършващи междуселищни и вътрешноградски автобусни превози). Съпоставени с отчета за 2015 г. текущите разходи при местните дейности са с 11,6 млн. лв. повече, като най-значителен е ръстът на отчетените разходи за издръжка (увеличение със 7,9 млн. лв.). В структурата на разходите за издръжка с най-голям относителен дял са разходите за външни услуги – 35,1 млн. лв. или 73,7%, свързани с разплащането на предоставени външни услуги по сключени договори за поддържане и ремонт на общинската пътна мрежа, следвани от разходите за текущ ремонт – 6,9 млн. лв. или 14,5 %. Отчетените капиталови разходи са в размер на 135,8 млн. лв. В сравнение с планираните по закон те са с 23,8 млн.лв. по-малко, а спрямо отчета за 2015 г. бележат ръст от 19,8 млн. лв. В структурата на капиталовите разходи по отчет за 2016 г. следва да се отбележи наличието на разходи за капиталови трансфери в размер на 50,1 млн. лв., представляващи трансфер от заем на Столична община към дружествата - "Столичен автотранспорт" ЕАД и "Столичен електротранспорт" ЕАД за обновяване на съответните транспортни средства. В капиталовите разходи на тази група основно се отчитат разходите за поддържане на четвъртокласната пътна мрежа на общините и прилежащата към нея инфраструктура.

Европейски средства – в група „Транспорт и съобщения” изразходваните средства са в размер на 483,7 млн. лв. (в т.ч. капиталови разходи 477,7 млн. лв.), основно по следните оперативни програми:

- **за програмен период 2007 – 2013 г.**

Оперативна програма „Транспорт” (139,1 млн. лв.) - програмата финансира мащабни инфраструктурни проекти. Основна цел на програмата е постигане на балансирано и устойчиво развитие на националната транспортна система чрез развитието и модернизацията на основните транспортни инфраструктурни връзки от европейско, национално и трансгранично значение. Други важни цели на програмата са развитието на европейските транспортни коридори на територията на страната и баланс между отделните видове транспорт. Постигането на тези цели е необходимо условие за устойчивия и балансиран дългосрочен икономически растеж. Бенефициенти на тази програма са: Национална компания „Железопътна инфраструктура”, Агенция „Пътна инфраструктура”, Изпълнителна агенция за проучване и поддържане на р. Дунав; Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура”, „Метрополитен” ЕАД и общини.

Оперативна програма „Регионално развитие” (2,7 млн. лв.) – програмата финансира инфраструктурни проекти за интегрирано развитие на градовете, регионалната и местна инфраструктура, устойчиво развитие на туризма, регионални и местни мрежи за сътрудничество. Основна цел на програмата е подобряване на качеството на живот и работната среда, с по-добър достъп до основните услуги и нови възможности за повишена регионална конкурентоспособност и устойчиво развитие. Други важни цели на програмата в това функционално направление са: изграждане на устойчиви и динамични градски центрове, свързани с техните по-слабо урбанизирани периферни територии; осигуряване

на по-добър достъп до пътни, информационни, комуникационни и енергийни мрежи за изостаналите райони; възстановяване на баланса между различните видове транспорт; развитие на интермодален транспорт; системи за регулиране на автомобилния поток; мерки за безопасност и качество на услугите; подобряване на връзките между града и селото и др. Бенефициенти на програмата са общини, общински фирми, сдружения на общини, неправителствени организации с местно представителство.

- за програмен период 2014 – 2020 г.

Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура” (313,4 млн. лв.) - програмата финансира мащабни инфраструктурни проекти. Инвестициите в това функционално направление са концентрирани основно върху завършване на приоритетните железопътни и пътни направления и насърчаване на мултимодалния транспорт – изграждане на интермодални терминали и подобряване на връзките на пристанищата и летищата с пътната и железопътната мрежа. С постепенното завършване на модернизацията на направленията на Транс-европейската транспортна мрежа ще се постигне по-добра интеграция на националната мрежа в тази на ЕС, както и подобряване на връзките със съседните страни. Основните инвестиции са насочени по направления с напреднала степен на изпълнение, в основни линии финансирани по оперативна програма „Транспорт“ (2007-2013), целящи в максимална степен приключване на модернизацията им или тяхното доизграждане. В рамките на оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура” 2014-2020 продължава финансирането на инвестиции във внедряване на интелигентни системи за управление на трафика, подобряване на безопасността и сигурността на транспорта. Продължава и изпълнението на проекти за развитие на транспортната система, които допринасят за ефективната свързаност на транспортната мрежа и премахването на участъци с недостатъчен капацитет в нея, намаляване на задръстванията, на нивата на шум и замърсяване, подобряване на безопасността и насърчаване употребата на екологосъобразни видове транспорт. През програмния период 2014 – 2020 г. по ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” 2014-2020 ще бъдат реализирани няколко големи инфраструктурни проекта, като по-значимите от тях са следните: „Автомогистрала „Струма“ - Лот 3.1, Лот 3.3 и тунел Железница“ – обща стойност на проекта 739 млн. лева, „Изграждане на АМ „Калотина-София”, лот 1 „Западна дъга на Софийски околоръстен път /СОП/”, фаза 2“ – обща стойност на проекта 115,7 млн. лева, „Проект за разширение на метрото в София: Линия 3, Етап 1 - участък бул. „Владимир Вазов ЦГЧ – ул. Житница“ – обща стойност на проекта 935,5 млн. лева и „Проект за разширение на метрото в гр. София, Линия 3, Етап II - участък „ул. Житница– жк Овча купел – Околоръстен път” – обща стойност на проекта 242,2 млн. лева.

Оперативна програма „Региони в растеж” (13,4 млн. лв.) - Един от основните приоритети на тази оперативна програма е свързан с регионалната пътна инфраструктура. Дейностите са свързани с инвестиции в мрежата от първокласни, второкласни и третокласни пътища за да се подобри свързаността и достъпността на второстепенните и третостепенните възли в трансевропейските мрежи за товари и пътници. Инвестициите ще допринесат за изпълнението на Стратегията за развитие на пътната инфраструктура в Република България 2014-2020 г. Едни от основните цели за развитие на пътната инфраструктура са: свързаност (принципът на свързаността означава най-вече приоритетен подход към рехабилитацията и подобряването на пътищата); достъпност (отнася се до ролята на пътищата за подобряване на достъпа до крайградските и периферните райони). Друг основен приоритет на програмата в това функционално направление е свързан с ограничаване на отрицателното въздействие на транспорта върху околната среда и човешкото здраве. Важна цел на оперативна програма „Региони в

растеж”, за развитие на транспортната система на Република България до 2020 г., е постигането на високо равнище на безопасност и сигурност на транспорта. Този приоритет е в съответствие с насоките на транспортната политика на ЕС за осигуряване на безопасността на видовете транспорт и опазването на живота и здравето на ползвателите на транспорта.

Група Г: „Промисленост и строителство”

Със ЗДБРБ за 2016 г. по група „Промисленост и строителство” са утвърдени средства в размер на 8,3 млн. лв. Одобрените средства са за реализиране на политиката на правителството, насочена към постигане на устойчиво икономическо развитие и конкурентоспособност на българската икономика.

По бюджетите на **министерствата и ведомствата** в групата са отчетени разходи в размер на 6,6 млн. лв., значителна част от които (3,6 млн. лв.) са изразходвани за субсидии за нефинансови предприятия за насърчаване на иновациите чрез Националния иновационен фонд.

Изразходените през 2016 г. средства в група „Промисленост и строителство“ са насочени към насърчаване на малкия и средния бизнес.

Ангажираните с изпълнението на държавната политика в областта на промишлеността и строителството през 2016 г. и отговорни за постигнатите резултати са Министерството на икономиката и Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия, чийто ръководител е определен като второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на икономиката.

Група Д: „Туризм”

По група „Туризм” със ЗДБРБ за 2016 г. на консолидирано ниво са предвидени 18,5 млн. лв. Тези средства са за реализиране на част от политиката на Правителството, насочена към постигане на устойчивост в развитието на туризма и ефективност на външноикономическото сътрудничество.

Със ЗДБРБ за 2016 г. по група „Туризм” за **министерствата и ведомствата** са утвърдени средства в размер на 10,9 млн. лв. В хода на изпълнението на държавния бюджет, на основание чл. 109, чл. 110 и чл. 112 от ЗПФ са предоставени допълнителни средства в размер на 0,5 млн. лева.

Извършените през 2016 г. разходи по тази група за **министерствата и ведомствата** са в размер на 8,4 млн. лв. и са насочени към постигане на следните резултати:

- финансиране изпълнението на маркетинговата стратегия за реклама на българския туризъм на международния туристически пазар;
- популяризирането и въвеждането на нови туристически продукти;
- организиране на международни туристически борси, панаири и изложения;
- подготовката и разпространението на рекламни материали и мултимедийни продукти и PR мероприятия;
- реклама в чуждестранни медии, в т.ч. чрез организиране на журналистически турове в страната и в българските медии, и др.;
- концесионна дейност - отдаване на морските плажове на концесия и под наем и последващ контрол по изпълнението по договорите.

Основната цел на публичните разходи и през 2016 г. за група „Туризм” е повишаване на конкурентоспособността на българския туризъм и в резултат на това нарастване на приходите от международен туризъм в България.

Отговорното министерство, което е ангажирано с изпълнението на държавната политика в областта на туризма през 2016 г. е Министерството на туризма.

За група „Туризмъ” по **общинските бюджети** са отчетени разходи в размер на 6,9 млн. лв., представляващи основно текущи разходи. Изпълнението спрямо разчета е 90,4 %, а спрямо отчетените разходи за 2015 г. е 109,6 %. Ръстът на текущите разходи спрямо предходната година е в размер на 0,5 млн. лв., като увеличението при разходите за персонал е с 0,4 млн. лв., а при издръжката – с 0,1 млн. лв., което показва устойчива тенденция на развитие на туристическата дейност в общините. В тази група се отчитат разходите за издръжка на туристическите бази, специализирани спортно-туристически школи, за развитието и популяризирането на туризма, изграждане на инфраструктура към туристически обекти и др.

Европейски средства – в група „Туризмъ” изразходваните средства са в размер на 2,2 млн. лв., и са основно средства, предоставени от Разплащателната агенция към ДФЗ на общините като бенефициенти по Програмата за развитие на селските райони. По **оперативна програма „Региони в растеж”** - предстои обявяването на процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по приоритетна ос 6 „Регионален туризмъ”, по която ще бъдат сключени договори на обща стойност 99 млн. лв. По същата процедура е планирано да бъде осигурен допълнителен ресурс от 99 млн. лв. чрез финансови инструменти.

Група Е: „Други дейности по икономиката”

Целта на публичните разходи в областта на другите дейности по икономиката е финансовото осигуряване на извършваната от министерствата и ведомствата издателска дейност, издръжката на обекти, предназначени за представителни и социални нужди - почивни бази, оздравителни комплекси и др., осъществяването на дейностите в областта на метрологията и техническия надзор, на приватизацията и следприватизационния надзор, на патентната дейност, на дейностите по акредитиране на лаборатории и органи, на дейности, свързани с политиката в областта на обществените поръчки и др.

Разчетените със ЗДБРБ за 2016 г. разходи в група „Други дейности по икономиката” за **държавния бюджет** са в размер на 63,9 млн. лв., от които за министерства и ведомства са утвърдени 24,0 млн. лв. Тези средства са за реализиране на една от политиките на правителството, свързана с устойчивото развитие и конкурентоспособност на българската икономика. В хода на изпълнението на държавния бюджет, на основание чл. 109, чл. 110 и чл. 112 от ЗПФ, на министерствата и ведомствата по група „Други дейности по икономиката” са осигурени допълнителни средства в размер на 9,4 млн. лева.

За отчетния период разходите за групата по държавния бюджет са в размер на 47,7 млн. лв., от които по централния бюджет 15,0 млн. лв. и по бюджетите на министерствата – 32,7 млн. лева.

През 2016 г. с изразходваните средства по бюджетите на министерства и ведомства в групата са финансирани следните дейности:

- ◆ издръжка на обекти, предназначени за представителни и социални нужди - почивни бази, оздравителни комплекси и др.;
- ◆ издръжка на списание „Бюджет” и други дейности (в т.ч. отпечатване на ценни книжа) към МФ, на вестник „Българска армия” към МО и др.;
- ◆ издръжка на редакция „Педагогически издания” към МОН;
- ◆ подобряване на бизнес климата чрез ефективен контрол на регулативните режими (осъществяване на дейности в областта на метрологията и техническия надзор, в

областта на акредитирането на лаборатории и органи, в областта на обществените поръчки и др.);

- ◆ осигуряване закрила на индустриалната собственост;
- ◆ организиране и осъществяване процеса на приватизация в случаите, предвидени в Закона за приватизация и следприватизационен контрол, и на следприватизационния контрол по договорите за приватизация и др.

Отговорните институции (в т.ч. министерства и ведомства), които са ангажирани с изпълнението на държавната политика в областта на другите дейности по икономиката през 2016 г. са Народно събрание, МС, МФ, МО, МОН, МИ, БАН, бюджетни организации, чиито ръководители са второстепенни разпоредители с бюджет към министъра на икономиката (Държавна агенция за метрологичен и технически надзор, Български институт по метрология, Агенция за приватизация и следприватизационен контрол, Патентно ведомство, Изпълнителна агенция „Българска служба за акредитация“), Агенция по обществени поръчки (чиито ръководител е второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на финансите) и други.

Разходите за група „Други дейности по икономиката“, отчетени **по общинските бюджети**, са в размер на 102,7 млн. лв. (основно в местните дейности). Отчетените разходи са 114,9 % спрямо закона за 2016 г. и 144,5 % спрямо отчетените за 2015 г. В делегираните от държавата дейности в тази група в текущи разходи са отчетени средствата, предоставени на общините по реда на ПМС № 175 от 2016 г. за одобряване на допълнителни трансфери за 2016 г. по бюджетите на общини за покриване на част от транспортните разходи за доставка на хляб и основни хранителни продукти. Текущите разходи по отчет за *местните дейности* са в размер на 92,7 млн. лв., което е със 7,8 млн. лв. повече от разчетените със закона, а спрямо отчета за 2015 г. увеличението е с 33,2 млн. лв. и се дължи предимно на намалението на сумата на отчетените с отрицателен знак разходи за платени данъци, такси и административни санкции, представляващи възстановен данъчен кредит на ДДС по европейски проекти, в резултат на което посоченият параграф е с ръст спрямо отчета за 2015 г. от 28,0 млн. лв.

Размерът на отчетените капиталови разходи е 10,0 млн. лв. и е с 5,5 млн. лв. повече от планираните по закон и с 1,6 млн. лв. по-малко спрямо отчетените през 2015 г.

В тази група се отчитат разходите за поддържането на общинските пазари и тържища, помощни стопанства, приюти за безстопанствени животни и други разходи по решение на общинския съвет.

Европейски средства – изразходваните средства в групата са в размер на 205,5 млн. лв., основно по **Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“** (програмен период 2014-2020 г.) - 132,6 млн. лв. и **Оперативна програма „Конкурентоспособност“** (програмен период 2007-2013 г.) - 55,8 млн. лв. Главна цел на тези програми е развитие на динамична икономика, конкурентоспособна на европейския и световен пазар. За реализирането на основната цел, програмите финансират дейности, свързани с насърчаване на иновациите и повишаване на ефективността на предприятията, подобряване на бизнес средата и др.

Чрез възможностите, които предоставя оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г. за финансиране с финансови инструменти в областта на предприемачеството, се стимулира създаването на нови предприятия, успешното реализиране на нови бизнес идеи, успешното и ускоряващо развитие на съществуващи предприемачески фирми, водещи до икономическа стабилизация и растеж, респективно до създаването на нови работни места, като се компенсират частично идентифицираният в предварителната оценка на прилагането на финансовите инструменти недостиг от финансиране за малки и средни предприятия. Оперативната програма концентрира

ресурси за подкрепа за намаляване на енергийната интензивност на предприятията (извън търговия и услуги) - повишаване на енергийната ефективност, както в производството, така и в сградния фонд, като специално внимание е насочено към преработващата промишленост, където ефектът от инвестициите се очаква да бъде най-осезаем. Очакваният принос на тези подкрепени действия се изразява в повишаването на иновационната дейност на предприятията вследствие на създадените възможности за взаимосътрудничество, обмен и споделяне на идеи и ресурси. Целева група са български предприятия в сътрудничество с други български или европейски предприятия, висши училища и/или изследователски организации, български новосъздадени предприятия на базата на интелектуална собственост, трансферирана от български или европейски висши училища/изследователски организации, обединения от предприятия, създадени с цел създаване на нови продукти и услуги. Подкрепа за иновации в предприятията, вкл. разработване и внедряване на нови продукти, процеси и бизнес модели, е свързана с инвестиционна подкрепа, консултантски и помощни услуги за разработване и внедряване на иновации в предприятията. Очакваният принос на тези подкрепени дейности се изразява основно в нарастване на дела на предприятията, които самостоятелно разработват, внедряват и разпространяват иновации, в резултат на което ще се повиши иновационният им капацитет и конкурентоспособност. Като пример в тази насока е *Фаза 2 на „Създаване на научно-технологичен парк“* с бенефициент „София Тех Парк АД“ и бюджет на проекта 12,3 млн. лева и предстои през септември 2017 г. да бъде обявена процедура за *„Надграждане и развитие на научно-технологичен парк „София Тех Парк“* с общ бюджет от 39,6 млн. лв., като бенефициент отново е „София Тех Парк АД“. Също така предстои да бъде обявена процедура с наименование *Фаза 2 на проект „Изграждане на междусистемна газова връзка България-Сърбия“* с общ бюджет от 88 млн. лева.

2.4.9 Разходи неklasифицирани в другите функции

(млн. лв.)

ОТЧЕТ 2016 г.	КФП	ДБ	Соц. осигуряване	ДВУ	БАН	БНТ	Общини
IX. РАЗХОДИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ В ДРУГИТЕ ФУНКЦИИ	734,7	692,7	0,2	0,6	0,1	0,2	40,9
Лихвени разходи	734,3	692,7	0,2	0,6	0,1	0,2	40,5
Платени данъци, такси и административни санкции	0,4						0,4

В тази функция се отчитат лихвените плащания по вътрешния и външния дълг. Предвидените разходи за лихви през 2016 г. на консолидирано ниво са в размер на 802,3 млн. лв. Отчетените лихвени плащания за годината са в размер на 734,3 млн. лв. или 91,5 % от предвидените в разчетите към ЗДБРБ за 2016 г.

2.5 Изпълнение на показателите в частта на финансирането по консолидираната фискална програма за 2016 г.

2.5.1 Външно финансиране

Нетният размер на външното финансиране по КФП за 2016 г. е положителен и възлиза на 3 588,4 млн. лв. при предвидено в разчета по ЗДБРБ за 2016 г. положително нетно външно финансиране в размер на 3 763,6 млн. лева.

Операции с ДЦК, емитирани на международните капиталови пазари

Към края на отчетния период по показателя *операции с ДЦК, емитирани на МКП* са отчетени постъпления по централен бюджет в общ размер на 3 830,2 млн.лв. В номинална стойност емитираните на МКП облигации възлизат на 3 899,9 млн.лв. (1 994,0 млн.евро) в т.ч. 7-годишни в обем 2 237,5 млн.лв. (1 144,0 млн. евро) номинална стойност и 12-годишни – 1 662,5 млн.лв. (850 млн. евро).

Усвоявания по външни заеми и държавни инвестиционни заеми (ДИЗ)

Размерът на усвояванията по външни заеми и ДИЗ по КФП за 2016 г. е 136,1 млн. лв.

Размерът на реално усвоените средства по държавни инвестиционни заеми (ДИЗ) управлявани от министерствата и ведомствата за 2016 г. е в размер на 45,8 млн.лв. или 51,4% спрямо годишния разчет. Усвояванията са по вече стартирали проекти и програми, като процентите на усвояване спрямо разчетените за годината по отделните заеми са както следва:

- заем от ЕИБ, с кредитополучател Агенция „Пътна инфраструктура“ по проекта „Транзитни пътища V“ - 29,3 млн.лв. (50 % от заложените в ЗДБРБ за 2016 г.);
- заем от МБВР, с кредитополучател: Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) по проекта „Развитие на общинската инфраструктура“ – 17,9 млн.лв. (59 % от заложените в ЗДБРБ за 2016 г.);
- възстановяване на усвоени средства по заем от МБВР с кредитополучател: Министерство на труда и социалната политика по проекта „Социално включване“ – 1,5 млн.лв.

МРРБ управлява 6 инвестиционни проекти, като е отчетено усвояване само по един, а останалите се обслужват. Агенция „Пътна инфраструктура“ (към МРРБ) също администрира 6 проекта, като по един от тях са усвоени средства, а по останалите 5 е приключило усвояването и само се обслужват.

По ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество няма усвоени средства.

По бюджетите на общините усвоените външни заеми са в размер на 90,3 млн. лева. Средствата са за изпълнение на големи инвестиционни проекти в три общини: община София (проект „Рехабилитация на общинските улици“; проект „Изпълнение на дейности за подобряване на качеството на атмосферния въздух чрез закупуване и доставка на автобуси“ и проект „Изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община“); община Варна (проект „Интегриран градски транспорт“) и община Пловдив (заем от ЕБВР).

Погашения по външни заеми

През 2016 г. размерът на погашенията по външни заеми са 382,1 млн.лв. Извършените погашения са както следва:

По външни държавни заеми по централния бюджет, в съответствие с договорените погасителни планове, изплатените погашения за 2016 г. са в размер на 180,0

млн. лв. От тях най-голям е дела на погашенията към МБВР - 148 млн. лв. или 82,2 %, следват плащанията по заеми с кредитори от Парижки клуб – 24,6 млн. лв. или 13,7 % и към Японската банка за международно сътрудничество – 7,4 млн. лв. или 4,1 %.

По ДИЗ, управлявани от министерствата и ведомствата през 2016 г. изплатените погашения са в размер на 138,6 млн. лв., съгласно договорените амортизационни схеми.

По ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество са отчетени погашения в размер на 39,7 млн. лв., предвид погасителните планове към договорните споразумения. През годината е извършено предплащане в размер на 14,8 млн. лв. по заем „Реконструкция и модернизация на летище София“ – отпуснат от ЕИБ.

По ДИЗ, администриран по бюджета на ДОО, са отчетени погашения в размер на 2,1 млн.лв. от предвидените в ЗБДОО за 2016 г. по ДИЗ от МБВР „Администриране на социално осигуряване /НОИ/“. Изпълнението от 99,8% се дължи на разликите от курса на щатския долар, при които са извършени съответните плащания.

През отчетната година са получени постъпления по банкова сметка на НАП от възстановени средства по активирана държавна гаранция по държавно гарантиран заем от “Вазовски машиностроителни заводи” ЕАД (ВМЗ) гр.Сопот възлизащи в размер на 3,1 млн.лв. През 2016 г. не са използвани средства, предвидени за покриване на риска от активиране на държавни гаранции.

По бюджетите на общините изплатените главници по външни заеми са в размер на 21,7 млн. лв., като те са извършени от пет общини по сключени от тях през предходни години договори за заеми – Столична община – 16,6 млн. лв., Сливен – 2,3 млн. лв., Бургас – 2,0 млн. лв., Варна – 0,4 млн. лв. и Ловеч – 0,4 млн. лв. Погашенията на Столична община са по заеми за метрото, по проект за финансиране на инженерна инфраструктура, по проект за изграждане на интегрална система за отпадъци и за изграждане на жилища на ромски семейства в община София.

Вземания от чужбина (+)

През 2016 г. по двустранни междуправителствени споразумения в централния бюджет в частта на финансирането са постъпили 1,1 млн. лв., както следва:

В изпълнение на междуправителственото споразумение за погасяване на задължение на Кооперативна република Гаяна към Република България от 12.10.2013 г. и договореният погасителен план на 30.03.2016 г. постъпи четвъртото плащане в размер на 0,054 млн. щ.д. (с левова равностойност 0,093 млн. лв.). Следващата погасителна вноска в размер на 0,054 млн. щ.д. (с левова равностойност 0,094 млн. лв.) постъпи на 29.09.2016 г. Средствата са отчетени като погашения по предоставени кредити на други държави в раздел „Финансиране на държавния бюджет“;

В изпълнение на сключеното на 14.09.2014 г. Споразумение между Правителството на Република България и Правителството на Ислямска република Афганистан, на 11.04.2016г. бе изплатена четвъртата вноска в размер на 0,250 млн. щ. д. (с левова равностойност 0,429 млн.лв.) за погасяване на афганистанските задължения. Петата вноска по договорения погасителен план в размер на 0,250 млн. щ. д. (с левова равностойност 0,449 млн. лв.) бе погасена на 24.10.2016 г. Постъпилите средства са отчетени като погашения по предоставени кредити на други държави в раздел „Финансиране на държавния бюджет“.

Наличности (нето) в левова равностойност по валутни сметки в чужбина

Нетното изменение на наличностите в левова равностойност по валутни сметки в чужбина е намаление на наличностите с 3,1 млн. лева.

2.5.2 Вътрешно финансиране

Нетният размер на вътрешното финансиране за годината е отрицателно и възлиза на - 5 059,6 млн. лв. и включва заеми от банки и други лица в страната (нето), операции с държавни (общински) ценни книжа (нето), покупко-продажба на ДОбЦК, нетно изменение на депозитите, друго финансиране (в т.ч. нетния размер на финансовите операции по прилагане на Обща селскостопанска политика (ОСП) и Обща рибарска политика (ОРП)), възмездно финансиране (нето) и придобиване на дялове, акции и съучастия (нето).

Заеми от банки и други лица в страната – нето

Нетният размер на показателя за годината е (-155,1) млн. лв. и отразява основно получените краткосрочни и дългосрочни заеми по общинските бюджети от банки и други лица в страната, както и извършените погашения към тези кредитори.

Получените по бюджетите на общините през 2016 г. *заеми от банки в страната* са в размер на 79,5 млн. лв., а погашенията към същите са за 86,1 млн. лв. или нетната сума е отрицателна и е в размер на (-6,6) млн. лв. В сравнение с предходната година, размерът на получените средства по заеми от банки през 2016 г. е намалял за сметка на нарасналия размер на плащанията (обслужването) по тези заеми. Заемите са поемани за финансиране на инвестиционни обекти (вкл. за финансиране на проекти по ЕС), както и за финансиране на временен недостиг на средства по бюджетите на общините.

От *други лица в страната* общините са получили заеми в размер на 42,3 млн. лв., а направените погашения са 190,3 млн. лв. Най-голяма част в тази група кредитори има „ФЛАГ“ ЕАД, като получените заеми от общините през 2016 г. от този фонд са 40,2 млн. лв., а погасените заеми към него – 167,9 млн. лв. В сравнение с 2015 г. получените през 2016 г. заеми от ФЛАГ са намалели за сметка на погасените суми, което е свързано с обслужването на заеми, сключени през предходни години за разплащания на общините по проектите, финансирани по оперативните програми. Със заемите от фонда е финансирано изпълнението на европейски проекти, като една част от тях са ползвани за финансиране на допустимите разходи, които след това са възстановени от управляващите органи, а другата част на заемите от ФЛАГ са свързани с финансиране на собственото участие на общините в проектите. Друг кредитор от тази група е Фонд „Енергийна ефективност“, с който общините сключват договори за заеми с цел финансиране на проекти за саниране на сгради, общинска собственост и въвеждане на мерки за енергийна ефективност, както и заеми с „Регионален фонд за градско развитие“ АД за реализиране на инвестиционни обекти.

Операции с държавни ценни книжа (нето)

На консолидирана база отчетеното изпълнение на показателя е отрицателно и е в размер на (-530,8) млн. лв. Изпълнението е както следва:

- по централния бюджет към 31 декември 2016 г. е реализирано отрицателно нетно вътрешно финансиране с ДЦК в размер на 557,9 млн. лв. Постъпленията в бюджета от емисии ДЦК възлизат на 492,9 млн. лв. Извършените погашения по ДЦК възлизат на 1 050,8 млн. лв. (в т.ч. 1 017,0 млн. лв. емитирани за финансиране на дефицита и 33,8 млн. лв. по ДЦК, емитирани за структурната реформа). През 2016 г., в резултат на провежданата от МФ емисионна политика, са проведени 3 успешни аукциона за пласмент на ДЦК на вътрешния пазар с обща номинална стойност 500,0 млн. лв. Чрез проведените аукциони са пласирани две нови емисии ДЦК - тригодишни облигации в обем 200 млн. лв. и облигации с матуритет десет години и шест месеца със съвкупна номинална стойност 300,0 млн. лв.

Среднопретеглената доходност на аукционите за лихвоносни ДЦК през 2016 г. нараства леко в сравнение с предходната година, достигайки ниво от 1,66%. Данните за този показател през последните няколко години са, както следва: през 2012 – 3,54%, 2013 г. – 2,51%, 2014 г. – 2,49%, 2015 – 1,19%.

Въпреки минималното нарастване на доходността по лихвоносни ДЦК на вътрешния пазар през изминалата година, средният лихвен процент по дълга през 2016 г. продължава да намалява, достигайки ниво от 3,62% при 3,65% за 2015 г., 3,98% за 2014 г., 4,14% за 2013 г. и 4,44% за 2012 г.

Отчетеното намаление на средния лихвен процент по вътрешния държавен дълг през 2016 г. благоприятства намалението на разходите за обслужване на дълга в средносрочен и дългосрочен аспект.

- по бюджетите на общините – нетната стойност на операциите с ценни книжа, отчетени по общинските бюджети за 2016 г., е 27,2 млн. лв.

През 2016 г. пет общини са емитирали дълг (ценни книжа) в размер на 53,3 млн. лв., като основно предназначението им е за рефинансиране на стари дългове и за финансиране на инвестиционни обекти. Погашения по емитирани през предходни години общински ценни книжа са извършени от 9 общини и са в размер на 26,1 млн. лв.

Покупко-продажба на държавни и общински ценни книжа

Нетният размер на средствата по консолидираната фискална програма за 2016 г., отчетени в резултат на покупко-продажбата на държавни и общински ценни книжа, е положително в размер на 28,3 млн. лв. През 2016 г. изразходваните средства от Учителския пенсионен фонд за покупка на ДЦК са 26,1 млн. лв., а получените погашения са в размер на 45,1 млн. лв. Разходите за покупка на ДЦК на фонд „ГВРС“ възлизат на 5,0 млн. лв., а получените погашения са в размер на 14,1 млн. лв.

Размерът на операциите по покупко-продажбата на държавни и общински ценни книжа за 2016 г. по общинските бюджети е положителен и е в размер на 0,2 млн. лв.

Възмездно финансиране (нето)

Нетният размер на възмездното финансиране (вкл. предоставените заеми към крайни бенефициенти по ДИЗ (нето)) за 2016 г. е отрицателен (-25,6) млн. лв. и отразява предоставените и възстановени кредити и временна финансова помощ, възстановени средства и погашения по активирани гаранции, както и предоставените и възстановени заеми към крайни бенефициенти по държавни инвестиционни заеми.

Положителното нетно салдо на предоставените кредити за 2016 г. е в размер на 1 166,1 млн. лв., от които 1 145,0 млн. лв. представляват частично предсрочно погасяване на предоставения от централния бюджет заем на Фонда за гарантиране на влоговете в банките.

Нетното изпълнение на операциите по ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество за 2016 г. е положително в размер на 39,7 млн. лв. и представлява възстановени суми по предоставени ДИЗ на крайни бенефициенти.

Към 31.12.2016 г. по линия на предоставените лихвени заеми по краткосрочните и инвестиционните схеми за подпомагане на селското стопанство, предоставени от Държавен фонд „Земеделие“ пряко или чрез рефинансиране от търговски банки, с които фондът има сключени договори, са изплатени 2,9 млн. лв. Кредитите се отпускат чрез прилагането на кредитните схеми на ДФ „Земеделие“ и схемите за държавните помощи на Фонда за създаване и придобиване на дълготрайни материални активи в земеделието и селските райони посредством облекчаване на достъпа до кредитен ресурс и предоставяне на капиталови субсидии и субсидии за лихви. Средствата са за реализация на проекти в следните направления - „Растениевъдство“, „Животновъдство“ и „Техническо

обезпечаване” с цел стимулиране на инвестиционния процес в областта на селското стопанство, повишаване на конкурентоспособността и качеството на произведената селскостопанска продукция. Съгласно указанията за прилагане на кредитните схеми, краткосрочните кредити са със срок на погасяване до 12 месеца, а инвестиционните от 12 до 114 месеца в зависимост от вида на инвестицията. Възстановените главници по предоставени заеми от ДФ „Земеделие“ за годината са 24,0 млн. лв.

Нетният размер на предоставената временна финансова помощ за годината е отрицателен - 1 233,7 млн. лв., като предоставените средства са в размер на 1 388,9 млн. лв. От тях основна част представлява предоставената чрез бюджета на Министерството на енергетиката помощ за изплащане на задълженията на „Национална електрическа компания“ – ЕАД в размер на 1 176,7 млн. лв. През годината чрез бюджета на Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията бяха предоставени като временна безлихвена финансова помощ, подлежаща на възстановяване, и средства в размер на 208,0 млн. лв. на Национална компания „Железопътна инфраструктура“ в качеството ѝ на бенефициент на Оперативна програма „Транспорт“ 2007-2013 г. за необходимите разплащания за приключване на железопътните проекти. Възстановената временна финансова помощ през 2016 г. е в размер на 155,2 млн. лв., от които по-голяма част представляват възстановени от НКЖИ средства, предоставени в предходни години под формата на временна безлихвена финансова помощ. От тях по бюджета на МТИТС в изпълнение на ПМС № 271/2015 г. са постъпили 35,0 млн. лв. и 96,8 млн. лв. - по бюджета на Национален фонд.

Придобиване на дялове, акции и съучастия (нето)

Нетният размер на средствата, изразходвани за придобиване на дялове, акции и съучастия през отчетната година е отрицателен в размер на 205,3 млн. лева.

През 2016 г. за уреждане на задължения по съществуващи дялови участия и увеличаване на дяловото участие на държавата са предоставени средства в следните направления:

- Дялово участие на Република България в Международния валутен фонд

Във връзка с приключването на годишната преоценка на наличностите по сметките на Международния валутен фонд (МВФ) в национална валута при БНБ за 2016 г. по сметката на Министерство на финансите постъпи сумата 0,03 млн. лв.

След влизане в сила на 26.01.2016 г. на реформата на МВФ от 2010 г. и в изпълнение на Решение на Народното събрание от 21.02.2013 г., обн., ДВ, бр. 21 от 01.03.2013 г., в подкрепа на предоставеното с тази реформа увеличение на квотата на Република България в организацията, през м. февруари 2016 г. бе извършен превод на 80,6 млн. евро (с легова равностойност 157,6 млн. лв.), съставляващ ефективно плащане на валутния компонент ($\frac{1}{4}$) от увеличението на квотата на Република България в МВФ в размер на 64 025 000 СПТ. Плащането на $\frac{3}{4}$ от увеличението на квотата в размер на 192 075 000 СПТ бе извършено в национална валута чрез захранване на сметката на МВФ при БНБ с 1,5 млн. лв. за поддържане на баланса по нея не по-малък от $\frac{1}{4}$ от един процент от увеличената квота и чрез издаване на полица в полза на МВФ в размер на 471,1 млн. лв.

- Дялови участия в организации от групата на Световната банка

През 2016 г. бяха направени разходи за уреждане на задължения по съществуващото дялово участие на Република България в Международната банка за възстановяване и развитие (МБВР) в размер на 1,2 млн. лв. за инкасиране на издадени легови полици с цел покриване на административни разходи на Банката в местна валута (лева).

В изпълнение на РМС № 125 от 24.02.2016 г. и Решение на Народното събрание от 23.03.2016 г., обн., ДВ, бр. 26 от 01.04.2016 г., бяха предприети действия за записване на разпределените за страната 1 393 акции в рамките на Общото увеличение на капитала на МБВР от 2010 г., като пред международната финансова институция бяха представени необходимите документи и през м. юни 2016 г. към нея бе извършено плащане на подлежащата на внасяне част от акциите в размер на 10,1 млн. щ.д. (с левова равностойност 17,9 млн. лв.), Увеличението на капитала на Република България в МБВР влезе в сила на 29.06.2016 г.

- *Дялови участия в Черноморската банка за търговия и развитие (ЧБТР):*

На основание чл.4 ал.3 и чл.6, ал.3 от Споразумението за учредяване на ЧБТР (обн. в ДВ бр.110/96), Решение на НС от 23.05.2008 г. (обн. в ДВ бр.51/2008) и в изпълнение на Решение № 88 от 2.12.2007 г. на Съвета на управителите на ЧБТР, на 03.05.2016 г. бе извършено плащането на дължимата вноска на Република България за 2016 г. от 20%-то записано дялово участие в увеличения капитал на Банката, в размер на 3,9 млн. евро (с левова равностойност 7,6 млн. лв.).

Изразходваните средства за придобиване на дялове, акции и съучастия по бюджетите на министерствата и ведомствата през 2016 г. са в размер на 18,1 млн. лв. (нето), от които 17,0 млн. лв. представляват увеличение на дела на държавата като едноличен собственик в капитала на "Национален дворец на културата - Конгресен център София" ЕАД с цел осигуряване на необходимите средства за дейностите по преустройство и адаптация на основната сграда на НДК за нуждите на българското председателство на Съвета на Европейския съюз през 2018 година.

Финансови операции по прилагане на стълб I от Общата селскостопанска политика на ЕС

Нетните операции по прилагане на стълб I от Общата селскостопанска политика на ЕС към 31.12.2016 г. са отрицателни в размер 517,7 млн. лв., в т.ч. плащания за сметка на ЕС в размер на 2 100,6 млн. лв. и възстановени средства от ЕС 1 582,9 млн. лева.

Финансовото подпомагане на селското стопанство със средства от ЕС се осъществява в следните направления: директни плащания и пазарна подкрепа.

Схемите за директни плащания са основната форма за субсидиране на аграрното производство със средства от ЕС, като у нас се прилага схемата за единно плащане на площ (СЕПП). Средствата за тези схеми се предоставят от Европейския фонд за гарантиране на земеделieto (ЕФГЗ). През 2016 г. изплатените средства за отчетния период възлизат на 1 875,5 млн. лв. или 133,0 % изпълнение спрямо планираните разчети. Сумата на възстановените от ЕС средства за 2016 г. е 1 354,4 млн. лева.

През изминалата година средствата от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), които бяха насочени към преките плащания, са в размер на 163,0 млн. лв., а размерът на възстановените от ЕС средства е 163,9 млн. лева.

Предвидените средства за пазарна подкрепа включват средства, които биха се получавали при интервенция в сектори като зърнени култури, месо, мляко, плодове и зеленчуци; експортни субсидии в повечето сектори; помощи за повишаване консумацията на някои продукти; и подкрепа на организации на производители на плодове и зеленчуци. В тези сектори средствата за пазарна подкрепа се отпускат в зависимост от пазарната ситуация и след решение от страна на Европейската комисия. Размерът на усвоените средства в края на годината е 22,4 млн. лв., при възстановени от ЕС – 23,7 млн. лева.

През 2016 г. са усвоени 39,6 млн. лв. за реструктуриране, при възстановени от ЕС 40,8 млн. лева.

2.5.3 Приватизация

Общият размер на постъпленията от приватизация за 2016 г. на консолидирана база възлиза на 3,1 млн. лв., като близо 2,8 млн. лв. са от приватизация на общински предприятия, а останалите средства 0,3 млн. лв. са по държавния бюджет.

Основната част от постъпленията през 2016 г. се очакваха от финализирането на приватизационните сделки за пакети от акции/дялове от следните търговски дружества: „Монтажи“ ЕАД, „Транзитна търговска зона Варна“ АД, „Българска фондова борса - София“ АД, „Централен депозитар“ АД, „Военно издателство“ ЕООД, „Овча купел“ ЕООД, „Сортови семена Елит“ ЕАД, „Булгарплодекспорт“ ООД, но същите не бяха реализирани поради забавяне в подготовката на приватизационните процедури и/или липса на инвеститорски интерес.

2.5.4 Средства, акумулирани по сметка на Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система

Общият паричен ресурс към 31.12.2016 г. по сметка на Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система в Българска народна банка е в размер на **2 658,1 млн. лв.**, от който 2 657,0 млн. лв. са оформени в годишни депозити с решения на управителния съвет на фонда. Общата наличност от 2 658,1 млн. лв. включва:

- наличност на 01.01.2016 г. – **2 534,1 млн. лв.**, от които: на депозит – 2 534,0 млн. лв. и по текуща банкова сметка – 0,1 млн. лв.
- трансфери от централния бюджет, от тях:
 - ✓ Съгласно разпоредбата на чл. 11 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система – **91,9 млн. лв.**, включващи:

2,0 млн. лв. – парични постъпления от приватизация, отчетени по държавния бюджет за 2015 г. (чл. 11, ал.1, т. 1 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система);

88,0 млн. лв. - приходи от концесии, отчетени по държавния бюджет за 2015 г. (чл. 11, ал. 1, т. 3 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система);

1,9 млн. лв. - приходи от други източници, определени със закон или с акт на Министерския съвет - средства от глоби, имуществени санкции и неустойки, свързани с приватизационния процес по реда на чл. 8, ал. 8 (2) и ал. 9 от Закона за приватизация и следприватизационен контрол (чл. 11, ал. 1, т. 4 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система).

- ✓ Съгласно разпоредбата на чл. 129, ал. 12 от Кодекса за социално осигуряване и чл. 1, ал. 4 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система – **32,1 млн. лв.**

Отчетът за касовото изпълнение на фонда за периода 01.01.2016 г. – 31.12.2016 г. е представен в следната таблица:

Показатели	Сума (хил. лв.)
1	2
I. ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	0,0
II. РАЗХОДИ	0,0
III. БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИ) - (+/-)	123 966,6
1. Бюджетно взаимоотношение с централния бюджет (+/-)	123 966,6
1.1. По чл.11, ал.1 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система, от тях:	91 886,7
- парични постъпления от приватизация, отчетени по държавния бюджет за 2015 г. (чл. 11, ал. 1, т. 1 от закона)	1 961,1
- приходи от концесии, отчетени по държавния бюджет за 2015 г. (чл. 11, ал. 1, т. 3 от закона)	88 017,6
- приходи от други източници, определени със закон или с акт на Министерския съвет - средства от глоби, имуществени санкции и неустойки, свързани с приватизационния процес по реда на чл. 8, ал. 8 (2) и ал. 9 от ЗПСК (чл. 11, ал. 1, т. 4 от закона)	1 908,0
1.2. По чл. 129, ал. 12 от КСО и чл. 1, ал. 4 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система	32 079,9
IV. БЮДЖЕТНО САЛДО (I+II+III)	123 966,6
V. ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО - НЕТО	-123 966,6
в т. ч.	
1. Депозити и средства по сметки - нето (+/-)	-123 966,6
1.1. Наличност в началото на годината в БНБ (+)	2 534 114,9
1.2. Наличност в края на годината в БНБ (-)	-2 658 081,4

**III. ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ, БЮДЖЕТИ НА ОБЩИНИТЕ, НА
СОЦИАЛНООСИГУРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ И БЮДЖЕТИ ПО ЧЛ. 13, АЛ. 3 И
АЛ. 4 НА ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ**

1. Държавен бюджет

✓ **Основни параметри на изпълнението на държавния бюджет за 2016 г.**

Изпълнението на основните показатели на държавния бюджет на база на отчета за касовото изпълнение към 31.12.2016 г., съпоставено с предходната година и програмата, е както следва:

Изпълнение на държавния бюджет за 2015 г. и 2016 г., и изпълнение на параметрите по ЗДБРБ за 2016 г.

(млн. лв.)

ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ	ОТЧЕТ 2015 г.	ЗДБРБ 2016 г. ³⁶	ОТЧЕТ 2016 г.	Отчет 2016 към ЗДБРБ	Отчет 2016 към 2015
к. 1	к. 2	к. 3	к. 4	к. 5= к.4:к.3	к. 6= к.4:к.2
ПРИХОДИ И ПОМОЩИ	18 921,5	20 623,6	20 688,3	100,3%	109,3%
Данъчни приходи	17 151,5	18 065,4	18 709,4	103,6%	109,1%
Неданъчни приходи	1 757,7	2 558,1	1 972,1	77,1%	112,2%
Помощи и дарения	12,3	0,0	6,9		55,8%
РАЗХОДИ, ТРАНСФЕРИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	20 945,9	22 411,1	21 788,0	97,2%	104,0%
Разходи	8 677,1	10 946,2	10 106,0	92,3%	116,5%
Текущи нелихвени разходи	7 365,2	7 599,1	7 417,0	97,6%	100,7%
Капиталови разходи	657,0	2 573,1	1 996,4	77,6%	303,9%
Лихвени разходи	654,9	773,9	692,7	89,5%	105,8%
Трансфери	11 322,4	10 455,2	10 822,5	103,5%	95,6%
Вноска в бюджета на ЕС	946,4	1 009,7	859,5	85,1%	90,8%
ДЕФИЦИТ (-)/ИЗЛИШЪК (+)	-2 024,4	-1 787,6	-1 099,7		

Разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. предвиждат **приходите** по държавния бюджет да са в размер на 20 623,6 млн. лв., като отчетените касови постъпления за 2016 г. са 20 688,3 млн. лв. или изпълнението на приходната част на държавния бюджет е 100,3 % спрямо разчета.

Постъпленията от **данъци** по държавния бюджет за 2016 г. са в размер на 18 709,4 млн. лв., което представлява изпълнение от 103,6 % на планираните нива за 2016 г. и увеличение от 9,1 % или 1 557,9 млн. лв. спрямо 2015 г. Постъпленията от **косвени данъци** за 2016 г. възлизат на 13 561,7 млн. лв. или 102,3 % спрямо предвидените в ЗДБРБ за 2016 г. Приходите от **преки данъци** за 2016 г. са в размер на 5 020,6 млн. лв. или 107,4 % спрямо разчета за годината. Спрямо 2015 г. се отчита увеличение на приходите от преки данъци с 9,6 % или 441,1 млн. лева. Постъпленията от **други данъци** са в размер на 127,1 млн. лв. или 97,1 % от разчета за годината, като най-голям дял (48,0 %) заемат постъпленията от окончателния данък върху залози за хазартни игри и хазартни съоръжения.

³⁶ С оглед съпоставимост на показателите по държавния бюджет в програмата за 2016 г.:

- i) разчетите в позицията „Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи” са отнесени в съответните разходни позиции според основното предназначение на планираните средства;
- ii) Нетният прираст на държавния резерв е отнесен в позицията „Капиталови разходи”.

Неданъчните приходи по държавния бюджет за 2016 г. са в размер на 1 972,1 млн. лв. Постъпленията представляват 77,1 % от планираните за годината, като по-голямата част от неданъчните приходи по държавния бюджет се формира по бюджетите на министерствата и ведомствата. Според характера на приходите с най-голям принос са постъпленията от държавни и съдебни такси – 1 162,6 млн. лв., следвани от приходите и доходи от собственост – 446,0 млн. лв., 174,2 млн. лв. постъпления от глоби, санкции и наказателни лихви, и 125,1 млн. лв. приходи от концесии.

Постъпилите **помощи и дарения** по държавния бюджет през 2016 г. са в размер на 6,9 млн. лв. и са по бюджетите на министерствата и ведомствата.

Разходите по държавния бюджет (вкл. трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) за 2016 г. са в размер на 21 788,0 млн. лв., което представлява 97,2 % изпълнение на разчетите в ЗДБРБ за 2016 г. При съпоставяне на разходите по държавния бюджет през 2016 г. с предходната година се наблюдава ръст на разходите през 2016 г. с 4,0 % или 842,1 млн. лева.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети и вноската в ЕС), извършени през 2016 г., са в размер 9 413,3 млн. лв., което представлява 92,5 % от предвидените в ЗДБРБ за 2016 г. средства. Съпоставено с данните за 2015 г. нелихвените разходи нарастват със 17,3 % (1 391,2 млн. лв.). Текущите нелихвени разходи представляват 97,6 % от планираните с разчета за годината и са в размер на 7 417,0 млн. лева. Капиталовите разходи и нетният прираст на държавния резерв са в размер на 1 996,4 млн. лв. или 77,6 % от разчета за годината.

Лихвените плащания по държавния бюджет за 2016 г. са в общ размер на 692,7 млн. лв. или 89,5 % от предвидените за годината. По-голямата част от тези разходи са лихви по външни заеми, които за отчетния период са в размер на 428,0 млн. лв., в т.ч. в т.ч. 383,3 млн. лв. по централния бюджет (вкл. получени през м. декември възстановени лихви по активирани държавни гаранции от ВМЗ - гр. Сопот в размер на 0,3 млн. лева). Разходите за лихви по ДИЗ, управлявани от министерства и ведомства са в размер на 44,8 млн. лева. От тях 38,0 млн. лв. са лихвите по заемите, управлявани от министерства и ведомства и 6,7 млн. лв. по заемите с краен бенефициент-търговско дружество. Лихвите по вътрешни заеми по държавния бюджет за 2016 г. са в размер на 264,7 млн. лв. (91,9 % от годишния разчет) и представляват основно лихви по емисии на ДЦК на вътрешния пазар.

Вноската на България в общия бюджет на ЕС, изплатена за 2016 г. от централния бюджет, възлиза на 859,5 млн. лв., което е в съответствие с действащото през годината законодателство³⁷ в областта на собствените ресурси на ЕС.

Предоставените **трансфери/субсидии** от държавния бюджет за други бюджети (нето) са в размер на 10 822,5 млн. лв. или 103,5 % спрямо планираните в ЗДБРБ за 2016 г.

- Нетните трансфери/субсидии и временни безлихвени заеми, предоставени на общините, са в размер на 3 191,9 млн. лв., в т.ч. *бюджетните взаимоотношения на общините с централния бюджет* за 2016 г. възлизат на 3 057,5 млн. лв., в т.ч. обща

³⁷ До 30.09.2016 г. – Решение на Съвета 2007/436/ЕО, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейските общности и Регламент на Съвета № 1150/2000, изменен с Регламент № 2018/2004, Регламент № 105/2009 и Регламент № 1377/2014, за прилагане на Решение 2007/436/ЕО.

От 01.10.2016 г. – Решение на Съвета 2014/335/ЕС, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз, Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014 на Съвета от 26 май 2014 година за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на ЕС и Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 година относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства, изменен с Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 година.

субсидия за делегирани от държавата дейности 2 321,4 млн. лв., общо трансфери за местни дейности 297,1 млн. лв., целеви субсидии за капиталови разходи в размер на 289,1 млн. лв., получени от общини други целеви трансфери от ЦБ – 157,8 млн. лв. и възстановени трансфери (субсидии) за ЦБ в размер на 7,9 млн. лева.

- на *здравните и социалноосигурителните фондове* – 5 936,4 млн. лв., което представлява 96,9 % от годишния разчет;

- на *други автономни бюджети (ДВУ, БАН, БНТ, БНР и БТА)* – 632,2 млн. лева;

- на *сметките за средства от ЕС* – 1 003,4 млн. лв., в т. ч. общият размер на трансферите от ЦБ е 914,7 млн. лв. - за Национален фонд са предоставени 813,0 млн. лв. и за Държавен фонд „Земеделие” – Разплащателна агенция – 101,7 млн. лева.

Бюджетното салдо по държавния бюджет за 2016 г. е отрицателно в размер на 1 099,7 млн. лева.

1.1 Бюджет на Народното събрание

Към 31.12.2016 г. по бюджета на Народното събрание са отчетени 1,3 млн. лв. приходи, при предвидени със ЗДБРБ за 2016 г. – 1,5 млн. лв., което в процентно изражение е 91,1 %. С най - голям относителен дял (74,4 %) са приходите от продажба на услуги, стоки и продукция, които са в размер на 1,0 млн. лв.

Отчетените разходи към 31.12.2016 г. по бюджета на Народното събрание са в размер на 48,4 млн. лв., което представлява 90,6 % от утвърдените със ЗДБРБ за 2016 г. средства за разходи – 53,4 млн. лв. Разходите за персонал са 30,5 млн. лв., което е 96,4 % от годишния разчет. Разходите за издръжка по отчетни данни са в размер на 14,4 млн. лв. и представляват 73,2 % от утвърдените средства по закон. Капиталовите разходи, извършени през 2016 г. са в размер на 3,4 млн. лв., което е 165,1 % от предвидените.

1.2 Бюджет на съдебната власт

По бюджета на съдебната власт за 2016 г. са постъпили приходи и помощи в размер на 110,8 млн. лв. или 79,2 % от предвидените в ЗДБРБ за 2016 г. Със ЗДБРБ за 2016 г. по бюджета на съдебната власт са одобрени общо приходи в размер на 140,0 млн. лв., в т.ч. приходи от съдебни такси – 120,0 млн. лв. Очерталата се тенденция за неизпълнение на приходната част наложи промяна в одобрените с годишния закон параметри и уточнения план по приходите на съдебната власт бе намален с 30,6 млн. лв. (или в размер на 109,4 млн. лв.). В изпълнение на Закона за съдебната власт (чл. 361, ал.4), очакваното неизпълнение на приходите по бюджета на съдебната власт беше компенсирано със субсидия от централния бюджет (ПМС №347/2016 г. за одобряване на допълнителни разходи/трансфери за покриване на неизпълнението на приходите по бюджета на съдебната власт за 2016 г. в размер на 25,6 млн. лв.). От отчетените приходи най-голям дял имат приходите от съдебни такси са 97,6 млн. лв. (81,3 % от одобрените със ЗДБРБ за 2016 г. параметри), като техният дял в общия обем на приходите е 88,1 % и включват съдебни такси, събирани по Тарифа № 1 към Закона за държавните такси; държавни такси, събирани в съдебното производство по ГПК; държавни такси за регистрации и промени по фирмени дела на дружества с нестопанска цел и кооперации; и други. В сравнение с миналата година се наблюдава по-слабо изпълнение на приходната част. За 2015 г. са отчетени приходи в размер на 118,3 млн. лв., от които 100,9 млн. лв. – приходи от съдебни такси.

През 2016 г. по бюджета на съдебната власт са отчетени разходи в размер на 516,4 млн. лв., които представляват 99,7 % от определените с годишния закон 518,0 млн. лв. За сравнение, за 2015 г. са отчетени разходи в размер на 469,3 млн. лв., които представляват 99,2 % от определените със закона за 2015 г. 473,0 млн. лева. Разходите за персонал са

461,8 млн. лв. или 99,3 % спрямо годишния разчет. Отчетените средства за издръжка са 48,8 млн. лв. при разчетени 44,4 млн. лв., а капиталовите разходи са 5,7 млн. лв. при планирани 8,5 млн. лв.

Отчетените ангажименти за разходи – 63 625,4 млн. лв. и поетите нови задължения за разходи, натрупани през 2016 г. – 54 007,3 млн. лв., са в рамките на утвърдените за годината.

2. Бюджети на общините

През 2016 г. постъпилите по бюджетите на общините **приходи и помощи** са в размер на 2 133,1 млн. лв., което е 106,1 % изпълнение на разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. Съпоставени с 2015 г. постъпленията нарастват със 188,1 млн. лв. (9,7 %). *Данъчните приходи* възлизат на 875,5 млн. лв., 110,5 % спрямо годишния разчет и формират 41,0 % от общия размер на постъпленията. Съпоставени с 2015 г. те нарастват със 118,5 млн. лв. (15,7 %). Данъчните приходи на общините включват постъпления от патентен данък (16,7 млн. лв.), данък върху недвижимите имоти (305,9 млн. лв.), данък върху превозните средства (280,6 млн. лв.), данък при придобиване на имущество по дарения и възмезден начин (253,3 млн. лв.), туристически данък (18,7 млн. лв.), данък върху наследствата (0,3 млн. лв.) и други данъци (0,1 млн. лв.). Всички данъчни приходи (с изключение на други данъци) през 2016 г. са с по-добро изпълнение спрямо миналата година: туристическият данък – 126,7 %, данъкът върху превозните средства – 123,2 %, данъкът при придобиване на имущество по дарение и възмезден начин – 113,2 %, данъкът върху недвижимите имоти – 109,9 %. Изпълнението на окончателния годишен (патентен) данък спрямо миналата година е 137,6 %, което се дължи на извършени плащанията в края на 2016 г. във връзка с измененията в Закона за местните данъци и такси и въвеждане на данъка върху таксиметров превоз на пътници, който съобразно разпоредбата на чл. 61ш от Закона следва да бъде платен преди получаване на издаденото разрешение по чл. 24а, ал. 1 от Закона за автомобилните превози. Спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. по-високо ниво на изпълнение се отчита при туристическия данък – 129,7 %, данъка при придобиване на имущество по дарение и възмезден начин – 116,0 %, данъка върху превозните средства – 113,8 %, данъка върху недвижимите имоти – 101,6 % и патентния данък – 140,6 %. При данъка върху наследствата изпълнението спрямо КФП е 285,5 %, а при другите данъци изпълнението е едва 47,6 %, но поради малкия им относителен дял това не оказва съществено влияние върху изпълнението на общите приходи от имуществени данъци.

Преобладаваща част (57,7 %) от приходите и помощите на общините заемат неданъчните постъпления, които за 2016 г. са 1 231,4 млн. лв. и представляват 102,5 на сто от предвидените за годината разчети. Съпоставени с 2015 г. те нарастват с 61,4 млн. лв. (5,2 %). С най-голям относителен дял в неданъчните приходи (62,2 %) са постъпленията от общински такси, които са в размер на 765,5 млн. лв., 101,8 % изпълнение на годишните разчети и нарастват с 39,3 млн. лв. (5,4 %) спрямо предходната година. С най-голям относителен дял в постъпленията от общински такси (72,2 %) е таксата за битови отпадъци. През 2016 г. по общинските бюджети са постъпили 553,0 млн. лв. приходи от такса за битови отпадъци, което представлява 104,2 % от разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. и с 40,0 млн. лв. (7,8 %) повече спрямо 2015 г. Приходите и доходите от общинска собственост през 2016 г. са в размер на 260,3 млн. лв., 102,8 % от разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. и формират 21,1 % от неданъчните приходи, постъпили по общинските бюджети за годината. Съпоставени с 2015 г., те нарастват с 13,8 млн. лв. или 5,6 %. Постъпленията от продажба на нефинансови активи за 2016 г. бележат спад и са в размер на 108,0 млн. лв., 82,6 % изпълнение на годишните разчети към ЗДБРБ за 2016 г. и 80,6 спрямо предходната 2015 година.

През 2016 г. от неданъчните приходи с най-добро изпълнение се открояват приходите от концесии в размер на 59,2 млн. лв., което представлява 154,2 % от разчета за годината и 153,1% спрямо изпълнението на този приход през 2015 година. Ръстът на тези приходи е обусловен от извършени плащания към няколко общини на неиздължени през предходни години концесионни плащания от концесии за подземни богатства. Приходите от глоби, санкции и наказателни лихви по общинските бюджети са 78,5 млн. лв. или 122,4 % от годишния разчет и 134,8 % спрямо изпълнението на този приход през предходната 2015 година.

През 2016 г. по общинските бюджети са постъпили 26,1 млн. лв. приходи от *помощи и дарения*, което представлява 161,3 % от разчетените за годината 16,2 млн. лева и 145,3 % спрямо отчетените през 2015 година.

Извършените **разходи** по общинските бюджети през 2016 г. са в размер на 5 164,1 млн. лв., което представлява 113,8 % от разчетените за годината 4 537,9 млн. лева. В сравнение с 2015 г. разходите се увеличават с 549,7 млн. лв. (11,9 %).

Текущите разходи са в размер на 4 379,6 млн. лв. От общия обем на текущите разходи отчетените суми за държавни дейности са в размер на 2 466,3 млн. лв., за местни дейности – 1766,3 млн. лв. и 147,0 млн. лв. са за дофинансиране на разходите в делегираните от държавата дейности с местни приходи. Съпоставени с предходната година, текущите разходи бележат увеличение с 529,0 млн. лв. (13,7 %), а спрямо разчетените към ЗДБРБ за 2016 г. средства - с 557,6 млн. лв. (14,6 %). Увеличението се дължи преди всичко на нарастване средствата за заплати, свързаните с тях разходи за осигурителни вноски и други възнаграждения и плащания и издръжка.

В структурата на отчетените за 2016 г. текущи разходи с най-голям относителен дял са разходите за персонал – 55,1 % (2 412,3 млн. лв.), следвани от тези за издръжка – 36,5 % (1597,4 млн. лв.), текущите трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата – 3,6 % (158,6 млн. лв.) и разходи за субсидии – 3,6 % (158,9 млн. лв.). В структурата на текущите разходи с най-висок процент на изпълнение спрямо разчетените с КФП за 2016 г. са разходите за субсидии 246,5 %. Високото преизпълнение на този параграф се дължи на предоставените допълнителни средства на общините от централния бюджет за вътрешноградски и междуселищни превози, както и определяните по решение на общинския съвет средства за предоставяне на субсидии за извършването на тези превози.

В разходите за текуща издръжка с най-висок относителен дял са отчетените средства за външни услуги – 759,3 млн. лв. (47,3 %), следват средствата за материали, горива и енергия – 426,3 млн. лв. (26,6 %), за текущ ремонт – 170,5 млн. лв. (10,6 %), за храна – 155,2 млн. лв. (9,7 %) и др.

Разходите за лихви възлизат на 40,5 млн. лв., в т.ч. 18,5 млн. лв. лихви по външни заеми и 22,0 млн. лв. - лихви по вътрешни заеми.

Отчетените към 31.12.2016 г. *капиталови разходи* по бюджетите на общините са в размер на 784,5 млн. лв., което представлява 109,6 % от годишния разчет за 2016 г. и 102,7 % спрямо отчетените през 2015 г. По-високият размер на отчетените капиталови разходи през 2016 г. спрямо разчетените по закон се дължи на предоставените на общините през 2016 г. допълнителни целеви средства с постановления на Министерския съвет. С най-голям относителен дял от отчетените капиталовите разходи – 48,4 % са разходите за придобиване на дълготрайни материални активи, следвани от разходите за основен ремонт – 41,4 %. От отчетените през 2016 г. от общините капиталови разходи 720,6 млн. лв. или 91,9 % са за местни дейности. За делегираните от държавата дейности са отчетени 44,4 млн. лв. или 5,7 %, а за дофинансиране със собствени приходи са отчетени 19,5 млн. лв. или 2,5 %.

Нетните трансфери/субсидии получени от общините през 2016 г., са в размер на 3 121,8 млн. лева.

Бюджетните взаимоотношения на общините с централния бюджет за 2016 г. възлизат на 3 057,5 млн. лв., в т. ч.:

- обща субсидия за делегирани от държавата дейности – 2 321,4 млн. лв.;
- общо трансфери за местни дейности – 297,1 млн. лв.;
- целева субсидия за капиталови разходи – 289,1 млн. лв.;
- други целеви трансфери от ЦБ – 157,8 млн. лв.;
- възстановени трансфери (субсидии) в ЦБ – (-7,9) млн. лева.

Спрямо утвърдените в ЗДБРБ за 2016 г. бюджетни взаимоотношения на общините с ЦБ – 2 662,1 млн. лв., отчетът показва увеличение от 395,4 млн. лв. или с 14,9 %, което произтича от увеличение на общата субсидия за делегирани от държавата дейности с 98,5 млн. лв., на целевата субсидия за капиталови разходи със 147,0 млн. лв., предоставените целеви трансфери от ЦБ 157,8 млн. лв. и възстановените в ЦБ трансфери в размер на 7,9 млн. лева. Увеличенията се дължат основно на направените промени на бюджетните взаимоотношения на общините с ЦБ през 2016 г., с които са им предоставени допълнително средства над предвидените по чл. 50 от ЗДБРБ за 2016 година, както следва:

1. Като обща субсидия за делегирани от държавата дейности – 98,5 млн. лв. Средствата са предоставени в изпълнение на разпоредбите на Закона за публичните финанси и на Постановление № 380 на Министерския съвет от 2015 г. за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2016 г., както и в изпълнение на Закона за предучилищното и училищното образование, Закона за закрила на детето, Закона за закрила и развитие на културата, Закона за физическото възпитание и спорта, Закона за социално подпомагане, Закона за защита при бедствия, както и подзаконовата уредба, приета на основание на тези закони. Основните направления на разпределение на средствата са за промяна в броя на децата в детските градини и детските ясли, промяна в броя на учениците в училищата, промяна на местата в институциите за социална грижа и подкрепа, за целодневна организация на учебния ден за ученици, за учебници на учениците от 1^{-ви} до 7^{-ми} клас, за пътуване на педагогическия персонал, за постигнати резултати от труда на директорите на училища и детски градини, за национални програми в областта на средното образование, за изплащане на стипендии на деца с изявени дарби, за национални прояви и чествания на събития, за физическо възпитание и спорт.

2. Като целева субсидия за капиталови разходи – 147,0 млн. лева. Тези средства са отпуснати в изпълнение на разпоредбите на Закона за публичните финанси.

3. Като получени от общините целеви трансфери от ЦБ – 157,8 млн. лева. Средствата са преведени в изпълнение на Закона за публичните финанси, в изпълнение на постановления на Министерския съвет за предоставяне на допълнителни средства по бюджетите на някои общини (ПМС №29, ПМС №46, ПМС №113, ПМС №141, ПМС №192, ПМС №209, ПМС №261, ПМС №280, ПМС №308, ПМС №343, ПМС №347, ПМС №363, ПМС №364, ПМС №367 и ПМС №371), както и в изпълнение на решения на Междуправителната комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет в случаите на стихийни бедствия и аварии. Предоставени са средства и за вътрешноградски и междуселищни превози, компенсация на безплатния превоз на учениците до 16-годишна възраст, компенсация на безплатните и по намалени цени пътувания и други.

В края на 2016 г. общините отчетат положителен нетен размер на **временните безлихвени заеми** (137,8) млн. лв., от които:

- *„Получени/предоставени временни безлихвени заеми от/за ЦБ.* Нетният размер на тези заеми в края на годината е (-7,5) млн. лева. Тук са отчетени получените от общините 3,3 млн. лв. и погасени от общините (-10,5) млн. лв. безлихвени заеми от ЦБ за *временни касови разриви* (чл.103. ал.1 по ЗПФ), както и получените 0,5 млн. лв. и погасени (-0,7) млн. лв. безлихвени заеми от ЦБ за *финансиране на разходи до възстановяването им по одобрени проекти по програми, съфинансирани от ЕС* (Програмата за развитие на селските райони, Програма за развитие на сектор „Рибарство“ и САПАРД). През 2016 г. са погасени от общините и последните дължими суми в размер на (-0,2) млн. лв. по предоставени им през предходни години безлихвени заеми по ПМС № 40/2015 г. (проекти на САПАРД) чрез служебно прихващане на сумите от изравнителната субсидия на база одобрени от министъра на финансите погасителни планове.
- *„Временни безлихвени заеми между бюджети и сметки за средствата от ЕС.* Тук са отчетени операциите по заемообразното прехвърляне от общините на бюджетните им средства в сметките за европейски средства, с цел авансово финансиране на проекти по ЕС. Нетният размер за 2016 г. на тези операции е положителен и е в размер на 147,7 млн. лева.
- *„Временни безлихвени заеми от/за държавни предприятия и други сметки, включени в консолидираната фискална програма.* Тук е отчетен нетният размер (-3,6) млн. лв. на получените и възстановените заемни средства от ПУДООС, както и нетния размер на получените в бюджета безлихвени заеми от сметки за чужди средства в размер на 1,2 млн. лева.

Външното финансиране по бюджетите на общините включва усвоявания и погашения по външни заеми. То включва постъпления и погашения по договори за общински заеми с чуждестранни кредитори, като нетния му размер е 68,6 млн. лв. През 2016 г. получените външни заеми са 90,3 млн. лв., като средствата са за изпълнение на големи инвестиционни проекти в три общини: София (проект „Рехабилитация на общинските улици“; проект „Изпълнение на дейности за подобряване на качеството на атмосферния въздух чрез закупуване и доставка на автобуси“ и проект „Изграждане на интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община“); община Варна (финансиране на разходи за интегриран градски транспорт и обновяване на тролите) и община Пловдив (заем от ЕБВР). Изплатените главници по външни заеми за годината са в размер на 21,7 млн. лв., като те са извършени от пет общини по сключени от тях през предходни години договори за заеми – Столична община – 16,6 млн. лв., Сливен – 2,3 млн. лв., Бургас – 2,0 млн. лв., Варна – 0,4 млн.лв. и Ловеч – 0,4 млн. лв. Погашенията на Столична община са по заеми за метрото, по проект за финансиране на инженерна инфраструктура, по проект за изграждане на интегрална система за отпадъци и за изграждане на жилища на ромски семейства в община София.

В края на 2016 г. **вътрешното финансиране** по бюджетите на общините е в размер на (-300,1) млн. лв. и включва нетния размер на операциите по заеми от банки и други лица в страната; операции с общински ценни книжа; покупко-продажба на държавни (общински) ценни книжа; събрани средства и извършени плащания за сметка на други бюджети, сметки и фондове; нетно изменение на депозитите и средства по сметки; предоставени кредити и временна финансова помощ; придобиване на дялове, акции и съучастия и друго финансиране.

Получените по бюджетите на общините през 2016 г. заеми от банки в страната са в размер на 79,5 млн. лв., а погашенията към същите са за 86,1 млн. лв. или нетната сума е отрицателна и е в размер на (-6,6) млн. лв. В сравнение с предходната година, размерът на

получените средства по заеми от банки през 2016 г. е намалял за сметка на нарасналия размер на плащанията по тези заеми. Заемите са поемани за финансиране на инвестиционни обекти (вкл. за финансиране на проекти по ЕС), както и за финансиране на временен недостиг на средства по бюджетите на общините.

От други лица в страната общините са получили заеми в размер на 42,3 млн. лв., а направените погашения са 190,3 млн. лв. Най-голяма част в тази група кредитори има „ФЛАГ“ ЕАД, като получените заеми от общините през 2016 г. от този фонд са 40,2 млн. лв., а погасените заеми към него – 167,9 млн. лв. В сравнение с 2015 г. получените през 2016 г. заеми от ФЛАГ са намалели за сметка на погасените суми, което е свързано с обслужването на заеми, сключени през предходни години за разплащания на общините по проектите, финансирани по оперативните програми. Със заемите от фонда е финансирано изпълнението на европейски проекти, като една част от тях са ползвани за финансиране на допустимите разходи, които след това са възстановени от управляващите органи, а другата част на заемите от ФЛАГ са свързани с финансиране на собственото участие на общините в проектите. Друг кредитор от тази група е Фонд „Енергийна ефективност“, с който общините сключват договори за заеми с цел финансиране на проекти за саниране на сгради, общинска собственост и въвеждане на мерки за енергийна ефективност, както и заеми с „Регионален фонд за градско развитие“ АД за реализиране на инвестиционни обекти.

През 2016 г. пет общини са емитирали дълг (ценни книжа) в размер на 53,3 млн. лв., като средствата са предназначени за рефинансиране на стари дългове и за финансиране на инвестиционни обекти. Погашения по емитирани през предходни години общински ценни книжа са извършени от 9 общини и са в размер на 26,1 млн. лв. Размерът на операциите по покупко-продажбата на държавни/общински/ ценни книжа за 2016 г. е положителен и е в размер на 0,2 млн. лв.

Нетният размер на предоставената/възстановена временна финансова помощ от/на общините през 2016 г. е (-2,2) млн. лв. Тук са отчетени операциите по предоставянето и възстановяването на средства под формата на временни безлихвени заеми на небюджетни организации – читалища и местни инициативни групи.

През годината общините са изразходвали 1,7 млн. лв. за придобиване на дялове и акции, а постъпленията от продажбите на дялове, акции, съучастия и ликвидационни дялове са 0,3 млн. лв.

Нетният размер на събраните средства и извършени плащания от общините за сметка на други бюджети, сметки и фондове е 13,6 млн. лв.

Другото финансиране /нето/ по общинските бюджети към 31.12.2016 г. е отрицателно и е в размер на 44,0 млн. лв., като съществена част от него представлява отчетеното превеждане /резервиране/ на суми по реда на чл. 60 и чл. 64 от Закона за управление на отпадъците по сметката за чужди средства на съответната РИОСВ. Нетният размер за 2016 г. на задълженията и погашенията по финансов лизинг и търговски кредити, като форми на дълг, е в размер на (-1,9) млн. лв.

Общини приключиха 2016 г. с бюджетни наличности (банкова и касова) в размер на 640,7 млн. лв. , в т.ч. по левови и валутни сметки – 589,3 млн. лв.; средства по депозитни сметки – 51,4 млн.лв. и касови наличности – 0,06 млн. лв. Една част от тези средства представляват прехвърлени в края на годината по сметките средства от неусвоена към края на 2016 г. субсидия за капиталови разходи и целеви трансфери (включително и средства от резерва за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия), които ще се изразходват или възстановят през 2017 година. От общият размер на наличностите 451,5 млн. лв. са в местните дейности. Останалите 189,2 млн. лв. са в

делегираните от държавата дейности.

Постъпленията от **приватизация** в общинските бюджети през 2016 г. са в размер на 2,8 млн. лв.

По отчетни данни към 31.12.2016 г. **просрочените задължения** по бюджетите на общините са в размер на 195,6 млн. лв. и са формирани от 145 общини (54,7 % от общия брой). Спрямо края на 2015 г. се отчита увеличение с 5,8 млн. лв.

В делегираните от държавата дейности просрочените задължения са 5,5 млн. лв. и са отчетени от 52 общини, като спрямо края на 2015 г. са се увеличили с 1,7 млн. лв.

В местните дейности просрочените задължения към края на 2016 г. са в размер на 179,0 млн. лв. и са отчетени от 138 общини. В сравнение с края на 2015 г., просрочените задължения в тези дейности са намалели с 2,1 млн. лв.

Основните причини за отчетените просрочени задължения по общинските бюджети са: ниския размер на изпълняваните собствени приходи, както и на ниския приходен капацитет в някои общини; наличие и обслужване на просрочени задължения от предходни години, които утежняват изпълнението на бюджета през текущата година; възникнали разходи в резултат на изпълнение на дейности по различни оперативни програми и проекти, които не са признати; извършени неотложни разходи по поддържане и ремонт на остарялата материално-техническа база, пътна, техническа и ВиК инфраструктура.

Просрочените вземания на общините към 31.12.2016 г. са в размер на 241,9 млн. лв. и са отчетени от 251 общини. В сравнение с края на 2015 г. просрочените вземания са нараснали със 8,3 млн. лева. С най-голям относителен дял са просрочените публични общински вземания – 146,1 млн. лв. или 60,4 на сто от общия размер на просрочените вземания. В много общини са предприети мерки за събиране на дължимите вземания – разпратени са предупредителни писма и покани за доброволно плащане, сключени са допълнителни споразумения за разсрочени плащания и други.

3. Бюджети на социалноосигурителните фондове

3.1 Бюджет на Държавното обществено осигуряване

Общата сума на **приходите и помощите** по бюджета на държавното обществено осигуряване (ДОО) за 2016 г. възлиза на 5 238,1 млн. лв., което представлява 105,1 % спрямо заложените в Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2016 г. (ЗБДОО) 4 982,5 млн. лева. Най-голям е дялът на приходите от осигурителни вноски (96,7 % от общите приходи), които за отчетния период са в размер на 5 064,9 млн. лв., 101,9 % спрямо заложените в ЗБДОО за 2016 година.

Съпоставени с 2015 г. приходите по бюджета на ДОО нарастват с 388,0 млн. лв. (8,0 %). Факторите, които оказват влияние върху състоянието на приходите през 2016 г. са следните:

- ◆ Увеличение на минималните осигурителни прагове по основните икономически дейности и квалификационни групи професии средно с 8,6 % за 2016 г. в сравнение с 2015 г. в резултат на: изравняване на най-ниския минимален осигурителен доход (в размер на 360 лв. за 2015 г.) с размера на минималната работна заплата за 2016 г. от 420 лв. и увеличение от 7,5 %, на минималните осигурителни прагове за дейностите с постигнати споразумения и налагане на административно увеличение от 7,5 % за дейностите без постигнати споразумения;

- ◆ по-висок брой на осигурените лица - с 1,8 хиляди повече от плана (0,07 на сто);
- ◆ по-висок среден осигурителен доход - с 29,73 лв. или 4,1 на сто от планирания;

◆ постъпили средства от индивидуалните партии на лицата по реда на §51 от ПЗР на КСО, а именно от пенсионирани се лица по реда на чл.69 от КСО и лица, получаващи пенсии за инвалидност, които до края на 2016 г. са прехвърлили натрупаните средства по индивидуалните партии в Универсалните пенсионни фондове, в резултат на което пенсията им отпусната от държавното обществено осигуряване се преизчислява без т.нар. коригиращ коефициент;

◆ Приходи от осигурителни вноски по чл. 4б, чл. 4в и чл. 157, ал. 7 от КСО, т.е. осигурени лица направили избор на осигуряване от универсални или професионални пенсионни фондове в държавното обществено осигуряване.

Отчетените неданъчни приходи за 2016 г. по бюджета на ДОО възлизат на 173,2 млн. лв., в т.ч. 143,9 млн. лв. постъпили средства от прехвърлени (възстановени) акумулирани средства от индивидуалните партии на лица, направили избор да се осигуряват в НОИ. Приходите от глоби, санкции и наказателни лихви са в размер на 22,8 млн. лева.

Размерът на извършените **разходи** за 2016 г. по бюджета на ДОО е 10 188,0 млн. лв., което представлява 101,5 % спрямо предвидените в ЗБДОО за 2016 г. средства. Спрямо предходната година, общо разходите по бюджета на ДОО са с 426,1 млн. лв. (4,4 %) повече. От структурна гледна точка с най-голям относителен дял в общите разходи са разходите за пенсии и обезщетенията и помощите, изплащани на основание Кодекса за социално осигуряване – общо 10 087,7 млн. лв., или 99,0 % от общия размер на разходите за годината.

Отчетените разходи за **пенсии** по бюджета на ДОО за 2016 г. възлизат на 8 706,4 млн. лв., което е с 297,6 млн. лв. повече спрямо 2015 г. През 2016 г. са отчетени следните показатели:

- Средномесечен брой пенсионери – 2 180 890, с 3 174 пенсионери повече (0,1 на сто увеличение) в сравнение с 2015 г.;
- Средномесечен брой пенсии – 2 625 152, с 33 309 пенсии по-малко (1,3 на сто намаление) спрямо 2015 г.;
- През 2016 г. броят на пенсиониралите се лица е 107 078, с 585 (0,5 %) по-малко спрямо 2015 г. Лични пенсии са получили 90 493 пенсионери, с 5 173 (5,4 %) по-малко спрямо предходната година, а наследствени пенсии са получили 16 585 лица, с 4 588 (38,2 %) повече спрямо 2015 г.;
- Средният месечен размер на пенсията на един пенсионер за 2016 г. е 332,68 лв. (вкл. великденска и коледна добавка за 2016 г.);
- Средната пенсия на пенсионер за осигурителен стаж и възраст за 2016 г. (вкл. „великденски“ и „коледни“ добавки за 2016 г.) е 365,21 лв.

Отчетените разходи за **краткосрочни обезщетения и помощи по КСО** са в размер на 1 381,3 млн. лева. Спрямо миналата година изплатените обезщетения по КСО са със 131,2 млн. лв. (10,5 %) повече.

3.2 Бюджет на Учителски пенсионен фонд

Отчетените приходи по бюджета на Учителския пенсионен фонд (УПФ) за 2016 г. са в размер на 56,0 млн. лв. или 96,8 % от предвидените за 2016 г. Постъпленията от осигурителни вноски в края на 2016 г. са в размер на 40,2 млн. лв. или 104,8 % спрямо отчетените през 2015 г.

Общите разходи по бюджета на УПФ за 2016 г. са в размер на 27,8 млн. лв. или 102,5 % спрямо планираните. От тях са изплатени пенсии и добавки от УПФ в размер на 27,7 млн. лв. и 0,1 млн. лв. са изразходвани за пощенски такси и ДДС за изплащане на пенсиите и други финансови услуги.

През 2016 г. по бюджета на УПФ са получени погашения по ДЦК в размер на 45,1 млн. лв., а разходите за закупуване на ДЦК с различен матуритет възлизат на 26,1 млн. лева.

3.3 Бюджет на фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”

Приходите по бюджета на фонд ”Гарантирани вземания на работниците и служителите” (ФГВРС) за 2016 г. са в размер на 9,9 млн. лв., което е 99,0 % от предвидените в бюджета на фонда за 2016 г. Основната част от тях (98,1 %) са приходи от лихви от ДЦК, които са в размер на 9,7 млн. лв. Приходите от вноски са 0,1 млн. лв. и представляват вноски от работодатели за минали периоди, а приходите от наказателни лихви за осигурителни вноски също са 0,1 млн. лева.

Общите разходи по бюджета на ФГВРС за 2016 г. са в размер на 2,1 млн. лв. при предвидени 1,8 млн. лева. Във връзка с изпълнение на Годишната инвестиционна програма на фонд „ГВРС” през 2016 г. са получени погашения по ДЦК в размер на 14,1 млн. лв., а разходите за закупуване на ДЦК с различен матуритет възлизат на 5,0 млн. лева.

3.4 Бюджет на Националната здравноосигурителна каса

Общият размер на събраните приходи по бюджета на НЗОК за 2016 г. възлиза на 2 228,9 млн. лв., което представлява 104,4 % спрямо предвидените със Закона за бюджета на НЗОК (ЗБНЗОК) за 2016 г. – 2 135,6 млн. лева. Постъпленията от здравноосигурителни вноски са в размер на 2 212,6 млн. лв., 104,3 % изпълнение на утвърдените със ЗБНЗОК за 2016 г. средства в размер на 2 121,0 млн. лева. Събраните неданъчни приходи за 2016 г. са 16,3 млн. лв., 112,1 % от заложените в ЗБНЗОК за 2016 г., като основната част от тях са приходи от глоби и санкции.

Полученият трансфер от МЗ за финансиране на разходите за лекарствени продукти – ваксини и дейности по прилагането им за здравните дейности по чл. 82, ал. 2, т. 3 от Закона за здравето (ЗЗ); за дейности за здравнонеосигурени лица, включващи: комплексно диспансерно (амбулаторно) наблюдение при пациенти с кожно-венерически и психиатрични заболявания; интензивно лечение; дейности по чл. 82, ал. 1, т. 2 от ЗЗ и за сумите по чл. 37, ал. 6 от Закона за здравното осигуряване е в размер на 24,5 млн. лв., което представлява 102,2 % спрямо заложените със ЗБНЗОК за 2016 г. средства в размер на 24,0 млн. лева.

Отчетените разходи за 2016 г. са в размер на 3 218,0 млн. лв. и представляват 100,5 % спрямо предвидените в ЗБНЗОК за 2016 г. 3 201,1 млн. лева. Най-голям относителен дял (97,8 %) заемат здравноосигурителните плащания, които възлизат на 3 148,1 млн. лева. Здравноосигурителните плащания по уточнен план са увеличени със средства от вътрешно компенсирани промени, както и с 92,9 млн. лв. за сметка на преизпълнение на приходите от здравноосигурителни вноски, в съответствие с §1 от преходните и заключителни разпоредби на ЗБНЗОК. В отделните направления на здравноосигурителни плащания, изпълнението на бюджета по предварителни данни за 2016 г. е следното:

- ✓ *Първична извънболнична медицинска помощ* – 186,9 млн. лева;
- ✓ *Специализирана извънболнична медицинска помощ* (вкл. за комплексно диспансерно (амбулаторно) наблюдение) – 205,4 млн. лева;

✓ *Дентална помощ* – 117,8 млн. лева;
✓ *Медико-диагностична дейност* – 74,2 млн. лева;
✓ *Лекарствени продукти, медицински изделия и диетични храни за специални медицински цели за домашно лечение на територията на страната и за лекарствени продукти за лечение на злокачествени заболявания в условията на болнична медицинска помощ, които НЗОК заплаща извън стойността на оказваните медицински услуги* – 900,6 млн. лв., в т.ч.

- за лекарствени продукти, медицински изделия и диетични храни за специални медицински цели, за домашно лечение на територията на страната – 701,4 млн. лв.;
- за лекарствени продукти за лечение на злокачествени заболявания в условията на болнична медицинска помощ, които НЗОК заплаща извън стойността на оказваните медицински услуги – 285,1 млн. лв.;
- възстановени по реда на §5 от ПЗР на ЗБНЗОК за 2016 г. разходи на НЗОК от постъпили отстъпки за лекарствени продукти (ЛП) по чл. 45, ал. 10 и ал. 19 от ЗЗО – в размер 85,9 млн. лева. Съгласно §5 от ПЗР на ЗБНЗОК за 2016 г. постъпилите отстъпки са отчетени в намаление на извършените от НЗОК здравноосигурителни плащания за лекарствени продукти, медицински изделия и диетични храни за специални медицински цели, за домашно лечение на територията на страната.

✓ *Медицински изделия, прилагани в болничната медицинска помощ* – 77,1 млн. лева;

✓ *Болнична медицинска помощ* – 1 546,6 млн. лв., което обхваща заплащане за извършена дейност от декември 2015 г. до ноември 2016 г.;

✓ *Други здравноосигурителни плащания*, в т.ч. за медицинска помощ оказана в съответствие с правилата за координация на системите за социална сигурност – 39,6 млн. лева.

Като здравноосигурителни плащания следва да се третират и преведените 75,2 млн. лв. трансфери към бюджетни организации, сключили договори за извършване на медицински услуги с НЗОК или общо здравноосигурителните плащания с включени трансфери са в размер на 3 223,4 млн. лева..

За 2016 г. са отчетени плащания в размер на 24,3 млн. лв. от предоставения трансфер от Министерството на здравеопазването за дейности за здравноосигурени лица, лекарствени продукти и за потребителска такса.

По бюджета на НЗОК за 2016 година са утвърдени 44,2 млн. лв. за административни разходи на институцията, които включват разходите за персонал и за текуща издръжка. Отчетените разходи са в размер на 41,9 млн. лв., което представлява 94,8 % от годишния разчет. Усвоените средства за административни разходи заемат 1,3 на сто в структурата на общите разходи за отчетния период.

4. Бюджети по чл. 13, ал. 3 на Закона за публичните финанси

4.1 Държавни висши училища

Приходите и помощите на ДВУ за 2016 г. възлизат на 313,9 млн. лв., което е повече с 12,2 млн. лв. (4,1 %) спрямо отчетените през 2015 г. Спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. изпълнението е 107,7 %. Основна част от тях – 303,8 млн. лв. са неданъчните приходи, а 10,1 млн. лв. са получени помощи.

Неданъчните приходи нарастват спрямо 2015 г. с 9,0 млн. лв. или 3,1 %. Преобладаващата част от тях (280,3 млн. лв.) представляват нетни приходи от продажба на услуги, стоки и продукция и се формират от семестриални такси за обучение на студентите, докторантите и специализантите, както и от приходите по договори за научно-изследователска дейност, проекти на държавните висши училища и др. Тези постъпления представляват 89,3 % от реализираните общо приходи към 31.12.2016 година.

Приходите от наеми на имущество и земя, реализирани от ДВУ, възлизат на 27,5 млн. лв. и представляват 8,7 % от реализираните общи приходи за 2016 година.

Сред помощите, получени от ДВУ – 10,1 млн. лв., преобладават тези с източник чужбина (7,0 млн. лв.).

Разходите по бюджетите на ДВУ за 2016 г. възлизат на 728,9 млн. лв., което представлява 100,9 % спрямо предвидените в разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. Сравнени с 2015 г., разходите на ДВУ бележат увеличение с 12,2 млн. лв. (1,7 %). От общата сума на разходите 502,9 млн. лв. (69,0 %) са разходите за персонал, като спрямо 2015 г. нарастват с 2,5 %. Втори по големина дял заемат разходите за издръжка – 127,4 млн. лв. (17,5 %), следвани от разходите за стипендии – 35,1 млн. лв. (4,7 % от всички разходи). Капиталовите разходи бележат увеличение с 10,1 % спрямо 2015 г. и към 31.12.2016 г. са в размер на 62,1 млн. лева.

4.2 Българска академия на науките

Отчетените **приходи и помощи** в системата на БАН към 31.12.2016 г. са в размер на 30,4 млн. лв. или 92,0 % от заложените разчети в ЗДБРБ за 2016 г. от 33,0 млн. лв. Сравнени с предходната година, приходите на БАН бележат увеличение с 6,1 %. Основен дял от реализираните приходи са от продажба на услуги, стоки и продукция (85,8 %), и постъпват по линия на международни програми, проекти и по договори за научни разработки. Основна част от реализираните собствени приходи на подразделенията в системата на БАН са в резултат от участието в международни проекти за научни разработки. Голяма част от тези приходи са свързани с конкретни договорни задължения и не могат да се използват за общоакадемични нужди.

Извършените **разходи** по бюджета на БАН за 2016 г. са в размер на 105,8 млн. лв. и представляват 89,4 % от предвидените в разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. Най-голям дял заемат разходите за персонал (69,4 %), следвани от средствата за издръжка – 26,8 % и за капиталови разходи – 2,2 на сто.

4.3 Българско национално радио

По бюджета на Българското национално радио (БНР) за 2016 г. са отчетени **приходи** общо в размер на 1,9 млн. лв., което представлява 88,9 % от заложените приходи в разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. – 2,1 млн. лв. Спрямо 2015 г. неданъчните приходи са с 1,0 млн. лв. по-малко или спад от 35,9% в резултат от отчетените по-ниски постъпления от реклама, спонсорски и др. услуги, които формират основния дял приходи по бюджета на националното радио.

Отчетените по бюджета на БНР **разходи** са в размер на 43,8 млн. лв., което представлява 97,2% от предвидените разходи в разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. – 45,1 млн. лв.

Българското национално радио съставя, изпълнява, приключва и отчита бюджет, съгласно чл. 70, ал. 1 от Закона за радиото и телевизията (ЗРТ). За периода са отчетени 39,9 млн. лв. текущи разходи за осъществяването на основната дейност на БНР и 4,0 млн. лв. капиталови разходи за основен ремонт и придобиване на дълготрайни активи. В разпределението на разходите по бюджета на БНР за 2016 г. е включен преходния остатък за 2015 г. /съгл. чл. 70, ал. 6 от ЗРТ/ в размер на 2,9 млн. лв.

За отчетния период средствата са усвоени за реализирането на основните цели и дейности на БНР по подготовката, създаването и разпространението на национални и регионални програми съгласно разпоредбите на Закона за радиото и телевизията.

Общият обем на излъчената от БНР програма е 95 077 часа и представлява 99,9% изпълнение на планирания обем радиопрограма за 2016 г. – 95 163 часа. Обемът радиопрограма е излъчен по следните програми:

- национални програми – „Хоризонт” и „Христо Ботев”;
- регионални програми – 9 регионални радиоцентрове /Радио Благоевград, Радио Бургас, Радио Варна, Радио Видин, Радио Кърджали, Радио Пловдив, Радио София, Радио Стара Загора и Радио Шумен/;
- международна програма - „Радио България”;
- интернет радио Бин@р.

Текущи разходи – за осъществяването на основната дейност на националното радио за периода са усвоени средства в размер на 39,9 млн. лв., което представлява 94,6 % изпълнение на разходите по уточнен план и 98,9 % изпълнение на разходите по разчет.

За отчетния период разходите за персонал са в размер на 23,3 млн. лв. и представляват 58,5% от текущите разходи.

Отчетените разходи за издръжка на БНР са в размер на 16,6 млн.лв. Разходите за текуща издръжка на БНР са в размер на 15,9 млн. лв. или 40,0 % от текущите разходи за отчетния период, като с най-голям относителен дял са отчетените разходи за външни услуги – 72,3%. От разходите за външни услуги най-голям дял имат разходите за такси за разпространение на програмите на БНР в размер на 6,9 млн. лв. и представляват 43,6% от разходите за издръжка. Голяма част от разходите за издръжка са и отчетените за периода разходи за: възнаграждения за авторски права за излъчване на лицензирани звукозаписи в програмите на БНР – 1,2 млн. лв.; вода, горива и енергия – 1,1 млн. лв.; материали – 1,0 млн. лв.; текущ ремонт – 0,5 млн. лв. и др.

Отчетените **капиталови разходи** са в размер на 4,0 млн.лв. или 82,6% от предвидените разходи в разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. Средствата са усвоени за основен ремонт и придобиване на дълготрайни материални и нематериални активи, с оглед осъществяването на техническо и технологично обновление на производствено-студийната база за осъществяване на цялостния работен процес на подготовка и излъчване на радиопрограмите, и за подобряване покритието на страната с програмите на Българското национално радио.

Общо утвърдените **бюджетни взаимоотношения на БНР с централния бюджет** за 2016 г. са определени в размер на 42,3 млн. лв., в т.ч.: 42,1 млн. лв., съгласно чл. 48, т.1 от ЗДБРБ за 2016 г. и 0,2 млн. лв. одобрен допълнителен трансфер съгласно ПМС № 232 от 2016 г. за разходи по подготовката и произвеждането на изборите за президент и вицепрезидент на републиката и на национален референдум на 6.11. 2016 г. За 2016 г. е усвоена сума в размер на 42,3 млн. лв. или 100% от размера на бюджетните взаимоотношения на БНР с централния бюджет.

4.4 Българска национална телевизия

По бюджета на БНТ за 2016 г. са отчетени **приходи** в размер на 7,2 млн. лв., което представлява 96,6 % спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. Съгласно разпоредбите на Закона за радиото и телевизията в приход на бюджета на БНТ постъпват собствени приходи от реклама, спонсорство, дарения, лихви и др. приходи, свързани с дейността на националната телевизия.

Спрямо 2015 г. неданъчните приходи са с 0,5 млн. лв. по-малко или спад от 6,1 % в резултат на отчетени по-ниски постъпления от реклама, спонсорски и технически услуги, които формират основния дял приходи по бюджета на обществената телевизия. Отчетените през 2016 г. приходи и доходи от собственост са в размер на 9,5 млн. лв., в т.ч. 9,4 млн. лв. постъпления от продажба на услуги, стоки и продукция (реклама, спонсорство, технически услуги, почивно дело, продажба на програми); и 0,1 млн. лв. от наеми на имущество.

За 2016 г. по бюджета са отчетени безвъзмездно получени средства от страната и чужбина в размер на 0,1 млн. лв. от Фондация „Америка за България“, САЩ за производство на документални филми и за излъчване на телевизионно предаване.

Българската национална телевизия съставя, изпълнява, приключва и отчита бюджет, съгласно чл. 70, ал. 1 от Закона за радиото и телевизията. В разпределението на разходите по бюджета на обществената медия е включен преходния остатък за 2015 г. /съгл. чл. 70, ал. 6 от ЗРТ/ в размер на 2,4 млн. лв.

Отчетените по бюджета на БНТ **разходи** са в размер на 78,7 млн. лв., което представлява 107,6 % спрямо предвидените в разчета към ЗДБРБ за 2016 г. По-високият процент разходи основно се дължи на начислени задължения по търговски кредити във връзка с подписани договори за продажба на вземания /цесия/ и споразумения с разсрочване на дължими плащания по договори.

По бюджета на БНТ за 2016 г. са отчетени погашения по търговски кредити в размер на 7,2 млн. лв. (3,8 млн. лв. за такси за разпространение на програмите на БНТ; 1,4 млн. лв. отстъпени права за чужди филми и програми; 1,2 млн. лв. за придобиване на машини и съоръжения и 0,8 млн. лв. права за европейски и световни първенства) и 13,4 млн. лв. задължения по търговски кредити (3,1 млн. лв. за такси за разпространение на програмите на БНТ; 2,5 млн. лв. отстъпени права за филми и програми и 7,8 млн. лв. права за излъчване на световното първенство по футбол и квалификации през 2018 г.).

За отчетния период средствата са усвоени за реализирането на основните цели и дейности на БНТ по подготовката, създаването и разпространението на телевизионна програма съгласно разпоредбите на Закона за радиото и телевизията.

Общият обем на излъчената от БНТ програма е 35 136 часа или 100,0 % изпълнение на планирания обем телевизионна програма и включва:

- ◆ „БНТ 1“ – 8 784 часа;
- ◆ „БНТ Свят“ – 8 784 часа;
- ◆ „БНТ 2“ – 8 784 часа;
- ◆ „БНТ HD“ – 8 784 часа.

Най-голям относителен дял в структурата на общия обем излъчена програма по „БНТ 1“ е собствената програма – 45,3 %; повторения – 34,5 % и чужда програма – 13,8 %.

Текущите разходи по бюджета на БНТ за осъществяването на основната дейност на обществената медия за 2016 г. са в размер на 53,3 млн. лв., което представлява 99,5 % изпълнение на разходите по уточнен план и 92,3 % изпълнение на разходите по разчет.

За отчетния период разходите за персонал са в размер на 25,9 млн. лв. и представляват 48,5% от текущите. Отчетените разходи за издръжка на БНТ са в размер на 27,2 млн. лв. или 51,1 % от текущите разходи за отчетния период. С най-голям относителен дял от разходите за текуща издръжка са отчетените разходи за външни услуги – 72,6 %. Голяма част от разходите за текуща издръжка са отчетените за периода разходи за: възнаграждения за авторски и сродни права на колективни сдружения – 6,9 млн. лв.; такси за разпространение на програмите на БНТ – 4,2 млн. лв.; телекомуникационни услуги – 1,6 млн. лв; международни трасета и унилатерали – 1,5 млн. лв.; външни продукции – 1,2 млн. лв.; услуги и наеми за предавания – 1,0 млн. лв; информационни услуги – 0,6 млн. лв.; отстъпени права за закупуване на програми и спортни събития с лицензионен срок до 1 година – 0,5 млн. лв.

Отчетените капиталови разходи са в размер на 25,4 млн. лв. или 89,3 % от разходите по уточнен план. Средствата са усвоени за основен ремонт и придобиване на дълготрайни материални и нематериални активи. За периода са отчетени разходи за филмопроизводство – 2,8 млн. лв.; за придобиване правата за излъчване на европейски и световни първенства – 13,6 млн. лв. и отстъпени права за излъчване на чужди и български програми – 2,5 млн. лева.

Бюджетните взаимоотношения на БНТ с централния бюджет са определени в размер на 65,6 млн. лв., в т.ч.: 65,1 млн. лв. съгласно чл. 48, т. 2 от ЗДБРБ за 2016 г. и 0,5 млн. лв. одобрен допълнителен трансфер съгласно ПМС № 232 от 2016 г. за разходи по подготовката и произвеждането на изборите за президент и вицепрезидент на републиката и на национален референдум на 6.11.2016 г. За отчетния период е усвоена сума в размер на 65,6 млн. лв. или 100 % от размера на бюджетните взаимоотношения на БНТ с централния бюджет.

4.5 Българска телеграфна агенция

Общият размер на **приходите** към 31.12.2016 г. на Българската телеграфна агенция /БТА/ е 1,4 млн. лв. или 72,3 % от предвидените в ЗДБРБ за 2016 г. Основните приходи са от осъществени продажби на информационни продукти и услуги, снимки, организиране на пресконференции, реклама и приходи от наеми на имущество и земя. Неизпълнението на приходите се дължи на прекратяване през предходната година на договори за продажба на информационни услуги.

Отчетените общи **разходи** към 31.12.2016 г. по бюджета на БТА са в размер на 6,0 млн. лв., което представлява 91,2 % от утвърдените разходи с разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. Сравнени с предходната година, разходите са близки по размер. С най-голям относителен дял (76,6 % от общите разходи) са разходите за персонал, от които 3,4 млн. лв. са за заплати и възнаграждения на персонала, 0,7 млн. лв. – осигурителни вноски и 0,5 млн. лв. други възнаграждения и плащания на персонала. Разходите за издръжка за 2016 г. са в размер на 1,3 млн. лв. Капиталовите разходи са в размер на 0,1 млн. лева.

Предоставената **субсидия** за БТА за 2016 г. е в размер на 4,5 млн. лв., като към 31.12.2016 г. средствата са усвоени на 100,0 % спрямо уточнения годишен размер.

5. Сметки за средствата от Европейския съюз на бюджетни организации

5.1 Сметка за средствата от Европейския съюз на Национален фонд към Министерство на финансите

Дирекция „Национален фонд“ е Сертифициращ орган и орган, отговорен за получаване на средствата от Структурните фондове и Кохезионния фонд (СКФ) на Европейския съюз (ЕС) през програмния период 2007–2013 г. съгласно Решение на Министерския съвет № 988/27.12.2005 г., както и по двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС, финансирани от Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП), съгласно Решение на Министерския съвет № 523 от 31.07.2007 г. Също така, съгласно Решение на Министерския съвет № 792/19.12.2013 г. Национален фонд е определен за Сертифициращ орган и орган, отговорен за получаване на средствата по програмите, финансирани със средствата от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Инициативата за младежка заетост (ИМЗ) и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица (ФЕПН), както и по двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС, финансирани от (ИПП II) с Решение на Министерския съвет № 156 от 21.03.2014 г.

Дирекцията управлява финансовата помощ, предоставена на Република България от Европейската общност по пред-присъединителните програми като изпълнява функциите

на централен съкровищен орган по програма ФАР, Разплащателен орган по КФ (Регламент 1164/94)/ИСПА и на Компетентен орган по програма САПАРД.

Дирекция „Национален фонд” е определена за централен съкровищен орган за средствата, отпуснати по Преходния финансов инструмент (ПФИ) и за разплащателен орган по Българо-швейцарската програма за сътрудничество за намаляване на икономическите и социалните неравенства в рамките на разширения Европейски съюз. Също така изпълнява функциите на централен съкровищен орган за средствата и сертификацията на разходите по Норвежкия финансов механизъм (НФМ) 2009-2014 г. и Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ЕИП) 2009-2014 г.

В съответствие с годишните закони за държавния бюджет средствата от помощта и съответното национално съфинансиране по Структурните и Кохезионния фондове на ЕС за програмните периоди 2007–2013 г. и 2014–2020 г., предприединителните инструменти, ПФИ, двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС за периоди 2007–2013 г. и 2014–2020 г., Българо-швейцарската програма, Норвежкия финансов механизъм 2009–2014 г. и Финансов механизъм на ЕИП 2009–2014 г. се осигуряват чрез сметка за средства от ЕС на Национален фонд към министъра на финансите.

Изпълнението на проектите по програмите, съфинансирани със средства от ЕС, се извършва от Изпълнителните агенции/Управляващите органи/Програмните оператори/Междинните органи. За целите на касовата отчетност всички активи, пасиви, съответно приходи и разходи на Изпълнителните агенции/Управляващите органи /Програмни оператори/Междинните органи се консолидират в сметката за средства от ЕС на Националния фонд към министъра на финансите, независимо че организационно и юридически са структури в рамките на други министерства и ведомства.

По сметките на Национален фонд (НФ) през 2016 г. са постъпили приходи (нето) в размер на 2 214,9 млн. лв. по програмите, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС за финансовата рамка 2007 – 2013 г., по програмите, финансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд (включително Инициативата за младежка заетост), Кохезионния фонд и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица (ФЕПН) на ЕС за финансовата рамка 2014 – 2020 г., ФМ на ЕИП и НФМ, двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС за периода 2007 – 2013 г., както и за 2014 – 2020 г. и Българо-швейцарската програма за сътрудничество, като в тази сума са включени и отразените (нето) в отчетността на НФ операции по постъпването по банковите бюджетни сметки на Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) на чуждото финансиране по двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС и изплатените средства от получения ресурс към бенефициенти извън страната.

Важно е да се обърне внимание на факта, че равномерността на постъпване на средствата от Европейския съюз и другите донори зависи единствено от скоростта и ритмичността на усвояване на средствата от Управляващите органи/Програмните оператори. Следва да се има предвид и спецификата на възстановяване на разходите от Европейската комисия (ЕК), съгласно която част от разходите, извършени през предходната година се възстановяват през следващата година (т.е. част от разходите, направени през 2016 г., са/ще бъдат възстановени през 2017 г.).

Неданъчните приходи, постъпили по сметките на НФ, са в размер на 0,3 млн. лв. Част от тях са натрупаните лихви в резултат на управлението на свободните средства в обслужващите търговски банки, като за годината те възлизат на 0,1 млн. лева.

Извършените разходи (нето) за периода 01.01 – 31.12.2016 г. чрез сметките на Национален фонд възлизат на 565,7 млн. лева. По видове разходи изпълнението е както

следва: 86,97 % от общия размер са капиталови трансфери, 12,89 % са субсидии, 0,09 % - издръжка и 0,05 % социални разходи.

Трансферите (нето) и временните безлихвени заеми (нето) за разглеждания период са в размер на 545,8 млн. лв. (включват предоставените трансфери към бенефициенти по Оперативните програми (ОП) на ЕС - програмни периоди 2007 – 2013 г. и 2014 – 2020 г., по двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на ЕС за периода 2007 – 2013 г., Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009 – 2014 г., Норвежкия финансов механизъм 2009 – 2014 г. и Българо-швейцарската програма за сътрудничество, възстановени суми по приключили проекти, възстановени недопустими разходи и др. от бенефициенти-бюджетни организации). В консолидираната отчетност на НФ са отразени и трансфери (нето) към бенефициенти в размер на 0,4 млн. лв., които са за сметка на средства, предоставени на МРРБ от държавите-партньори по двустранните програми за трансгранично сътрудничество.

Във връзка с изпълнение на ОП - програмен период 2007 – 2013 г. и програмен период 2014 – 2020 г., двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС 2007 – 2013 г., НФМ и ФМ на ЕИП 2009 – 2014 г. по сметките на Национален фонд са получени трансфери от централния бюджет на стойност 813,0 млн. лева.

Налиčnostите по сметката за средства от ЕС на Националния фонд към 31.12.2016 г. възлизат на 2 057,6 млн. лв., като в БНБ са в размер на 2 017,5 млн. лв., а в търговските банки (УниКредит Булбанк АД и Банка ДСК ЕАД) са в размер на 40,1 млн. лева.

Изпълнението на планираните разходи и трансфери към бюджетни организации по сметката за средства от ЕС на Националния фонд за отчетния период не достигна разчетените стойности. Основните причини са:

- забавяне при стартиране на процедурите за кандидатстване в периода 2014 – 2020 г.;

- забавяне при изпълнението на инвестиционните проекти по оперативните програми от програмен период 2014-2020 г.;

- основните усилия на управляващите органи през годината бяха насочени главно към успешно приключване на програмен период 2007-2013 г.

Въпреки констатираното изоставане при разходването на средствата следва да се отбележи, че договарянето от началото на периода към 31.12.2016 г. е около 35 % от бюджета на програмите. Също така обръщаме внимание, че извършените плащания от началото на настоящия програмен период до 31.12.2016 г. са над 7,5% от бюджета на оперативните програми, а платеното само за 2016 г. е над 7 % от бюджета на програмите.

Структурни и Кохезионния фондове на ЕС 2007 – 2013 г.

Общо получените средства по Оперативните програми през годината са в размер на 1 259,4 млн. лв. (в сумата влизат и възстановените средства от Европейската комисия (ЕК) по изпратените Сертификати в края на 2015 г.) и са разпределени както следва:

- ОП „Развитие конкурентоспособността на българската икономика” – 26,6 млн. лв.;
- ОП „Регионално развитие” – 458,5 млн. лв.;
- ОП „Техническа помощ” – 2,0 млн. лв.;
- ОП „Транспорт” – 485,7 млн. лв.;
- ОП „Околна среда” – 274,7 млн. лв. и
- ОП „Административен капацитет” – 11,9 млн. лв.

Във връзка с получените Междинни доклади по сертификация (МДС) и Декларации за допустимост на разходите (ДДР) по оперативните програми са извършени проверки на място в Управляващите органи от експертите на дирекция „Национален фонд“ преди сертифициране на разходите към ЕК.

Направените разходи (нето) по Оперативни програми и трансферите (нето) към бюджетни организации за периода са в размер на 629,3 млн.лв., като разпределението по Оперативни програми е следното:

- ОП „Развитие конкурентоспособността на българската икономика” – 61,2 млн. лв.;
- ОП „Техническа помощ” – 8,2 млн. лв.;
- ОП „Регионално развитие” – 98,2 млн. лв.;
- ОП „Транспорт” – 436,0 млн. лв.;
- ОП „Околна среда” – по тази програма плащанията (нето) са отразени в отчета със знак „минус“ (-24,4 млн. лв.), защото извършените плащания за периода в размер на 98,3 млн. лева, са по-малко в сравнение с възстановените средства от бенефициенти към Национален фонд, които са 122,7 млн. лв.;
- ОП „Развитие на човешките ресурси” – 28,1 млн. лв. и
- ОП „Административен капацитет” – 22,0 млн. лв.

През отчетния период е възстановено авансово финансиране (нето), осигурено по реда на ДДС № 6 от 2011 г., в размер на 505,3 млн. лева.

Европейски фонд за регионално развитие, Европейски социален фонд (включително Инициативата за младежка заетост), Кохезионния фонд и ФЕПН на Европейския съюз за финансова рамка 2014 – 2020 г.

Общо получените средства през 2016 г. са в размер на 894,5 млн. лв. и представляват първоначално предварително финансиране и годишно финансиране за 2016 г., както и възстановени средства от ЕК, и са разпределени както следва:

- ОП „Иновации и конкурентоспособност” – 186,5 млн. лв.;
- ОП „Добро управление” – 18,1 млн. лв.;
- ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” – 180,2 млн. лв.;
- ОП „Развитие на човешките ресурси 2014 - 2020 г.” – 105,5 млн. лв.;
- Инициативата за младежка заетост – 28,7 млн. лв.;
- ОП за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица в България за периода 2014 – 2020 г. – 9,1 млн. лв.;
- ОП „Наука и образование за интелигентен растеж” – 32,9 млн. лв.;
- ОП „Околна среда 2014 – 2020 г.” – 87,3 млн. лв.;
- ОП „Региони в растеж” – 72,4 млн. лв. и
- ОП „Инициатива за малки и средни предприятия 2014-2020” – 173,8 млн. лв.

Направените разходи (нето) по Оперативни програми, трансферите (нето) към бюджетни организации и предоставените средства за инвестиции на „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД за периода са в размер на 1 221,7 млн. лв., като разпределението по Оперативни програми е следното:

- ОП „Развитие на човешките ресурси 2014 - 2020 г.” – 132,3 млн. лв.;
- Инициативата за младежка заетост – 82,0 млн. лв.;
- ОП за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица в България за периода 2014 – 2020 г. – 25,3 млн. лева;
- ОП „Иновации и конкурентоспособност” – 244,4 млн. лв.;
- ОП „Добро управление” – 10,3 млн. лв.;
- ОП „Региони в растеж” – 143,3 млн. лв.;
- ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” – 290,2 млн. лв.;

- ОП „Наука и образование за интелигентен растеж” – 37,8 млн. лв.;
- ОП „Околна среда 2014 – 2020 г.“ – 69,6 млн. лв. и
- ОП „Инициатива за малки и средни предприятия 2014-2020“ – 186,5 млн. лв.

Програма ФАР и Преходен финансов инструмент

През отчетния период са постъпили възстановени суми от бенефициенти по сметките на Национален фонд в размер на 19,1 млн. лв.

Възстановените средства към ЕК за отчетния период са в размер на 3,2 млн. лева.

Програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94)

През годината по тази програма няма възстановени средства от ЕК и няма извършени разходи.

Програма САПАРД

На 31.12.2009 г. изтече валидността на Годишното финансово споразумение (ГФС) 2006, с което се прекрати и изплащането на субсидии към крайни бенефициенти по програма САПАРД.

През отчетния период са извършени възстановявания от Агенция САПАРД и НАП по дългове в размер на 0,01 млн. лв.

Двустранни програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС за периода 2007 – 2013 г.

През 2016 г. по тези програми са възстановени средства от ЕК и получени средства от страните-партньори в размер на 2,7 млн. лева.

Във връзка с получените Междинни доклади по сертификация (МДС) и Декларации за допустимост на разходите (ДДР) по двустранните програми за трансгранично сътрудничество са извършени проверки на място в УО от експертите на дирекция „Национален фонд“ преди сертифициране на разходите към ЕК.

Сумата на разходите и трансферите (нето) към бюджетни организации в страната, които са направени през същия период по двустранните програми са на обща стойност 11,6 млн. лв., включително за плащания към бенефициенти в страната за сметка на финансиране от страната-партньор по тези програми.

Двустранни програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС за периода 2014 – 2020 г.

През отчетния период Европейската комисия преведе авансови средства в размер на 14,3 млн. лева.

Сумата на разходите и трансферите (нето) към бюджетни организации в страната, които са направени през същия период по двустранните програми са на обща стойност 3,6 млн. лв.

Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г. и Норвежки финансов механизъм 2009-2014 г.

Получените средства общо по двата механизма към 31.12.2016 г. са в размер на 47,0 млн. лева.

Сумата на разходите и трансферите (нето), които са направени по тези две програми са на обща стойност 51,1 млн. лв.

За периода 01.01.2016 г. – 31.12.2016 г. дирекция „Национален фонд“ е процедираля към ОФМ на ЕИП 40 бр. междинни финансови доклада (МФД) с обща стойност на заявените (предложени за получаване) средства 50,5 млн. лв.

Българо-швейцарска програма за сътрудничество за намаляване на икономическите и социални неравенства в рамките на разширения ЕС

Получените средства по програмата за периода са в размер на 0,2 млн. лева.

Извършените изходящи трансфери към бенефициенти-бюджетни организации са в размер на 0,2 млн. лв.

5.2 Сметки за средствата от Европейския съюз, администрирани от Разплащателната агенция към Държавен фонд "Земеделие"

Приходи

За 2016 г. планираните приходи по утвърдените актуализирани годишни разчети на сметката за средства от Европейския съюз на ДФ „Земеделие“ са в размер на 348,4 млн. лв. Към 31.12.2016 г. по отчетни данни постъпленията са в размер на 348,9 млн. лв. – 100,1% от годишния план.

Най-голям е делът на **помощите и даренията от чужбина**, които възлизат на 348,5 млн. лв. или 100,0% от годишния уточнен план, разпределени както следва:

- *текущи помощи и дарения от Европейския съюз*

Общият размер на получените приходи, отчетени в „Текущи помощи и дарения от Европейския съюз“ за периода 01.01-31.12.2016 г. е 80,5 млн. лв., при планирани 80,5 млн. лв.

Получените текущи приходи от възстановяване на средства от Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) по линия на ПРСР без директни плащания към 31.12.2016 г. са 71,5 млн. лв., от които 14,3 млн. лв. са възстановявания за програмен период 2007-2013 и 57,2 млн. лв. са за програмен период 2014-2020. Общото изпълнение е 99,7% от планираните 71,7 млн. лв.

Получените текущи приходи от възстановяване на средства по линия на схема „Училищен плод“ и „Училищно мляко“ от Европейски фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) към 31.12.2016 г. са 7,3 млн. лв. – 101,4 % от планираните 7,2 млн. лв.

Получените текущи приходи от възстановени средства от Европейски фонд по рибарство (ЕФР) до 31.12.2016 г. са 1,7 млн. лв. – 100 % от планираните 1,7 млн. лв.

- *капиталови помощи и дарения от Европейския съюз*

Общият размер на получените приходи, отчетени в „Капиталови помощи и дарения от Европейския съюз“ през 2016 г. е 268 млн. лв., при план от 267,9 млн. лв.

Получените капиталови помощи от ЕЗФРСР по линия на ПРСР без директни плащания до 31.12.2016 г. са 249,7 млн. лв., от които 171,7 млн. лв. са възстановени за програмен период 2007-2013 и 78 млн. лв. са предоставени средства за новия програмен период на ПРСР 2014-2020 г. Общото изпълнение е 100% спрямо заложените по план 249,6 млн. лв.

Получените капиталови помощи в областта на сектор „Рибарство“ са 18,3 млн. лв., в т.ч. 13,5 млн. лв. възстановени средства от ЕФР и 4,8 млн. лв. авансово предоставени средства от Европейски фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР) за разплащания по Програма „Морско дело и рибарство 2014-2020 г.“ Общото изпълнение е 100% спрямо планираните 18,3 млн. лв.

Приходи от глоби, санкции и наказателни лихви

През 2016 г. са отчетени приходи от глоби, санкции и наказателни лихви в размер 0,4 млн. лв.

Разходи

Общият размер на планираните за 2016 г. разходи по утвърдените годишни разчети на сметката за средства от Европейския съюз на ДФ „Земеделие“ са 430 млн. лв. От тях 378,9 млн. лв. са разчетени за изплащане на субсидии за текуща дейност и капиталови трансфери, като размерът на отчетените суми в тези направления възлиза на 229,7 млн. лв. или 60,7 % спрямо годишния план.

Разпределението на разходите е както следва:

- субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия

За 2016 г. са планирани средства в размер на 198,6 млн. лв. Изплатените и отчетени средства представляват 69 % от планираните и са в размер на 137,1 млн. лв. Изпълнението по дейности е както следва:

- ✓ национално съфинансиране към ЕЗФРСР за директни плащания – 54,2 млн. лв., изпълнение 73 % спрямо планираните 74,3 млн. лв.;
- ✓ текущи субсидии по ОПРСР – няма изразходвани средства при планирани 1,0 млн. лв.;
- ✓ текущи субсидии по Програмата за развитие на селските райони – 66,1 млн. лв., изпълнение 64,4 % от планираните 102,6 млн. лв.;
- ✓ текущи субсидии за пазарни мерки – 16,7 млн. лв., изпълнение 80,7 % от планираните 20,7 млн. лв.;

- субсидии и други текущи трансфери за юридически лица с нестопанска цел

За 2016 г. са планирани 4,6 млн. лв., а са отчетени извършени разходи в размер на 4,1 млн. лв., представляващи 89,1 % от плана. Разпределението по дейности е както следва:

- ✓ национално съфинансиране към ЕЗФРСР – 0,1 млн. лв.;
- ✓ текущи субсидии по ОПРСР – 0,6 млн. лв., изпълнение 40 % от планираните 1,5 млн. лв.;
- ✓ текущи субсидии по ПРСР – 0,4 млн. лв.;
- ✓ текущи субсидии за пазарни мерки – 3,0 млн. лв., изпълнение 96,8 % спрямо планираните 3,1 млн. лв.

- капиталови трансфери за нефинансови предприятия

За 2016 г. са планирани 163,2 млн. лв., а към 31.12.2016 г. са отчетени 87,6 млн. лв., разпределени по дейности както следва:

- ✓ капиталови трансфери по ОПРСР – 8,2 млн. лв., 57,3 % изпълнение спрямо планираните 14,3 млн. лв.;
- ✓ капиталови трансфери по ПРСР – 68,2 млн. лв. при планирани 133,6 млн. лв., изпълнение 51 %;
- ✓ капиталови трансфери за пазарни мерки – 11,2 млн. лв., изпълнение 73,7 % от 15,2 млн. лв. заложените по план.

- капиталови трансфери за организации с нестопанска цел

За 2016 г. са планирани капиталови трансфери за организации с нестопанска цел 12,5 млн. лв., като са отчетени 1 млн. лв., в т.ч.:

- ✓ капиталови трансфери по ОПРСР – 1 млн. лв., 100 % изпълнение спрямо планираните 1 млн. лв.;
- ✓ капиталови трансфери по ПРСР – минус 0,002 млн. лв. при планирани 11,48 млн. лв.;
- ✓ капиталови трансфери за пазарни мерки – 0,003 млн. лв., изпълнение 150 % от 0,002 млн. лв. заложените по план.

Планираните разходи в „Други възнаграждения и плащания за персонала“ – 6,5 млн. лв., „Задължителни осигурителни вноски от работодатели“ – 2,9 млн. лв., и „Придобиване на ДМА“ в размер на 41,7 млн. лв. подлежат на отчитане в § 63-00 „Трансфери между сметки за средствата от ЕС“.

Трансфери

В частта на трансферите в касовия отчет на ДФЗ-РА към 31.12.2016 г. са отразени следните касови потоци:

- *трансфери между ЦБ и сметки за средствата от ЕС* - планираната сума на трансфера от ЦБ е в размер 156,5 млн. лв. Отчетената стойност е 101,7 млн. лв., съответстваща на получения в края на 2016 г. трансфер от ЦБ за компенсиране на

средствата, изплатени от РА за сметка на национално съфинансиране към фондовете ЕФГЗ, ЕЗФРСР и ЕФР.

- *трансфери между бюджети и сметки за средства от ЕС* - към 31.12.2016 г. получените трансфери от бюджетни сметки на бюджетни организации и общини за възстановяване на вземания по ПРСР и ОПРСР са в размер на 1,2 млн. лв. Предоставените трансфери във връзка с чл.14 от Закон за подпомагане на земеделските производители възлизат на 0,2 млн. лв.

- *трансфери между сметки за средства от ЕС* - за 2016 г. са отчетени получени трансфери от сметки за СЕС на бюджетни организации и общини в размер 0,003 млн. лв. Трансферите са главно във връзка с възстановяване на лихви върху авансово платени средства по ПРСР и ОПРСР. Предоставените трансфери са формирани от изплатените субсидии и възстановените суми от публични бенефициенти по ПРСР, ОПРСР, схема „Училищен плод“, „Училищно мляко“ и национално съфинансиране към директни плащания. За периода 01.01–31.12.2016 г. са отчетени -14,3 млн. лв., в т.ч.: по Програмата за развитие на селските райони: -9,4 млн. лв.; по Оперативна програма „Рибарство“: -3,9 млн. лв.; пазарни мерки: -0,9 млн. лв.; национално съфинансиране към директни плащания: -0,1 млн. лв.

Финансиране

Към 31.12.2016 г. са изплатени средства по следните направления:

- ✓ 1 875,5 млн. лв. за директни плащания за сметка на ЕФГЗ – представляващи 94,8 % от планираните - 1 978,0 млн. лв.;
- ✓ 163 млн. лв. за сметка на ЕЗФРСР, прехвърлени към директните плащания – 163 млн. лв., 73 % от планираните – 223,3 млн. лв.;
- ✓ 22,4 млн. лв. за пазарни мерки – изпълнение 83 % спрямо планираните -27 млн. лв.;
- ✓ 39,6 млн. лв. за реструктуриране – 86,7% от планираните – 45,7 млн.лв.

Възстановените суми от Европейския съюз през 2016 г. са както следва:

- ✓ 1 354,4 млн. лв. за директни плащания, 100% от планираните 1 354,3 млн. лв.;
- ✓ 163,9 млн. лв. – възстановени средства от ЕЗФРСР, прехвърлени към директните плащания, изпълнение 100 % от 163,9 млн. лв. по план;
- ✓ 23,7 млн. лв. за пазарни мерки – изпълнение 102 % спрямо планираните 23,2 млн. лв.;
- ✓ 40,8 млн. лв. за реструктуриране – 98,8% изпълнение спрямо планираните 41,3 млн.лв.

През 2016 г. като чужди средства от други лица са отчетени -0,03 млн. лв., представляващи резултативна величина между постъпилите и възстановени кешови гаранции и чужди средства.

Получените суми (нето) по разчети с ЦБ за финансиране на плащания при недостиг на средства към 31.12.2016 г. са 308,2 млн. лв.

Събрани средства и извършените плащания за сметка на други бюджети (нето) са в размер на 1,8 млн. лв.

5.3 Сметки за средствата от ЕС на общините

По сметките за средства от ЕС на общините (вкл. по други международни програми) за 2016 г. са отчетени приходи и помощи в размер на 24,3 млн. лв., които са със 7,2 млн. лв. по-малко от отчетените през 2015 г. Съпоставени с 2015 г. помощите намаляват с 3,9 млн. лв., а неданъчните приходи - с 3,3 млн. лева.

Отчетените за годината разходи в размер на 357,2 млн. лв. са по-малко с 2 921,7 млн. лв. от отчетените през предходната година. Това намаление се дължи на спад при

капиталовите разходи в размер на 2 878,5 млн. лв. и на намаление на текущите разходи с 43,2 млн. лв. Тези резултати показват, че при общините усвояването на средства и разплащането по проекти, които ще реализират през новия програмен период, е все още в начален етап.

В структурата на разходите към края на 2016 г. отчетените капиталови разходи са 195,6 млн. лв. (54,8%), а текущите разходи - 161,5 млн. лв. (45,2%). Това потвърждава тезата, че местните власти използват възможностите на европейските програми поради ограничените собствени ресурси за капиталови разходи.

По функции към 31.12.2016 г. най-много са отчетените общо разходи във функция V „Социално осигуряване, подпомагане и грижи“ – 128,7 млн. лв. или 36,0 % от общо разходи. След тях са отчетените разходи от общините във функция VI „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда“ – 103,7 млн. лв. (29,0 %) и във функция III „Образование“ – 43,3 млн. лв. (12,1 %).

В общата сума на отчетените разходи най-голям е дялът на разходите, отчетени в сметките за средства от Европейския съюз, администрирани от Националния фонд – 60,2 %, следват отчетените разходи в сметките за средства от Европейския съюз, администрирани от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“ – 18,9 %, в други международни програми – 10,7 % и в други европейски средства – 10,2 %.

За 2016 г. по сметките за средства от ЕС общините са отчели временни безлихвени заеми (нето) в размер на (-231,3) млн. лв. Към края на 2016 г. общините все още не са погасили отпуснатите им заеми от централния бюджет по реда на ДДС № 6/2011 г. за авансово финансиране в размер на 19,5 млн. лв. (11 общини) и за финансови корекции в размер на 42,9 млн. лв. (14 общини).

Размерът на трансферите по сметките за средства от ЕС към края на 2016 г. е 533,4 млн. лв., което е намаление от 1 855,1 млн. лв. спрямо края на 2015 г.

Бюджетното салдо по СЕС към 31.12.2016 г. е отрицателно и е в размер на 30,8 млн. лв.

Наличностите по сметки в края на периода са 82,1 млн. лв., което е с 43,9 млн. лв. по-малко от отчетените в края на 2015 г.

6. Бюджети по чл. 13, ал. 4 на Закона за публичните финанси

6.1 Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда

С разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. са одобрени *приходи* на Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) в размер на 59,9 млн. лв. Отчетените неданъчни приходи на предприятието за годината са в размер на 33,2 млн. лв. или изпълнението им възлиза на 55,4 % спрямо разчетените стойности. Най-големият приходоизточник в бюджета на ПУДООС според разчетите за годината са постъпленията от продажбата на квоти на парникови газове – 54,6 млн. лв. ПУДООС отчита приходи от държавни такси в размер на 3,6 млн. лв. при уточнен план 3,3 млн. лв. или изпълнението възлиза на 108,1 %. В изпълнение на Закона за ограничаване изменението на климата (ЗОИК) постъпленията от продажбата на квоти на парникови газове се постъпват в ПУДООС. Съгласно действащите разпоредби на ЗОИК към момента на изготвяне на разчетите ПУДООС предоставя 71 % от приходите от продажба на квоти на парникови газове от инсталации на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“. В края на месец юни 2016 г. Народното събрание с промени в Закона за енергетиката прие и

промени в ЗОИК, с които считано от 25 юни всички приходи от продажба на квоти на парникови газове, с изключение на тези авио дейности, се предоставят на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“. Във връзка с това за периода от началото на годината до 25 юни 2016 г. по бюджета на ПУДООС са отчетени приходи от продажба на квоти на парникови газове от инсталации в размер на 25,7 млн. лв., както и приходи от продажба на квоти за емисии от авиационна дейност, а след тази дата до края на 2016 г. не са постъпвали приходи от продажба на квоти на парникови газове от инсталации, а само от авио дейности в размер на 0,5 млн. лв. Изпълнението на този вид приходите е 47,9 % спрямо годишния разчет. По бюджета на предприятието са отчетени и 1,8 млн. лв. – приходи и доходи от собственост, и 1,8 млн. лв.- глоби, санкции, наказателни лихви и др.

Към 31.12.2016 г. ПУДООС отчита *разходи* в размер на 24,7 млн. лв., като те са разпределени както следва: за персонал - 1,7 млн. лв.; за текуща издръжка – 1,2 млн. лв.; 0,6 млн. лв. за разходи по сключени и разплатени договори на проекти за околна среда и 21,2 млн. лв. за капиталови разходи, от които 15 млн. лв. представляват капиталов трансфер от ПУДООС за Националния доверителен екофонд (НДЕФ) в изпълнение на РМС № 80 от 2016 г. Акумулираните приходи от продажба на квоти на парникови газове от авио дейности от 2014 г. до 2016 г. също са предоставени като капиталов трансфер за финансиране на проекти по политиката за климата от бюджета на ПУДООС за НДЕФ.

През 2016 г. нетният размер на *трансфери*, отчетени от ПУДООС, е (-12,1) млн. лв. Получените трансфери възлизат на 108,7 млн. лв., а предоставените на бюджетни структури за финансиране на екологични обекти са 120,8 млн. лв. В тази сума са включени и предвидените по бюджета 74,2 млн. лв. разходи за придобиване на дълготрайни материални активи, които по пътя на изпълнението с решения на управителния съвет на ПУДООС са прехвърлени като предоставени трансфери на други бюджетни организации за екологични проекти и дейности. Нетният размер на временни безлихвени заеми за 2016 г. е 3,6 млн. лв.

6.2 Национална компания „Стратегически инфраструктурни проекти“

Към 31.12.2016 г. чрез бюджета на МРРБ за НК „Стратегически инфраструктурни проекти“ са предоставени трансфери в размер на 0,57 млн. лв., от които към 31.12.2016 г. са отчетени като разход от компанията 0,56 млн. лв.

6.3 Фонд „Сигурност на електроенергийната система“

Включените за 2016 г. в КФП средства (приходи и разходи) на фонд „Сигурност на електроенергийната система“ (Фонда) са в размер по 290,0 млн. лв. Събраните към 31.12.2016 г. приходи във Фонда са в размер на 355,9 млн. лв. Изпълнението им спрямо включените в КФП със ЗДБРБ за 2016 г. приходи е 122,7 %. Постъпленията от отделните приходи, са както следва:

- 215,2 млн. лв. приходи от 5 %-ни вноски от приходите от произведената и продадена ел. енергия, от приходите от внесена и продадена ел. енергия, а съгл. § 2 от Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката (ДВ, бр. 47 от 21.06.2016 г.) и от приходите за достъп и пренос на ел. енергия, от приходите от достъп, пренос и съхранение на природен газ. Изпълнението им спрямо включените в КФП със ЗДБРБ за 2016 г. 150,0 млн. лв. приходи от вноски е 143,4 %;

- 140,7 млн. лв. приходи, получени от търговете за продажба на квоти по чл. 57, ал. 1 от Закона за ограничаване изменението на климата, като изпълнението им спрямо включените в КФП за 2016 г. 140,0 млн. лв. приходи от продажба на квоти е 100,5 %. С извършеното с § 5 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за енергетиката (ДВ, бр. 47 от 21.06.2016 г.) изменение на чл. 57, ал. 1 от Закон за ограничаване на изменението на климата размерът на постъпващите във фонда приходи от продажба на квоти от 71 % стават на 100 %.

За отчетния период извършените разходи от фонда са в размер на 290,8 млн. лв. Изпълнението им спрямо включените 290 млн. лв. в КФП за 2016 г. разходи е 100,3 %. Така отчетените разходи включват: 0,1 млн. лв. разходи за персонал (100 % изпълнение на разчета); 0,01 млн. лв. разходи за текуща издръжка (50 % изпълнение на разчета); 0,03 млн. лв. капиталови разходи (за придобиване на нефинансови активи) – 100 % изпълнението на разчета; 290,7 млн. лв. за покриване на разходите, извършени от обществения доставчик (“НЕК“ ЕАД), произтичащи от задълженията му по чл. 93а от Закона за енергетиката, като изпълнението им спрямо включените 289,9 млн. лв. в КФП за 2016 г. разходи е 100,3 %.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

През 2016 г. за първи път след 2008 г. по консолидираната фискална програма се отчита излишък в размер на 1 468,1 млн. лв. (1,6 % от БВП). За сравнение в разчетите към ЗДБРБ за 2016 г. бе заложен дефицит за годината в размер на 1 800 млн. лв., което означава, че спрямо заложеното в програмата за годината се отчита номинално подобрене на бюджетното салдо с близо 3,3 млрд. лв. Силното представяне на публичните финанси през годината бе оценено положително в редица документи на Европейската комисия и други международни институции, като то бе и сред основните причини за повишената перспектива пред кредитния рейтинг на България, присъдена от две от водещите рейтингови агенции през юни 2017 година.

Основните акценти, които се откروиха в хода на бюджетното изпълнение са свързани, от една страна, със значителното подобрене на параметрите по изпълнението на данъчните и осигурителните приходи по националния бюджет, и от друга – с по-ниското от планираното с програмата за годината усвояване на разходите.

Изпълнението на годишните разчети за **приходите и помощите по КФП е 102,9 на сто**. Положителните тенденции в приходната част на бюджета се проявиха още от самото начало на годината, като през следващите месеци те бяха затвърдени и в годишен план постъпленията по КФП превишават плана за годината с над 0,9 млрд. лв. Съпоставено с 2015 г. данъчните и неданъчните **приходи нарастват с 2,5 млрд. лв. (8,8 %)**, като данъчните приходи (вкл. приходите от социално и здравноосигурителни вноски) нарастват с над 2,0 млрд. лв. (8,2 %), а неданъчните приходи с 0,454 млрд. лв. (12,3 %). Факторите, допринесли за подобреното в приходната част, са свързани основно с ускоряването на икономическия растеж през 2016 г., а също така и с предприетите мерки от приходните администрации във връзка с повишаване на събираемостта на приходите, борбата с контрабандата и избягването на данъчно облагане.

Параметрите по разходите индикират за по-ниското им изпълнение през 2016 г. в сравнение с предходни години. Съпоставено с годишните разчети общо разходите и вноската в бюджета на ЕС представляват 93,3 на сто от плана, като това е свързано основно с по-ниското усвояване на планираните капиталови разходи и трансфери. В структурно отношение по-ниско усвояване на планираните разходи се отчита по сметките за средства от ЕС, което е свързано основно със забавеното стартиране на процедурите за кандидатстване и изпълнение на проектите по новия програмен период 2014-2020 г. Следва обаче да се отбележи, че съпоставено с параметрите при договарянето и разплащането на проектите към същия етап на изпълнение на оперативните програми за предходния програмен период (2007-2013 г.), текущите параметри по договарянето и усвояването на средствата от ЕС за новия програмен период са значително по-добри. Данните на Единния информационен портал „Структурни фондове на ЕС“ показват, че общо договорените средства по оперативните програми за програмния период 2007-2013 г. към края на 2009 г. са представлявали 23 на сто от бюджета на програмите, а разплатените средства – едва 2,6 на сто. За сравнение, по данни от Информационната система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България 2020, договорените към 31.12.2016 г. средства по оперативните програми за настоящия програмен период 2014-2020 г. представляват 28,5 на сто от бюджета на програмите, а разплатените средства – 7,6 на сто. Отчитайки тези данни, може да се направи извода, че на етапа на планиране са заложили твърде амбициозни разчети за усвояването на средствата по сметките от ЕС за 2016 г. и поради тази причина заложените параметри не са постигнати.

Представени накратко основните бюджетни показатели и макроикономически индикатори за 2016 г. са както следва:

◆ През 2016 г. brutният вътрешен продукт на България възлезе на 92 635 млн. лв., като реалният растеж достигна 3,4 на сто. Растежът бе балансиран, с принос както от вътрешното търсене (1,6 п.п.), така и от нетния износ (1,8 п.п.).

◆ Подобриеното на пазара на труда от предходните две години продължи и през 2016 г. Броят на заетите се повиши с 0,5 % на годишна база, подкрепян в основна степен от страна на услугите и промишлеността.

◆ За поредна година салдото по текущата сметка е излишък, като за 2016 г. той възлезе на близо 2,0 млрд. евро или 4,2 % от БВП. Положителните баланси по услуги и вторичен доход напълно компенсират търговския дефицит и отрицателното салдо по първичен доход

◆ Входящите преки чуждестранни инвестиции за 2016 г. възлязоха на 1,13 млрд. евро. (2,4 % от БВП) .

◆ Оценката в априлските Нотификационни таблици за дефицита и дълга е, че през 2016 г. салдото на сектор „Държавно управление“ е балансирано (минимален излишък в размер на 0,03 % от БВП).

◆ За пръв път след 2008 г. салдото по КФП е положително, като възлиза на излишък в размер на 1 468,1 млн. лв., което представлява 1,6 % от БВП.

◆ Изпълнението на приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма спрямо годишните разчети за 2016 г. е 102,9 %, а по държавния бюджет – 100,3 %.

◆ Общите разходи (вкл. вноската на България в общия бюджет на ЕС) по КФП за годината представляват 93,3 % от разчетите към ЗДБРБ за 2016 г., а по държавния бюджет разходите, трансферите и вноската за бюджета на ЕС представляват 97,2 % от планираните за годината.

◆ Общият размер на касовите постъпления от ЕС (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за 2016 г. е 4 377,3 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС за 2016 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 3 517,8 млн. лева.

◆ Фискалният резерв към 31.12.2016 г. е в размер на 12,9 млрд. лв., в т.ч. 11,1 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 1,8 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други. Фискалният резерв към края на годината е над определения в чл. 64 на ЗДБРБ за 2016 г. минимален размер от 4,5 млрд. лева.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Отчет за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2016 г.
2. Отчет на консолидираната фискална програма за 2016 г.